

MII' ISSÄNDÄ JEESUSÕ KRISTUSÕ

PÜHÄ

EVANGHEELIUM

MATTEUSÕ, MARKUSÕ, LUUKASÕ ja JOHANNÕSÕ
kirotõt

Seto kiilde ümbre pannu'
ERNST PUUSEPP

Keele poolõst õiõnduisi tennü'
P. VOOLAINE

TARTOH

Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetused XIV

1926

MIT ISSÄNDÄ JEESUSO KRISTUSO

PÜHÄ

EVANGELIUM

MATTESO, MARKUSO, LUUKASO JA IOHANNISO
Ewangelium

EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

464 620

Tartu
Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Sisukõrd.

	lhk
Matteusõ evangeelium	9
Markusõ evangeelium	94
Luukasõ evangeelium	147
Johannõsõ evangeelium	236

Evangelium

Ensimmäinen osasto, Linnassa
Jeesuksen Kristuksen,
Puhun Matteuksen kirjeen.

I. Luku.

1. Ja tuli jonaasi ja
nimenä Teveli, ja
nimesi Teveli, jonaasi
Seppälän, jonaasi
seppä.

2. Ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi.

3. Ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi.

4. Ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi.

5. Ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi.

6. Ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi, ja jonaasi
nimenä jonaasi.

Evangeelium

vai

Hüä sõnnom maailma Lunastajast
Jeesusõst Kristusõst,
Pühä Matteusõ kirotõt.

1. Päätükk.

Jeesusõ suguvõsa, nimi ja sündümine.

(S. 1—17. Luuk. 3, 23—38.)

Jeesusõ Kristusõ sündü-
mise raamat, kiä om
Abrahami puja Taavedi
poig.

2. Abraham sündü-
saki, ja lisak sündü-
Jaakobi, ja Jaakob sün-
nüt Juuda ja tää vele'.
1 Moos. 21, 3, 12; 25, 26; 29, 35; 49, 10.

3. Ja Juudas sündü-
retsi ja Saara Taama-
riga', ja Peerets sündü-
Esromi, ja Esrom sün-
nüt Aarami. 1 Moos. 38, 29, 30.
1 Aja r. 2, 5, 9. Rut. 4, 18—22.

4. Ja Aaram sündü-
Aminaadabi, ja Amina-
adab sündü- Naassoni, ja
Naasson sündü- Sal-
moni. 1 Aja r. 2, 10, 11.

5. Ja Salmon sündü-
Poasõ Rahabiga', ja Poas
sündü- Oobedi Rutiga',
ja Oobed sündü- lisai.

6. Ja lisai sündü-
ninga Taavedi, ja ku-
ningas Taavet sündü-
Saalomoni Uuria naa-
sega'. 1 Aja r. 2, 15.

7. Ja Saalomon sün-
nüt Roboami, ja Roboam
sündü- Aabia, ja Aabia
sündü- Aasa.

1 Kun. 11, 43. 1 Aja r. 3, 10—16.

8. Ja Aasa sündü-
savat, ja Joosavat sün-
nüt Joorami, ja Jooram
sündü- Uusia.

1 Kun. 15, 24; 22, 51. 1 Aja r. 3, 11, 12.

9. Ja Uusia sündü-
Jootami, ja Jootam sündü-
Ahasõ, ja Ahas sündü-
Hiskia. 2 Kun. 15, 7; 16, 1, 20.

10. Ja Hiskia sündü-
Manassõ, ja Manassõ
sündü- Aamoni, ja Aa-
mon sündü- Joosia.

2 Kun. 20, 21; 21, 18, 24.

11. Ja Joosia sündü-
Jekonja ja tää vele' Paa-
belihe vangiviimise aol.
1 Aja r. 3, 15.

12. Aga peräst Paabelihe vangiviimist sünnüt Jekonja Sealtjeli, ja Sealtjel sünnüt Serubaa-beli. 1 Aja r. 3, 17. Esr. 3, 2.
13. Ja Serubaabel sünnüt Abiudi, ja Abiud sünnüt Eljakimi, ja Eljakim sünnüt Aasori.
14. Ja Aasor sünnüt Saadoki, ja Saadok sünnüt Aahimi, ja Aahim sünnüt Eliudi.
15. Ja Eliud sünnüt Eleatsari, ja Eleatsar sünnüt Mattani, ja Mattan sünnüt Jaakobi.
16. Ja Jaakob sünnüt Joosõbi, Maarja mehe, kellest, Maarjast, om sündünü' Jeesus, kedä kutsutas Kristusõs.
17. Kõiki põlvi nüüd Abrahamist Taavetini' om nelitõiskümme põlvõ; ja Taavetist Paabelihe vangiviimiseni' om nelitõiskümme põlvõ; ja Paabelihe vangiviimisenest Kristusõni' om nelitõiskümme põlvõ.
18. Aga Jeesusõ Kristusõ sündümine oll nii: Sest ku tää imä Maarja Joosõpilõ kihlat oll, inne ku nää' kokko sai', löüti tääd rasõhõt olõvat Pühäst Vaimust. Luuk. 1, 27. 34. 35; 2, 5.
19. Aga et tää miis Joosõp õigõ oll ja es taha' tääd häü sisse saata', võt't tää nõvvo salahusi tää mant är' minnä'.
20. Aga ku täl tuu nõu oll, kae', sis näüdäs hinnäst tälle Issändä engli unõh ja üteli: Joosõp, Taavedi poig, är' peläku' Maarjat, umma naist, hindä mano võtta', sest miä tää sisse om sündünü', tuu om Pühäst Vaimust.
21. Aga tää tuu puja ilma ja sa' panõt tälle nimes Jeesus, sest tää päst uma rahva näide patast.
22. Aga seo kõik om sündünü', et tõtõs saasi', miä Issänd om ülnü' prohvedi läbi:
23. Kae', neitsi saa käümä pääle ja tuu puja ilma, ja nää' panva' tälle nimes Immanuel, seo om är' seletedült: Jummal miika'. Jees. 8, 8, 10.
24. Aga ku Joosõp unõst üles tull, tegi tää

nii, kuis Issändä engli tääd oll käsknü', ja võ'tt uma naase hindä mano;

25. Ja tää es putu' tää külge, kooni' tää uma edimätse puja oll ilma toonu', ja tää pan'd tälle nimes Jeesus.

2. Päätükk.

Targa' hummogumaalt; Egiptüse-maalõ pagõmine; Petlemmä latsi tapmine; Jeesusõ tagasi-tulõk ja Naatsaretti minek.

Aga ku Jeesus oll sündünü' Petlemmä, Juudamaal, kuninga Heroodõsõ aol, kae', sis tulli' targa' hummogumaalt Jeruusalemmä ja ütli':

2. Koh om seo sündünü' Juuda rahva kuningas? Sest mii' olõmi' tää tähte nännü' hummogumaal ja olõmi' tulnu' tääd kumardama.

4 Moos. 24, 17.

2 Peetr, 1, 19. Jees. 60, 3.

3. Aga ku kuningas Heroodõs sedä kuul'd, heitü tää väega' är' ja kõik Jeruusalem üteh tääga'.

4. Ja tää kut's kokko kõik ülembä' preestri' ja kirätunja' rahva siäst

ja küsse noidõ käest, koh pidi Kristus sündümä.

Joh. 5, 39. 40.

5. Aga nää' ütli' tälle: Petlemmä, Juudamaal, sest nii om prohvedi läbi kirotõt:

6. Ja sa' Petlem, Juudamaal, sa' ei olõ' mändselgi' kumbõl vähämb Juuda vürste siäst, sest su'st tulõ vällä tuu valitsõja, kiä mu' lisraeli rahvast kui karüs hoit.

7. Sis kut's Heroodõs targa' salahusi ja nõusõ näidekäesthoolõga' tuud aigu, kunas täht oll paistnu'.

8. Ja tää saat' näid Petlemmä ja üteli: Minke' ja kullõlgõ' õigõ hõste latsõkõist perrä, ja ku tii' tääd lövvät, sis kuulutagõ' mullõ, et kah ma' tulõ tääd kumardama.

Matt. 15, 8.

9. Aga ku nää' olli' kuningat kuulnu', lätsi' nää' är', ja kae', täht, midä nää' hummogumaal olli' nännü', käve näide iih, kooni' tää tull ja sais' õkva sääl üleväh, koh latsõkõnõ oll.

10. Aga ku nää' tähte näi', sai' nää' väega' rõõmsas. Laul 119, 105, 130.

11. Ja ku nää' sinnä' maija sai', löüse' nää' latsõkõsõ tää imä Maarjaga' ja heidi' maaha ja kumardi' tääd ja võti' uma varandusõ vallalõ ja vei' kingitüisi: kulda ja viirokit ja mirri.

Laul 72, 10. 15. Jeos. 60, 6.

12. Ning et Jummal näid käs'k unõh, et nää' es lääsi' Heroodõsõ mano tagasi minemä, lätsi' nää' tõist tiid tagasi umalõ maalõ.

Laul 32, 8.

13. Aga ku nää' olli' tagasi lännü', kae', sis näüdäs hinnäst Issändä engli unõh Joosõpilõ ja üteli: Tulõ' üles ja võta' latsõkõnõ ja tää imä hindäga' ja pakõ' Egiptüsemaalõ ja olõ' säääl, kooni' ma' sullõ üteli, sest Heroodõs püüd last är' hukada'.

14. Aga tää tull üles ja võt' latsõkõsõ hindäga' ja tää imä üüse ja pagõsi Egiptüsemaalõ.

15. Ja oll säääl, kooni' Heroodõs oll är' koolnu', et tõtõs saasi', miä

Issänd om kõnõlnu' prohvedi läbi: Egiptüsemaalõ olõ ma' uma puja kutsnu'.

16. Ku nüüd Heroodõs nägi, et targa' olli' tääd petnü', sai tää väega' vihatsõs ja saat' vällä ja las'k är' tappa' kõik poisslatsõ' Petlemmäh ja kõgõh tää ümbrüseh, kiä olli' katõaastatsõ' ja noorõmba', tuu ao perrä, miä tää tarko käest hõste kuulda' oll saanu'.

Kaal. 4, 29.

17. Sis om tõtõs saanu', miä prohvet Jeeremias om kõnõlnu':

18. Raamah kuulti hellü, pallõ kaibamist ja ikmist ja rüükmist. Rael ik'k ummi latsi ja es taha' hinnäst laskõ' rõõmustada', sest nää' es olõ inäp eloh.

19. Aga ku Heroodõs oll är' koolnu', kae', sis näüdäs hinnäst Issändä engli Joosõpilõ unõh Egiptüsemaalõ.

20. Ja üteli: Tulõ' üles ja võta' latsõkõnõ ja tää imä hindäga' ja mine' Iisraelimaalõ, sest nuu'

omma' koolnu', kiä latsökösö hinge püüse'.

21. Sis tull tää üles ja võit' latsökösö ja tää imä hindäga' ja tull Iisraelimaalõ.

22. Aga ku tää kuul'd, et Arkelaus Juudamaal oll kuningas uma esä Heroodösö asömöl, peläs tää sinnä' minnä'. Aga ku tää Jumala käest käsu oll saanu' unõh, pagösi tää Kaalileamaalõ,

23. Ja tull ja elli üteh liinah, midä kutsutas Naatsaretis, et tötös saasi', miä kõnõld om prohvette läbi, et tääd kutsutas Naatsareflasõs.

3. Päätükk.

Ristjä Johannös ütles meelearandamise jutust ja rist Jeesust.

(S. 1—12. Mark. 1, 1—8.
Luuk. 3, 1—18.)

Aga noil päivil tull Ristjä Johannös ja pidi jutust Juuda laanõh

2. Ja ütlet: Parandagõ' miilt, sest taivariik om lähkeste tulnu'. p. 4, 17.

3. Sest tää om tuu, kellest prohvet Jeesajas om kõnõlnu' ja ülnü': Hõikaja helü om laanõh: valmistagõ' Issändä tiid, tekke' tää tiiraa' tasatsõs.

4. Aga Johannösöl oll särk kaamõli karvost ja nahkvüü vüül; aga tää süük oll hainaritsige' ja mõtsmesi.

5. Sis läts tää mano vällä Jeruusalem ja kõik maa Jordani ümbrelt;

6. Ja tää riste noid Jordanih, kiä uma' patu' üles tunisti'. Mark. 1, 5.

7. Aga ku tää pallõ varisere ja sadusere nägi uma ristmise mano tulõvat, ütlet tää näile: Tii' vihatsõmpi hussõ sugu, kiä om teile näüdänü', et võit är' paeda' tulõvatsõ viha iist?

8. Tuuperäst kankõ' õigõt meelearandamise viljä

9. Ja är' mõtõlgu' esihindäh üldä': Meil om Abraham esäs; sest ma' ütlet teile, et Jummal vöi neistsamost kivist Abrahamilõ latsi saata'.

Room. 2, 28. 29; 4, 12. Joh. 8.33. 39.

10. Aga kirvõs om kah jo' puio juurõ külge pant: tuuperäst ega puu, miä hüvvä viljä ei kannä', raotas maaha ja visatas tullõ.

p. 7, 19. Luuk. 13, 7—9.
Joh. 15, 2. 6.

11. Ma' risti teid kül' viiga' meelearandamises, a' kiä peräst minno tulõ, tuu om vägevämp mu'st, kelle kängitsit kanma ma' väärt ei olõ'. Tuusama rist teid Pühä Vaimu ja tulõga'.

Joh. 1, 26. 27. 33.
Ap. teg. 1, 5.

12. Tää visklapjo om tää käeh, ja tää võtt umma rehealost pühki' ja uma' nisu' aita kokko panda', a' agana' võtt tää kistutamalda' tulõga' är' palotada'.

p. 13, 30.

(S. 13—17. Mark. 1, 9—11.

Luuk. 3, 21. 22. Joh. 1, 31—34.)

13. Sis tull Jeesus Kaalileamaalt Jordani jõölõ Johannõsõ mano, et tää tääd ristisi'.

14. Aga Johannõs kiil'd tääd väega' ja üteli: Mullõ om vaja, et minno sa' ristisi', ja sa' tulõt mu' mano.

15. Aga Jeesus kos't ja üteli tälle: Olgu' nüüd

nii; sest nii om mii' kohus kõikõ õigust tävveste tetä'. Sis jät't tää tääd.

16. Ning ku Jeesus oll ristit, tull tää sissama viist vällä ja kae'! taiva' tetti' tälle vallalõ, ja Johannõs nägi Jumala Vaimu kui tuvikõist hinnäst maaha laskvat ja tää pääle tulõvat.

17. Ja kae', üts helü taivast üteli: Seosama om mu' armas Poig, kellest mul hüä miil om.

4. Päätükk.

Kurat kiusas Jeesust; Jeesus alos-
tas umma amõiti, kuts ummi edimäidsi opjit ja tege haigit terves.

(S. 1—11. Mark. 1, 12. 13.

Luuk. 4, 1—13.)

Sis vei Pühä Vaim Jeesusõ laandõ, et kurat kiusasi' tääd.

2. Ja ku tää neliküm-
mend päivä ja neliküm-
mend üüd oll paastnu',
sis tull tälle peräst nälgi
kätte.

3. Ja kiusaja tull tää
mano ja üteli: Ku sa'
Jumala poig olõt, sis
üteli', et neosama' kivi-
leeväs saasi'.

1 Moos. 3, 1—7

4. Aga tää kos't ja üteli: Kiroto't om: Inemine ei elä' õnõ leeväst, a' egast-üttest sõnast, miä Jumala suust vällä fulõ.

5. Sis võt't tääd kurat hindäga' pühhä liina ja pan'd tää pühä kua harä pääle saisma.

6. Ja üteli tälle: Ku sa' Jumala poig olõ't, sis viska' hinnäst maaha, sest kiroto't om: Tää taht uma' engli' su' peräst käske', ja nää' võtva' sinno kässi pääle, et sa' umma jalga vasta kivvi es toukasi'.

7. Jeesus üteli tälle: Jäl' om kiroto't: Är' kiusaku' Issändät, umma Jumalat.

8. Sis võt't tääd kurat hindäga' üte väega' korgõ mäe pääle ja näüdäs tälle kõiki maailma kuningriike ja noidõ avvu

1 Joh. 2, 16.

9. Ja üteli tälle: Sedä kõikõ taha ma' sullõ anda', ku sa' maaha heidät ja minno kumardat.

10. Sis üteli Jeesus tälle: Taganõ' mu' mant, saadan; sest kiroto't om: Kumarda' Issändät, umma Jumalat ja teeni' õnõ tääd.

11. Sis jät't kurat tääd maaha, ja kae', engli' tulli' tää mano ja teene' tääd.

(S. 12—17. Mark. 1, 14. 15.
Luuk. 4, 14. 15.)

12. Aga ku Jeesus kuul'd, et Johannõs oll vangi är' ant, läts tää tagasi Kaalileamaalõ,

13. Ja jät't Naatsareti liina maaha, tull ja elli Kapernauma liinah, miä järve veereh, Sabuloni ja Nevtaloni piire pääl,
Luuk. 4, 31.

14. Et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi Jeesaja läbi:

15. Sabulonimaa ja Nevtalonimaa, miä järve veereh om tõsõl puul Jordani ja paganidõ Kaalileamaa,

16. Rahvas, kiä püme-hüseh istus, om suurt valgust nännü', ja noilõ, kiä istõ' surma maal ja

varõh, noilõ om valgus üles nõsnu'. Jees. 60, 1, 2, 3.

17. Tuust aost pääle nakas' Jeesus jutust pidämä ja ütlemä: Parandagõ' miilt, sest taivariik om lähkeste tulnu'. p. 3, 2.

(S. 18—22, Mark. 1, 16—20, Luuk. 5, 1—11.)

18. Aga ku Jeesus Kaalilea järve veereh käve, nägi tää kats veljä, Siimoni, kedä kutsutas Peetrusõs, ja Andreasõ, tää vele, nuufa järve heitvät, sest nää' olli' kalamehe'.

19. Ja tää üteli näile: Tulkõ' mu' perrä, ja ma' taha teid inemise püüdjis tetä'. p. 13, 47. Eesek. 47, 10.

20. Ja sissama jäti' nää' nooda' maaha ja käve' tää perrä. p. 19, 27.

21. Ja ku tää säält edesi läts, nägi tää kats veljä, Jaakobusõ, Sebedeusõpuja, ja Johannõsõ, tää vele, laivah uma esä Sebedeusõga' nuutõ parandavat; ja tää kut's näid.

22. Ja sissama jäti' nää' laiva ja uma esä maaha ja käve' tää perrä.

23. Ja Jeesus käve kõik Kaalileamaa läbi ja opas näide kogodusõ kuõh ja kuulut kuningriigi armuoppust ja parand kõikõ tõpõ ja kõikõ vika rahva siäh.

24. Ja tääst läts kõnõ' vällä üle kõgõ Siiria-maa, ja nää' tõi' tää mano kõik vigadsõ', mõnõsugudsõ tõbõ ja haluga' vaivadu', kuräst vaimust vaivadu' ja kuutõbidsõ- ja kiä olli' hälvädü' ja tää tegi nuu' terves.

25. Ja pallõ rahvast käve tää perrä Kaalileamaalt ja Kümneliinamaalt ja Jeruusalemaast ja Juudamaalt ja tõsõlt puult Jordani jõkõ.

5. Päätükk.

Kristusõ mäejutus: Önsaskitmisest ja õigõ käsutällitmine.

(Päät. 5—7. Kae' Luuk. 6, 20—49.)

Aga ku tää rahvast nägi, läts tää üles üte mäe pääle; ja ku tää oll maaha istnu', tulli' tää opja' tää mano.

2. Ja tää tegi uma suu vallalõ, opas näid ja üteli:

3. Õnsa' omma' nuu',
kiä vaimust vaesõ', sest
noidõ perält om taiva-
riik. Jees. 57, 15.

4. Õnsa' omma' nuu',
kiä kurva' omma', sest
nuu' rõõmustõdas.

Laul. 126, 5. 6.
Jees. 61, 2. Ilm. 7, 17.

5. Õnsa' omma' ta-
sadsõ', sest nuu' pe-
rivä' maa. Laul. 37, 11.

6. Õnsa' omma' nuu',
kellel nälg ja jano om
õigusõ perrä, sest nuu'
saava' täüs.

Jees. 49, 10; 55, 1, 2; 65, 13. 14.

7. Õnsa' omma' armu-
lise', sest nuu' saava'
armu.

Op. sön. 21, 21.
Jaak. 2, 13.

8. Õnsa' omma' nuu',
kiä puhta' süämeest, sest
nuu' nägevä' Jumalat.

Laul 51, 12. 1 Joh. 3, 2. 3.

9. Õnsa' omma' rahu
tegiä', sest noid kut-
sutas Jumala latsis.

Eebr. 12, 14.

10. Õnsa' omma' nuu',
kedä takah kiusatas õi-
gusõ peräst, sest noidõ
perält om taivariik.

Room. 8, 17. 1 Peetr. 3, 14.

11. Õnsa' olõt tii', ku
inemise' teid mu' peräst
laitva' ja takah kiusasõ'
ja kõnõlösõ' kõgõsugust

kurja petmisega' tii'
pääle. 1 Peetr. 4, 14.

12. Rõõmustagõ' ja ilo-
tõlgõ', sest tii' palk om
suur taivah; niisama om-
ma' nää' prohvette takah
kiusanu', kiä inne teid
olli'.

13. Tii' olõt maa suul,
a' ku suul tuimas saa,
minka' tiit sedä soolat-
sõs? Tuu ei kõlba' inäp
muialõ kui vällä visada'
ja inemiisist är' sõkku'
jalgoga'.

Mark. 9, 50. Luuk. 14, 34. 35.

14. Tii' olõt maailma
valgus; liin, miä mäe
pääl om, ei vôi' varõh
olla'.

Joh. 8, 12.

Eeves. 5, 8. Viil. 2, 15.

15. Ei panõ' kah kiäki'
küünält palama ja ei
panõ' tuud vaka ala, a'
küündlejala pääle, sis
paist tää kõigilõ, kiä
kuah omma'.

Mark. 4, 21.

16. Nii paistku' tii' val-
gus inemiisi iih, et nää'
tii' hüvvi teka näesi' ja
avvustasi' tii' Essä, kiä
taivah om.

Eeves. 5, 8. 9. 1 Peetr. 2, 12.

17. Är' mõtõlgu', et
ma' olõ tulnu' käsku ja

prohvette kaotama; ma' ei olõ tulnu' näid kaotama, a' är' täitmä. p. 3, 15. Laul. 40, 8. 9. Room. 3, 31; 10, 4.

18. Sest ma' ütle teile tõtõstõ: Kooni' taivas ja maa hukka lätt, ei lää' hukka käsust kõgõ vähämb kiri vai tähekenegi', seeni' ku kõik sünniis. Luuk. 16, 17; 21, 25.

19. Kiä nüüd kunagi' üte neist vähämbist käsu sõnost kaotas ja oppas nii inemiisi, tuud kutsutas kõgõ vähämbäs taivariigih; a' kiä kunagi' tege ja oppas, tuud kutsutas suurõs taivariigih.

20. Sest ma' ütle teile: Ku tii' õigus ei olõ pallõ ülemb kui kirätunjidõ ja varisere õigus, sis ei saa' tii' taivariiki.

p. 25, 27. 28. Luuk. 11, 39.

21. Tii' olõt kuulnu', et vanõmbilõ om kõnõld: Är' tapku'; aga kiä tapp, om kohtu väärt.

2 Moos. 20, 13; 21, 12.
3 Moos. 24, 17. 5 Moos. 17, 8.

22. Aga ma' ütle teile, et egaüts, kiä uma vele

pääle ilmaasända' vihha kand, om kohtu väärt; aga kiä ütles: umalõ velele Raka*! tuu om suurõ kohtu väärt; aga kiä ütles: Sa' ull tuu om põrgu tulõväärt.

1 Joh. 3, 15. Jaak. 3, 9, 10.

23. Tuuperäst ku sa' umma annõt altri pääle tuut ja sääl sullõ miilde tulõ, et su' velel midägi' om su' vasta, Mark. 11, 25.

24. Sis jätä' sinnä' uma annõ' altri ette ja mine' ja lepü' inne uma velega' är' ja sis tulõ' ja tuu' uma annõ'.

Kol. 3, 12, 13.

25. Olõ' rutõmb lepik uma vihamehe vast, nii kavva ku sa' viil tääga' tii' pääl olõt, et vihamiis sinno es annasi' är' kohtumõistja kätte, ja kohtumõistja sinno es annasi' är' sulasõ kätte, ja sinno es visatasi' vangitorni. p. 6, 14, 15; 18, 34, 35. Luuk. 12, 58, 59.

26. Tõtõstõ ma' ütle sullõ, sa' ei päse' säält vällä, inne ku sa' kah viimädse tingä olõt är' massnu'.

*) Raka tähendäs tühjä inemist.

27. Tii' olõf kuulnu', et vanalõ rahvalõ om ült: Är' rikku' abiello.

2 Moos. 20, 13. Eebr. 13, 4.

28. Aga ma' ütle teile, et egaüts, kiä naase pääle kaes tääd himostadõh, om jo' abiello tääga' är' riknu' umah süäme.

Hiiob. 31, 1. Laul 119, 37.
2 Peetr. 2, 14.

29. Aga ku su' hüä silm sinno pahandas, sis kisu' tää vällä ja viska' hindäst är'; sest sullõ om paremb, et üts su' liikmist hukka lätt, ku et kõik su' iho visatas põrguhe.

p. 18, 8, 9.
Mark. 9, 43, 47. Kol. 3, 5.

30. Ja ku su' hüä käsi sinno pahandas, sis rao' tää maaha ja viska' hindäst är'; sest sullõ om paremb, et üts su' liikmist hukka lätt, ku et kõik su' iho visatas põrguhe.

31. Kah om ült, et kiä umast naasest hinnäst lahotas, tuu angu' tälle lahotamise raamat.

5 Moos. 24, 1. p. 19, 3—9.
Mark. 10, 4.

32. Aga ma' ütle teile, et kiä umast naasest hinnäst lahotas, muido

ku hooratüü peräst, tuu tege, et tää abiello är' rikk; ja kiä tuu är' lahotõdu naases võtt, tuu rikk abiello är'.

Luuk. 16, 18. 1 Kor. 7, 10, 11.

33. Jäl' olõt tii' kuulnu', et vanalõ rahvalõ om ült: Är' vanku' võlssi, a' piä' Issändäle uma' vandõ'.

2 Moos. 20, 7.

3 Moos. 19, 12. 4 Moos. 30, 3.

34. Aga ma' ütle teile: Är' vanku' sukugi', ei taiva man, sest tuu om Jumala avvujärg,

35. Ega' maa man, sest tuu om tää jalgoalonõ järg, ega' Jeruusalemmä man, sest tuu om suurõ kuninga liin.

36. Är' vanku' kah uma pää man, sest et sa' ei või' ütte ainust hiusõ karva ei valgõs ega' mustas tetä'.

37. Aga tii' kõnõ' olgu': jah, jah—ei, ei; a' miä üle tuu om, tuu om fikõst.

2 Kor. 1, 17. Jaak. 5, 12.

38. Tii' olõt kuulnu', et ült om: Silm silmä

vasta ja hammas hamba
vasta.

2 Moos. 21, 23, 24.
3 Moos. 24, 19, 20.

39. Aga ma' ütle teile:
Är' pangu' tikolõ vasta;
a' ku kiäki' sinno lüü
hüä pösõ pääle, sis
käänä' kah tönõ tää
poolõ.

3 Moos. 19, 18. Jeer. Iku Iaul 3, 30.
Joh. 18, 22, 23. 1 Peetr. 3, 9.

40. Ja toolõ, kiä su'ka'
taht kohut kävvü' ja su'
särki võtta', toolõ jätä'
kah päälmäne särk.

Luuk. 6, 29. 1 Kor. 6, 7.

41. Ja ku kiäki' sinno
sund ütte tuhandat sam-
mu käümä, sis mine'
tääga' kats.

42. Anna' toolõ, kiä
su' käest pallõs; ja är'
käängu' hinnäst tuust är',
kiä su' käest taht võlgu
võtta'.

43. Tii' olõt kuulnu',
et ült om: Armasta'
umma lähemäist ja vihka'
umma vihamiist.

3 Moos. 19, 18.

44. Aga ma' ütle teile:
Armastagõ' ummi viha-
mihi, õnistagõ' noid,
kiä teid är' vannusõ',
tekke' hüvvä noilõ, kiä
teid vihkasõ', ja pallõlgõ'
noidõ iist, kiä teile liiga

tegevä' ja teid takah
kiusasõ',

45. Et tii' võisi' saia'
uma Esä latsis, kiä tai-
vah om; sest tää lask
umal pääväl üles tulla'
kurjo ja hüvvi üle ja lask
vihma sata' õigidõ ja üle-
kohtuistõ pääle.

46. Sest ku tii' noid
armastat, kiä teid armas-
tasõ', mis palga saat tii'
tuust? Kas ei tii' tõlneri'
kah tuudsamma?

47. Ja ku tii' õnõ
ummi veljo vasta sõbra'
olõt, miä hüvvä tiit tii'
inamb kui tõsõ'? Kas
ei tii' tõlneri' kah tuud-
samma?

48. Tuuperäst olkõ'
tävvelitse' nigu' tii'
Esä taivah tävveline
om.

6. Päätükk.

Mäejutusõ järg: Vaestõandõ', palvõ
ja paastmine; ilmaliku meele iist
hoiatamine.

Kaegõ', et tii' ummi
vaestõ andit inemiisi
näteh ei anna', et nää'
näesi' teid, muido ei olõ'
teil palka tii' Esä man,
kiä taivah om.

2. Tuuperäst, ku sa' vaesilö andit annat, är' aagu' hindä iih piibarit, nigu' salaliku' tegevä' kogodusö kuöñ ja huulitsidö pääl, et inemise' avvustasi' näid. Tötöstö ma' ütle teile: Näil om uma palk käeh.

1 Kor. 13, 3.

3. Aga ku sa' vaesilö andit annat, sis är' tiitku' su' kura käsi, miä su' hüä käsi tege.

p. 25, 37—40. Room. 12, 8.

4. Et su' vaestö andö' vöisi' salajah olla', ja su' Esä, kiä salajahe näge, kül' tää sullö mass avalikult.

Luuk. 14, 14. Joh. 3, 21.

5. Ja ku sa' Jumalat pallöt, är' olgu' kui salaliku'; sest nää' armastasö' kogodusö kuöñ ja huulitsidö nulkö pääl saistöñ Jumalat pallölda', et inemiisile hinnäst näüddäda'. Tötöstö ma' ütle teile: Näil om uma palk käeh.

Luuk. 18, 11.

6. Aga sa', ku sa' Jumalat pallöt, sis mine' umma kambröhe ja panö' uss kinni' ja pallö' umma Essä, kiä salajah

om, ja su' Esä, kiä salajahe näge, mass sullö avalikult.

7. Aga ku tii' Jumalat pallöt, sis är' tekku' pallö sönno, nigu' pagana', sest nää' arvasö', et näid kuuldas näide suurö lobisömise peräst.

8. Tuuperäst är' saagu' tii' näide sugumatsis, sest tii' Esä tiid, miä teile vaja om, innegu tii' tääd pallöt.

9. Tuuperäst pallölgö nii: Mii' Esä, kiä sa olöt taivah, pühendedüs saagu' su' nimi.

10. Su' riik tulgu', su' tahtmine sündügu' kui taivah nii kah maa pääl.

11. Mii' egapääväst leibä anna' meile täämbätsel pääväl.

p. 4, 4.

Joh. 6, 48. 49. 50.

12. Ja anna' andis meile mii' völa', nigu' miiki' andis annami' umilö völglaisilö.

Laul. 32, 1. 2. 5. s. 14. 15.

p. 18, 21—35.

13. Ja är' saatku' meid kiusatustö, a' päästä' meid är' kuräst! sest su' perält om riik ja

vägi ja au igäveste.
Aamen.

14. Sest ku tii' inemii-
sile näide essümise' andis
annat, sis and kah tii'
taivanõ Esä teile andis.

Mark. 11, 25, 26.

15. Aga kui tii' inemii-
sile näide essümiisi
andis ei anna', sis ei
anna' kah tii' Esä tii'
essümiisi andis.

p. 18, 35.

16. Aga ku tii' paastut,
sis är' teku' kurba
näko nigu' salaliku';
sest nää' tegevä' uma
palgõ näotumbas, et
näudäda' hinnäst inemii-
sile paastmisega'. Tõ-
tõstõ ma' ütle teile:
Näil om uma palk käeh.

Jees. 58, 5—9.

17. Aga ku sa' paastut,
sis võia' umma pääd
ja mõsõ' ummi silmi,

18. Et inemise' es näesi'
sinno paastmah, a' su'
Esä, kiä salajah om;
ja su' Esä, kiä salajahe
näge, taso sullõ ava-
likult.

19. Är' koräku' hin-
däle varandust maa pääl,
koh kari ja rostõ' sedä

är' rikk' ja kohe varga'
läbikaivva' ja varastasõ'.

p. 19, 21. 1 Tiim. 6, 9.

20. Aga kogogõ' hin-
däle varandust taivah,
koh ei kari ega' rostõ'
ei riku' ja koh varga'
läbi ei kaiva' ega' va-
rasta'.

p. 19, 21. Luuk. 12, 33, 34.

Kol. 3, 1. 2. 1 Tiim. 6, 17—19.

21. Sest koh tii' varan-
dus om, sääl om kah
tii' süä.

Joh. 20, 11. 15. 16.

22. Silm om iho küün-
näl. Ku nüüd su' silm
selge om, sis om kõik
su' iho selge.

Laul 32, 2.

Luuk. 11. 34—36.

23. Aga ku su' silm
kuri om, sis om kõik
su' iho pümme. Ku nüüd
valgus su' h pümehüs
om, kui suur om sis
pümehüs?

24. Kiäki' ei vöi' kattõ
esändät tiini', sest kas
tää vihkas tõist ja ar-
mastas tõist, vai hoit
tõsõ poolõ ja põlg tõsõ
är'. Tii' ei vöi' tiini'
Jumalat ja mammonat.

Luuk. 16, 9. 13.

(S. 25—33. Luuk. 12, 22—31.)

25. Tuuperäst ütle ma'
teile: Är' murõhtagu'
uma elo iist: midä

teil süvvä' ja midä teil juvva', ega' uma iho iist: midä teil sälgä panda'? Kas elo inämb ei olõ' kui toit ja iho inämb kui rõiva'?

26. Pankõ' tähele tsirka taiva all: nää' ei külvä' ega' põima' ega' panõ' kokko aito sisse, ja tii' taivanõ Esä toit näid. Kas tii' ei olõ' pallõ ülembä' kui nuu'?

p. 10, 29—31.

27. Aga kiä om tii' siäst, kes uma murõga' umalõ pikkusõlõ mano või üte küündre jakada'?

28. Ja miä murõhtat tii' rõividõ peräst? Pankõ' tähele lillikeisi välä pääl, kuis nää' kasusõ'; nää' ei tii' tüüd ega' keträ'. Luuk. 21, 3, 4.

29. Aga ma' ütle teile, et Saalomongi' kõgõh umah avvuh es olõ' joht nii ehitet kui üts noistinätsist.

30. Ku nüüd Jummal haina välä pääl, mis täämbä om ja hummõn ahjo visatas, nii ehitäs,

kas sis ei rohkõmb teid, tii' nõrgausulise'?

31. Tuuperästär' murõhtagu' tii' ja är' ülgu': Midä meil süvvä' vai midä meil juvva'? vai minka' hinnäst katta?

32. Sest kõikõ sedä nõudva' pagana' takah, sest tii' taivanõ Esä tiid, et teile sedä kõikõ vaja lätt. 1 Peetr. 5, 7.

33. Aga nõutkõ' inne Jumala riiki ja tää õigust, sis sedä kõikõ andas teile päälegi'.

34. Tuuperäst är' murõhtagu' hummõnitsõ ette, sest kül' hummõninõ päiv hindä iist murõht pidä. Egal pääväl saa külät umast vaivast. s. 11. 2 Moos. 16, 19

7. Päätükk.

Mäejutusõ ots: Tõsõ pääle kohtumõistmisest, palvõ väest ja Jumala tahtmise perrä tegemisest.

Är' mõistku' kohut, et tii' pääle kohut es mõistõtasi'? Luuk. 6, 37. Room. 2, 1 1 Kor. 4, 5.

2. Sest mändse koh-
tuga' tii' kohut mõistat,
tuuga' mõistõtas tii' pääle
kah kohut; ja mändse
mõöduga' tii' mõõdat,
tuuga' mõõdõtas jäl' teile.

Mark. 4, 24.

3. Aga miä sa' pindu
näet uma vele silmäh,
a' palki umah silmäh
ei panõ' sa' tähele?

4. Vai ku tahat sa'
üldä' umale velele:
Lasõ', ma' kisu pinnu
su' silmäst vällä! ja kae',
su' hindä silmäh om palk.

5. Oh sa' salalik! kisu'
inne palk umast silmäst
vällä ja sis seletät sa'
pindu vällä kisku' uma
vele silmäst.

6. Är' angu' pühhä
pinele ja är' visaku'
ummi pärlit tsiko ette,
et nää' noid är' es sökusi'
ummi jalgoga' ja hinnäst
ümbre es käänäsi' ja
teid purus es kisusi'.

7. Pallõlgõ', sis andas
teile; otskõ', sis lövvät
tii'; koputagõ', sis tetäs
teile vallalõ.

Mark. 11, 24.

Luuk. 11, 5—13. Jeer. 29, 13. 14.

8. Sest egaüts, kiä
pallõs, tuu saa ja kiä

ot's, tuu löüd ja kiä ko-
putas, toolõ tetäs vallalõ.

9. Ja määne inemine om
tii' siäst, ku tää poig tää
käest leibä pallõs, kas
tää tälle kivi annasi'?

10. Ja ku tää kalla
pallõs, kas tää annasi'
tälle hussi?

11. Ku nüüd tii', kiä
tii' kurä' olõt, mõistat
hüvvi andit anda' umilõ
latsilõ, kui pallõ inämb
and tii' Esä taivah hüvvi
andit noilõ, kiä tääd
pallõsõ'?

Jaak. 1, 5. 17. Laul 10, 17.

12. Kõik nüüd, miä tii'
tahat, et inemise' teile
teesi', niisama tekke' kah
tii' näife; sest seo om
käsk ja prohvedi'.

p. 22, 39. 40. Room. 13, 8—10.

13. Minke' sisse kitsast
värehtist; sest tuu väreht
om lagä ja tuu tii' om
suur, miä hukatustõ vii,
ja pallõ om noid, kiä
säält sisse läävä'.

Luuk. 13, 24.

14. Sest tuu väreht om
kitsas ja tuu tii' om vai-
valine, miä ello, vii, ja
veidü' om noid, kiä
tuud löüdvä'.

p. 19, 24. Ap. teg. 14, 22.

15. Aga hoitkõ' võlss-
prohvette iist, kiä tii'
mano tulõva' lammastõ
rõivih, a' seestpidi
omma' nää' kiskjä' soe'.
1 Joh. 4, 1. p.

16. Näide viläst tunkõ
näid. Kas viinamarjo
korätas oräviost, vai
viigimarjo ohtjist.
p. 12, 33. Kaal. 5, 19—22.
Jaak. 3, 12.

17. Nii ega hää puu
kand hüvvä viljä, a'
halv puu kand halva
viljä.
p. 12, 33.

18. Hüä puu ei või'
halva viljä kanda', ega'
halv puu ei või' hüvvä
viljä kanda'.

19. Ega puu, miä hüvvä
viljä ei kannä', raotas
maaha ja visatas tullõ.
p. 3, 10. Joh. 15, 2. 6.

20. Tuuperäst näide vi-
läst tunkõ'näid.

21. Ei saa' kõik, kiä
mullõ ütlese': Issänd,
Issänd, taivariiki, a' kiä
tegevä' mu' Esä tahtmise
perrä, kiä taivah om.

22. Pallõ ütlese' mullõ
seolsamal pääväl: Is-
sänd, Issänd, kas ei
olõ' mii' su' nimel proh-
vedi viisi kõnõlnu' ja

su' nimel kurjo vaimõ
vällä ajanu' ja su' nimel
pallõ vägevit teka ten-
nü' ?
p. 25, 44. Luuk. 13, 25—27.
1 Kor. 13, 1. 2.

23. Ja sis tunista ma'
näile: Ma' ei olõ' teid
elleh tunnu', taganõgõ'
mu' mant kiä tii' üle-
kohut tiit.
p. 25, 41. 2 Tiim. 2, 19.

24. Tuuperäst egaüts,
kiä neidmu' sõnno kuuld
ja tege neide perrä, tuud
piä ma' üte mõistliku
mehe sugutsõs, kiä uma
maja kaljo pääle om ehi-
tänü'.
s. 21. Joh. 13, 17.

25. Ja rassõ sado tull
maaha ja juuskja vesi
tull, ja tuulõ' puhe' ja
käve' tuu maja pääle,
ja tää es sata' kokko,
sest tää alos oll kaljo
pääle pant.

26. Ja egaüts, kiä neid-
sinälsit mu' sõnno kuuld,
ja neide perrä ei tii', tuu
om ulli mehe sugunõ,
kiä uma maja liiva pääle
om ehitänü'.

27. Ja rassõ sado tull
maaha ja juuskja vesi
tull, ja tuulõ' puhe' ja
lei' vasta sedä maia; ja
tää sattõ maaha, ja tää
sadamine oll suur.

Esek. 13, 10. 11. Matt. 13, 21

28. Ja sündü, ku Jeesus neosinädse' kõnnõ' oll lõpõtanu', heitü rahvas tää oppusõ peräst.

29. Sest tää opas näid kui tuu, kellel võim oll, mitte nii kui kirätunja'.

Joh. 7,46.

8. Päätükk.

Jeesus tege tõbitsit terves, nuum katiõ opjat, vaigistas tuult ja merd, avitas kuräst vaimust väivatuid.

Aga ku tää mäe päält alla läts, käve pallõ rahvast tää perrä.

2. Ja kae', üts pidalitõbinõ tull ja kumard tääd ja üteli: Issänd, ku sa' tahat, võit sa' minno puhtas tetä'.

3. Ja ku Jeesus uma käe oll sirotanu', puttõ tää tää külge ja üteli: Ma' taha, saa' puhtas! Ja sedämaid sai tää pidalitõbõst puhtas. p. 11, 5.

4. Ja Jeesus üteli tälle: Kae', et sa' sedä kellelegi' ei üteli, a' mine, näüdä' hinnäst preestrile, ja vii' näile tunistusõs kingitüs, miä Moosõs om käsknü'.

(S. 5—15. Luuk. 7, 1—10.)

5. Aga ku Jeesus Kaper-nauma sisse läts, tull üts sõapäälik tää mano, pallõl tääd

6. Ja üteli: Issänd, mu' sulanõ om hälvät kotoh maah suurõh haluh.

7. Ja Jeesus üteli tälle: Ma' taha tulla' ja tääd terves tetä'.

8. Ja sõapäälik kos't ja üteli: Issänd, ma' ei olõ väärt, et sa' mu' katusõ ala tulõt, a' üteli õnõ üts sõna, sis saa mu' sulanõ terves.

Luuk. 15, 21. Laul 33, 9.

9. Sest ma' olõ kah inemine valitsusõ all, ja mu' all om sõamihi, ja ma' üteli ütele: Mine', sis lätt tää; ja tõsõlõ: Tulõ', sis tulõ tää: ja uma sulasõlõ: Tii' sedä, sis tege tää.

10. Aga ku Jeesus sedä kuul'd, pan'd tää immes ja üteli noilõ, kiä peräh käve': Tõtõstõ ma' üteli teile, Israelistki ei olõ' ma' nii suurt usku löüd-nü'. p. 15, 28.

11. Aga ma' üteli teile: Mitu tulõva' hummogu ja õdagu puult ja istusõ'

lavvah Abrahami ja lisa-
sagi ja Jaakobiga' taiva-
riigih.

12. Aga kuningriigi
latsõ' tougatasõ' vällä
kõgõ sügävämpä püme-
hüste, sääl saa olõma
undamine ja hammastõ
käristamine.

p. 21, 45.

13. Ja Jeesus üteli sõa-
päälikulõ: Mine', ja sullõ
sündügu' nii kuis sa' olõt
usknu'. Ja tää sulanõ
sai terves tuulsamal tun-
nil.

(S. 14—17. Mark. 1, 29—34.
Luuk. 4, 38—41.)

14. Ja Jeesus tull Peet-
rusõ maija, ja nägi, et
tää naaseimä maah oll ja
kuumah tõbõh.

15. Sis võt't tää tää
käest kinni', ja kuum tõbi
läts tääst är'; ja tää tull
üles ja tiine näid. p. 9, 25.

16. Aga ku õtak tull,
tõi' nää' tää mano pallõ,
kiä kuröst vaimõst vai-
vadu' olli'; ja tää ai vai-
mu' vällä sõnaga' ja tegi
kõik haigusõ' terves.

Mark. 1, 32. Luuk. 4, 40.

17. Et tõtõs saasi',
miä ült om prohvedi
Jeesaja läbi, kiä ütles:
Tää om mii' nõrkuõs

hindä pääle võtnu', ja
mii' tõbõ' om tää kannu'.

18. Ja ku Jeesus pallõ
rahvast hindä ümbre
nägi, käs'k tää tõsõlõ
poolõ järve är' minnä'.

Mark. 4, 35. Luuk. 8, 22.

(S. 19—22. Luuk. 9, 57—60.)

19. Ja tää mano tull üts
kirätunja, tuu üteli tälle:
Opetaja, ma' taha su'
perrä kävvü', kohe sa'
läät.

20. Ja Jeesus üteli tälle:
Rebäsil omma' oosõ' ja
tsirgal taiva all pesä';
a' inemise pujal ei olõ',
kohe tää pää võis panda'.

21. Ja üts tõnõ tää
opjisti üteli tälle: Issänd,
anna' mullõ luba inne
är' minnä', ja uma esä
maaha matta'.

1 Kun. 19, 20.

22. Aga Jeesus üteli
tälle: Käu' sa' mu' perrä,
ja lasõ' kuuluil uma
kuulu' maaha matta'?

1 Tim. 5, 6. Ilm. 3, 1. 2.

2 Kor. 6, 17. 28.

(S. 23—27. Mark. 4, 36—41.

Luuk. 8, 23—25.)

23. Ja ku tää laiva läts,
siskäve' opja' tää perrä.

24. Ja kae', sis nõssi
suur lainõtamine mere

pääl, nii et laiv laini-
dōga' üle katōti: a' tää
magasi. Joon 1, 4. 5. Laul 46, 2. 4

25. Ja tää opja' tulli'tää
mano, ja ai' tää üles, ja
ütli': Issänd, avida' meid!
mii' läämi' hukka.

Laul 35, 23.

26. Ja tää üteli näile
Minkperäst olōt tii'
pelgliku', tii' nōrga-
usulise'? Sis tull tää
üles ja ähvārd tuult ja
merd; ja kōik jäi kogoni'
vagatsōs.

27. Aga inemise' imeh-
teli' ja ütli': Määne miis,
et kah tuulō' ja meri tää
sōnna vōtva' kuulda'?

(S. 28—34. Mark. 5, 1—17.
Luuk. 8, 26—37.)

28. Ja ku tää sai tō-
sōlō poolō järve Kerge-
sea rahva maalō, tulli'
tää vasta kats kuräst vai-
must vaivatut, nuu' tulli'
kuuljidō havvost vällä
ja olli' väega' hirmsa',
nii et ütski' es vōi' tuud
tiid kävvü'.

29. Ja kae', nää' tänidi' ja
ütli': Jeesus, Jumala Poig,
miä om meil su'ka tege-
mist? Olōt sa' siiä'
tulnu' meid inne aigu
vaivama?

30. Aga kavvōh näist
oll suur tsiakari söömäh.

31. Ja kurä' vaimu'
palssi' tääd ja ütli': Ku
sa' meid vällä ajat, sis
anna' meile luba tsi-
karä sisse minnä'.

32. Ja tää üteli näile:
Minke'. Sis lätsi' nää'
vällä, ja lätsi' tsiakarä
sisse. Ja kae', kōik tsi-
kari visas hinnäst üle
kaala perve päält järve
ja nää' uppu' är' vette.

33. Aga tsiakarüsō' pa-
gōsi', ja lätsi' är' liina
ja kōnōli' kōik vällä, ja
miä noidōga' oll sün-
dünü', kiä olli' kuräst
vaimust vaivadu'.

34. Ja kae', sis läts kōik
liin vällä Jeesusōlō vasta.
Ja ku nää' tääd näi',
palssi' nää', et tää näide
piiri päält är' lääsi'.

9. Päätükk.

Hälvät inemine. Matteus. Johannōsō
opja? Jaiirusō tütar ja veretōbinō
naane. Kats pümmet ja ütš keeleldä.
Jeesus oppas ja tege tōbitsit terves:
käsk tüüttegiit pallōlda?

(S. 1—8. Mark. 2, 1—2.
Luuk. 5, 17—26.)

Ja tää läts laiva ja tull
üle järve ja sai umma
liina.

2. Ja kae', nää' tõi' tää mano üte hälvädü, kiä sängü pääl maah oll. Ja ku Jeesus näide usku nägi, üt'el tää hälvätüle: Olõ' julgõ mu' poig, su' patu' omma' sullõ andis antu'.

3. Ja kae', mõnõ' kirä-tunjidõ siäst kõnõli' hindävahel: Seosinäne teotas Jumalat.

4. Aga ku Jeesus näide mõttit nägi, üt'el tää: Minkperäst mõtlõt tii' kurjä hindä süämeh?

p. 12, 25. Joh. 2, 25.

5. Sest miä om kergemp üldä': Patu' omma' sullõ andis antu', vai üldä': Tulõ' üles ja käü'?

6. Aga et tii' tunnõsi', et inemise pujal võim om pattõ maa pääl andis anda', sis üt'el tää hälvädü vasta: Tulõ' üles, võta' uma säng ja mine' umma maija!

p. 28, 18. Joh. 5, 8. 2. Ap. teg. 9, 34.

7. Ja tää tull üles, ja läts umma maija.

Mark. 2, 12.

8. Aga ku rahvas tuud nägi, panni' nää' tuud immes ja avvusti' Jumalat, kiä sändse võimu inemiisile and.

(S. 9—13. Mark. 2, 13—17.
Luuk. 5, 27—32.)

9. Ja ku Jeesus säält är' läts, nägi tää inemist tolli man istvat, Matteus nimi, ja üt'el tälle: Käü' mu' perrä. Ja tää saist üles ja käve tää perrä.

10. Ja tuu sündü, ku tää Matteusõ majah lavvah istõ, kae', sis tull pallõ tõlnere ja patatsit, ja istõ' sinnä' lauda Jeesusõ ja tää opjidõga'.

Luuk. 15. 1. n. t. s.

11. Ja ku variseri' sedä näi', üt'li' nää' tää opjilõ: Minkperäst süü tii' ope-taja tõlnere ja patatsidõga'?

12. Aga ku Jeesus tuud kuuld, üt'el tää näile: Noilõ, kiä terve' omma', ei olõ' tohtret vaja, a' haigilõ.

Luuk. 5, 31. 32.

13. Aga minke' ja opkõ', miä seo om: Ma' taha halõstust, a' mitte ohvrit; sest ma' ei olõ' tulnu' õigit, a' patatsit meeleparandamisele kutsma.

(S. 14—17. Mark. 2, 18—22.
Luuk. 33—38.)

14. Sis tulli' Johannõsõ opja' tää mano ja üt'li': Minkperäst paastumi'

mii' ja variseri' nii pallõ' ja' su' opja' ei paastu'?

15. Aga Jeesus üteli näile: Kas võiva' sajarahvas kurva' olla', kooni' kosilanõ' näide man om? Aga päävä' tulõva', kuna kosilanõ' näide käest är' võetas; sis paastva' nää'.

16. Aga ütiski' ei panõ' vannutamalda' rõiva tükkü vana särgi pääle, sest paik kisk midägi' särgist är', ja mulk saa halvõmbas.

Joh. 1, 17.

17. Ei panda' kah värskit viina vanna nahkanomidõ sisse: muido lahkõsõ' nahkanoma' ja viin juusk lakkä ja nahkanoma saava' hukka; a' värski viin valõtas vahtsidõ nahkanomidõ sisse, sis saisva' mõlõmba' terve'.

(S. 18—26. Mark. 5. 22—43.
Luuk. 8. 41—56.)

18. Ku tää sedä näile kõnõl, kae', sis tull üts ülemb ja kumard tääd ja üteli: Mu' tütar om parhilla' är' koolnu'; aga tulõ' ja panõ' uma käsi tää pääle, sis saa tää eläväs.

19. Ja Jeesus tull üles ja käve tää perrä ja tää opja',

Laul. 145, 18.

20. Ja kae', üts naane, kellel katstõiskümme aastakka veretõbi oll olnu', tull tää sälä taadõ ja puttõ tää särgi palistusõ külge.

21. Sest tää üteli esihindäh: Ku ma' saas aga tää särki puttu', sis saas ma' terves.

22. Aga Jeesus käänd hinnäst ümbre ja nägi tääd ja üteli: Olõ' julgõ, tütar, su' usk om sinno avitanu'. Ja naane sai terves tuulsamal tunnil.

Luuk. 17, 19.

23. Ja ku Jeesus ülembä maija sai ja nägi pillipuhkjit ning rahvast mässävät,

24. Sis üteli tää näile: Taganõgõ', sest lats'kõnõ ei olõ' koolnu', a' tää maka. Ja nää' naari' tääd.

Joh. 11, 11. 14. 25.

25. Aga ku rahvas oll vällä aet, läts tää sisse ja võt't tää käest kinni'; ja lats'kõnõ tull üles.

Ap. teg. 9, 41.

26. Ja seosinäne kõnõ' läts lakkä läbi kõgõ seo maa.

Luuk. 7, 17.

27. Ja ku Jeesus säält edesiläts, käve' tää peräh kats pümme, nuu' tänidi' ja ütli': Taavedi poig, heidä' armu mii' pääle.

28. Aga ku tää kodo tull, astō' pümme' tää mano. Ja Jeesus üteli näile: Kas tii' usut, et ma' sedä vōi tetä'? Nää' ütli' tälle: Jah, Issänd.

p. 8, 2.

29. Sis puttō tää näide silmi külge ja üteli: Teile sündügu' tii' usu perrä.

30. Ja näide silmä' sai' vallalō; Ja Jeesus ähvärđ näid kōvastō ja üteli: Kaegō', et ütski' sedä tiidä' ei saa'.

p. 8, 4.

31. Aga nää' lätsi' vällä ja tei' tääd kuulsas kōgōl tuulsama maal.

Mark. 7, 36.

32. Ku nuusama' olli' vällä lännü', kae', sis tōi' nää' tää mano üte inemise, tuu oll keeleldä' ja kuräst vaimust vaivat.

Luuk. 11, 14. n. f. s.

33. Ja ku kurivaim oll vällä aet, kōnōl keeleldä'. Ja rahvas imeht ja üteli: Sedä ei olō' viil kunagi' Israelih nätt.

34. Aga variseri' ütli':

Kurjo vaimō ülembä läbi aja tää kurä' vaimu' vällä.

p. 12, 24. Mark. 3, 22.

35. Ja Jeesus käve kōik liina' ja alōvi' läbi, opas näide kogodusō kuōh ja kuulut armuoppust Jumala riigist ja parand kōikō tōpō ja kōikō vika rahva siäh.

36. Aga ku tää rahva hulka nägi, oll täl hallō miil näide peräst; sest nää' olli' ramōhunu' ja är' pilludu' nigu' lamba', kellel ei olō' karüst.

37. Sis üteli tää umilō opjilō: Pōimmist om pallō, a' veidü' tüütegijit.

Luuk. 10, 2

38. Tuuperäst pallōlgō' pōimu Issändät, et tää tüütegijit uma pōimmise mano vällä ajas.

2 Tess. 3, 1

10. Päätükk.

Jeesus saat uma' katstōiskümme apostlit vällä ja and noilō võimu ja juhatusi.

(S. 1—15. Mark. 6, 7—13.

Luuk. 9, 1—5).

Ja tää kut's uma' katstōiskümme opjat hindä mano ja an'd näile võimu roojatsidō vaimō üle, noidsammo vällä aia',

ja kõikõ tõpõ ja kõikõ vika parandada'.

Mark. 3, 13.

(S. 2—4. Mark. 3, 14—19. Luuk. 6, 13—16. Kae' Joh. 1, 40—49.)

2. Aga noidõ katõtõiskümne apostli nime' omma' neosinädse': Edimäne Siimon, kutsutas Peetrusõs, ja Andreas, tää veli; Jaakobus, Sebedeüse poig, ja Johannõs, tää veli;

3. Viilippus ja Partolomeus; Toomas ja Matteus, tõlner; Jaakobus, Alveuse poig ja Lebeus, kelle liignimi Taddeus;

4. Siimon Kaanast ja Juudas Iskariot, kiä tääd kah är' an'd.

5. Noid kattõtõiskümmend saat' Jeesus, käs'k näid ja üteli: Är' mingu' paganidõ tii pääle, ja är' mingu' Samaria rahva liina;

6. Aga minke' innemb Iisraeli suu är' kaonu' lambidõ mano.

p. 15, 24. Ap. teg. 13, 46.

7. Aga minke' ja kuulutagõ' ja üteli: Taavariik om lähkeste tulnu'.

p. 3, 2; 4, 17. Luuk. 10, 9.

8. Tõake' haigit terves, puhastag' õpidalitõbitsit,

ajagõ' kuuluid üles, ajagõ' kurjo vaimõ vällä; ilma olõt tii' saanu', ilma ankõ'.

Ap. teg. 20, 33.

9. Är' pidägu' kulda ega' hõbõhõt, ega' vaskõ hindä vüül,

10. Ega' pauna tii pääl; ega' kattõ särki, ega' kangitsit, ega' keppi, sest tüütegijä om uma toidu vääriline.

11. Aga ku tii' iäl üteli liina vai alevihe läät, sis kullõlgõ', kiä sääl sedä väärt om; ja sinnä' jääge', seeni' ku tii' säält är' läät.

12. Aga ku tii' üteli maija sisse läät, sis teretäge' sedä.

13. Ja ku tuu maja sedä väärt om, sis tulgu' tii' rahu tää pääle; agu ku tää ei olõ' väärt, sis käängu' tii' rahu tii' poolõ tagasi.

14. Ja kiä iäl teid vasta ei võta', ega' tii' sõnno ei kuulõ', tuust majast vai tuust linnast minke' vällä ja puistagõ' tolm ummi jalgo päält är'.

15. Tõtõlikult, ma' ütle teile: Soodoma ja Komorra maal piät kohtupääväl hõlpsamp põlv olõma, kui sändsel liinal.

p. 11, 24. Luuk. 20, 47.

16. Kae', ma' saada teid kui lambit sussõ sekkä; tuuperäst olkõ' mõistliku' kui hussi' ja vaa' kui tuvikõsõ'.

(S. 17—22. Mark. 13, 9—13.
Luuk. 21, 12—17.)

17. Aga hoitkõ' inemiisi iist, sest nää' anva' teid är' suuri kohtidõ kätte, ja pessvä' teidpiid-saga' kogodusõ majoh.

p. 24, 9.

18. Ja teid viiäs mu' peräst kah maavalit-sõjidõ ja kuningidõ ette, näile ja paganilõ tunnis-tusõs.

19. Ku nää' nüüd teid är' anva', sis är' murõh-tagu' tii', kuis vai miä kõnõlda', sest sedä andas teile tuul tunnil, miä teil kõnõlda'.

Luuk. 12, 11, 12.

20. Sest tii' ei olõ' nuu', kiä kõnõlõsõ', a' tuu om tii' Esä Vaim, kiä tii' seest kõnõlõs.

Room. 15, 18. 1 Kor. 2, 4.

21. Aga veli and vele är' surma ja esä uma puja; ja latsõ' panva' vanõmbilõ vasta ja tapva' näid.

s. 35. Miik. 7, 6

22. Ja teid vihatas kõigist mu' nime peräst; aga kiä otsani' jääs kannahutama, tuu saa õndsas.

p. 24, 9, 13.

23. Aga ku nää' teid siih liinah kiusasõ', sis paekõ' tõistõ. Sest tõtõlikult, ma' ütle teile: Tii' ei saa' Israeli liino kõiki opatõh läbi kävvü', inne ku Inemise Poig om tulnu'.

24. Opja ei olõ' ülemb oppajast ega' sulanõ ülemb umast esändäst.

Luuk. 6, 40. Joh. 13, 16; 15, 20.

25. Kül' saa opjalõ tuustki', et tää om kui tää oppaja ja sulanõ kui tää esänd. Ku nää' perrevanõmbat Peltsebulis omma' kutsnu', kui pallõ inämb tää pereht?

(S. 26—33. Luuk. 12, 2—9.)

26. Tuuperäst är' peläku' tii' näid, sest midägi' ei olõ' kinni' katõt, miä ei saa' avaldõdus, ja mi-

dägi' ei olõ' salajah,
midä ei saia' teedä'.

Mark. 4, 22. Luuk. 8, 17.

27. Miä ma' teile kõ-
nõlõ pümmeh, sedä kõ-
nolgõ' valgõh; ja miä
tii' kuulõt kõrva sisse
ültävät, tuud kuulutagõ'
katustõ pääl.

28. Ja är' peläku' tii' noid'
kiä iho är' tapva'; a'
peläke' inämb tuud, kiä
hinge ja iho või är' rikku'
põrguhe.

29. Kas kats varblaist
ei müvvä' tingä iist är'?
ja ei sata' üts ainus
näist maaha ilma tii'
Esäldä'.

30. Aga kah tii' hiusõ
karva' kõik omma' är'
loedu'. Luuk. 21, 18.

31. Tuuperästär' peläku'
tii': tii' olõt paremba'
kui pallõ varblaisi.

32. Tuuperäst egaiüts,
kiä minno tunistas ine-
miisi iih, tuud taha kah
ma' tunistada' uma Esä
iih, kiä taivah om.

33. Aga kiä iäl minno
är' salgas inemiisi iih,
tuud taha kah ma' är'
salada' uma Esä iih,
kiä taivah om. Mark. 8, 38.
Luuk. 9, 26. 2 Tilm. 2, 12.

(S. 34—36. Luuk. 12, 51—53.)

34. Är' mõtõlgu' tii', et
ma' olõ tulnu' rahhu
tuuma maa pääle. Ma'
ei olõ' tulnu' rahhu tuuma,
a' mõõka.

35. Sest ma' olõ tulnu'
inemisele tüllü tuuma tää
esä vasta ja tütrele tää
imä vasta ja pujanaa-
selõ tää meheimä vasta.
s. 21. Luuk. 14, 26.

26. Ja inemiisi vainlasõ'
omma' tää uma' ko-
dodsõ'. Miik. 7, 6. Joh. 13, 18.

37. Kiä essä vai immä
rõhkõmp armastas kui
minno, tuu ei olõ' mu'
väärt; ja kiä poiga vai
tüärt inämb armastas
kui minno, tuu ei olõ'
mu' väärt.

5 Moos. 33, 9. Luuk. 14, 26. 27

38. Ja kiä ei võta' umma
risti hindä pääle, ja ei
kää' mu' perrä, tuu' ei olõ'
mu' väärt. p. 16, 24. 25.

39. Kiä uma elo löüd,
tuu kaotaks sedä är'; ja
kiä uma elo är' kaotas
mu' peräst, tuu löüd
sedä. p. 16, 25.

Luuk. 17, 33 Joh. 12, 25.

40. Kiä teid vasta võtt,
tuu võtt minno vasta;
ja kiä minno vasta võtt,

tuu võtt tuud vasta, kiä minno om saatnu'.

p. 18. 5. Luuk. 10, 16. Joh. 13, 20.

41. Kiä üte prohvedi vasta võtt prohvedi nime pääle, tuu saa prohvedi palga; ja kiä üte õigõ vasta võtt õigõ inemise nime pääle, tuu saa õigõ inemise palga.

1 Kun. 17, 10. n. t. s.

42. Ja kiä iäl ütele neistsinätsist vähämbist jaotas pikri tävve külmä vett opja nime pääle, tõtõlikult, ma' ütle teile, tuu ei jää' umast palgast ilma.

p. 25, 40. Mark. 9, 41.

11. Päätükk.

Ristjä Johannõsõ küsimine ja Jeesusõ kostus ning tunistus. Häädä tännitamine patust käänmäldä' liino üle. Esä kirmine. Ohullisi ja vaiva-tuidõ hingi kutsmine.

Ku Jeesus nii umma kattõtõiskümmend opjat oll käsknü', läts tää sääht är' edesi oppama ja jutust ütlemä liino sisse.

(S. 2—19; Luuk. 7, 18—35.)

2. Aga Johannõs, ku tää vangitornih kuul'd Kristusõ teka, sis saat' tää kats umist opjist,

3. Ja ütäl tälle; Kas olõt sa' tuu, kiä piät tulõma, vai om meil tõist uuta'?

5 Moos. 18, 15.
Laul 40, 8.

4. Ja Jeesus kos't ja ütäl näile: Minke' ja kuulutagõ' Johannõsõlõ, miä tii' kuulõt ja näet:

5. Pümme' nägevä' jäl', ja jalolda' käüvä', pidalitõbidsõ' tetäse' puhtas, ja kõrvolda kuulva', kuulu' aetasõ' üles, ja vaesilõ kuulutõdas armuoppust.

Jees. 35, 5. 6; 61, 1. 2. 3.

6. Ja õnis om kiä ei pahanda' hinnäst mu' perast.

7. Aga ku nuu' är' lätsi', nakas' Jeesus rahvalõ kõnõlõma Johannõsõst: Midä tii' olõt kaema lännü vällä laandõ? kas pilliruugu, midä tuul liigutas?

8. Vai midä tii' olõt kaema vällä lännü'? inemist, kiä om pehmide rõivastõga' ehitet? Kae', kiä pehmit rõivit kanva', nuu' omma' kuningidõ kuõh. Luuk. 16, 19. Kaalat. 6, 14.

9. Vai midä olõt tii' kaema lännü' vällä? ütte

prohvetit? Tötölikult, ma' ütle teile, kiä viil ülemb om kui prohvet;

10. Sest tää om tuu-sama, kellest kirjötot om: Kae' ma' saada uma engli su' palgõ ette, kiä su' tiid su' iih valmis-fas. Maal, 3, 1.

11. Tötölikult, ma' ütle teile: Noidõ siäst, kiä naasest omma' sündünü', ei olõ' suurembat nõsnu' kui Ristjä Johannõs, a' kiä vähämb taivariigih, om tääst suurõmb. p. 13, 17.

12. Ristjä Johannõsõ päivist siiä' maani' käüdäs vägühüsi taivariigi pääle ja kiä vägühüsi pääle käüvä', kiskva' sedä hindä poolõ.

13. Ja kõik prohvedi' ja käsk omma' ette kuulutanu' Johannõsõst saani'. Maalak, 3, 22.

14. Ja ku tii' tahat vasta võtta', tää om Eelias, kiä pidi tulõma. p. 17, 10—13. Maalak, 3, 23.

15. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'! lim. 2, 17.

16. Aga kelle sugutsõs piä ma' sedäsinäst suku pidämä? Tää om pois-

kõistõ sugunõ, kiä turgõ kääl istusõ' ja hõikasõ' uma seldsi vasta,

17. Ja ütlesõ': Mii' olõ-mi' teile villu ajanu' ja tii' ei olõ' tandsnu'; mii' olõmi' teile ikulaulu laulnu', ja tii' ei olõ' iknu'. Õp. sõn. 29, 9.

18. Sest Johannõs om tulnu', es süü' ega' juu', ja nää' ütlesõ': Täl om kuri vam.

19. Inemise Poig om tulnu', süü ja juu; ja nää' ütlesõ': Kae', seo inemine om söödik ja joodik, tõlnere ja patat-sidõ sõbõr. Siiski mõis-tõtas tarkus õigõs tää latsi puult.

(S. 20—24. Luuk. 10, 12—15.)

20. Sis nakas tä noid liino nuumma, koh kõgõ inämb tää vägevä' teo' olli' sündünü', sest et nää' es olõ' miilt pa-randanu'.

21. Hädä sullõ, Korat-sin, hädä sullõ, Petsaida! Sest ku neo' vägevä' teo' olõs Tiirusõh ja Siidonih sündünü', miä tii' man omma' sündünü', kül' nää' olõs ammu kotih ja tuhah miilt pa-randanu'.

22. Siski' ütle ma' teile: Tiirusõl ja Siidonil saa paremb põlv olõma kohtupääväl, kui teil.

Jeer. Iku Laul 4, 6.

23. Ja sa', Kapernaum, kiä sa' taivani' olõt ülen-det, sinno tougatas pör-guni' maaha; sest ku Soodomah olõs neo' vä-gevä' teo' sündünü', miä su' sehomma' sündünü', tää saisas viil terve' täämbä.

24. Siski' ütle ma' teile: Soodoma maal saa pa-remb põlv olõma kohtu-pääväl, kui sul. p. 10, 15.

(S. 25—27. Luuk. 10, 21, 22.)

25. Tuulsamal aol kos't Jeesus ja üteli: Ma' kitä Sinno, Esä, taiva ja maa Issänd, et sa' sedä tarko ja mõistlikka iist olõt är' käcknü' ja olõt sedä vähämbile teedä' annu'. 1. Kor. 1, 26—29.

26. Tõtõstõ, Esä, seo om nii su' meele perrä olnu'.

27. Kõik om mu' kätte ant mu' Esäst, ja ütski' muu ei tunnõ' Poigä pääle Esä; ja ütski' ei tunnõ' Essä pääle Puja,

ja kellele Poig taht sedä' teedä' anda'.

28. Tulkõ' mu' mano kõik, kiä tii' vaivadu' ja rassõt kannat, ja ma' taha teile hingämist saata'. p. 12, 20. Jee. 31, 25.

29. Võtkõ' hindä pääle mu' ike' ja opkõ' mu'st; et ma' olõ tasanõ ja süärest alandlik, sis lövvat tii' hingämist hin-dä hingile.

Ioh. 16. 33. Viil. 2, 7, 8.

30. Sest mu' ike' om hüä ja mu' kuurma om kerge. Viil. 4, 13.

12. Päätükk.

Kristus vabandas opjido viläpäie kakmist ja kost hindä iist, et tä hingämise-pääväl terves tegi, tege üte kuräst vaimust vaivadu inemise terves, karistas varisere Jumala teotamist, toukas immetähe nõud-mise tagasi ja nälitäs, kiä tää õigõ' sugulasõ' omma'.

(S. 1—8; Mark. 2, 23—28; Luuk. 6. 1—5).

1. Tuul aol läts Jeesus viläst läbi hingämise-pääväl; a tää opjil oll iso ja naksi' päid kakkma ja süümä.

2. Ku nüüd variseri' sedä näi', ütli' nää' tälle: Kae', su' opja' tegevä',

midä ei sünnü' hingamisepääväl tetä'.

2 Moos. 20, 10.

3. Aga tää üteli näile: Kas tii' ei olõ' lugõnu', miä Taavet tegi, ku täl nälgi oll ja noil, kiä tääga' olli'?

4. Kuis tää Jumala kotta läts ja sei ettepanemise leibo, midä täl es olõ' luba süvvä', ega noil, kiä tääga' olli', a' õnõ prestridõl.

5. Vai, kasei olõ' tii' käsuhi lugõnu', et prestri' hingamisepääväl pühäh kuahi hingamise päivä teotasõ', ja siski' süüldä' omma'?

4. Moos. 28, 9.

6. Aga ma' üteli teile, et siih om tuu, kiä suurõmb om kui pühä koda.

7. Aga ku tii' tiiäsi', miä seo om: Ma' taha halõstust a' mitte ohvrit, sis ei olõs tii' joht hukka mõista noid, kiä süüldä' omma'.

8. Sest inemise Poig om kah hingamisepääväl Esänd.

(S. 9—14. Mark 3, 1—6.
Luuk. 6, 6—11.)

9. Ja ku tää säält edesi läts, tull tää näide kogudusõ kotta.

10. Ja kae', sääll oll üts inemine, kelle käsi oll är' kuionu'. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli': Kas sünnis hingamisepääväl terves tetä'? et nää võisi' tää pääle kaivada'.
Luuk. 14, 5

11. Aga tää üteli näile; Määne inemine om tii' siäst, kellel om üts lammas, ja ku tuu hingamise pääväl hauda satas, kas tää tääd kinni' ei haara', ja tääd vällä ei tõmba'?

12. Ku pallõ ülemb om nüüd inemine kui lammas? seoperäst sünnis kül' häädtetä' hingamisepääväl.

Luuk. 13, 10—16; 14, 5.

13. Sis üteli tää toolõ inemisile: siroda' uma käsi, ja tää sirot tuu: ja tuu sai jäl' ierves nigu' tõnõ.

14. Sis lätsi' variseri' vällä, ja pei' nõvvo tää vasta, kuis tääd hukka saasi' saata.
Joh. 5, 16.

15. Aga ku Jeesus sedä teedä' sai, läts tää säält

är'; ja pallõ rahvast käve
tää peräh ja tää tegi
nää' kõik terves,

Mark. 3, 7—12.

16. Ja kiil'd näid kõ-
vastõ, et nää' sedä vällä
es kuulutasi'.

p. 8, 4. Joh. 8, 50.

17. Et täüde lääsi', miä
ült om prohvedi Jeesaja
läbi, kiä ütles:

18. Kae', seo om mu'
sulanõ, kedä ma' olõ
är' valinu', mu' armas,
kellest mu' hingel hüä
miil om. Ma' taha uma
Vaimu tää pääle panda'
ja tää kuulutas paganilõ
kohut. p. 3, 17; 17, 5. Jees. 11, 2.

19. Tää ei tüludse' ega'
tänidä', ja tää hellü ei
kuulda' huulitsidõ pääl.

20. Maahapainutõttu
pilliruugu ei murra' tää
katski' ja tahti, miä viil
savvas, ei kistuda' tää
är'; kooni' tää kohtulõ
võimusõ om saatnu'.

Jees. 61, 1; 66, 2,

21. Ja pagana' luutva,
tää nime pääle.

Room. 15, 12.

(S. 22—45 Mark. 3, 22—30
Luuk. 11 14—26; 29—32.)

22. Siis tuudi tää mano
ütsturästvaimustvaivat,
kiä oll pümme ja kee-

leldä'; ja tää tegi tuu
terves, nii et pümme ja
keeleldä nii häste kõnõl
kui nägi.

23. Ja kõik rahvas heitü
ja üteli: Kas seosinäne ei
olõ' Taavedi poig'?

24. Aga ku variseri'
sedä kuuli', ütli' nää':
Seosinäne ei aja' kurjo
vaimõ muido vällä, kui
kurjo vaimõ ülembä
Peeltsebuli läbi.

25. Aga ku Jeesus näi-
de mõttit mõist, üteli tää
näile: Ega kuningriik,
miä hindä vahe tülüh
om, lätt hukka; ja ütski'
liin vai koda, miä hindä
vahe tülüh om, ei või'
saista'. Luuk. 11, 17.

26. Ku nüüd saadan
saadani vällä aja, sis
om tää esihindäga' tü-
lüh; kuis või sis tää
riik saista'?

27. Ku nüüd ma' Peelt-
sebuli läbi kurjo vaimõ
vällä aja, kelle läbi aja-
va' tii' latsõ' näid vällä?
seoperäst saava' nää'
teile kohtumõistjis.

28. Aga ku ma' Jumala
Vaimu läbi kurjo vaimõ
vällä aja, sis om jo' Ju-
mala riik tii' mano tulnu'.

29. Vai kuis vōi kiäki' tugōva maija minnä, ja tää riisto riisu', ku tää sedä tugōvat inne kinni' ei köüdä' ja sis vōi tää tää maija riisu'?

30. Kiä mu'ka' ei olō', tuu om mu' vasta; ja kiä mu'ka' ei korja' tuu pill lakkä. Mark. 9, 40.

31. Seoperäst üttele ma' teile: Ega patt ja teotamine andas inemiisile andis, a' teotamist Püha Vaimu vasta ei anda' inemiisile andis.

32. Ja kiä iäl sõna kōnōlōs inemise Puja vasta, toolō andas tuu andis; a' kiä iäl kōnōlōs Pühä Vaimu vasta, toolō ei anda' tuud andis, ei seol ega' tulōval aol.

Luuk. 12, 10. 1. Tiim. 1, 13.

33. Vai istutagō' hüä puu, sis om kah tää vili hüä; vai istutagō' halv puu, sis om kah tää vili halv; sest puud tundas tää viläst. p. 7, 17.

34. Tii' vihatsōmpi hus-sō sugu, kuis vōit tii' hüvvä kōnōlda', kiä tii' kurä' olōt? sest miä süämeh om, tuust kōnōlōs suu. Luuk. 6, 45.

35. Hüä inemine saat hüvvä ette hüäsüämevarandusōst; ja kuri inemine aja kurja vällä kuräst varandusōst. p. 15, 19.

36. Aga ma' üttele teile, et inemise' vastutasō kohtu pääväl egast üttest tühäst sõnast, midä nää' omma' kōnōlnu'.

2 Kor. 5, 10.

37. Sest su' sõnost arvatas sinno õigōs ja su sõnost mõistōtas sinno hukka.

38. Sis kosti' mōnō' kirätunjidō ja varisere siäst ja ütli': Opetaja, mii' tahami' immetähte su' käest nätä'.

39. Aga tää kos't ja üttele näile: Seo kuri ja abielorikja sugu ot's tähte, ja ei anda' tälle muud tähte ku aga prohvedi Joonas täht.

40. Sest nigu' Joonas oll kolm päivä ja kolm üüd valaskala kōtuh, nii om Inemise Poig kolm päivä ja kolm üüd maa mullah. Joon. 2, 1. 2.

41. Niinevi liina mehe' tulōva' kohtuhe seosinädse suuga' ja mõistva' sedä hukka; sest nää'

parandi' miilt Joonas ju-
tusõ pääle. Ja kae', siih
om inämb kui Joonasõl.

Joon. 3, 5

42. Kuninga imänd lõu-
na puult tulõ kohtuhe seo
suuga' ja mõist sedä
hukka; sest tää tull maa-
ilma otsast Saalomoni
tarkust kullõma. Ja kae',
siih om inämb kui Saa-
lomonil.

1 Kun. 10, 1—10.

43. Aga ku ropunõ
vaim inemisest om vällä
lännü', sis käü tää kuivõ
paiko läbi ja ots hingä-
mist ja ei lövvä'.

Luuk. 11, 24.

44. Sis üteli timä: Ma'
taha ümbre käändä' um-
ma maija, kost ma' olõ
vällä tulnu'; ja ku tää
tulõ, sis löüd tää tuu
tühä olõvat, luvvaga' pü-
hidü ja ehitedü.

45. Sis lätt tää ja võtt
hindäga' tõsõ säidse vai-
mu, kiä kurõmba' omma'
tääst hindäst, ja, ku nää'
sinnä'sisse tulõva', eläse'
sääl: sis lätt tuu inemise
perämäne lugu pallõ hal-
võmbas kui edimäne. Nii
sünnüs kah seolõ kuräle
sουλõ.

(S. 46—50. Mark. 3, 31—35.
Luuk. 8, 19—21.)

46. Aga ku tää viil
rahvalõ kõnõl, kae', sis
saisi' tää imä ja tää vele'
moro pääl ja tahtsõ'
tääga' kõnõlda'. p. 13, 55.

47. Sis üteli üts tälle:
Kae', su' imä ja su' vele'
saisva' moro pääl ja
püüdvä' su'ka' kõnõlda'.

5 Moos. 33, 9. 10.

48. Aga tää kos't ja
üteli toolõ, kiä sedä tälle
oll ülnü': Kiä om mu'
imä ja kiä omma' mu'
vele'? Luuk. 2, 49. 1 Kor. 1, 26. 27.

49. Ja tää sirot uma
käre opjidõ üle ja üteli:
Kae', mu' imä ja mu'
vele'.

50. Sest, kiä tege mu'
taiva Esä tahtmise perrä,
tuu om mu' veli ja sõ-
sar ja imä. Joh. 15, 14.

13. Päätükk.

Säidse tähendamise sõnna Jumala
riigist. Kristust põlõtas tää peris-
maal.

(S. 1—23. Mark. 4, 1—20.
Luuk. 8, 4—15.)

Tuulsamal pääväl läts
Jeesus säält majast
är' ja istõ maaha järve
viirde.

2. Ja pallõ rahvast tull
kokko tää mano, nii et

tää läts laiva pääle ja istõ maaha ja kõik rahvas sais' järve veereh.

3. Ja tää kõnõl näile pallõ tähendüse sõnno läbi ja üteli: Kae', üts külvjä läts vällä külvmä.

4. Ja ku tää kül'v, sattõ mõni tii viirde; sis tulli' tsirgu' ja sei' sedä är'.

5. Aga mõni sattõ pae päälse maa pääle, koh täl es olõ' pallõ mulda: ja tull pia üles, selle et täl es olõ' süvvä mulda.

6. Aga ku päiv üles tull, võit'põudsedä kinni', ja, et täl juurt es olõ', kuivi tää är'.

7. Aga mõni sattõ ohtjido sekkä ja ohtja' kasv' üles ja ummisti' sedä är'.

8. Aga mõni sattõ hüä maa pääle ja mõni kan'd saa võrra, mõni kuvvõkümne võrra, aga mõni kolmõkümne võrra viljä.

9. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kullõlgu'.
Jees. 53, 1.

10. Ja opja' astõ' tää mano ja ütli' tälle: Minkperäst kõnõlõt sa' näile tähendamise sõnno läbi?

11. Aga tää kos't ja üteli näile: Teile om ant taivariigi saladuisi mõista', a' näile ei olõ' ant.

12. Sest kellel om, toolõ andas, ja täl om külät; a' kellel ei olõ', tuu käest võetas tuugi' är', miä täl om.

13. Seoperäst kõnõlõ ma' näile tähendamise sõnno läbi, sest et nää' näteh ei näe' ja kuuldõh ei kuulõ' ega' mõista'.

5 Moos. 21, 5. Joh. 9, 40. 41.

14. Ja näile saa tõtõs Jeesaja prohvedi kuulutamine, miä ütles: Kuuldõh tii' kuulõt ja ei mõista', ja näteh tii' näet ja ei tunnõ'.

15. Sest seo rahva süä om tuimas lännü' ja nää' kuulva' rassõhe kõrvuga' ja panva' uma' silmä' kinni', et nää' vast silmiga' ei näe' ja kõrvoga' ei kuulõ' ja süämega' ei mõista' ja ümbre ei pöörä' ja ma' näid ei paranda'.
Jees. 6, 9. 10.

16. Aga õnsa' omma' tii' silmä', et nää' nägevä', ja tii' kõrva', et nää' kuulva'.
Luuk. 10, 23. 24.

17. Sest tõtõstõ ma' ütli teile: Pallõ prohvette

ja õigit omma' tahtnu' nätä', miä tii' näet, ja ei olõ' sedä nännü', kuulda', miä tii' kuulõt, ja ei olõ' sedä kuulnu'. Eebr. 11, 13.

18. Sis kullõlgõ' nüüd tii' tähendämise sõnna külvjäst.

19. Ku kiäki' kuningriigi sõnna kuuld ja ei mõista' sedä, sis tulõ tikõ ja kisk sedä är', miä tää süäme sisse oll külvet. Seo om tuu, miä tii viirde om külvet.

20. Aga pae päälse maa pääle külvet om tuu, kiä sõnna kuuld ja varsti rõõmuga' vasta võtt;

21. Aga täl ei olõ' juurt hindäh ja sais veitkese aigu; ku viletsüs ja kiusatus tulõ sõna pärast, sis pahandõdas pia tääd.

22. Aga miä ohtjidõ sekkä külvet, seo om tuu, kiä sõnna kuuld; ja seosama maailma murõ ja rikkusõ petüs ummistas sõna är' ja tää jääs viläldä'.

23. Aga miä hüä maa pääle külvet, seo om tuu, kiä sõnna kuuld ja mõist, kiä kah viljä kand; ja

mõni kand saa võrra, aga mõni kuvvõkümne, aga mõni kolmõkümne võrra viljä.

Jaak. 1, 25. Ap. teg. 17, 11. 12

24. Üte tõsõ tähendämise sõnna pan'd tää näide ette ja üteli: Taivariik om üte inemise sugunõ, kiä hüvvä seemend uma põllu pääle kül'v.

S. 36—43. Mark. 4, 26

25. Aga ku inemise' magasi', tull tää vainlanõ ja kül'v umbrohtu nisu sekkä ja läts är'.

Eebr. 4, 2. 1 Tess. 5, 6, 7. Eeves. 5, 14.

26. Ku oras kasvi ja viljä kan'd, sis nätti kah umbrohtu.

27. Aga maja esändä sulasõ' tulli' tää mano ja ütli' timäle: Esänd, kas sa' ei olõ' hüvvä seemend uma põllu pääle külvnü', kost tälle nüüd umbrohi tulõ?

28. Aga tää üteli näile: Sedä om tennü' üts vainlanõ inemine. Sis ütli' sulasõ' tälle: Kas sa' sis tahat, et mii' piämi minemä ja sedä kokko korjama?

29. Aga tää üteli: Ei, et tii' üteh seoga' nissu

vällä es kisusi', ku tii' umbrohto korjat.

30. Laskõ' mōlōmbil üteh kasva' pōimuni'; ja pōimuaol taha ma' pōimjilō üldä': Kogogõ' inne umbrohi ja köütke' vihko, et sedä är' palotada', a' nisu pankõ' kokko mu' aita.

(S. 31, 32. Mark. 4, 30—32.
Luuk. 13, 18. 19.)

31. Üte tõsõ tähendämise sõna pan'd tää näide ette ja üteli: Taivariik om sinebi terä sugunõ, midä üts inemine võt't ja kül'v uma põllu pääle,

32. Miä kül' kõigõ vähämb om kõigist siimnist, a' ku tää üles kasus, sis om tää kõigõ suurõmb aia puiõ siäst ja saa puus, nii et tsirgu' taiva alt tulõva' ja tegevä' pesä' tää ossõlõ.

Miik. 4, 1.

33. Üte tõsõ tähendämise sõna üteli tää näile: Taivariik om hapnõkohetusõ sugunõ, midä üts naane võt't ja siäs kolmõ vakajahusekkä, kooni' kõik läts hapnõma.

Luuk. 13, 20. 21.

34. Sedä kõikõ kõnõl Jeesus tähendämise sõn-

no läbi rahvalõ ja ilma tähendämise sõnolda' es kõnõlõ' tää näile,

35. Et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi läbi, kiä kõnõlõs: Ma' taha uma suu vallalõ tetä' tähendämise sõnno läbi ja taha pallõ kuulutada' salajit asjo maailma alostusõst.

36. Sis las'k Jeesus rahval är' minnä' ja tull kodo. Ja tää opja' astõ' tää mano ja ütli': Seledä' meile tähendämise sõna umbrohust põllu pääl.

37. Aga tää kos't ja üteli näile: Kiä hüvvä seemend külv, om Inemise Poig.

38. Aga põld om maailm; hüä seeme om kuningriigi latsõ', umbrohi om tikõ latsõ',

39. Vainlanõ, kiä sedä külb, om kurat; aga pōimmine om maailma otsasaamine, pōimja' omma' engli'. Ilm. 14, 15.

40. Nigu' umbrohi kokko korätas ja tulõga' är' palotõdas, nii saa kah seo maailma otsasamisel.

41. Inemise Poig saat uma' engli' ja nää' korjasõ' kokko kõik pahan-dusõ' tää kuningriigist ja muu', kiä tegevä' käsu vasta,

42. Ja viskasõ' näid tulitsõhe ahjo; sääl saa undamine ja hammastõ käristamine. p. 8, 12.

43. Sispaistva' õigõ' kui päiv uma Esä kuningriigih. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'!

44. Sis om taivariik üte varandusõ sugunõ, miä põllu pääle hauda om pant, midä üts inemine löüse ja salahusi pidi ja läts är' säält iloline tuu üle ja möi är' kõik, miä täl oll, ja os't tuu põllu.

45. Sis om taivariik üte kaupmehe sugunõ, kiä hüvvi pärlit os't.

46. Ku tää üte kalli pärl löüse, läts tää ja möi kõik är', miä täl oll, ja os't tuu hindäle.

47. Sis om taivariik üte nooda sugunõ, miä merde heidetäs ja kõgõ sugumaidsi kallo kokko vidä; p. 22, 9. 10.

48. Midä nää', ku tää täüs om, vidävä' üles mäele ja istusõ' maaha ja korjasõ' hüä' anomihe, a halva' viskasõ' nää' är'.

49. Nii saa seo sündümä maailma ao otsasaamisel; engli' läävä' vällä ja erätäse' kurä' õigidõ siäst är'.

50. Ja heidetäs näid tulitsõhe ahjo, sääl saa undamine ja hammastõ käristamine.

51. Jeesus üteli näile: Kas tii' olõt sedä kõikõ mõistnu'? Nää' ütli' tälle: Olõmi' kül', Issänd.

52. Sis üteli tää näile: Seoperäst om ega kirä-tunja, kiä taivariigi poolõ opat, perremehe sugunõ, kiä umast varandusõst vahtsõt ja vanna ette tuu.

(S. 53—58. Mark. 6, 1—6.
Kae' Luuk. 4, 15—30.)

53. Ja seo sündü, ku Jeesus neo' tähendamise sõna' oll lõpõtanu', läts tää säält är'.

54. Ja tull umma peris-maalõ ja opas näid näide kogodusõkuõh, nii et nää' är' heitü' ja ütli': Kost om seol seo tarkus ja neo' vägevä' teo'?

55. Kas seo ei olõ' puusepä poig? Kas tää imä ei kutsuta' Maarjas ja tää veljo Jaakobusõs ja Joosõsõs ja Siimonas ja Juudas?

56. Ja kas tää sõsarõ' kõik ei olõ' mii' man? Kost tää sis seo kõik om saanu'? Joh. 7, 15, 52.

57. Ja nää' pahandi' hinnäst tää peräst. Aga Jeesus ütäl näile: Prohvet ei olõ' nii avvulda' kohki' kui umal perismaal ja umah kotoh.

58. Ja tää es tii' sääl pallõ vägevit teka näide umbusu peräst.

14. Päätükk.

Ristjä Johannosõ surm. Kristusõ imeline sliütmine, kõndmine järve pääl ja abianmine Peetrusõlõ ja tõbitsilõ.

(S. 1—12; Mark. 6, 14, 17—30.
Luuk. 9, 7—9; 3, 19, 20.)

Tuul aol kuul'd neli-viüst Heroodõs kõnõt Jeesusõst.

2. Ja tää ütäl umilõ sulasilõ: Seo om Ristjä Johannosõ; seo om koolnust üles tulnu ja selle tege vägi tääh imetähti.

3. Sest Heroodõs oll Johannosõ kinni' võtnu',

tääd köütnü' ja vangitorni heitnü' Heroodia, uma vele Viilipusõ naase peräst.

4. Sest Johannosõs oll tälle ülnü': Sul ei olõ' luba tääd hindäle pitä'.

5. Ja ku tää tääd tahtsõ tappa', peläs tää rahvast, sest nää' pei' tääd prohvetis.

6. Aga ku Heroodõs sündümise päivä pidi, sis tandsõ Heroodia tütar näide iih: ja seo oll Heroodosõ meele perrä.

7. Seoperäst töot tää vandõga' tälle anda', miä tää igänes pallõs.

P 5, 34.

8. Aga tää, kuis tää inne umast imäst oll opat, ütäl: Anna' mullõ livva pääl Ristjä Johannosõ pää.

9. Ja kuningas sai kurvas; vandõ ja noidõ peräst, kiä tääga' lavvah istõ', käs'k tää tälle sedä anda',

10. Ja saat' ja las'k Johannosõ pää otsast är' rako' vangitornih.

11. Ja tää pää tuudi livva pääl ja anti tütrekulõ; ja tää vei sedä umalõ imäle. 1 Kor. 4, 9.

12. Ja tää opja' tull'i ja võti' tää kihä ja mati' sedä maaha; ja tull'i ja kuuludi' sedä Jeesusõlõ.

(S. 13–21. Mark. 6, 31–44.
Luuk. 9, 10–17. Joh. 6, 1–13.)

13. Ku Jeesus sedä kuul'd, läts tää säält är' laivaga' ütte tühja paika kõrvalõ. Ja ku rahvas seda kuul'd, lätsi' nää' jalksi liinast tää perrä.

14. Ja Jeesus läts vällä ja nägi pallõ rahvast; ja täl oll näide peräst hüä miil ja tää tegi näide tõbitsit terves.

15. Aga ku õdag tull, astõ' tää opja' tää mano ja ütli': Seo om tühi paik ja aig om joba müüdä lännü': lasõ' rahvas är', et nää' võisi' alõvidõ sisse minnä' ja hindäle süvvä' osta'.

16. Aga Jeesus üteli näile: Näil ei olõ' vaja är' minnä'; ankõ' tii' näile süvvä'.

17. Aga nää' ütli' tälle: Meil ei olõ' siih inämb kui viis leibä ja kats kalla.

18. Aga tää üteli: Toogõ' nuu' mullõ siiä'.

19. Ja tää käs'k rahval maaha istu' haina pääle

ja võt't nuu' viis leibä ja kats kalla, kai üles taiva poolõ ja õnnist ja mur'd ja an'd leevä' opjilõ, a' opja' rahvalõ.

20. Ja nää' sei' kõik ja näide kõtu' sai' täüs ja korssi' kokku sedä, miä raasakõisi üle jäi, kats-tõiskümme korvi täüt.

² Kor. 4, 44.

21. Aga noid, kiä olli' söömäh, oll ligi viis tuhat miist ja naase' ja latsõ' pääle.

(S. 22–36. Mark. 6, 46–56.
Joh. 6, 15–21.)

22. Ja sedämaid sundõ Jeesus uma' opja' laiva pääle minemä ja tää ette tõsõlõ poolõ minemä, kooni' tää rahva är' las'k.

23. Ja ku tää rahva oll är' lasknu', läts tää üles üte mäe pääle üt-sindä' pallõma. Ja ku õdag sai, oll tää ütsindä' säälsamah. Luuk. 6, 12; 9, 18.

24. Aga laiv oll jo' keset järve ja oll peris hädäh lainidõ peräst, sest tuul oll vasta.

Jaak, 1, 2.

25. Aga neländäl üü-vahi kõrral läts Jeesus näide mano ja käve järve pääl.

26. Ja ku opja' tääd näi' järve pääl käüvät, heitü' nää' ja ütli': Seo om tont; ja tänidi' hirmu peräst.

27. Aga sedämaid kõnõl Jeesus näidega' ja üteli: Olkõ' julgõ', ma' olõ seo; är' peläku'.

28. Aga Peetrus kos't tälle ja üteli: Issänd, ku sa' seo olõt, sis käse' minno hindä mano tulla' vii pääle.

29. Aga tää üteli: Tulõ! Ja Peetrus tull laiva päält är' ja käve vii pääl, et Jeesuso mano minnä'.

30. A' ku tää tuulõ nägi kangõ olõvat, sis peläs tää ja nakas' vaoma, tänit ja üteli: Issänd, avida' minno!

31. Aga Jeesus sirot pia uma käe vällä, võt'i täst kinni' ja üteli tälle: Oh sa' nõrgausuline! minkperäst olõt sa' katõ vaihhõl?

32. Ja nää lätsi' laiva pääle ja tuul taldu är'.

33. Aga kiä laivah olli', tulli' ja kumardi' tääd ja ütli': Tõtõstõ sa' olõt Jumala Poig.

p. 16, 16.

34. Ja ku nää' üle järve sai', tulli' nää' Kenetsareti maalõ.

35. Ja ku mehe' säälsamah paigah tääd tunsõ', saadi' nää' vällä läbi kõigõ maa ümbretsõori ja tõi' kõiksugutsit haigit tää mano.

36. Ja palssi' tääd, et nää' tää särgi palistusõ külge saasi' puttu'. Ja nii pallõ kui puttõ', nuu' sai' terves.

15. Päätükk.

Inemiisi säädmisist. Kaananiamaa naane. Haigidõ tervestegemine. Nelätuhanda mehe süültmine.

(S. 1—20. Mark. 7, 1—25.)

Sis tulli' Jeesusõ mano kirätunja' ja variseri' Jeruusalemmäst ja ütli':

2. Minkperäst tegevä' su' opja' vanõmbidõ säädüse vasta? Sest nää' ei mõsõ' kässi, ku nää' leibä võtva'.

3. Aga tää kos't ja üteli näile: Minkperäst tiit tii' Jumala käsusõna vasta uma säadmise peräst? Tiit. 1, 14. Kol. 2, 22.

4. Sest Jummal om käsknü' ja ülnü': Avvusta' umma essä ja

immä; ja kiä essä vai immä vannus, tuu koolõs surma.

5. Aga tii' ütlet: Kiä esäle vai imäle ütles: Seo om ohvriannõ', miä sullõ mu' käest võisi' kasus fulla', tuu tege hõste, vai tää kül' umma essä vai immä ei avvusta'. Op. sön. 28, 24.

6. Ja olõt nii Jumala käsusõna tühäs tennü' uma säädüse peräst.

7. Tii' salaliku', Jeesaja om teist hõste prohvedi viisi kõnõlnu' ja ülnü':

8. Seo rahvas tulõ mu' lähkeste uma suuga' ja avvustas minno ummi huuliga', a' näide süä om kavvõh mu'st.

9. Aga ilmaaigu tiinvä' nää' minno, et nää' oppasõ' oppuisi, miä inemiisi käskmise' omma'. 5 Moos. 4, 2. Kol. 2, 18.

10. Ja tää kut's rahva hindä mano ja ütlet näile: Kuulkõ' ja mõistkõ'!

11. Ei tuu, miä suust sisse lätt, ei tii' inemist roojatsõs, a' tuu, miä suust vällä tulõ, tuu tege nemise roojatsõs.

12. Sis astõ' tää opja' tää mano ja ütli' tälle: Kas sa' tiiät, et variseri' hinnäst pahandi', ku nää sedä sõnna kuuli'?

13. Aga tää kos't ja ütlet: Ega luum, midä mu' taivanõ Esä ei olõ' istutanu', kidsotas vällä. Joh. 15, 2.

14. Jätke näid; nää' omma' pümme' pümehidõ' tiijuhi'. Aga ku pümme pümmele tiid juhata, sis satasõ' nää' mõlõmba' kaivanduhe.

15. Sis kos't Peetrus ja ütlet tälle: Seledä' meile seo tähendamise sõna.

16. Ja Jeesus ütlet: Kas tii' kah viil olõt rumala'? p. 16, 9.

17. Kas tii' viil ei mõista', et kõik, miä suust sisse lätt, tuu lätt kõttu ja heidetäs vällä umma paika.

18. Aga miä suust vällä tulõ, tuu tulõ süämeest vällä ja tuu tege inemise roojatsõs. Jaak. 3, 6. 10.

19. Sest süämeest tulõva' vällä kurä' mõtlõmise', tapmise', abielo-

rikmise, huuramise, vargusõ, võlsstunistusõ, teotamise.

20. Neo omma asä, miä inemise roojatsõs tegevä; aga mõskmalda kässiga süümine ei tii inemist roojatsõs.

(S. 21—28. Mark. 7, 24—30.)

21. Ja Jeesus tull säält är', ja läts Tiirusõ ja Siidoni poolõ.

22. Ja kae', üts Kaaniamaa naane tull säält piirist vällä ja tänit ja üteli tälle: Issänd, Taa-vedi poig, halõsta mu' pääle, mu' tüärt vaivatas kuräst vaimust kurästõ. Jees. 28, 19; 26, 16.

23. Aga tää es kosta tälle sõnnagi'. Sis astõ tää opja' tää mano ja palssi' tääd ja ütli': Saada' tääd är'; sest tää tänitäs mii' perrä.

24. Aga tää kos't ja üteli: Ma' olõ saadõt õnõ Iisraeli suu är'kaonu' lammastõ mano.

25. Aga naane tull ja kumard tääd ja üteli: Issänd, avida' minno!

26. Aga tää kos't ja üteli: Seo ei olõ' hüä, et

lastõ leib võetas ja pinnete heidetäs. Room. 3, 1, 2.

27. Aga tää üteli: Jah Issänd, siski' söövä' pinikese' noist raaskõisist, miä näide esändide lavva päält maahasatasõ'.

28. Sis kos't Jeesus ja üteli tälle: Oh naanel su' usk om suur, sullõ sündügu' nii kuis sa' tahat. Ja tää tüär sai terves seostsamast tunnist.

29. Ja Jeesus läts säält edesi ja tull Kaalilea järve viirde ja tää läts üte mäe pääle ja istõ sinnä' maaha.

30. Ja pallõ rahvast tull tää mano ja tõi' hindäga' jaloldaid ja pümehit, keeleldäid, vigatsit ja pallõ tõiisi ja heidi' noid Jeesusõ ja'go ette ja tää tegi nuu' terves. p. 11, 5.

31. Nii et rahvas immes pan'd, ku nää näi', et keeleldä' kõnõli', vigatsõ' terves sai', jalolda' käve' ja pümme' näi'; ja nää' kiti' Iisraeli Jumalat. Mark. 7, 37.

(S. 32—39. Mark. 8, 1—10.)

32. Ja Jeesus kut's uma' opja' hindä mano ja üteli: Mul om väega' hallõ miil rahva peräst, sest nää' omma' jo' kolm päivä mu' man olnu' ja näil ei olõ' midägi' süvvä' ja ma' ei taha' näid laskõ' minnä' ilma söömäldä', et nää' tii pääl är' es nõrkosi'.

33. Sis ütli' tää opja' tälle: Kost meil nii pallõ leibo om siih laanõh, et mii' nii pallõ rahvast söödämi'.

Luuk. 12, 22. 4 Moos. 11, 21—23.

34. Ja Jeesus üteli näile: Mitu leibä teil om? Ja nää' ütli': Säidse ja veitkese kalakõisi. Laul 37, 16.

35. Ja tää käs'k rahva maaha istu' maa pääle.

1 Kor. 14, 40.

36. Ja ku tää nuu' säidse leibä ja kala' oll võtnu', tenäs tää, mur'd ja an'd opjilõ, a' opja' anni' rahvalõ.

37. Ja nää' sei' kõik ja näide kõtu' sai' täüs ja korssi' kokko sedä, miä üle jäänu' palakõsist, säidse korvitäüt.

Laul. 145, 16.

38. Aga noid, kiä olli' söönü', oll neli tuhat miist, naase' ja latsõ' pääle.

39. Ja ku tää rahval oll är' lasknu' minnä', läts tää laiva ja tull Mahdala piiri pääle.

16. Päätükk.

Varisere immetähe nõudmine ja näide hapnõkohtetüs iist hoiatamine. Peetrusõ tunistus ja taivaariigi võtmo' töötamine. Edimäne kannaatamise ettekuulutamine ja Kristusõ perräkäämine.

(S. 1—12; Mark. 8, 11—21.)

Sis tuli' variseri' ja saduseri' tää mano, nuu' kiussi' tääd ja küsse' tää käest, et tää näütäsi' immetähte taivast.

p. 12, 28.

2. Aga tää kos't ja üteli näile: Ödagu ütlet tii': Meil: tulõ hüä ilm, sest taivas om verrev.

Luuk. 12, 54—56.

3. Ja hummogu ütlet tii': Täambä tulõ meile kuri ilm, sest taivas veretäs ja om pilveh. Tii' salaliku', kül' taiva näko mõistat är' arvada', kas sis ei vöi' tii' kah aigõ tähti är' arvada'?

4. Seo kuri ja abiolorikja sugu ots immetähte,

ja tähte ei anda' täl'e pääle prohvedi Joona tähe. Ja tää jä't nää' maaha ja läts är'.

5. Ja ku tää opja' sai' tösölō poolō viirde, olli' nää' är' unōhtanu' leibä üteh võtta'.

6. Aga Jeesus üt'el näile: Kaegō' ja hoitkō' varisere ja sadusere hapnōkohetusō iist.

Luuk. 12, 1. Kal. 5, 9. 1 Kor. 5, 6.

7. Sis mõtli' nää' esihindäh ja ütli': Seo om, et mii' es olō' leibä üteh võtnu'.

8. Aga ku Jeesus sedä mõis't, üt'el tää näile: Tii' nōrgausulise', miä tii' mõtlōt esihindäh, et tii' ei olō' leibä üteh võtnu'?

9. Kas tii' viil ei mõista'? Kas tii' ei mälehtä' noid viit leibä viiele tuhandalō, ja mitu korvi täüt tii' säält sai'?

10. Ja noid säidset leibä neläle tuhandalō, ja mitu korvitäüt tii' sis sai'?

11. Kuis ei mõista' tii' sis, et ma' leeväst teile es kõnölō', ku ma' käsi teid hoita' varisere ja

sadusere hapnōkohetusō iist?

12. Sis mõisti' nää', et tää es üt'le' näile, et nää' hoiasi' leevä hapnōkohetusō iist, a' varisere ja sadusere oppuistō iist. 1 Tim. 6, 5. 2 Tim. 2, 17.

(S. 13—20. Mark 8, 27—30. Luuk. 9, 18—21.)

13. Aga ku Jeesus tull Keisarea Viilipusō liina piirile, küsse tää opjilt ja üt'el: Kedä üt'lese' inemise' minno olōvat?

14. Aga nää' ütli': Mōnō' üt'lese', et sa' olōt Ristjä Johannōs, a' tösō' Eelias, a' tösō' Jeeremias vai üts prohvetest.

15. Tää üt'el näile: A' kedä tii' minno üt'let olōvat? Joh. 10, 14.

16. Sis kos't Siimon Peetrus ja üt'el: Sa' olōt Kristus, elävä Jumala Poig.

17. Ja Jeesus kos't ja üt'el tälle: Önnis olōt sa', Siimon, Joona poig, sest liha ja veri ei olō' sullō sedä teedä' annu', a' mu' Esä, kiä tai vah om.

18. Ja ma' üt'le sullō kah: Sa' olōt Peetrus

ja seo kaljo pääle taha ma' ehitädä' uma kogodusõ ja põrgu värehti' ei võida' sedä är'.

19. Ja ma' taha sullõ taivariigi võtmõ' anda' ja miä sa' maa pääl kinni' köüdat, tuu om taivah kinni' köüdet, ja miä sa' maa pääl päsät, om kah taivah päsitet.

20. Sis kiil'd tää ummi opjit, et nää' ütelegi' es ütlesi', et tää om Jeesus Kristus.

p. 17, 9.

(S. 21—28. Mark. 8, 51—9, 1. Luk. 9, 22—27)

21. Tuust aost pääle nakas' Jeesus teedä' anma umilõ opjilõ, et tää lätt Jeruusalemmä ja pallõ kannah tas vanõmbist ja ülembist preestridõst ja kirätunjist ja et tääd tapõtas ja et tää kolmal pääväl üles nõsõs.

p. 12, 40. 17, 22. Joh. 2, 19.

22. Ja Peetrus võt't tääd esierälde ja nakas' nuumma ja üteli: Issänd, heidä' hindä pääle armu; är' sündügu' sullõ sedä!

23. Aga tää kää'n'd hindä ümbre ja üteli Peetrusõlõ: Taganõ' mu'st, saadan, sest sa' ei mõtlõ

tuu pääle, miä Jumala, a' miä inemiisi meele perrä om.

2 Saam. 19, 25.

24. Sis üteli Jeesus umilõ opjilõ: Ku kiäki' mu' perrä taht tulla', seo salaku' esihinnäst är' ja võtku' uma rist hindä pääle ja käügu' mu' perrä.

p. 10, 38, 39.

25. Sest, kiä umma ello taht hoita', tuu kaotas sedä är'; aga, kiä uma elo är' kaotas mu' perräst, tuu löüdi sedä.

Luuk. 17, 33.

26. Sest mis kasu om inemisel tuust, ku tää kõik maailma kasu saas, a' umalõ hingele kaiho tiis; vai mis lunastamise hinda või inemine anda' uma hinge iist.

1 Joh. 2, 15.

27. Sest tuu saa sündümä, et Inemise Poig tulõ umah Esä avvuh ummi englidõga' ja sis taso tää egalõ ütele kätte tää tüü perrä.

28. Tõtõstõ ma' üteli teile: Neist, kiä siih saisva', omma' mõnõ', kiä ei maidsa' surma, inne kui nää' Inemise Puja nägevä' tulõvat umah kuningriigih. p. 10, 25.

17. Päätükk.

Kristusõ muutmine. Kuutõbidsõ tervestegemine. Tõnõ kannatusõ effekuulutus. Massuraha masmine.

(S. 1—13. Mark. 9, 2—13. Luuk. 9, 28—36.)

Ja kuvvõ päävä peräst võt' Jeesus hindäga' Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ, tää vele, ja vei näid üles üte korgõ mäe pääle esi-paika.

2. Ja tääd muudõti näide iih ja tää nägo pais't õkva kui päiv ja tää rõiva' sai' valgõs õkva kui valgus.

Viil. 3, 21. 2 Peetr. 1, 15—18.

3. Ja kae', Moosõs ja Eelias näüti' hinnäst näile ja kõnõli' tääga'.

4. Aga Peetrus kos't ja üteli Jeesusõlõ: Issänd, siih om meil hüä olla'; ku sa' tahat, sis teemi' siiä' kolm maia, üte sullõ ja üte Moosõsõlõ ja üte Eelialõ.

5. Ku tää viil kõnõl, kae', sis varäs näide üle üts selge pilv. Ja kae', üts helü pilvest üteli: Seo om mu' armas Poig, kiä mu' meele perrä om, tääd kuulkö'!

6. Ja ku opja' sedä kuuli', heidi' nää' kum-

malõ maaha ja pelksi' väega'.

7. Ja Jeesus tull näide mano, puttõ näide külge ja üteli: Tulkõ' üles ja är' peläku'.

8. Aga ku nää' uma' silmä' üles nõsti', es näe' nää' kedägi', pääle Jeesusõ ütsindä'.

9. Ja ku nää' mäe päält alla lätsi', käs'k näid Jeesus ja üteli: Är' ülgu' sedä nägemist kellelegi', kooni' Inemise Poig koolnust om üles nõsnu'.

10. Ja tää opja' küsse' tält ja üteli: Mis sis kirä-tunja' ütles, et Eelias tulõ inne?

11. Aga Jeesus kos't ja üteli näile: Eelias tulõ kül' inne ja saat kõik jäl' kõrda.

Luuk. 1, 17.

12. Aga ma' üteli teile, et Eelias om jo' tulnu' ja nää' ei olõ' tääd tunnu', a' omma' tälle tennü', miä nää' tahtnu'. Nii saa kah Inemise Poig näide puult kannatama.

13. Sis mõistsõ' opja', et tää Ristjä Johannõsõst näile oll kõnõlnu'.

Luuk. 1, 17.

(S. 14—21. Mark. 9, 14—29. Luuk. 9, 37—42.)

14. Ja ku nää' rahva mano tulli', astõ tää mano üts inemine ja heit põlvilõ maaha tää ette

15. Ja üteli: Issänd, halõsta' mu' puja pääle, et tää kuutõbinõ om ja kurästõ vaivat; sest tää satas sakõhe tullõ ja sakõhe vette;

16. Ja ma' olõ täädsu' opjidõ mano toonu' ja nää' es või' täädserves tetä'.

17. Aga Jeesus kos't ja üteli: Oh sa' uskmalda' ja hull sugu! Kui kavva piä ma' tii'ka' kannahama? Toogõ' täädsu' mu' mano sii'.

18. Ja Jeesus tõrõl täädsu' ja kuri vaim läts täst vällä ja poiskõnõ sai terves seostsamast tunnist.

19. Sis lätsi' opja' Jeesusõ mano esierälde ja ütli': Mille mii' es või' täädsu' vällä aia? p. 10, 1.

20. Aga Jeesus üteli näile: Tii' uskmalda' süäme peräst. Sest tõtõstõ ma' üteli teile: Ku tii' usk olõs kui sinebi

teräkene, sis tii' võis üldä' seosamalõ mäele: Mine' siist sinnä', sis lätt tää sinnä'; ja midägi' es olõs teil võimalda'.

21. Aga seo sugu ei lää' muido vällä kui palvõ ja paastmise läbi.

(S. 22. 25. Mark. 9, 30—32. Luuk. 9, 43—45.)

22. Aga ku nää' ummi asjo ai' Kaalilea maal, üteli Jeesus näile: Inemise Poig andas är' inemiisi kätte. p. 20, 17. 18; 16, 21.

23. Ja nää' tapva' täädsu' är' ja kolmadal pääväl herändedäs täädsu' üles. Ja nää' sai' väega' kurvas. Luuk. 18, 33; 24, 7.

24. Aga ku nää' Kaper-nauma sai', tulli' Peetrusõ mano nuu', kiä kohturahha vasta või' ja ütli': Kas tii' opõtaja kohtu rahha är' ei massa'?

25. Tää üteli: Jah, mass. Ja ku tää sai kodo, tull Jeesus tää ette ja üteli: Mis arvat sa', Siimon? Kelle käest võtva' kuninga' maa pääl tolli vai päarahha? Ummi latsi vai võõridõ käest?

22, 21. Room. 13, 7.

26. Sis üteli Peetrus tälle: Võõridõ käest. Jeesus üteli tälle: Sis omma' latsõ' seost prii.

27. Aga et mii' näid ei pahanda', sis mine' järve viirde ja heidä' õng sisse ja võta' edimäne kala, miä üles tulõ; ja ku sa' timä' suu vallalõ tiit, sis lövvät sa' üte raha; tuu võta' ja anna' näile mu' ja su' iist.

Luuk. 23, 2.

18. Päätükk.

Latsõmeelest ja pahandamisest. Pattõ andisandmise võimust ja fikõst sulasõst.

(S. 1—9. Mark. 9, 35—47. Kae' Luuk. 9, 46—48.)

Tuulsamal tunnil tullii' opja' Jeesusõ mano ja ütli': Kiä om kül' kõigõ suurõmb taivariigih?

2. Ja Jeesus kut's üte latsõkõsõ hindä mano ja pan'd tuu saisma näide keskele

3. Ja üteli: Tõtõstõ ma' ütli teile: Ku tii' ei käänä' ümbre ja ei saa' kui latsõkõnõ, sis ei saa' tii' taivariiki.

p. 19, 14.

4. Kiä nüüd esihinnäst alandas kui seo latsõkõnõ, tuu om suurõmb taivariigih.

5. Ja ku kiäki' üte sändse latsõkõsõ mu' nimel vasta võtt, tuu võtt minno vasta.

p. 10, 40.

6. Aga kiä pahandas üte neist väikesist, kiä mu' sisse uskva', toolõ olõs paremb, et veski-kivi tää kaala puvvasi' ja et tääd är' uputõdasi' kõigõ süvämbähe merde.

Luuk. 17, 1. 2.

7. Hädä maailma pahandusõ peräst; sest pahandusõ' tulõva', a' hädä toolõ inemisele, kelle läbi pahandus tulõ.

1 Kor. 11, 19.

8. Aga ku su' käsi vai jalg sinno pahandas, sis rao' nuu' är' ja heidä' hindäst är'; paremb om sullõ, et sa' jalolda' vai viganõ ello läät, ku et sul kats kätt vai kats jalga om ja sinno igävetse tullõ heidetäs.

p. 5, 29. 30. Kol. 3, 5.

9. Ja ku su' silm sinno pahandas, kisu' tää vällä ja viska' hindäst är'; paremb om sullõ, et sa' üte silmäga' ello läät,

ku et sul kats silmä om ja sinno põrgu tullõ heidetäs.

10. Kaegõ', et tii' ütfe neist väikeisist är' ei põlõ'; sest ma' ütfe teile, et näide engli' taivah alati nägevä' mu' Esä palõht, kiä taivah om.

11. Sest Inemise Poig om tulnu' õnsas te-gemä, miä om är' kaonu'.
p. 9, 13. Luuk. 19, 10.

(S. 12—14. Luuk. 15, 4—7.)

12. Mis tii' arvat? Ku ütfe inemisel sada lam-mast olõsi' ja üts noist är' essüs: kas tää es jätäsi' nuu' ütesä-kümmend ütesä ja lääsi' mäki pääle ja otsisi' tuud, miä är' essünü'.

13. Ja ku seo johtus, et tää tuud löüd, tõtõstõ ma' ütfe teile, et tää tuu-peräst röömsamb om kui noidõ ütsäkümne ütsä peräst, miä es olõ' är' essünü'.

14. Nii ei olõ' kah tii' Esä tahtmine, kiä taivah om, et üts neist väikei-sist piäsi' hukka saama.

Esek. 33, 11. 1 Tim. 2, 4.

15. Aga kui su' veli su' vasta essüs, sis mine' ja noomi' tääd hindä-

vaihõl; ku tää sinno kuuld, sis olõ't sa' umalõ velele kasus saanu'.

3 Moos. 19, 17. Luuk. 17, 3. Kal. 6, 1.

16. Aga ku tää sinno ei kuulõ', sis võta' viil üts vai kats hindäga', et kõik asi katõ vai kolmõ tunistaja suuh saisasi'.

17. Aga ku tää noid ei kuulõ', sis anna' kogo-dusõlõ teedä'. Aga ku tää kogodust kah ei kuulõ', sis olgu' tää su meelest kui pakan ja tõlner.

18. Tõtõstõ ma' ütfe teile: Mis tii' maa pääl köüdat, om kah taivah köüdet, ja mis tii' maa pääl pästät, om kah taivah pästet.

p. 16, 19. Joh. 20, 23.

19. Sis ütfe ma' teile: Ku kats tii' siäst ütfe nõul omma' maa pääl mändsegi' asäperäst, miä nää' pallõsõ', tuu saa näile mu' Esä käest, kiä taivah om.

Mark. 11, 24.

20. Sest koh kats vai kolm mu' nimel omma' ütfe kuuh, sääl olõ ma' näide keskel.

p. 28, 20. Luuk. 24, 15. 36.

21. Sis astõ Peetrus tää mano ja ütfe: Issänd,

mitu kõrd piä ma' sis, ku mu' veli mu' vasta essüs, tälle andis anma? Kas om säitsmest kõrast viländ? Luuk. 17, 4.

22. Ja Jeesus üteli tälle: Ma' ei ütli' sullõ: säidse kõrd, a' säidsekümmend kõrda säidse kõrda.

p. 6, 14. Kol. 3, 13.

23. Seoperäst om taivariik üte kuninga sugunõ, kiä ummi sulastõga' tahtsõ rehknomi pitä'.

24. Aga ku tää nakas' arvama, tuudi üts tää ette, tuu oll tälle kümme tuhat nakla võlgu.

Laul. 130, 3.

25. Aga ku täl es olõ' massa', käs'k tää esänd müvvä' tää hindä ja tää naase ja latsõ' ja kõik, miä täll oll, ja massa'.

26. Sis heit sulanõ maaha, kumard tääd ja üteli: Esänd, kannahtha' mu'ka', ja ma' taha sullõ kõik massa'. Laul, 5, 3.

27. Sis oll esändäl hallõ miil seo sulasõ peräst, tää las'k tääd vallalõ ja võla jät't tää tälle maaha.

Miik. 7, 18. Luuk. 7, 42.

28. Aga tuusama sulanõ läts vällä ja lüös

üte kaassulasist, tuul oll tälle sada teenari-raha võlgu; ja tää võt't tääd kinni', kägist tääd ja üteli: Massa' mullõ, miä sul võlgu om mullõ.

Joh. 5, 14. Eeves. 4, 32.

29. Sis heit kaassulanõ tää jalgo ette maaha, pallõl tääd ja üteli: Kannahta' mu'ka' ja ma' taha sullõ kõik massa'.

30. Aga tää es taha', a' läts är' ja heit tää vangitorni, kooni' tää uma võla är' mass.

31. Aga ku tää kaassulasõ' näi', miä sündü, sai' nää' väega' kurvas ja tulli' ja seledi' umalõ esändäle kõik, miä oll sündünü'.

32. Sis kut's tää esänd tääd hindä ette ja üteli tälle: Sa' tikõ sulanõ, kõik võla olõ ma' sullõ maaha jätnü', sest et sa' minno palssi'.

33. Kas es olõsi' pidänü' kah sa' armu heitmä uma kaassulasõ pääle, nigu' ma' kah su' pääle olõ armu heitnü'?

Jaak. 2, 13.

34. Ja tää esänd sai vihatsõs ja an'd tää är' vaivajidõ kätte, kooni'

tää pidi masma kõik, miä täl tääga' võlgu oll.

35. Nii tege kah mu' taivanõ Esä teile, ku tii' egaüts umast süäimest andis ei anna' umalõ velele tää essümiisi.

p. 6, 14. 15.

19. Päätükk.

Abielo lahotamisest; latsi õnnistamisest; rikkast noorõst mehest.

(S. 1—9; Mark. 10, 1—12.)

Ja seo sündü, ku Jeesus neo kõnnõ' oll lõpõtanu', läts tää Kaalileamaalt är' ja tull Juudamaa piiri pääle tõsõlõ poolõ Jordani.

2. Ja pallõ rahvast käve tää perrä ja tää tegi näid sääl terves.

3. Sis tuli' tää mano variseri', kiussi' tääd ja ütli' tälle: Kas om inemisel luba, olgu' mis süü peräst taht, umast naasest hinnäst lahotada'?

p. 5, 31. 32.

4. Aga tää kos't ja üteli näile: Kas tii' ei olõ lugõnu', et tuu, kiä alostusõh inemise om tennü', om näid mehes ja naases tennü'

1 Moos. 1, 27.

5. Ja ülnü': Seoperäst jätt inemine esä ja imä maaha ja jääs kinmähe uma naase mano, ja nuu' kats omma' üts liha.

6. Selle ei olõ' nää' inäp kats, a' üts liha. Miä nüüd Jummal om ütte pannu', sedä är' lahotagu' inemine.

7. Nää' ütli' tälle: Mille om sis Moosõs käsknü' lahotamise raamadu anda' ja hinnäst tääst lahotada'?

5 Moos. 24, 1.

8. Tää üteli näile: Moosõs om teile luba annu' tii' süäme kangusõ peräst umast naasest hinnäst lahotada', a' alostusõst ei olõ' seo nii olnu'.

9. Aga ma' üteli teile: Kiä umast naasest hinnäst lahotas, muido kui hooraelo peräst, ja võtt tõsõ, tuu rikk abielo är', ja kiä lahotõdu' naase võtt, tuu rikk abielo är'.

10. Sis ütli' tää opja' tälle: Ku inemise lugu naasega' nii om, sis ei olõ' hüä naita'.

11. Aga tää üteli näile: Ei mõista' kõik sedä sõnna, a' nuu', kellele seo ant om.

1 Kor. 7, 7, 17.

12. Sest kohitsõtuid om, kiä imä ihost nii omma' sündünü'; ja kohitsõtuid om, kiä inemistest omma' kohitsõdu'; ja kohitsõtuid om, kiä esihindit kohitsõnu' taivariigi peräst. Kiä jõud mõista', tuu mõistku'!

1 Kor. 7, 32. 34.

(S. 13—15. Mark. 10, 13—16. Luuk. 18, 15—17.)

13. Sis tuudi latsõkõisi tää mano, et tää uma' kää' näide pääle panõsi' ja palvust tiisi'; a' opja' tõrõli' näid.

14. Aga Jeesus üteli: Jätke' latsõkõsõ' ja är' kiilku' näid mu' mano tulõmast; sest sändside perält om taivariik.

p. 18, 2. 3.

15. Ja pan'd uma' kää' näide pääle ja läts säält är'.

(S. 16—30. Mark. 10, 17—31. Luuk. 18, 18—30.)

16. Ja kae', üts astõ tää mano ja üteli tälle: Hüä opõtaja, mis hüvvä piä ma' tegemä, et ma' igävetse elo saasi'?

17. Aga tää üteli tälle: Mille sa' minno hüäs kutsut? Ütski' ei olõ hüä, õnõ üts: tuu om Jummal. Aga tahat sa'

ello minnä', sis piä' käsu-sõnno. Luuk. 10, 26—28.

18. Tää üteli tälle: Mändsit? Aga Jeesus üteli: Är' tapku'; är' rikku' abiello; är' varas-tagu'; är' tunistagu' üle kohut.

2 Moos. 20, 12—16. Room. 13, 9

19. Avvusta' umma essä ja immä; ja armasta' umma lähemäist kui esihinnäst.

20. Nuurmiis üteli tälle: Sedä kõikõ olõ ma' pidänü' umast noorõst põlvõst saani'; miä mullõ viil vaja om?

21. Jeesus üteli tälle: Tahat sa' tävveste vaga olla', sis mine', müü' uma varandus är' ja anna' vaesilõ, sis om sul varandus taivah, ja tulõ' ja käü' mu' perrä.

p. 6, 20. Luuk. 12, 35.

22. Aga ku nuurmiis sedä sõnna kuul'd, läts tää kurva meelega' är'; sest täl oll pallõ varra.

Laul 62, 11

23. Aga Jeesus üteli opjilõ: Tõtõstõ ma' ütle teile, et rikas saa vaivalt taivariiki. 1 Tim. 6, 9. 10. 19.

24. Ja sis ütle ma' teile: Tuu om hõlpsamb, et üts

kaamõl nõgla silmäst läbi lätt, kui et rikas Jumala riiki lätt.

25. Aga ku tää opja' sedä kuuli', heitü' nää' väega' är' ja ütli': Kiä vöi sis õnsas saia'?

Vii. 2, 12, 13.

26. Aga Jeesus kai näide pääle ja üteli näile: Inemiisi man om seo võimalda'; aga Jummal vöi kõik tetä'.

27. Sis kos't Peetrus ja üteli tälle: Kae', mii' olõmi' kõik maaha jätnü' ja su' perrä käünü', miä meil nüüd seost om?

28. Aga Jeesus üteli näile: Tõtõstõ ma' üteli teile, et tii', kiä tii' mu' perrä olõt käünü', jäl' sündümiseh, ku Inemise Poig istus uma avvujäre pääl, istut kah tii katõtõiskümne järe pääl ja mõistat katõtõiskümne lisraeli suguharo pääle kohut.

Luuk. 22, 30.

29. Ja egäüts, kiä om maaha jätnü' maja ja vele' vai sõsarõ' vai esä vai imä vai naase vai latsõ' vai põllu mu' nime pärast, saa seda saa võrra ja peri igävetse elo.

Eebr. 10, 34.

30. Aga pallõ, kiä omma' edimätse', saava' perämätsis, ja perämätse' saava' edimätsis.

20. Päätükk.

Tüütegiä' viinamäel; kolmas kannahtamise ettekuulutus; Sebedeusõ puja'; opjido avvuaanus; kats plümmet.

Sest taivariik om üte majaesändä sugunõ, kiä varra hummogu vällä läts tüütegiit pal-kama uma viinamäe pääle.

2. Aga ku tää tüütegiidõga' leppe üte teenari- raha pääle pääväs, sis saat' tää näid umalõ viinamäele.

Eebr. 6, 10.

3. Ja tää läts vällä kolmadal tunnil ja nägi tõisi turu pääl tüüldä' saisvat.

Laul 50, 1.

4. Ja üteli noilõ: Minke' kah tii' viinamäele ja, miä õigõ om, taha ma' teile anda'. Ja nää' lätsi' är'.

1 Kor. 3, 8.

5. Sis läts tää vällä kuvvõdal ja ütsändäl tunnil ja tegi niisama.

Op. sõn. 8, 1—4.

6. Aga ütetiõiskümnen-däl tunnil läts tää vällä ja löüs tõisi tüüldä' sais-

vat ja üteli noilõ: Miä tii' siih kõgõ päävä tüüldä' saisat?

7. Nää' ütli' tälle: Meid ei olõ' kiäki' palganu'. Tää üteli näile: Minke' tii' kah viinamäele ja, miä õigõ om, saat tii'.

8. Aga ku õdag sai, üteli viinamäe esänd uma ülekaejalõ: Kutsu' tüütegijä' ja anna' näile näide palk ja naka' perämätsest edimätseni'.

9. Ja ku nuu' tullu', kiä üteltõiskümnendäl tunnil olli' palgadu', sai nää' egaiuts üte teenariraha.

10. Aga ku edimätse' tullu', mõtli' nää', et nää' inämb saava'; ja nuu' sai' kah egüts üte teenariraha.

11. Aga ku nää' sedä saanu' olli', nurisi' nää' majaanäändä pääle

Luuk. 15, 28.

12. Ja ütli': Neosinädse' viimädse' omma' õnõ üte tunni tüüdi tennü' ja sa' olõt näid mii' arvõlises tennü', kiä mii' päävä kuurmat ja kuuma olõmi' kannu'.

13. Aga tää kos't ja üteli ütele näide siäst:

Sõbõr, ma' ei tii' sullõ liiga. Kas sa' ei olõ' mu'ka' üte teenariraha pääle lepnü'?

14. Võta' hindä uma ja mine' umma tiid; aga ma' taha seolõ viimätsele anda' nii sama kui sullõgi'.

15. Kas ei olõ' mul luba hindä umaga' tetä', miä ma' taha? Kas om su' miil paha, et ma' hüä olõ?

16. Nii saava' perämätse' edimätsis ja edimatse' perämätsis; sest pallõ om kutsut, a' veitkese är' valitsõt.

(S. 17—19. Mark. 10, 32—34. Luuk. 18, 31—33.)

17. Ja Jeesus läts üles Jeruusalemma ja võt't nuu' katstõiskümme opjat tii' pääl hindä mano esipaika ja üteli näile:

p. 17, 22.

18. Kae', mii' läämi' üles Jeruusalemma ja Inemise Poig andas är' ülembidõ preestridõ ja kirätunjidõ kätte ja nää' mõistva' tääd surma.

p. 16, 21; 17, 22. 23. Mark. 9, 31.

19. Ja anva' tääd paganidõ kätte naarda' ja piidsaga' pessä' ja risti

pääle puvva'; ja kolmal pääväl nõsõs tää jäl' üles.

(S. 20—28. Mark. 10, 35—45.)

20. Sis astõ Sebedeusõ poigõ imä tää manoummi poigõga', kumard ja pal-lõl tält midägi'.

21. Aga tää üteli tälle: Mis sa' tahat? Tää üteli tälle: Käse' neil mu' katõl pujal istu', tõsõl su' hüäl ja tõsõl su' kural käel su' kuningriigih.

p. 19, 28.

22. Aga Jeesus kos't ja üteli: Tii' ei tiiä', miä tii' pallõt; kas tii' võit tuust pikrist juvva', minkast ma' juu, ja tuu ristimisega' hinnäst laskõ' ristit', minka' minno ristitäs? Nää' ütli' tälle: Jah võimi'.

23. Ja tää üteli näile: Mu' pikrit tii' kül' juut ja tuu ristimisega', minka' minno ristitäs, ristitäs teid: aga mu' hüäl ja mu' kural käel istu' ei olõ' mu' käeh teile anda', a' kellele tuu om valmistõt mu' Esäst.

24. Ja ku nuu' kümme sedä kuuli', sai näide

miil pahatsõs noidõ katõ vele pääle.

25. Aga Jeesus kut's näid hindä mano ja üteli: Tii' tiiät, et paganidõ ülembä' valitsõsõ' noidõ üle ja suurõ' võtva' võimust noidõ pääle.

Luuk. 22, 24—26.

26. Aga tii' siäh är' olgu' seo nii, a' kiä taht tii' siäst suurõs saia', tuu olgu' tii' tiindri.

p. 23, 11. 1 Peetr. 5, 3.

27. Ja kiä tii' siäst kõgõ ülemb taht olla', tuu olgu' tii' sulanõ.

Mark. 9, 35

28. Nigu' Inemise Poig ei olõ' tulnu' hinnäst laskma tiini', a' esi' tiinmä ja umma hinge anma lunastamise hinnas mitmõ iist.

(S. 29—34. Mark. 10, 46—52. Luuk. 18, 35—43.)

29. Ja ku nää' Jeeriko liinast vällä lätsi', käve pallõ rahvast tää perrä.

30. Ja kae', kats pümmet istõ' tii' veereh ja, ku nää' kuuli', et Jeesus müüdä läts, tänidi' nää' ja ütli': Issänd, Taavedi Poig, heidä' armu mii' pääle!

31. Aga rahvas tõrõ näid, et nää' vaik olõsi'. Aga nää' tänidi' v

inämb ja ütli': Issänd, Taavedi Poig, heidä' armu mii' pääle!

Luuk. 18, 1.

32. Ja Jeesus jäi saisma ja hõigas näid ja üteli: Mis tii' tahat, et ma' teile tiisi'?

Laul 50, 15.

33. Nää' ütli' tälle: Issänd, et mii' silmä' saasi' vallalõ.

34. Aga Jeesusõl oll hallõ miil ja tää puttõ näide silmi külge; ja sedämaid näi' näide silmä' jäl' ja nää' käve' tää perrä.

21. Päätükk.

Kristus läit Jeruusalemmä ja puhastas templit. Viläkanmalda viigipuu. Jeesusõ kõnnõ' templih.

(S. 1—11. Mark. 11, 1—10. Luuk. 19, 29—38. Joh. 12, 12—19.)

1. Ja ku nää' Jeruusalemmä lähkeste sai' ja Petvagõ poolõ Õlimäe mano tulli', sis saat' Jeesus kats opjat ja üteli näile:

2. Minke' sinnä' alõvihe, miä tii' kotal om; ja sedämaid lövvät tii' üte kinni' köüdedü imäeesli ja varsa timä man; pästke' noid vallalõ ja toogõ' mu' mano.

3. Ja ku teile kiäki' midägi' ütles, sis ülge': Issändäle om neid vaja; sis saat' tää näid sedämaid.

p. 26, 13.

4. Aga seo om kõik sündünü', et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi läbi, kiä ütles:

5. Ülge' Siioni tütrele: Kae', su' Kuningas tulõ sullõ tasanõ ja istus imäeesli säläh ja varsa säläh, miä om kuurmanja imäeesli poig.

6. Sis lätsi' opja' är' ja tei' nii, kuis Jeesus näid oll käsknü'.

7. Ja tõi' imäeesli ja varsa ja panni' uma' rõiva' tuu pääle ja panni' tää noidõ pääle istma.

2. Kun. 9, 13. Joh. 1, 50.

8. Aga suurõmb hulk laodi' uma' rõiva' tii' pääle, aga tõsõ' rai' ossõ puist ja heidi' tii' pääle.

9. Aga rahvas, kiä iih ja takah käve, tänit ja üteli: Hosianna Taavedi Pujalõ! kitet olgu', kiä tulõ Issändä nimel, Hosianna korgõh!

10. Ja ku tää Jeruusalemmä sisse läts, oll kõik liina rahvas liiku-

mah ja üteli: Kiä seo om?
Joh. 5, 39.

11. Aga rahvas üteli: Seo om Jeesus, prohvet, kiä Naatsaretist Kaalileamaalt om.
p. 2, 23.

(S. 12—22. Mark. 11, 11—24. Luuk. 19, 45—48.)

12. Ja Jeesus läts Jumala pühäkotta ja ai vällä kõik, kiä möi' ja osti' pühäkuah, ja visas rahavahetajidõ lavva' ümbre ja noidõ pingi', kiä möi' tuvikõisi
Joh. 2, 14—16.

13. Ja üteli näile: Kirotoit om: Mu' kota kutas palvõkuas, a' tii' olõit sedä rüüvlihavvas tennü'.

14. Ja pühäkuah tulli' tää mano pümme' ja jalolda' ja tää tegi näid terves.

15. Aga ku ülembä' preestri' ja kiratunja' näi' imeteka, miä tää tegi ja latsi, kiä pühäkuah tänidi' ja ütli': Hosianna Taavedi Pujalõ! sis sai näide miil pahas

16. Ja ütli' tälle: Kas sa' kuulõit, miä neo' ütleset? Aga Jeesus üteli näile: Külät: kas tii' ei

olõ lugõnu': Väikeste ja imevidõ latsi suust olõit sa' hindäle kitüst valmistanu'?

17. Ja tää jät't näid maaha ja läts liinast vällä Petaaniahe ja jäi sinnä' üüses.

18. Aga ku tää varra hummogu jäl' liina läts, oll täl nälg.

19. Ja tää nägi üte viigipuu tii' veereh ja läts sinnä' mano ja es lövvä' midägi' säält päält kui aga lehti ütsindä'; ja tää üteli puulõ: Är' kasugu' inäp ilmahki' su' pääl viljä. Ja viigipuu kuivi pia är'.
Luuk. 13, 6, 7.

20. Ja ku opja' sedä näi', panni' nää sedä immes ja ütli': Kuis om viigipuu nii ruttu är' kuionu'?
Laul 33, 9.

21. Aga Jeesus kos't ja üteli näile: Tõstõ ma' üteli teile, ku teil usk olõsi' ja tii' es mõtlõsi' katsildõ, sis es tiisi' tii' ütsindä' sedä, miä viigipuulõ om sündünü', a' ku tii' kah ütleset seosama mäe vasta: Saagu' sa' ülesnõstõtus ja merde heidetüs! sis sünnüsi' seo.

p. 17, 20. Luuk. 17, 6.

22. Ja kõik, miä tii' palvõh pallõt, ku tii' usut, saat tii'.

(S. 23—27. Mark. 11, 27—33. Luuk. 20, 1—8.)

23. Ja ku tää pühhäkotta tull, astõ' tää mano, ku tää opas, ülembä' preestri' ja rahva vanõmba' ja ütli': Mändse võimuga' tiit sa' sedä? ja kiä om sullõ seo võimu annu'? Joh. 2, 18.

24. Ja Jeesus kos't ja ütlet näile: Ma' taha kah tii' käest ütte asja küssü'; ku tii' sedä mullõ ütlet, sis taha ma' kah teile üldä', mändse võimuga' ma' neid asjo tii.

25. Kost oll Johannõsõ ristmine, taivast vai inemisist? Aga nää' mõtli' esihindäh ja ütli': Ku mii' ütlemi': taivast, sis ütles tää meile: Mille ei olõ' tii' sis tääd usknu'?

26. Aga ku mii' ütlemi': inemisist, sis tulõ meil rahvast pelädä': sest nää' pidävä' kõik Johannõst prohvetis.

27. Ja nää' kosti' Jeesusõlõ ja ütli': Mii' ei tiiä'. Sis ütlet tää kah näile: Ega ma' kah teile ei ütlet, mändse võimuga'

ma' neid asjo tii.

28. Aga mis tii' arvat? Ütel inemisest oll kats poiga. Ja tää läts edimätse mano ja ütlet: Mu poig, mine' täämbä tüühü mu' viinamäele.

29. Aga tää kos't ja ütlet: Ei, ma' ei taha'; peräst kahits tää sedä ja läts.

30. Ja tää läts tõsõ mano ja ütlet niisama. Aga tuu kos't ja ütlet: Ma' lää, esänd! ja es lää' poolõgi'. p. 7, 21.

31. Kumb neist om esä tahtmise perrä tennü'? Nää' ütli' tälle: Edimäne. Jeesus ütlet näile: Tõtõstõ ma' ütlet teile: Tölneri' ja hoora' saava' kül' innemb taivariiki kui tii'.

32. Sest Johannõs tull tii' mano õigusõ tii pääl, ja tii' es usu' tääd; aga tõlneri' ja hoora' usksõ' tääd; aga tii', vai tii' sedä kül' näi, ei olõ' perästki' kahitsõnu', et tii' olõsi' tääd usknu'.

Luuk. 7, 29.

(S. 33—46. Mark. 12, 1—12. Luuk. 20, 9—19.)

33. Kullõlgõ' tõist tähendüse sõnna: Üts ine-

mine oll maja esänd, kiä istut viinamäe ja tegi aia ümbre ja kaiv' surbtõrdu sinnä' sisse ja ehit torni ja an'd sedä rendi pääle vällä maameestele ja läts vöörälõ maalõ.

34. Aga ku viinamarä korjamise aig lähkeste tull, saat' tää uma' sulasõ' maameeste mano umma viljä saama.

35. Sis vöti' maamehe' tää sulasõ' kinni', mõnt pessi' nää', mõnt tapi' nää' är', mõnt pilli' kivvega'.

36. Sis lähät tää tõisi sulasit inämb kui edimäidsi; ja nää' tei' noilõ niisama.

37. Aga peräkõrd lähät tää uma puja näide mano ja üteli: Kül' nää' võtva' mu' poiga häbenedä'.

38. Aga ku maamehe' poiga näi, ütli' nää' hindävaihhõl: Seosama om seo perijä; tulkõ' tapkõ' tää är' ja sis saami' tää perändüse hindäle.

39. Ja nää' vöti' ja touksi' tää viinamäelt vällä ja tapi' tää är'.

40. Ku nüüd viinamäe esänd tulõ, miä vöft tää noilõ maamehile tetä'?

41. Nää' ütli' tälle: Nuu' kurä' hukkas tää kurästõ är' ja and viinamäe tõistõ maameeste kätte, kiä tälle umal aol viljä kätte saatva'.

42. Ja Jeesus üteli näile: Kas tii' ei olõ' elleh kirjä lugõnu': Tuu kivi, miä huunõ ehitäja' kui kõlbmalda' omma' är' visanu', tuu om nulgakivis saanu: Issändäst om seo sündünü' ja om üts immeasi mii' silmi iih.

43. Seoperäst üteli ma' teile: Jumala riik vöetas tii' käest är' ja andas toolõ rahvalõ, kiä tää viljä kand.

44. Ja kiä seo kivi pääle satas, saa pörotõdus; a' kelle pääle tää satas, tuu tege tää purus.

45. Ja ku ülembä' preestri' ja variseri' tää tähendamise sõnno kuuli', tunsõ' nää', et tää näist kõnõl.

46. Ja nää', püüse' tääd kinni' vötta': a' nää' pelksi' rahvast, sest et nää' tääd prohvetis pei'.

22. Päätükk.

Kuningliku' pulma'. Kohturahast. Kuuluidõ üllesnõsõmisesest. Kõgõ ülemb käsk. Kristus Taavedi Poig ja Issänd.

Ja Jeesus kos't ja kõnõl näile sis tähendamise sõnno läbi ja üteli:

(S. 2—14. Luuk. 14, 16—24.)

2. Taivariik om üte kuninga sugunõ, kiä umalõ pujalõ saja' tegi. Joh. 3, 29.

3. Ja timä lähät uma' sulasõ' vällä noid, kiä kutsudu', pulma kutsma, ja nää' es taha' tulla'.

4. Sis saat' tää tõisi sulasit vällä ja üteli: Üllge' noilõ, kiä omma' kutsudu': Kae', uma söömäo olõ ma' valmis-tanu', mu' härä' ja nuumvaska' omma' tapõdu' ja kõik om valmis; tulkõ' pulma! p. 21, 36. Jees. 65, 2.

5. Aga nää' es hooli' tuust ja lätsi' är', üts uma põllu pääle, a' tõnõ uma kauba mano.

6. Aga tõsõ' võti' tää sulasõ' kinni', teodi' ja tapi' nuu' är'.

7. Aga ku kuningas sedä kuul'd, sai tää vihatsõs ja saat' uma' sõaväe' vällä ja hukas nuu-

sama' tapja' är' ja pan'd näide liina palama.

p. 24, 2. Luuk. 19, 43.

8. Sis üteli tää umilõ sulasilõ: Pulma' omma' kül' valmi', a' nuu', kiä kutsudu', ei olõ' sedä väärt.

9. Seoperäst minke' tiikäänäkidõ pääle ja kutskõ' pulma nii pallõ kui tii' viil lövvät.

p. 13, 47; 21, 43.

10. Ja nuusama' sulasõ' lätsi' vällä tii pääle ja korssi' kõik kokko, nii pallõ kui nää' löüse', kurjo ja hüvvi ja pulma-koda sai täüs, kiä lavvah istõ'.

11. Sis läts kuningas sisse noid kaema, kiä lavvah istõ', ja nägi sääli üte inemise, kellel pulmarõivast es olõ' säläh.

12. Ja tää üteli tälle: Sõbõr, kuis olõt sa' siiä' sisse tulnu', ja sul ei olõ' pulmarõivast? Aga tää es saa' sõnnagi' suust.

13. Sis üteli kuningas tiindridele: Kõütke' tää kae' ja jala' kinni' ja võtkõ' tää ja heitke' tää kõgõ süvämbähe püme-hüste, sääli om unda-

mine ja hammastõ käristämine.

14. Sest pallõ om kutsut, a' veitkese är' valit.

(S. 15—22. Mark. 12, 13—17. Luuk. 20, 20—26.)

15. Sis lätsi' variseri' är' ja pei' nõvvo ütehkueh, kuis tääd tää jutustõst võrgutada',

16. Ja saadi' tää mano uma' opja', Heroodõsõ seldsiga' ja ütli': Opõtaja, mii' tiiämi', et tõtõ olõt, oppat Jumala tiid tõtõh ja ei hooli' min-kastki', sest sa' ei piä' inemiisi suurusõst luku.

17. Seoperästütle'meile, mis sa' arvat, kas sünnüs kohturaha keisrile anda' vai ei sünnü'?

18. Aga ku Jeesus näide kavalusõ är' mõistsõ, ütelt tää: Tii' salaliku', mis tii' minno kiusat?

19. Näüdäke' mullõ üts kohturaha tükk! Ja nää' tõi' tää kätte üte teenari-
raha.

20. Ja tää ütelt näile: Kelle palõ' ja päälkiri seo om?

21. Nää' ütli' tälle: Keisri. Sis ütelt tää näile: Ankõ' sis keisrile, miä keisri perält, ja

Jumalalõ, miä Jumala perält om!

22. Ja ku nää' sedä kuuli', panni' nää' immes ja jäti' tää maaha ja lätsi' är'.

(S. 23—33. Mark. 12, 18—27. Luuk. 20, 27—40)

23. Tuulsamal pääväl tulli' tää mano saduseri', kiä ei ütlet' ülesnõsõmist olõvat, ja küsse' tää käest

Ap. teg. 23, 6. 8

24. Ja ütli': Opõtaja, Moosõs om ülnü': Ku kiäki' är' koolõs, kellel ei olõ' last, sis piät tää veli toolõ naase jäl' võtma ja umalõ velele suku saatma.

25. Aga mii' man oll säidse veljä. Ja edimäne võt't naase ja kuuli är' ja, et täl suku es olõ', jä't tää uma naase umalõ velele.

26. Niisama kah tõnõ ja kolmas, säitsmendäni'.

27. Aga kõgõ peräkõrd kuuli kah naane är'.

28. Aga ülesnõsõmiseh, kelle naane piät tää olõma noidõ säitsme siäst? sest tää om noil kõigil olnu'.

29. Aga Jeesus kos't ja ütelt näile: Tii' essüt, sest

tii' ei mõista' pühhä kirjä ega' Jumala väke.

30. Sest ülesnõsõmish ei võta' nää' naist ega' lää' mehele, a' nää' omma' kui Jumala engli' taivah.

31. Aga kas tii' ei olõ' kuulutõ ülesnõsõmist lugõnu', miä teile om Jumalast ült, kiä ütles:

32. Ma' olõ Abrahami Jummal ja lisaki Jummal ja Jaakobi Jummal. Jummal ei olõ' kuulutõ, a' elävide Jummal.

33. Ja ku rahvas sedä kuul'd, heitü' nää' är' tää oppusõ peräst.

p. 7, 28.

(S. 34—40. Mark. 12, 28—31. Kae' Luuk. 10, 25—28)

34. Aga ku variseri' olli' kuulnu', et tää sadusere suu oll kinni' pannu', sis tulli' nää' üteli meelel kokko.

35. Ja üts näide siäst, kiä käsutunja, küsse ja kiusas' tääd ja üteli:

36. Opõtaja, määne käsusõna om suur käsuh?

Laul 119, 172.

37. Aga Jeesus üteli tälle: Armasta' Issändät, umma Jumalat, kõgõst umast süämeest ja kõgõst

umast hingest ja kõgõst umast meelest. 5 Moos. 6, 5.

38. Seosama om edimäne ja suur käsusõna.

39. Aga tõnõ om tääsugumanõ: armasta' umma ligimäist kui esihinnäst.

5 Moos. 19, 18.

40. Neih katõh käsusõnah om kõik käsk ja prohvedi' kuuh.

p. 7, 12. Room. 13, 10. Kaal. 5, 14.

(S. 41—46. Mark. 12, 35—37. Luuk. 20, 41—44.)

41. Aga ku variseri' ütekuuh olli', küsse näide käest Jeesus

42. Ja üteli: Mis tii' arvavat Kristusõst, kelle poig tää om? Nää' üteli tälle: Taavedi poig.

43. Tää üteli näile: Kuis sis Taavet tääd vaimuh Issändäs kuts, ku tää üteli:

44. Issänd om ülnü' mu' Issändäle: Istu' mu' hüäle poolõ, kooni' ma' su' vainlasõ panõ' su' jalgoalotsõs.

45. Ku nüüd Taavet tääd Issändäs kuts, kuis tää sis tää poig om?

46. Ja üteli es vöi' tälle sõnnagi' vasta üldä' ja üteli es julgu' tuust pääväst pääle tää käest midägi' küssü'. Luuk. 14, 6.

23. Päätükk.

Jeesus ähvärdäs k'irätunjit ja varisere. Jeruusalemmä rassõ' patu'. Templi häötämise effekuulutus.

(Mark. 12, 38—40. Luuk. 20, 45—47. Kae' Luuk. 11, 39—52.)

Sis kõnõl Jeesus rah-valõ ja opjilõ

2. Ja üteli: Moosõsõ järe pääl istusõ' kirätunja' ja variseri'.

3. Seoperäst kõik, miä nää' võtva' teile üldä', et tii' piät pidämä, sedä pidäge' ja tekke', aga näide teka perrä är' tekku', sest nää' ütlesse kül', aga ei tii'. Mal. 2, 7. 8.

4. Sest nää' kõütvä' rasõhit kuurmit, miä vällä kannahamalda', ja panva' noid inemiisi olgõ pääle, aga esi' ei taha' nää' noid sõrmõgagi' liigutada'. Luuk. 11, 46.

5. Aga kõik uma' teo' tegevä' nää', et näid inemise' näesi', sest nää' tegevä' laja' uma' palvõ tähe' ja tegevä' ummi rõivastõ palistusõ' suurõ'.

6. Nää' armastasõ' mäemäst otsa võöraspido lavvah ja edimäidsi pinke kogodusõ kuõh Luuk. 14, 7.

7. Ja teretämist turgõ pääl ja et näid inemise' kutsusi': Rabbi, Rabbi!

8. Aga tii' är' lasku' hinnäst Rabbis kutsu', sest üts om tii' opõtaja, Kristus; aga tii' kõik olõt velidse'.

Jaak. 3, 1. Jees. 33, 22.

9. Ja tii' är' kutsku' kedägi' maa pääl umas esäs; sest üts om tii' Esä, kiä taivah om.

10. Ja tii' är' lasku' hinnäst opõtajas kutsu', sest üts om tii' opõtaja, Kristus. Joh. 13, 13.

11. Aga kiä ülemb tii' siäst, tuu olgu' tii' tiindri. p. 20, 26, 27.

12. Aga kiä esihinnäst ülendäs, tuud alandõtas, ja kiä esi' alandas, tuud ülendetäs.

Hiob. 22, 29. Op. sõn. 29, 23. Esek. 21, 31. Luuk. 18, 14. 1 Peetr. 5, 5.

13. Aga häädä teile, tii' kirätunja' ja variseri', tii' salaliku'! kiä tii' taivariigi kinni' panõt inemiisi iist. Sest tii' ei lää' esi' sisse, ei lasõ' kah noil sisse minnä', kiä tahtva' sisse minnä'.

14. Häädä teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', et tii' läski huunõ' är' süüt ja loet

silmäkiräs pikki palvit!
Seoperäst saat tii' sedä
rassõmba hukatusõ.

Esek. 22, 25.

15. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', et tii' mere' ja maa' läbi käüt, sedä saatmah, et üts tii' usku heit; ja ku tää sedä usku om saanu', sis tiit tii' tedä põrgu latsõs katõ võrra inämb kui tii esi' olõt.

16. Häda teile! tii' pümme' juhataja', kiä tii' ütlet: Kiä Jumala kua man vannus, tuust ei olõ' midägi'; aga kiä Jumala kua kulla man vannus, tuul om süüd.

17. Tii' rumala' ja pümme'! sest kumb om ülemb, kuld vai koda, miä kulda pühendäs?

p. 5, 33—35.

18. Kiä altri man vannus, tuust ei olõ' midägi,' aga kiä ohvri andõ man vannus, miä sääl pääl om, tuul om süüd.

19. Tii' rumala' ja pümme'! sest kumb om ülemb, annõ' või altri, miä annõt pühendäs.

2 Moos. 29, 37.

20. Seoperäst, kiä altri man vannus, tüu vannus

seosama man ja kõgõ tuu man, miä tää pääl om.

21. Ja kiä Jumala kua man vannus, tuu vannus seosama man, ja tuu man, kiä sääl seeh eläs.

22. Ja kiä taiva man vannus, tuu vannus Jumala avvujäre man, ja tuu man, kiä selle pääl istus.

p. 5, 34.

23. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', et tii' kümnist massat mündist, tillist ja küümnist ja, miä rassõmb om käsuoppusõh, kohtu ja halõstusõ ja usu jätät tii' maaha. Sedä tekke' ja tõist är' jätku' maaha.

24. Tii' pümme' juhataja', kiä tii' kiholaisi kurnat, a' kaamõlit sisse neelät.

25. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', sest et tii' pikri ja livva välästuult puhtas tiit, a' seestpiteme umma' nää' täüs riismist ja prasmist.

Mark. 7, 4.

26. Oh sa' pümme variser! tii' edimält puhtas pikri ja liud seestpiteme,

et kah näide väline puul puhtas saasi'. Tiit. 1, 15.

27. Häädä teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', sest tii' olõt lubjatuisi haudo sugud-sõ', miä kül' välästuult ilosa' omma', a' seestpuult omma' nää' täüs kuuljidõ luid ja kõikõ roojust.

28. Nii olõt kah tii' kül' välästuult päält nätä' õigõ' inemiisi iih, a' seestpuult olõt tii' täüs salalikku miilt ja ülekoht.

29. Häädä teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', sest et tii' prohvette havva' üles ehität ja õigidõ havva' ilosas tiit

30. Ja ütlet: Olõsi' mi' ummi vanõmbidõ aol olnu', ei mi' kül' näide seltsi ei olõsi' heitnü', prohvette verd är' valama.

31. Nii sis tunistat esihindä vasta, et tii' näide latsõ' olõt, kiä prohvedi' omma' är' tapnu'.

Ap. leg. 7, 52.

32. Et täütke' sis ummi vanõmbidõ mõõt.

33. Tii', siu ja vihat-sõmpi matõ sugu! kuis saat tii' põrgu hukatusõ iist är' paeda'?

34. Kae', seoperäst saada ma' tii' mano prohvette ja tarko ja kirätunjit; ja mõnõ' noist tapat tii' är' ja lüüt risti ja mõnt noist pessät tii' piidsaga' umih kogudusõ kuõh ja kiusat noid takah üttest liinast tõistõ.

35. Et tii' pääle tulõ kõik vaga veri, miä är' valõt om maa pääl, vaga Aabeli verest Saakaria, Paarakia puja vereni', kedä tii' olõt tapnu' templi ja altri vaihhõl.

36. Tõtõstõ ma' ütle teile: Tuu kõik tulõ seo suu pääle.

37. Jeruusalem, Jeruusalem! kiä sa' tapat prohvette ja viskat kivvega' noid kuulus, kiä su' mano omma' saadõdu'! kui mitu kõrd olõ ma' tahtnu' su' latsi koko', nigu' kana kokko kogo uma' puja' siiva ala, ja tii' ei olõ' tahtnu'.

38. Kae', tii' maja jäte-täs teile tühäs.

1 Kun. 9, 7. 8.

39. Sest ma' ütle teile: Tii' ei saa' minno seost aost nätä', inne ku tii' ütlet: Kitet olgu' tuu, kiä tulõ Issändä nimel!

24. Päätükk.

Jerusaalemmä är'häötämisest. Kristusõ jäl'tulõmisest ja maailma lõpõtusõst. Manitsus valva'.

(Mark. 13. Luuk. 21, 5—36.)

Ja Jeesus tull är' ja läts pühästkuast vällä, ja tää opja' astõ' tää mano, tälle pühäkuu huunit näütämä.

2. Aga Jeesus üteli näile: Kas tii' es näe' sedä kõik? Tõtõstõ ma' ütle' teile: Siia' ei jätetä' kivvi kivi pääle, midä ei kista' maaha. Luuk. 19, 44.

3. Ja ku tää õlimäel istõ, astõ' opja' esierälde tää mano ja ütli': Ütle' meile, kuna sünnüs tuu kõik ja miä om su' tulõmise ja maailma aolõpõtusõ täht?

4. Aga Jeesus kos't ja üteli näile: Kaegõ', et teid ütski' är' ei essüdä'. Eeves. 5, 6.

5. Sest pallõ tulõva' mu' nime pääle ja ütlesõ': Ma' olõ Kristus! ja

võtva' pallõ är' essütädä'.

6. Aga tii' saat kuulda' sõost ja juttõ sõast: Kaegõ', är' heitügu', sest seo sünnüs kõik inne; aga ots ei olõ' viil käeh.

7. Sest rahvas tulõ rahva vasta ja kuningriik kuningriigi vasta ja nälgi ja katski ja maavärisemise' omma' sis mõnõh paigah.

8. Aga kõik tuu om suurõ vaiva alostus.

9. Sis anva' nää' teid är' viletsüse kätte ja tapva' teid ja teid vihatas kõgõst rahvast mu' nime pärast.

p. 10, 17. 22. Joh. 16, 2.

10. Ja sis pallõ pahan-dasõ' ja anva' tõnõ tõist är' ja vihkasõ' tõnõ tõist. p. 11, 6.

11. Ja pallõ võlssproh-vette tulõva' üles ja essütäse' pallõ är'. p. 7, 15. 1 Joh. 4, 1. 2. Peetr. 2, 1.

12. Ja, et ülekohus väega' võimust võtt, lätt mitmõ armastus külmäs. 2 Tess. 2, 10. 2 Tim. 3, 1—5.

13. Aga kiä otsani' jääs kannahama, tuu päses. p. 10, 22. Ilm. 2, 10; 13, 10.

14. Ja sedäsamma kuningriigi armu-oppust kuulutagõ' kõgõh maailmah, tunistusõs kõgõlõ rahvalõ; ja sis vast tulõ ots.

15. Ku tii' nüüd näet tuud hirmsat är' häötämise tüüd, miä ült om prohvedi Taanieli läbi, sääl pühäh paigah saivat (kiä sedä lugõ, tuu pangu' tähele),

Taan. 9, 26. 27; 12, 11.

16. Sis paeku' nuu', kiä Juuda-maal, mäki pääle.

Laul 121, 1.

17. Kiä katusõ pääl om, är' tulgu' tuu maaha midägi' är' võtma umast majast.

Luuk. 17, 31.

18. Ja kiä välä pääl om, är' mingu' tuu tagasi ummi rõivit är' võtma.

19. Aga hädä noilõ, kiä käümä pääl omma', ja noilõ, kiä imetäse' noil päivil.

20. Aga pallõlgõ', et tii' pagõmine ei tulõ talvõl ega' hingämise pääväl.

21. Sest sis tulõ suur viletsüs, määnest ei olõ olnu' maailma alostusõst siiä' maani', ega' tulõki'. Taan. 12, 1. Joel. 2, 2.

22. Ja ku nuu' päävä' es saasi' lühendedüs, sis es päsesi' ütski' liha; aga noidõ peräst, kiä är' valitsõdu', lühendedäs noid päivi.

23. Ku sis tii' vasta kiäki' ütles: Kae', siih om Kristus vai sääl, är' usku'.

24. Sest vólsskristusõ' ja vólssprohvedi' tulõva' üles ja tegevä' suuri tähti ja imeteka, et nää' saasi' essütädä' kah noid, kiä är' valitsõdu', ku seo või sündüädä'.

s. 5, 11. 5 Moos. 13, 2—4.
2 Tess. 2, 8. 9.

25. Kae', ma' olõ teile sedä inne ülnü'.

26. Seoperäst ku nää' teile ütles: Kae', tää om laanõh, är' mingu' vällä; kae', tää om kamb-rõh, är' usku'.

27. Sest nigu' välk tulõ hummogu puult ja paist õdagu poolõ, nii om kah Inemise Puja tulõmine.

Luuk. 17, 23, 24. Ilm. 3, 11.

28. Sest koh rõibõ' om, sinnä' kogosõ' kotka'.

Hiiob. 39, 40. Haab. 1, 8. Luuk. 17, 37.

29. Aga pia peräst sedä viletsüse aigu lätt päiv pümmes ja tähe' ei anna' umma valgust ja

tähe'satasõ' taivast maa-
ha ja taiva väki liigutõ-
das.

30. Ja sis nätäs Ine-
mise Puja tähte taivah
ja sis undas kõik rahva
sugu maa pääl ja nä-
täs Inemise Poiga tulõ-
vat taiva pilvi pääl suurõ
väe ja avvuga'.

31. Ja tää saat uma'
engli' suurõ piibari he-
luga' ja nää' kogosõ'
kokko tää är' validu' ne-
läst tuulõst, tõsõst taiva
otsast tõistõ.

32. Aga viigipuust opkõ'
tähendämise sõnna: ku-
tää ossa' jo' urvah omma'
ja lehti ajava', sis tunnõt
tii', et suvi lähkoh om.

33. Nii kah tii', ku tii'
sedä kõikõ näet, sis
tunkõ', et seo lähkoh
om ussõ iih. Jaak. 5, 9.

34. Tõtõstõ ma' ütle
teile: Seo põlvõ rahvas
ei lõpõ' är', kooni' tuu
kõik sünnüs.

35. Taivas ja maa
läävä' hukka, a' mu'
sõna' ei lää' hukka.

36. Aga tuust pääväst
ja tunnist ei tiiä' ütski',
ei engli' taivah, kui õnõ
mu' Esä ütsindä'.

1 Tess. 5, 1. 2.

37. Aga nigu' Noa
päävä' olli', nii om kah
Inemise Puja tulõmine.

1 Moos. 6, 11—13; 7, 7. Luuk. 17,
26. 27.

38. Sest nigu' nää'
olli' noil päivil inne vii-
uputust: nää' sei' ja jõi',
võti' naisi ja lätsi' me-
heletooni' pääväni', koo-
ni' Noa laiva läts.

2 Peetr. 3, 5. 6.

39. Ja nää' es panõ'
tähele tuud, kooni' vii-
uputus tull, ja võt't näid
kõiki är'; nii om kah
Inemise Puja tulõmine.

40. Sis om kats väläh,
tõnõ võetas vasta ja
tõnõ jätetäs maaha.

Luuk. 17, 34. 35. 36.

41. Kats naistõrahvast
omma' jahvatamah ves-
kil: tõnõ võetas vasta
ja tõnõ jätetäs maaha.

42. Seoperäst valvkõ',
sest tii' ei tiiä' mänd-
sel tunnil tii' Issänd tulõ.

p. 25, 13.

43. Aga tuu olgu' teile
tiidä': ku perremiis tiiäsi',
mändsel üüvahi aol va-
ras tulõ, kül' tää sis
valvasi' ja es lasõsi' um-
ma maia lahku'.

44. Seoperäst olkõ' kah
tii' valmi', sest Inemise

Poig tulõ tunnil, kuna fii' ei mõflõ'. IIm. 16, 15

45. Kiä om nüüd usutav ja mõistlik sulanõ, kedä tää esänd om pannu' uma perre üle, noilõ õigõl aol süvvä' anma?

46. Önnis om tuu sulanõ, kedä tää esänd tullõh nii löüid tegevät.

Joh. 13, 17. IIm. 16, 15.

47. Tõfõstõ ma' üttele: Tää pand tääd kõgõ uma vara üle.

p. 25, 21. 23. Luuk. 22, 29. 30.

48. Aga ku tuu kuri sulanõ umah süämeh mõflõs: Mu' esänd viibüs tulla'.

Kog. 8, 11. 2 Peetr. 3, 3. 6.

49. Ja nakas kaassulasit pesmä ja süüümä ja juuma joodikidõga'.

50. Sis tulõ toolõ sulasõ esänd pääväl, kuna tää tääd ei ooda', ja tunnil, kuna tää ei tiia'.

51. Ja lahk tääd ja and tälle osa salalikõga'; sääl om undamine ja hammastõ käristamine.

25. Päätükk.

Kümme neitsit; talendist, miä egalõ üttele om ant; ja perämätsesest kohtu pääväsi.

Sis om taivariik kümme neitsi sugunõ, kiä uma' lambi' võti' ja lätsi' vällä kosilasõlõ vasta.

Luuk. 12, 35. 36. IIm. 19, 7.

2. Aga viis noidõ siäst olli' targa' ja viis rumala'.

3. Kiä rumala' olli', nuu' võti' uma' lambi', aga nää' es võta' õlli hindäga'.

4. Aga targa' võti' õlli ummi anomidõ sisse üteh ummi lampõga'.

5. Aga ku kosilanõ viibü, sai' nää' kõik unitsõs ja jäi' magama.

6. Aga kesk-üüsekuulti hellü: Kae', kosilanõ tulõ; minke' vällä tälle vasta!

7. Sis tulli' kõik nuusama' neitsi' üles ja valmisti' uma' lambi'.

Luuk. 12, 36, 37.

8. Aga rumala' ütli' targolõ: Ankõ' meile umast õllist, sest miilambi' kistusõ' är'.

9. Aga targa' kosti' ja ütli': Ei, et meil niisama puudus es tulõsi; a'minke'

innemb kaupmiihi mano ja ostkõ' hindäle.

10. Aga ku nää' är' lätsi' ostma, tull kosi-lanõ ja, kiä valmi' olli', lätsi' tääga' saaja ja uss panti tappa.

11. Aga peräkõrd tulli' kah tõsõ' neitsi' ja ütli': Issänd, Issänd, tii' meile vallalõ. Luuk. 13, 25. 27.

12. Aga tää kos't ja üteli: Tõtõstõ ma' üteli teile, ma' ei tunnõ' teid. p. 7, 23.

13. Seoperäst valvkõ'; sest tii' ei tiiä' päivä ega' tunni, kunas Inemise Poig tulõ. p. 24, 42. Mark. 13, 33. (S. 14—30. Kae' Luuk. 19, 12—27.)

14. Sest nigu' üts inemine, kiä võõralõ maalõ läts, uma' sulasõ' kut's ja an'd uma varandusõ noidõ kätte.

15. Ja ütele an'd tää viis talenti, tõsõlõ kats ja tõsõlõ üte, egalõ mehele tää jõudu pite, ja läts pia är' võõralõ maalõ. Room. 12, 6.

16. Sis läts tuu, kiä viis talenti oll saanu', ja kaubõl noidõga' ja sai tõnõ viis talenti kassu.

17. Niisama, kiä kats oll saanu', tuugi' sai tõnõ kats kasus.

18. Aga tuu, kiä üte oll saanu', läts är' ja mat't sedä maaha ja kække uma esändä raha är'. Op. sõn. 6, 6. n. 1. s.

19. Aga pikä ao peräst tulõ noidõ sulastõ esänd ja pidä rehknommi näidega'.

20. Sis tull tää mano tuu, kiä viis talenti oll saanu', ja pan'd viil tõnõ viis talenti kõrvalõ ja üteli: Esänd, sa' olõt mullõ viis talenti kätte annu'; kae', ma' olõ noidõga' tõnõ viis kassu saanu'. 1 Kor. 15, 10.

21. Sis üteli tää esänd tälle: Seo om hüä, sa' hüä ja usutav sulanõ; sa' olõt veitü üle usutav olnu', ma' taha sinno pallõ üle panda'; mine' uma esändä rõõmu.

22. Sis tull kah tää mano tuu, kiä kats talenti oll saanu', ja üteli: Esänd, sa' olõt mullõ kats talenti kätte annu'; kae', ma' olõ noidõga' tõnõ kats talenti kassu saanu'.

23. Tää esänd üteli tälle: Seo om hüä, sa' hüä ja usutav sulanõ; sa' olõit veitü üle usutav olnu', ma' taha sinno pallõ üle panda'; mine' uma esändä rōõmu.

24. Sis tull tää mano kah tuu, kiä üte talendi oll saanu', ja üteli: Esänd, ma' tun sōsinno üte kõva inemise olõvat; sa' pōimat, kohe sa' ei olõ külvnü', sa' korjat kokko säält, kohe sa' ei olõ vällä visanu'.

25. Ja ma' pelksi ja lätsi är' ja mati su' talendi maaha, kae', siih om sullõ su' uma.

26. Aga tää esänd kos't ja üteli tälle: sa' fikõ ja laisk sulanõ! sa' tiise', et ma' pōima, kohe ma' ei olõ külvnü', ja kogo säält, kohe ma' ei olõ vällä visanu'.

27. Sis olõsi' sa' pidänü' mu' raha anma rahavahetajidõ kätte ja, ku ma' olõsi' tulnu', olõsi' ma' küil' kasuga' hindä uma jäl' kätte saanu'.

28. Seoperäst võtkõ' talent tää käest är' ja ankõ' toolõ, kellel kümme talenti om.

29. Sest egalõ ütele, kel osa om, andas, ja täl saa viländ; a' kellel ei olõ, tuu käest võetas kah är', miä täl om.

p. 13, 12. Mark. 4, 25.

30. Ja kõlbmalda' sulanõ heitke' vällä kõgõ süvämbähe pümehiste; sääl om undamine ja hammastõ käristamine.

31. Aga ku Inemise Poig tulõ umah avvuh ja kõik pühä' engli' tääga', sis istus tää uma avvujäre pääl.

p. 16, 27. Ilm. 20, 11—13.

32. Ja sis kogos kõik rahvas tää ette ja tää lahotas näid ütest är, nigu' karüs lamba' är lahotas sikost.

33. Ja tää pand lamba' umalõ hüäle käele ja sika' kuralõ käele saisma.

Eesek. 34, 17.

34. Sis võtt kuningas noilõ üldä', kiä tää hüäl käel omma': Tulkõ' siiä', mu' Esä õnnistõdu', perige' kuningriiki, miä teile om valmistõt maailma asotamisest.

35. Sest mul om nälg olnu' ja tii' olõit mullõ süvvä' annu'; mul om

jano olnu' ja tii' olõt minno juutnu'; ma' olõ võõras olnu' ja tii' olõt minno vasta võtnu'.

Jees. 58, 7. Eebr. 6, 10.

36. Ma' olõ alastõ olnu' ja tii' olõt minno katnu'; ma' olõ haigõ olnu' ja tii' olõt tulnu' minno kaema; ma' olõ vangih olnu' ja tii' olõt mu' mano tulnu'.

Jaak. 1, 27.

37. Sis võtva' õigõ' tälle üldä': Issänd, kuna olõmi' mii' nännü' sul nälgä olõvat ja olõmi' sinno süütnü'? vai sul jano olõvat ja olõmi' sinno juutnu'?

p. 6, 3.

38. Kuna olõmi' mii' sinno nännü' võõras olõvat ja olõmi' sinno vasta võtnu'? vai alastõ ja olõmi' sinno katnu'?

39. Kuna olõmi' mii' sinno nännü' haigõ olõvat vai vangih ja olõmi' su' mano tulnu'?

40. Sis kost kuningas ja ütles näile: Tõtõstõ ma' üttele teile, miä tii' olõt tennü' ütele neide mu' vähämbidõ veljo siäst, sedä olõt tii' mullõ tennü'!

p. 10, 42. Op. sõn. 19, 17. Eebr. 2, 11.

41. Sis võtt tää kah üldä' noilõ, kiä kural käel omma': Minke' är' mu'st, tii' är' vannudu', igäveste tullõ, miä valmistõt om kuradilõ ja tää englidõlõ:

p. 7, 25. Ilm. 20, 10, 15.

42. Sest mul om nälg olnu' ja tii' ei olõ' mullõ süvvä' annu'; mul om jano olnu' ja tii' ei olõ' minno süütnü'.

1 Joh. 3, 17.

43. Ma' olõ võõras olnu' ja tii' ei olõ' minno vasta võtnu'; ma' olõ alastõ olnu' ja tii' ei olõ' minno katnu'; ma' olõ haigõ ja vang olnu' ja tii' ei olõ' tulnu' minno kaema.

44. Sis võtva' kah nuu' tälle üldä': Issänd, kuna olõmi' mii' nännü' nälgä vai janno sul olõvat vai sinno võõra vai alastõ vai haigõ vai vangih olõvat ja ei olõ' sinno tiinnü'?

45. Sis võtt tää näile kosta' ja üldä': Midä tii' ei olõ' tennü' ütele neide vähämbidõ siäst, sedä ei olõ' tii' kah mullõ tennü'.

46. Ja nuu' läävä' igä-
veste hallu; aga õigõ'
igäveste ello. Joh. 5, 29.

26. Päätükk.

Perämäne kannahdamise ettekuu-
lufus. Kristusõ võidmine Petaani-
jah. Paasa ja pühä õdagusõömä-
aig. Võiflõmine Ketsemanih. Juu-
das and Jeesusõ är' ja Jeesus võelas
vangi. Kristus suurõ kohtu iih.
Peetrus salgas Jeesusõ är'.

Ja seo sündü, ku Jeesus
kõik nuu' kõnnõ' oll
lõpõtanu', sis üteli tää
umilõ opjilõ:

(S. 2—5. Mark. 14, 1. 2. Luuk. 22, 1. 2.)

2. Tii' tiiät, et katõ
päävä peräst paasapühä
om ja Inemise Poig
andas är' risti p'lvva'.

p. 20, 18.

3. Sis tullii' kokko
ülembä' preestri' ja kirä-
tunja' ja rahva vanõmba'
ülembä' preestri' maija,
kedä kutsutas Kaivas,

4. Ja pei' hindä vaihhõl
nõvvo, et nää' võtva' Jee-
susõ kavalusõga' kinni'
ja tapva' är'.

5. Aga nää' ütli': Ei
pühi aol, et mässämist
rahva siäh es tulõsi'.

(S. 6—13. Mark. 14, 3—9. Joh. 12,
1—8. Kae' Luuk. 7, 36—50.)

6. Aga ku Jeesus Pe-
taaniah oll pidalitõbidsõ
Siimona majah,

7. Sis tull tää manõ
üts naane, tuul oll ala-
batri-riist väega' kalli
õlliga', ja vali sedä tää
pää pääle, ku tää lavvah
istõ.

8. Aga ku tää opja'
sedä näi', sai näide miil
pahas ja ütli': Mis jaos
om seo raiskamine.

9. Sest sedä õlli olõsi'
võinu' är' müvvä' hulga
raha iist ja vaesilõ
anda'.

10. Aga ku Jeesus sedä
mõis't, üteli tää näile:
Mis tii' seolõ naaselõ
vaiva tiit? sest tää om
hüä tüü mullõ tennü'.

11. Sest vaesit om iks
tii' man; aga minno ei
olõ' teil ütteluku.

12. Et tää seo õlli om
mu' iho pääle valanu',
sedä om tää tennü', et
tää minno matmisele
valmis't.

13. Tõfõstõ ma' ütle
teile: Koh sedä armu-
oppust kuulutõdas kõ-
gõh maailmah, sääli

kõnõldas kah tää mäleh-
tuses, miä seo om tennü'.

(S. 14—16. Mark. 14, 10, 11.
Luuk. 22, 3—6.)

14. Sis läts üts noist
katõsttõiskümnest, kedä
kutsuti Juudas Iskario-
tis, ülembidõ preestridõ
mano

15. Ja üteli: Mis tii'
tahat mullõ anda', sis
taha ma' tääd tii' kätte
är' anda'? Sis paki'
nää' tälle kolmkümmend
hõpõfukkü.

16. Ja tuust aost pääle
otsõ tää parast aigu
tääd är' anda'.

1 Tim. 6, 9, 10.

(S. 17—19. Mark. 14, 12—16. Luuk. 22,
7—13.)

17. Aga edimätsel hap-
nõmalda' leevä pääväl
tulli' opja' Jeesusõ mano
ja ütli' tälle: Koh sa'
tahat, et mii' sullõ val-
mistami' paasavoona
süvvä'.

18. Tää üteli: Minke'
liina üte mano ja ülge'
tälle: Opõtaja ütles:
Mii' aig om lähkoh, ma'
taha su' man paasa-
voona valmistada' ja
süvvä' ummi opjidõga'.

p. 21, 3.

19. Ja opja' tei' nii,
kuis Jeesus näile oll

käsknü'; ja nää' val-
misti' paasavoona.

(S. 20—30. Mark. 14, 17—26. Luuk. 22,
14—23. Joh. 13, 31—26.)

20. Aga ku õdag sai,
istõ tää maaha lavva
mano noidõ katõtõis-
kümnega'.

21. Ja ku nää' sei', üteli
tää: Tõtõstõ ma' üteli
teile: Üts tii' siäst and
minno är'.

22. Ja nää' sai' väega'
kurvas ja egäüts näide
siäst nakas' ütlemä tälle:
Issänd, kas ma' tuu olõ?

Eebr. 4, 12.

23. Aga tää kos't ja
üteli: Kiä mu'ka' uma
käe liuda pand, tuu and
minno är'.

24. Kül' Inemise Poig
lätt är', nigu' tääst om
kirotõt; aga hädä toolõ
inemisele, kelle läbi Ine-
mise Poig är' andas;
hüä olõsi' sändsele ine-
misele, ku tää es olõsi'
sündünü'.

25. Sis kos't Juudas,
kiä tää' är' an'd ja üteli:
Kas ma' tuu olõ, Rabbi?
Tää üteli tälle: Olõt, jaht!

Jees. 3, 9.

26. Aga ku nää' sei',
võt't Jeesus leevä ja
õnnist ja mur'd ja an'd

umilõ opjilõ ja üteli: Vōtkõ', sööge', seo om mu' iho. 1 Kor. 11, 23—25.

27. Ja tää vōt't pikri ja tenäs ja an'd näile ja üteli: Joogõ' kõik säält seest;

28. Sest seo om mu' veri, vahtsõ säädüse veri, mis mitmõ iist är' valõtas pattõ andisanimises.

29. Aga ma' üteli teile, et ma' ei vōta' seost aost seost viinapuu viläst juvva' tooni' päävani', ku ma' sedä vahtsõst tii'ka' juu uma Esä riigih.

30. Ja ku nää' kittüse laulu olli' laulnu', lätsi' nää' vällä õlimäe pääle.

(S. 31—35. Mark. 14, 27—31. Luuk. 22, 31—34.)

31. Sis üteli Jeesus näile: seol üül vōtat tii' kõik hinnäst mu' peräst pahandada'; sest kirotõt om: Ma' taha karüst lüvvä' ja karä lamba' pillutas kõik lakkä.

32. Aga peräst, ku ma' üles nōsõ, taha ma' tii' ette minnä' Kaalilea maalõ. p. 28, 7.

33. Aga Peetrus kos't ja üteli tälle: Ku kah

kõik hinnäst su' peräst pahandasõ', ei taha' ma' hinnäst kunagi' pahandada'.

34. Jeesus üteli tälle: Tõtõstõ ma' üteli sullõ: seol üül, inne kui kikas om kirgnü', salgat sa' minno kolm kõrda är'.

Joh. 3, 38.

35. Peetrus üteli tälle: Ku' ma' kah su'ka' koolõsi', ei taha' ma' sinno är' salada'; niisama ütli' kõik opja'.

(S. 36—46. Mark. 14, 32—42. Luuk. 22, 40—46)

36. Sis tull Jeesus näidega' üteli paika, miä kutsutas Keetsemanis, ja üteli umilõ opjilõ: Isikõ' siiä' maaha, kooni' ma' lää sinnä' ja pallõ.

37. Ja tää vōt't hindä mano Peetrusõ ja kats Sebedeusõ poiga ja nakas' kurvas saama ja hirmust ahastust tunma.

38. Sis üteli tää näile: Mu' hing om väega' kurb surmani', jääge' siiä' ja valvkõ' mu'ka'. Joh. 12, 17.

39. Ja tää läts veitkese edesi, heit kummalõ maaha, pallõl ja üteli: Mu' Esä! Ku seo vōi olla', sis mingü' seo

pikri mu'st müüdä; siski' ei nii, kuis ma' taha, a' kuis sa' tahat.

40. Ja tää tull opjidõ mano ja löüs näid magavat ja ütäl Peetrusõlõ: Kas nii, et tii' ei jõvva' ütfe tunni mu'ka' valva'?

41. Valvkõ' ja pallõlgõ', et tii' kiusatustõ ei saa'; vaim om kül' valmis', a' liha om nõrk.

42. Sis läts tää tõist kõrda är', pallõl ja ütäl: Mu' Esä, ku seo pikri ei või mu'st müüdä minnä', muido ku et ma' sedä juu, sis sündügu' su tahtmine.

43. Ja tää tull ja löüs näid sis magavat, sest näide silmä' olli' rassõ' unõst.

44. Ja tää jät't näid ja läts sis är' ja pallõl kolmadat kõrda ja ütäl nuusama' sõna'.

45. Sis tull tää ummi opjidõ mano ja ütäl näile: Maakõ' pärast ja hingäke'; kae', tunn om jõudnu' ja Inemise Poig andas är' patatsidõ kätte.

46. Tulkõ' üles, läki' är': Kae', tuu om ligi tulnu', kiä minno är' and.

Joh. 14, 31.

(S. 47—56. Mark. 14, 43—50. Luuk. 22, 47—53. Joh 18, 3—12)

47. Ja ku tää viil kõnõl, kae', sis tull Juudas, üts noist katõstfõistkümnest ja tääga' pallõ rahvast mõõko ja nuiõga' ülembist preestridõst ja rahva vanõmbist saadõdu'.

48. Aga tuu, kiä tää ä'r' an'd, oll näile tähe annu' ja ülnü': Kellele ma' suud anna, tuu om tuusama, tuud võtkõ' kinni'.

49. Ja pia tull tää Jeesusõ mano ja ütäl: Tere', Rabbi! ja an'd tälle suud.

Laul. 41, 10.

50. Aga Jeesus ütäl tälle: Sõbõr, mille olõt sa' siih? Sis tulli' nää' tää mano, panni' uma' käe' tää külge ja võti' tää kinni'.

Laul. 109, 4.

51. Ja kae', üts noist, kiä Jeesusõga' oll, sirot uma käe ja tõmmas uma mõõga vällä ja lei ülembä preestri sulast ja ragi tää kõrva är'.

52. Sis ütäl Jeesus tälle: Panõ' uma mõõk tuppõ, sest kõik, kiä mõõga võtva', saava' mõõga läbi surma.

1 Moos. 9, 6. Mark. 4, 24.

53. Vai mõtlõd sa', et ma' parhilla' es võisi' umma Essä pallõlda', et tää mullõ siiä' saadasi' inämb kui katstõiskümme legioni englit?

54. Aga kuis saava kirä' tõtõs? sest seo piät nii sündümä. Luuk. 24, 26.

55. Tuulsamal tunnil üteli Jeesus rahvalõ: Tii' olõd vällä lännü' õkva kui rüüvli pääle mõõko ja nuiõga', minno kinni' võtma. Ma' olõ ega päiv tii' man istnu' ja opanu' pühähkuah ja tii' ei olõ' minno kinni' võtnu'.

56. Aga seo kõik om sündünü', et prohvette kirä' pidi' tõtõs saama. Sis jäti' tääd kõik opja' maaha ja pagõsi' är'.

(S. 57—75. Mark. 14, 53—72. Luuk. 22, 54—71. Joh. 18, 13—27.)

57. Aga nuu', kiä Jeesust olli' kinni' võtnu', vei' tääd är' ülembä preestri Kaiva mano, kohe kirätunja' ja vanõmba' olli' kokko tulnu'.

58. Aga Peetrus käve kavvõh tää peräh ülembä preestri majani' ja tää läts sisse ja istõ sula-

sidõ mano maaha, et tää otsa nätä'.

59. Aga ülembä preestri' ja vanõmba' ja kõik suur kohus otsõ' võlss-tunistust Jeesusõ vasta, et tääd surmada'. Laul 94, 21.

60. Ja es lövvä' üttegi', ja et kül' pallõ võlss-tunistajit ette tull, es lövvä' nää' midägi', a' peräkõrd tulli' kats võlss-tunistajat ette

61. Ja ütli': Seo om ülnü': Ma' või Jumala templi maaha kisku' ja kolmõ pääväga' sedä üles ehitädä'.

62. Ja ülemb preestri saist üles ja üteli tälle: Mis sa' midägi' ei kosta'? mis tunistasõ' neo' su' vasta?

63. Aga Jeesus jäi vaik. Ja ülemb preestri kos't ja üteli tälle: Ma' van-nuda sinno elävä Jumala man, et meile ütlet, kas sa' olõd Kristus, Jumala Poig?

64. Jeesus üteli tälle: Jah, ma olõ; siski' üteli ma' teile; seost aost näet tii' Inemise Püja istvat Jumala väe' hüäl puul ja tulõvat taiva pilvi pääl.

65. Sis kis'k ütemb preestri uma' rōiva' jahki ja üteli: Tää om Jumalat teotanu', mis meile inämb tunistusõ mihi vaja om? Kae', nüüd olõt tii' tää Jumala teotamist kuulnu'.

Joh. 10, 33.

66. Mis tii' arvat? Aga nää' kosti' ja ütli': Timä om surma väärt.

67. Sis sülksi' nää' tää silmi ja lei' tää kõrva pääle, a' mõnõ' lei' tääd keppega'

68. Ja ütli': Kuuluda' meile kui prohvet, Kristus, kiä tuu om, kiä sinno lei?

69. Aga Peetrus istõ väläh moro pääl ja ütli: Kah sa' olli' tuu Kaalileamehe Jeesusõga'.

70. Aga tää salas kõiki iih ja üteli: Ei, ma' ei mõista', miä sa' kõnõlõt.

71. Aga ku tää värehti poolõ är' läts, nägi tääd ütli tõnõ ja üteli noilõ, kiä sääl olli'. Seo oll Naatsareti Jeesusõga'.

72. Ja tää salas sis vandõga': Ma' ei tunnõ' sedä inemist.

73. Aga veidü ao pe-räst tulli' tää mano nuu', kiä sääl saisi' ja ütli' Peetrusõlõ: Tõtõstõ, sa'ki' olõt noidõ seld-sist, sest su' kiilgi' tunistas sinno üles.

74. Sis nakas' tää hinnäst väega' sunma ja vanma: Ei, ma' ei tunnõ' sedä inemist; ja sissama kirge kikas.

75. Sis tull Peetrusõlõ miilde Jeesusõ sõna, kiä tälle oll ülnü': Inne ku kikas om kirgnü', salgat sa' minno kolm kõrda är'; ja tää läts vällä ja ik'k halusahe.

27. Päätükk.

Jeesus Pilatusõ iih. Är'anja Juuda ots. Jeesus ja Parrabas. Jeesusõ surmamõistimine, pesmine, ristilüümine, surm ja matmine.

Aga ku valgõ sai, pei' kõik ülembä' preestri' ja rahva vanõmba' nõvvo Jeesusõ vasta, et tääd surma saata'.

Mark. 15, 1. Luuk. 22, 66. Joh. 18, 28.

2. Ja nää' köüdi' tää kinni', vei' tää är', ja anni' tää maavalitsõja Pontsiusõ Pilatusõ kätte.

Luuk. 23, 1. Joh. 18, 31. 32.

3. Ku Juudas, kiä tää oll är' annu', nägi, et tää oll hukka mõistõf, sis kahits tää sedä ja tõi nuu' kolmkümmend hõpõtükki jäl' ülembidõ preestridõ ja vanõmbidõ kätte

p. 26, 15.

4. Ja üteli: Ma' olõ pattu tennü', et ma' olõ vaa vere är' annu'; aga nää' ütli': Miä meil tuuga' tegemist, kae' sa' esi'.

5. Ja tää heit hõpõtükü' maaha' sinnä' templihe ja läts kõrvalõ är' ja poi hindä üles.

6. Aga ülembä' preestri' võti' hõpõtükü' ja ütli': Neid ei sünnü' ohvrikirstu panda', sest seo om vere hind.

7. Aga nää' pei' nõvvo ja osti' noidõ iist üte potsepä põllu matmise paigas vöörilõ.

8. Seoperäst kutsutas sedä põldu vere põllus täambä pääväni'.

Ap. teg. 1, 19.

9. Sis om tõtõs saanu', miä om ült prohvedi Jeeremia läbi, kiä ütles: Ja nää' omma' võtnu' Iisraeli latsi käest kolm-

kümmend hõpõtükki, tollõ hinna, kedä nii kallis arvati, kedä mõnõ' Iisraeli latsist nii kallis arvisi'.

Jeer. 32, 6—9. Saakar 11, 12. 13.

10. Ja omma' nuu' annu' üte potsepä põllu iist, nii kuis Issänd minno om käsknü'.

(S. 11—14. Mark. 15, 2—5. Luuk. 23, 2. 3. Joh. 18, 29—38.)

11. Aga Jeesus saais maavalitsõja iih ja maamaavalitsõja küsse tää käest ja üteli: Olõt sa' Juuda rahva kuningas? Aga Jeesus üteli tälle: Jah, olõ.

12. Ja ku ülembidõ preestridõ ja vanõmbidõ puult tää pääle kaivati, sis es kosta' tää midägi'.

13. Sis üteli Pilatus tälle: Kas sa' ei kuulõ', mis rassõt asja nää' su' vasta tunistasõ'?

14. Ja tää es vasta' tälle üte sõna pääle, nii et maavalitsõja sedä väega' immes pan'd.

Joh. 19, 9. Ap. teg. 8, 32.

(S. 15—26. Mark. 15, 6—15. Luuk. 23, 13—25. Joh. 18, 39—19. 1.)

15. Aga pühis oll maavalitsõjal viis rahvalõ ütte vangi vallalõ laskõ', kedä nää' tahtsõ'.

16. Aga sis oll näil üts kuulus vang, kedä kutsuti Parrabasõs.

17. Ku nää' nüüd ütehkuuh olli', üteli Pilatus näile: Kumba tii' tahat, et ma' teile lasõ vallalõ, Parraba vai Jeesusõ, kedä kutsutas Kristusõs?

18. Sest tää tiise, et nää' tääd kadõhusõ peräst olli' är' annu'.

Joh. 11, 47. 48.

19. Aga ku tää kohtu järe pääl istõ, saat' tää naane tää mano ja las'k üldä: Ärgu olgu' sul midägi' tegemist seo õigõga', sest ma' olõ täambä unõh pallõ kanhahtanu' tää peräst.

20. Aga ülembä' preestri' ja vanõmba' meelüdi' rahvast, et nää' Parraba vallalõ pallõsi' ja Jeesusõ hukka saadasi'.

21. Sis kos't maavalitsõja ja üteli näile: Kumba neist tii' tahat, et ma' teile lasõ vallalõ? Aga nää' ütli': Parraba.

22. Pilatus üteli näile: Mis ma' sis tii' Jeesusõlõ, kedä kutsutas Kristusõs? Nää' ütli' kõik! Saagu' tää risti lüüdüs:

23. Aga maavalitsõja üteli: Mis tää sis kurja om tennü'? Aga nää' tänidi' viil inämb ja ütli': Saagu' tää risti lüüdüs!

24. Aga ku Pilatus nägi, et tää ei vöi' midägi' parandada', a' et viil inämb kärä sündü, vöi't tää vett ja mõs'k kässi rahva näteh ja üteli: Ma' olõ ilma süüldä' seo õigõ verest; kül' tii' saat' nätä'.

25. Sis kos't kõik rahvas ja üteli: Tää veri tulgu' mii' pääle ja mii' latsi pääle.

26. Sis las'k tää näile Parraba vallalõ, a' Jeesust las'k tää piidsaga' pessä' ja an'd tää risti lüvvä'.

(S. 27—30. Mark. 15, 16—19. Joh. 19, 2. 3.)

27. Sis vöti' maavalitsõja sõjamehe' Jeesusõ hindäga' kohtukotta ja kogosi' tää mano kõik uma seldsi kokko

28. Ja vöti' tää röiva' säläst är' ja panni' tää ümbre purpuri mäntli.

29. Ja palmidsi' orä-vitsa vanigo ja panni'

ütli': Tere', Juuda rahva kuningas!

30. Ja nää' sülksi' tää pääle ja võti' pääderuu ja lei' tuuga' tää päähä.

(S. 31—56. Mark. 15, 20—41. Luuk. 23, 26. 33—49. Joh. 19, 16—30.)

31. Ja ku nää' tääd olli' naarnu', võti' nää' mäntli tää sälast är' ja panni' tää uma' rõiva' tää sälgä ja vei' tää är', et tääd risti lüvvä'.

32. Aga ku nää' vällä lätsi', löüse' nää' üte inemise, kiä Küüreni liina miis, Siimon nimi, tuud sunnõ' nää' tää risti kanma.

33. Ja ku nää' sinnä' paika sai', miä kutsutas Kolgatas, tuu om är' seletedült: Pääläe asõ,

34. Sis anni' nää' tälle ätiket juvva' sapiga' segätült ja, ku tää oll maitsnu', es taha' tää juvva'.

35. Aga ku nää' olli' tää risti löönü', jai' nää' tää rõivit ja heidi' liisko noidõ peräst, et tõtõs saasi', miä om ült prohvedi läbi: Nää' omma' mu' rõivit hindä vaihhõl

jaganu' ja mu' särgi peräst liisko heitnü'.

36. Ja nää' istõ' ja hoiõ' tääd sääl.

37. Ja tää pää kottalõ panni' nää' tää surma süü, kirotõdu': Seo om Jeesus, Juuda rahva kuningas.

38. Sis puudi tääga' kats rüüvlit risti, tõnõ hüäle ja tõnõ kuralõ poolõ. Jees. 53, 12.

39. Aga nuu', kiä müüdä lätsi', teodi' tääd ja rapudi' pääd

40. Ja ütli': Sa', kiä sa' templi maaha kisut ja kolmõ pääväga' üles ehität, avida' esihinnäst; olõt sa' Jumala Poig, sis astu' risti päält maaha. p. 26, 61. Joh. 2, 19.

41. Aga niisama naari' tääd kah ülembä' preestri', kirätunja' ja vanõmba' ja ütli':

42. Muid om tää avitanu', esihinnäst ei või' tää avitada'; ku tää lisraeli kuningas om, astku' tää nüüd risti päält maaha, sis tahami' mii' tääd usku'. Luuk. 23, 35.

43. Tää om Jumala pääle luutnu', tuu pästku' tääd nüüd, ku tää tää meelega perrä om; sest tää om ülnü': Ma' olõ Jumala Poig.

44. Niisama teodi' tääd kah rüüvli', kiä tääga' olli' risti puudu'.

45. Aga kuvvõndal tunnil sai pümehus üle kõgõ maa ütsändä tunnini'.

46. Ja ütsändäl tunnil tänit Jeesus suurõ helüga' ja üteli: Elii! Elii! lamama sabahtaani, seo om: Mu' Jummal! mu' Jummal! mille olõt sa minno maaha jätnü'?

47. Aga ku mõnõ' noist, kiä sääl saisi', sedä kuuli', ütli' nää': Seo kuts, Eeliast.

48. Ja sedämaid juus'k üts noidõ siäst, võt't pesso, täüt' sedä ätikega' ja pan'd pääderuu otsa ja juuf' tääd.

49. Aga tõsõ' ütli': Ooda', saa nätä', kas Eelias tulõ avitama tääd.

50. Aga Jeesus tänit jäl' suurõ helüga' ja heit' hinge.

51. Ja kae', ettepuud tekk, miä templi kõgõ

pühämbä iih, kakõs katõs katski' üleväst alla ja maa värise ja kaljo' lahksi' lahki.

52. Ja havva'lätsi' vallalõ ja nõssi üles pallõ pühhi ihha, kiä olli' maanu'.

53. Ja peräst tää ülesnõsõmist tuli' nää' havvost vällä ja lätsi' pühhä liina ja näütsi' hinnäst mitmõlõ.

54. Aga päalik ja nuu', kiä tääga' olli' ja Jeesust hoisõ', ku nää' näi' maa värisevät ja miä sündü, pelksi' nää' väega' ja ütli': Tõtõstõ seo om Jumala Poig.

55. Aga sääl oll pallõ naisi kavvõst kaemah, kiä Jeesusõ peräh olli' käünü' Kaalileamaalt, ja tääd tiinnü'. Luuk. 8, 2. 3.

56. Noidõ siäh oll Maarja Magdaleena ja Maarja, Jaakobusõ ja Joosõsõ imä, ja Sebedeusõ poigõ imä.

(S. 57—61. Mark. 15, 42—47. Luuk. 23, 50—55. Joh. 19, 38—42.)

57. Aga ku õdag kätte sai, tull üts rikas miis Arimaatsiast, Joosõp nimi, kiä kah Jeesusõ opja oll.

58. Tuu läts Pilatusõ mano ja pallõl hindäle Jeesusõ ihho; sis käs'k Pilatus iho tälle anda'.

59. Ja Joosõp võt't iho ja mähke tää puhta kalli linadsõ rõiva sisse,

60. Ja pan'd seo umma vahtsõhe hauda, miä tää oll lasknu' rako' pae sisse, ja veerüt üte suurõ kivi havva ussõ ette ja läts är'.

61. Aga Maarja Magdaleena ja tönõ Maarja olli' säääl istmah havva kottal.

62. Aga tõsõl pääväl, miä tulõ peräst valmistamise päivä, tulli' ülembä' preestri' ja variseri' kokko Pilatusõ mano

63. Ja ütli': Esänd, miä miilde om tulnu', et tää, petjä, üteli, ku tää viil elli: Ma' nõsõ kolmõ päävä peräst üles.

64. Tuuperäst käse' hauda hõste hoita' kolmada pääväni', et tää opja' üüse ei tulõ' ja tääd är' ei varasta' ja ei ütli' rahvalõ: Tää om kuulust ülesnõsnu'; sis om perämäne petüs halvõmb kui edimäne.

65. Aga Pilatus üteli näile: Hoitja' omma' teil, minke' ja hoitkõ' hõste, nii kuis tii' tunnõt.

66. Ja nää' lätsi' är' ja hoisõ' hauda hõste hoitjidõga', ja panni' kivi petsadiga' kinni'.

28. Päätükk.

Jeesusõ ülesnõsõmine. Tää ilmumise' peräst ülesnõsõmist. Ristmise säädmine.

(S. 1—10. Mark. 16, 1—10. Luuk. 24, 1—10. Joh. 20, 1—18)

Aga ku hingämise päiv oll müüda, ku edimäne nädäli päivnakas', tull Maarja Magdaleena ja tönõ Maarja hauda kaema.

2. Ja kae', suur maa-värisemine sündü, sest Issändä engli tull taivast maaha, läts sinnä' mano ja veerüt kivi ussõ iist är' ja istõ sinnä' pääle.

3. Ja tää nägo oll õkva kui välk ja tää rõiva' valgõ' kui lumi.

p. 17, 2. Ap. teg. 1, 10.

4. Aga hirmu peräst tää iist värisi' hoitja' ja sai' kui kuulnus.

5. Aga engli kos't ja üteli naisilõ: Är' peläku', sest ma' tiiä, et tii' otsit Jeesust, kiä risti oll lüüd.

6. Tää ei olõ' siih; sest tää om üles nõsnu', nii kuis tää om ülnü'; tulkõ' siiä', kaegõ' asõnd, koh Issänd om maanu'.

7. Ja minke' virgastõ är', ja ülige' tää opjilõ, et tää om kuulust üles nõsnu', ja kae', tää lätt tii' ette Kaalileamaalõ, sääl saat tii' tääd nätä'. Kae' ma' olõ teile sedä ülnü'.
p. 26, 32.

8. Ja nää' lätsi' ruttu havva mant är', pelü ja suurõ rõõmuga' ja joosi' sedä tää opjilõ kuulutama.

9. Aga ku nää' är' lätsi' tää opjilõ sedä kuulutama, kae', sis tull Jeesus näile vasta ja üteli: Tere! Aga nää' tulli' tää mano ja võti' tää jalgo ümbre kinni' ja kumardi' tääd.

10. Sis üteli Jeesus näile: Är' peläku', minke', kuulutagõ' mu' velilõ, et nää' Kaalileamaalõ läävä' ja sääl saava' nää' minno nätä'.

11. Aga ku nää' är' lätsi', kae', sis tulli' mõnõ' hoitja' liina ja kuuludi' ülembilõ preestridõlõ kõik, miä oll sündünü'.

12. Ja nää' tulli' vanõmbidõga' kokko ja pei' hindä vaihhõl nõvvo ja anni' sõamehile rahha külät

13. Ja üteli': Ülge' et tää opja' üüse tulli' ja varasti' tää är', ku mii' magasimi'.
p. 27, 64.

14. Ja ku maavalitsõja sedä kuulda' saa, tahami' mii' tääd meelütädä' ja saata', et tii' murrõlda' võit olla'.

15. Aga nää' võti' raha ja tei' nii, kuis näid opati, ja tuu kõnõ' sai kuulsas Juuda rahva man täämbä päävani'.

16. Aga nuu' ütstõiskümme opjat lätsi' är' Kaalileamaalõ, sinnä' mäe pääle, kohe Jeesus näid oll käsknü' minnä'.

17. Ja ku nää' tääd näi', kumardi' nää' tääd. Aga mõnõ' olli' katõvaihhõl.

18. Aga Jeesus tull näide mano ja kõnõl näile ja

ütel: Mullõ om ant kõik
võim taivah ja maa pääl.

19. Selle minke' ja
tekke' opjas kõik rah-
va', näid risteh Esä ja
Puja ja Pühä Vaimu
nimel

Mark. 16, 15. 16.

20. Ja näid opatõh
pidämä kõikõ, miä
ma' teile olõ käsknü'.
Ja kae', ma' olõ ega-
päiv tii' man maailma
otsani'.

AAMEN.

Evangeelium

Pühä Markusõ kirotõt.

1. Päätükk.

Johannõs kuulutas Kristusõ tulõmist ja rist tääd. Kristust kiusatas. Kristus ütles jutust, kuts opjit ja tege haigit ferves.

Jeesusõ Kristusõ Juma-
la Puja evangeeliumi
alostus. Room. 1, 16.

(S. 2—8. Matt. 3, 1—12. Luuk. 3, 1—18. Joh. 1, 19—30.)

2. Nii kuis kirotõt om prohvette kirõh: Kae', ma' saada uma engli su' palgõ ette, kiä su' tiid su' iih valmistas.

3. Hõikaja helü om laanõh: Valmistagõ' Is-sändä tii', tekke' tää tiiraa' tasatsõs. Jees. 40, 3.

4. Johannõs oll laanõh ristmäh ja kuulutamah meelearandamise ristmist pattõ andisanmises.

5. Ja tää mano läts vällä kõik Juudamaa ja Jeruusalemmä rahvas ja kõik sai' tääst ristitüs Jordani jõõh, kiä uma' patu' üles tunisti'.

6. Aga Johannõsõ sä-läh oll särk kaamõli karvost ja nahkvüü vüül, ja tää sei hainaritsikit ja mõtsmett.

7. Ja tää kuulut ja üteli: Tuu tulõ peräh minno, kiä om vägevämb minno, kelle kängä nüüre kumardõh vallalõ pästmä ma' väärt ei olõ'.

8. Ma' olõ teid ristnü' viiga', a' tää rist teid Pühä Vaimuga'.

(S. 9—11. Matt. 3, 13—17. Luuk. 3, 21. 22. Joh. 1, 31—34.)

9. Ja noil päivil tull Jeesus Naatsaretist Kaalileamaalt ja las'k Johannõsõl hinnäst Jordani rist'.

Luuk. 2, 51.

10. Ja sedämaid, ku tää viist vällä tull, nägi Johannõs taiva' vallalõ minevät ja Vaimu kui tuvikõsõ tää pääle maa-ha tulõvat.

11. Ja helü tull taivast: Sa' olõt mu' armas

Poig, kellest mul hüä miil om.

p. 9, 7.

(S. 12. 13. Matt. 4, 1—11. Luuk. 4, 1—13.)

12. Ja sedämaid vei Pühä Vaim tääd laandõ.

13. Ja tää oll sääl laanõh nelikümmend päivä ja saadan kiusas' tääd ja tää oll mõtsaliisi man ja engli' teene' tääd.

Eebr. 2, 9.

(S. 14. 15. Matt. 4, 12—17. Luuk. 4, 14. 15.)

14. Aga peräst, ku Johannõs oll är ant vangii, tull Jeesus Kaalileamaalõ ja kuulut Jumala riigi evangeeliumi.

15. Ja üteli: Aig om kätte jõudnu' ja Jumala riik om lähkeste tulnu'; parandagõ' miilt ja uskõ' armuoppust!

(S. 16—20. Matt. 4, 18—22. Luuk. 5, 1—11.)

16. Aga ku tää Kaalilea järve veereh käve, nägi tää Siimonit ja Andreast tää veljä võrku järve heitvät; sest nää' olli' kalamehe'.

17. Ja Jeesus üteli näile: Tulkõ' mu' perrä ja ma' taha tetä', et tii' inemise püüdjis saat.

18. Ja sissama jäti' nää' võrgu' maaha ja käve' tää perrä.

19. Ja ku tää säält veitkese edesi läts nägi tää Jaakobust, Sebedeusõ poiga ja Johannõst, tää veljä, laivah võrka parandavat.

20. Ja tää kut's näid sissama ja nää' jäti' uma esä Sebedeusõ tiindridõga' laiva ja lätsi' är' tää perrä.

(S. 21—28. Luuk. 4, 31—37.)

21. Ja nää' lätsi' Kapernauma ja tää läts hingämise pääväl kogodusõ kotta ja opas'.

22. Ja nää' heitü' tää oppusõ peräst; sest tää opas' näid kui tuu, kellel võim oll, ja ei mitte nii, kuis kirätunja'.

23. Ja näide kogodusõ kuah oll üts inemine, tuul oll roojanõ vaim ja tuu tänit.

24. Ja üteli: Et saisa'! miä meil om su'ka' tegemist, Jeesus Naatsaretist? Olõt sa' tulnu' meid är' häötämä? Ma' tunnõ sinno, kiä sa olõt, Jumala pühä Poig.

25. Ja Jeesus ähvärd tääd ja üteli: Olõ' vaik, ja mine' tääst vällä!

26. Ja roojanõ vaim raput tääd kõvastõ, ja läts suurõ helüga' täniteh tääst vällä. p. 9, 26.

27. Ja nää' kõik heitü' väega', nii et nää' hindä vaihhõl küsse' ja ütli': Miäseo om? Määnevahtsõnõ oppus seo om? et tää käsk roojatsit vaimõgi' võimuga', ja nää' kuulva' tää sõnna.

Ap. teg. 17, 19.

28. Ja kõnõ läts tääst sissama lakkä sinnä' ümbretsõõri läbi kõgõ Kaalileamaa

(S. 29—34. Matt. 8, 14—17.
Luuk. 4, 34—41.)

29. Ja sissama lätsi' nää' kogodusõ kuast vällä ja tuli' Siimoni ja Andreasõ kotta, Jaakobusõ ja Johannõsõga'.

30. Ja Siimoni ämm oll kuumah tõbõh maah, ja nää' kõnõli' tälle pia tääst.

31. Ja tää läts tää mano ja võt't tää käest kinni', ja avit tää üles; ja sissama jät't kuum tõbi tää maaha ja tää tiinenäid.

32. Aga ku õdag sai, ku päiv är' läts, tõi' nää' tää mano kõiki haigit ja noid, kedä kurä' vaimu' vaivsi'.

33. Ja kõik liin oll ussõ ette kokko tulnu'.

34. Ja tää tegi pallõ terves, kiä olli' haigõ' mitmõsugutsõh tõbõh, ja ai pallõ kurjo vaimõ vällä, ja es lasõ' kurõl vaimõl kõnõlda', et nää' tääd tunsõ'.

Ap. teg. 16, 17, 18.

(S. 35—39. Luuk. 4, 42—44.)

35. Ja varra hummogu inne valgõt tull tää üles ja läts vällä, ja läts ütte tühja paika ja pallõl sääL.

36. Ja Siimon ja nuu', kiä tää man olli', rutsi' tälle järgi.

37. Ja ku nää' tääd löüse', ütli' nää' tälle: Kõik otsva' sinno.

38. Ja tää üteli näile: Minke' lähemihe liino, et ma' kah sääL või Jumala sõnna kuulutada', sest tuuperäst olõ ma' vällä tulnu'.

39. Ja tää pidi jutust näide kogodusõ kuõh tervel Kaalileamaal ja ai kurjo vaimõ vällä.

Eebr. 12, 25

(S. 40—45. Matt. 8, 2—4. Luuk. 5, 12—16.)

40. Ja tää mano tull üts pidalitõbinõ, tuu pallõl tääd, heit' tää ette põlvilõ maaha ja üteltälle: Kui sa' tahat, võit sa' minno puhtas tetä'.

41. Ja Jeesus halõst tää pääle, sirot uma käe ja puttõ tää külge ja üteltälle: Ma' taha, saa' puhtas.

42. Ja ku tää sedä oll ülnü', läts pidalitõbi sissama tääst är' ja tää sai puhtas.

43. Ja tää kiil'd tääd kõvastõ, ja saat' tää sissama är'. p. 5, 12; 7, 36.

44. Ja üteltälle: Kae', et sa' ütelegi' midägi' ei kõnõlõ', a' mine', näütä' hinnäst preestrilõ ja ohverda' uma puhastamise iist, mis Moosõs om käsknü' näile tunisfusõs.

45. Ja ku tää oll vällä lännü', nakas' tää pallõ kuulutama ja sedä asja lakkä laotama, nii et tää es või' avalikult liina minnä', a' tää oll väläh tühäh paigah ja nää' tulli' tää mano kõgõlt puult.

2. Päätükk.

Hälvät inemine. Matteusõ kutsmine. Paastmisest. Viläpäie kakisest hingämise pääväl.

(S. 1—12. Matt. 9, 1—8. Luuk. 5, 17—26.)

Ja mõnõ päävä peräst läts tää jäl' Kaper-nauma liina ja saadi kuulda', et tää kotoh oll.

2. Ja sissama tull pallõ rahvast sinnä', nii et näil inäp es olõ' ruumi välähki' ussõ iih, ja tää kuulut näile Jumala sõnna.

3. Ja nää' tulli' ja tõi' tää mano üte hälvädü, kedä nää' neläkeske kanni'.

4. Ja ku nää' es saa' tää lähkeste rahva peräst, kisi' nää' säält, koh tää oll, katusõ vallalõ ja lasi' sängü alla, koh hälvät seeh oll. p. 9, 23.

5. Aga ku Jeesus näide usku nägi, üteltää hälvätüle: Poig, su' patu' omma' sullõ andis antu'.

6. Aga säält istõ' mõnõ' kirätunja' ja mõtli' umah süämeh:

7. Miä seosääne nii Jumala teotuisi kõnõlõs? Kiä või' pattõ andis an-

da' pääle ainu Jumala
ütsindä'. Jees. 43, 25.

8. Ja sissama tuusō
Jeesus umah vaimuh, et
näa' esihindäh nii mõtli'
ja üteli näile: Miä tii'
nii mõtlōt umah süämeh?
Joh. 2, 25.

9. Kumb om kergemb
hälvätüle üldä': Patu'
omma' sullō andis antu'
vai üldä': Tulō' üles, võta'
uma säng ja käü'?

10. Aga et tii' tiiäsi',
et Inemise Pujal võim
om pattō maa pääl an-
dis anda': sis üteli tää
hälvädü vasta:

11. Ma' üteli sullō, tulō'
üles ja võta' uma säng
ja mine' umma kotta.

12. Ja sedämaid tull
tää üles ja võt't sängü
ja läts vällä kõiki näteh,
nii et kõik är' heitü' ja
Jumalat kiti' ja ütli': Sää-
nest asja ei olō' mi
ilmahki' nännü'.

(S. 13—17. Matt. 9, 9—13. Luuk. 5,
27—32.)

13. Ja tää läts jäl' vällä
järve viirde ja kõik rah-
vas tull tää mano ja
tää opas' näid.

14. Ja ku tää müüdä
läts, nägi tää Leevi Al-
veusō puja, tollimaja iih

istvat ja üteli tälle: Käü'
mu' perrä. Ja tää tull
üles ja käve tää perrä.

15. Ja ku tää tää kuah
lavvah istō, istō kah
pallō tõlnere ja patatsit
lavvah Jeesusō ja tää
opjidōga'; sest noid oll
pallō, kiä tää perrä käve.

16. Ja ku kirätunja' ja
variseri' näi', et tää tõl-
nere ja patatsidōga' sei,
ütli' näa' tää opjilō: Miä
seo om, et tää tõlnere
ja patatsidōga' süü ja
juu? Luuk. 19, 7.

17. Ja ku Jeesus sedä
kuuld, üteli tää näile:
Noile, kiä terve' omma',
ei olō' tohtret vaja, a'
haigilō. Ma' ei olō' tulnu'
ōigit, a' patatsit mee-
leparandamisele kutsma.

(S. 18—22. Matt. 9, 14—17. Luuk. 5,
33—38.)

18. Ja Johannōsō ja va-
risere opja' paasti' ja
näa' tulli' ja ütli' tälle:
Miä Johannōsō ja vari-
sere opja' paastva', a'
su' opja' ei paastu'?

19. Ja Jeesus üteli näile:
Kas pulmarahvas või
paastu', ku peigmiis
näide man om? Nii kav-
va ku peigmiis näide

man om, ei vōi nää' paastu'.

20. Aga päävä' tulōva', kuna peigmiis näide käest är' vōōtas, ja sis paastva' nää' noil päivil.

Joh. 16, 20.

21. Ja ütski' ei panō' vannutamalda' rōiva tükki paigas vana särgi pääle; muido kakkōs vahtsōnō paik vana külest är' ja mulk saa halvōmbas.

Joh. 3, 3.

22. Ja ütski' ei panō' värskit viina vannonahkanomidō sisse, muido aja värski viin nahkanoma' lahki ja viin juusk maaha ja nahkanoma' läävä' hukka, a' värski viin pantagu' vahtsidō nahkanomidō sisse.

Kaal. 6, 15.

(S. 23—28. Matt. 12, 1—8. Luuk. 6, 1—5.)

23. Ja üteli hingämise pääväl läts tää vilä vaihōlt läbi, ja tää opja' naksi' kävvüh päid kakma.

24. Ja variseri' ütli' tälle: Kae', miä tegevä' nää' hingämise pääväl, midä tetä' ei kōlba'?

25. Ja tää üteli näile: Kas tii' ilmahi' ei olō'

lugōnu', miä Taavet tegi, ku tälle vaja oll ja täl nälgi oll ja noil, kiä tääga' olli'?

26. Kuis tää Jumala kotta läts ülembä preestri Abjatari aol ja sei ettepanmise leibo, midä üteli' es olō' luba süvvä' pääle preestridō ja an'd kah noilō, kiä tääga' olli'.

27. Ja tää üteli näile: hingämise päiv om inemise peräst olōmah, ei inemine hingämise päävä peräst.

5 Moos. 5, 14.

28. Tuuperäst om Inemise Poig kah hingämise päävä Issänd.

3. Päätükk.

Jeesus tege hingämise pääväl är' kuionu' käega' inemise ja pallō tōisi tōbitsit terves, sääd hindäle katstōiskümme opjat, karistas varisere Pühä Vaimu teotamise peräst ja näütäs, kiä tää õigō' sugulasō' omma'.

(S. 1—6. Matt. 12, 9—14. Luuk. 6, 6—11.)

Ja tää läts jäl' kogo-dusō kotta, ja sääl oll üts är' kuionu' käega' inemine.

2. Ja nää' vahe' tääd, kas tää tääd hingämise

pääväl terves tege, et nää' tää pääle võisi' kaivada'.

3. Jatää üteli inemisele, kellel är' kuionu' käsi oll: Tulõ' üles ja astu' siia' kespaika.

4. Ja tõisilõ üteli tää: Kas hingämise pääväl kõlbab hüvvä tetä' vai kurja tetä', ello pästä' vai hukada'? A' nää' jäi' vaik.

5. Ja tää kai ümbre näide pääle vihaga' ja oll kurb näide süäme kangusõ peräst ja üteli toolõ inemisele: Siroda' uma käsi. Ja tää sirot, ja tää käsi sai jäl' terves nigu tõnõgi'.

6. Ja variseri'lätsi'vällä, ja pei' sedämaid nõvvo Heroodõsõ seldsiga' tää vasta, kuis tääd hukka saata'.
Jees. 8, 9, 15.

(S. 7—12. Matt. 12, 15. 16. Kae' Luuk. 6, 17—19.)

7. Aga Jeesus läts kõrvalõ ummi opjidõga' järve poolõ, ja suur rahva hulk käve tää perrä Kaalilea- ja Juudamaalt,

8. Jeruusalemmäst ja Idumeamaalt ja tõsõlt

puult Jordani ja Tiirusõ ja Siidoni ümbrüsest tull suur rahva hulk tää mano, ku nää' kuuli', mändsiti suuri asjo tää tegi.
Matt. 4, 25.

9. Ja tää üteli opjilõ, et üts laivakõnõ tälle valmis peetäsi' rahva peräst, et nää' tälle pääle es tükisi'.

10. Sest tää tegi pallõ terves, nii et kõik, kiä vaivadu' olli', tää pääle tüke', et nää' tää külge saasi' puttu'.

11. Ja ku roojadsõ' vaimu' tääd näi', vissi' nää' tää ette maaha ja tänidi' ja ütli': Sa olõit Jumala Poig.

12. Ja tää kiild näid kõvastõ, et nää' tääd avalikus es teesi'. p. 1, 34

(S. 15—19. Matt. 10, 1—4. Luuk. 6, 12—16.)

13. Ja tää läts üles üte mäe pääle ja kuts hindä mano, kedä tää esi' tahtsõ, ja nää' tuli' tää mano.

14. Ja tää sääd' kats-tõiskümme, et nää' tää man olõsi', ja et tää näid võisi' vällä saata' jutust pidämä.

15. Ja et näil võimus olõsi' tõpi parandada' ja kurjo vaimõ vällä aia'.

16. Ja pan'd Siimonilõ nimes: Peetrus.

17. Ja sis sääd' tää Jaakobusõ, Sebedeusõ puja, ja Johannõsõ, Jaakobusõ vele, ja pan'd näile nimes: Poanerges, seo om: pikse puja'.

Luuk. 9, 54.

18. Ja Andreasõ ja Viilipusõ, Partolomeusõ ja Matteusõ, ja Tooma ja Jaakobusõ, Alveusõ puja, ja Tadeusõ ja Siimoni Kaanast.

19. Ja Juuda Iskarioti, kiä tää kah är' an'd.

20. Ja nää' tulli' kodo. Ja rahvas tull jäl' nii kokko, et nää' leibägi' es saa' võtta'. Luuk. 6, 19.

21. Ja ku tää umadsõ' tuud kuuli', lätsi' nää' vällä, tääd är' viimä, sest nää' ütli': Tää om meelest puuduline.

(S. 22—30. Matt. 12, 24—32. Luuk. 11, 15—22; 12, 10.)

22. Ja kirätunja', kiä Jeruusalemmäst olli' alla tulnu', ütli': Täl om Peltsebul, ja kurjo vaimõ ülembä läbi aja tää kurjo vaimõ vällä.

Joh. 8, 48.

23. Ja tää kut's näid hindä mano ja ütäl näile tähendamise sõnnoga': Kuis või saadan saadanit vällä aia'.

24. Ku üts riik hindä vaihhõl tülüh om, sis ei või' tuu saista'.

25. Ja ku üts koda hindä vaihhõl tülüh om, ei või' tuu koda saista'.

26. Ja ku saadan hindäle vasta pand ja esihindaga' tülüh om, ei või' tää saista', a' tälle tulõ ots.

27. Ütski' ei või' üte vägevä kotta minnä' ja tää riisto riisu', ku tää sedä vägevät inne kinni' ei köüdü, ja sis või tää tää kota riisu'.

Kol. 2, 15. 1 Joh. 3, 8.

28. Tõtõstõ ma' ütle teile: Kõik patu' inemiisi latsilõ andas andis, kah Jumala teotusõ', nii pallõ ku nää' iäl teotasõ'.

29. Aga kiä Pühhä Vaimu teotas, tuul ei olõ' andisanmist, a' tää om igävätse kohtu väärt.

30. Sest' nää' ütli': Täl om roojanõ vaim.

s. 22. Joh. 7, 20.

(S. 31—35. Matt. 12, 46—50. Luuk. 8, 19—21.)

31. Sis tulli' tää imä ja vele' ja saisi' väläh ja saadi' tää mano ja kutsi' tääd.

32. Ja rahvas istõ tää ümbre ja ütli' tälle: Kae', su' imä ja su' vele omma' väläh ja uutva' sinno.

33. Ja tää kos't näile ja üteli: Kiä om mu' imä vai mu' vele'?

34. Ja tää kai ümbretsõõri noidõ pääle, kiä tää ümbre istõ' ja üteli: Kae, neo' omma' mu' imä ja mu' vele'.

35. Sest, kiä Jumala tahtmise perrä tege, tuu om mu' veli ja mu' sõsar ja imä. Eebr. 2, 11.

4. Päätükk.

Mlmesugudsõ' tähendämise sõna' Jumala riigist. Mere vaigistamine.

(S. 1—20. Matt. 13, 1—23. Luuk. 8, 4—15)

Ja tää nakas' jäl' järve veereh oppama, ja pallõ rahvast korju tää mano, nii et tää pidi laiva minemä ja sääl järve pääl istma; ja kõik rahvas sais mäel järve veereh.

2. Ja tää opas näid pallõ tähendämisesõnno läbi ja umah oppusõh üteli tää näile:

3. Kullõlgõ'! Kae', üts külvjä läts vällä külvmä.

4. Ja ku tää kül'v, sattõ mõni tii viirde, ja tsirgu' taiva alt tulli' ja sei sedä är'.

5. Ja mõni sattõ pae pääle, koh täl mulda es olõ', ja tull rutto üles, tuuperäst et täl es olõ' süvvä mulda.

6. Aga ku päiv nõssi, võt't põud seo kinni' ja, et täl juurt es olõ', kuivi tää är'.

7. Ja mõni sattõ uha-kidõ sekkä, ja uhagu' kasvi' üles ja läpähti' tää är', ja tää es anna' viljä.

8. Ja mõni sattõ hüä maa pääle, ja tull üles ja kasvi, an'd viljä, ja mõni an'd kolmõkümne võrra ja mõni kuvvõkümne võrra ja mõni saa võrra.

9. Ja tää üteli näile: Kellel kõrva' omma' kul-lõlda', tuu kuulgu'.

10. Aga ku tää üttsindä' oll, sis küsse' nuu',

kiä tää katõtõiskümnega' üteh tää ümbre olli', tää käest seo tähendamise sõna peräst.

11. Ja tää üteli näile: Teile om Jumala riigi salajat asja tiidä' ant; a' noilõ, kiä väläh omma', sünnüs seo kõik tähendamise sõnno läbi;

12. Et nää' näteh nägevä' ja siski ei tunnõ'; ja kuuldõh kuulva' ja siski ei mõista', et nää' vast ümbre ei käänä' ja näile pattõ andis ei anda'. Jees. 6, 9, 10. Joh. 12, 40. Ap. teg. 28, 26.

13. Ja tää üteli näile: Tii' ei mõista' sedä tähendamise sõnna, ja kuis tahattii' kõiki tõisi tähendamise sõnno mõista'? Joh. 3, 12.

14. Külvjä külv sõnna.

15. Aga tiiveeridse' omma': kohe sõna külvetäs ja ku nää' sedä omma' kuulnu', tulõ saadan sissama ja võtt sõna är', miä näide süämehe oll külvet.

16. Ja niisama om noidõga', kiä pae pääle omma' külvedü', kiä sis-

sama rōõmuga' sõna vasta võtva', ku nää' sedä kuulva'.

17. Aga näil ei olõ juurt hindäh, õnõ saiva' veitkeses aos; peräst, ku viletsüs vai kiusamine sõna peräst tulõ, sis pahandas tuu näid pia. Matt 15, 13.

18. Ja kiä uhakidõ sekkä omma' külvedü', omma' nuu', kiä sõnna kuulva'.

19. Ja seo maailma murrõ ja rikkusõ petüs ja himo' muidõ asjo' perrä läävä' süämehe ja läpähtäse' sõna är' ja tää jääs viläldä'. p. 10, 23, 24. Matt 19, 22. Luuk. 21, 34.

20. Ja miä hüä maa pääle külvet, omma' nuu', kiä sõnna kuulva' ja vasta võtva' ja viljä kanva', mõni kolmõkümne võrra, mõni kuvvõkümne võrra ja mõni saa võrra.

(S. 21—25. Luuk. 8, 16—18.)

21. Ja tää üteli näile: Kas küünäl tuvvas, et sedä vaka ala panda' vai sängü ala? Kas ei tuuperäst, et tääd küündle jala pääle panda'? Matt. 5, 15

22. Sest midägi' ei olõ' salahuisi, midä es tetäsi' avalikus, ja midägi' ei olõ' varjo pant, miä es tulõsi' avalikus.

Matt. 10, 26. Luuk. 12, 2.

23. Ku kellelgi' kõrva' omma'kullõlda', tuu kuulgu'!

24. Ja tää üteli näile: Pankõ' tähele, midä tii' kuulõt! Mändse mõõduga' tii mõõdat, tuuga' mõõdõtas teile, ja teile, kiä tii' kuulõt, pandas viil mano.

Matt. 7, 2.

25. Sest kellel om, toolõ andas; ja kellel ei olõ', tuu käest võetas kah tuu är', miä täl om.

Matt. 13, 12.

26. Ja tää üteli: Nii om Jumala riik, õkva kui inemine seemend põllu pääle viskas,

27. Ja maka ja tulõ üles üüse ja päivä, ja seeme tulõ üles ja kassus, et tää esiki' ei tiia' kui muudu.

Jaak. 5, 7.

28. Sest maa kand esihindähe viljä, edimält orast, sis päid, pärast täüt nissu pää seeh.

29. Aga ku vili näüs valmis olõvat, sis saat tää sedämaid tsirbi sin-

nä', sest käeh om põimise aig.

(S. 30—34. Matt. 13, 31, 32, 34. Luuk. 13, 18, 19.)

30. Ja tää üteli: Kelle sugumatsõs piämi' mii' Jumala riiki arvama? Vai mändse tähendämise sõnaga' piämi' mii' sedä tähendämä?

31. Nigu sinebi teräkene: ku tää maaha külvetäs, sis om tää vähämb kui kõik muu' siimne', miä maa pääl omma'.

32. Ja ku tää külvet om, tulõ tää üles ja saa suurõmbas kui kõik aivilä' ja aja suuri ossõ, nii et tsirgu' taiva all võiva' tää varõh pessi tetä'.

33. Ja mitmõ sändse tähendämise sõnaga' kõnõl tää näile sõnno, nii kuis nää' jõusõ'kullõlda'.

Matt. 13, 3. 34.

34. Aga ilma tähendämise sõnolda' es kõnõlõ' tää näile midägi'; aga hindä vaihhõl selet tää umilõ opjilõ kõik är'.

(S. 35—41. Matt. 8, 18, 23—27. Luuk. 8, 22—25.)

35. Ja tuulsamal pääväl, ku õdag käeh oll,

ütel tää näile: Läämi'
tõsõlõ poolõ järve.

36. Ja nää' lasi' rahval
är' minnä', sis võti' tää,
nii kuis tää laivah oll,
hindäga' üteh; aga tääga'
oll kah tõisi laivakõisi.

37. Ja kõva tuulispää
tull, ja ai lainit laiva,
nii et tää jo nakas' täüs
saama.

38. Ja tää oll laiva
peräl magamah, pää
padä pääl, ja nää' ai'
tää üles ja ütli' tälle:
Opõtaja, kas sa' seost
ei hooli', et mii' hukka
läämi'?

39. Ja tää tull üles ja
ähvärd tuult ja üteli jär-
vele: Olõ' vaik ja vaga!
Ja tuul jäi maaha ja järv
jäi kogoni' vagatsõs.

40. Ja tää üteli näile:
Mille olõt tii' nii pel-
gäjä', kuis ei olõ' teil
usku?

41. Ja nää' pelksi' väe-
ga' ja ütli' ütstõsõ vasta:
Kiä sis seosääne om,
et kah tuul ja järv tää
sõnna kuulda' võtva'.

Jeer. 5, 22.

5. Päätükk.

Jeesus tege kuräst vaimust vaivadu
inemise ja veretõbidsõ naase terves
ja herändäs Jairusõ tütre üles.

(S. 1—21. Matt. 8, 28—34. Luuk. 8,
26—40.)

Ja nää' sai tõsõlõ poolõ
järve Kadara rahva
maalõ.

2. Ja ku tää laivast
vällä läts, tull sissama
tää vasta kuuljahavvost
üts roojadsõ vaimuga'
inemine.

3. Tuu elli kuuljahav-
voh ja ütski' es või'
tääd' ahilidõgagi' kinni'
panda'.

4. Sest et tää oll mito
kõrda jalaravvoh ja ahi-
lidõga' kinni' olnu' ja oll
ahila' katski' kaknu' ja
jalaravva' katski' hõõr-
nu'; ja ütski' es jõvva' tääd
vagastada'. Ilm. 12, 12.

5. Ja tää oll alati üü'
ja päävä' mäki pääl ja
kuuljahavvoh ja tänit
ja pes's esihinnäst kiv-
vega'.

6. Aga ku tää Jeesust
kavvõst nägi, juusk tää
ja kumard tääd.

7. Ja tänit suurõ helüga'
ja üteli: Miä om mul
su'ka' tegemist, Jeesus,
kõgõkorgõmba Jumala

Poig? ma' vannuda sinno Jumala man, et sa' minno ei vaiva'. p. 1, 24.

8. Sest tää oll tälle ülnü': Mine' vällä seost inemisest, sa' roojanõ vaim. Luuk. 11, 14.

9. Ja tää küsse tää käest: Kuis su' nimi om? Ja tää kos't ja üteli: Legion om mu' nimi, sest meid om pallõ.

10. Ja tää pallõl tääd väega', et tää näid säält maalt är' es saadasi'.

11. Aga sääll oll mäki pite suur tsia kari söömäh.

12. Ja kõik kurä' vaimu' palssi' tääd ja ütli': Saada' meid tsiko sisse, et mi' näide sisse läämi'.

13. Ja Jeesus an'd näile sedämaid luba. Ja ku roojadsõ' vaimu' olli' välälä lännü', lätsi' nää' tsiko sisse; ja tsia kari heit hindä üle kaala perve päält järve, arvada' pia katstuhad, ja uppu' är' järve.

14. Aga tsia karüsõ' pagõsi' ja seledi' sedä liinah ja maal, ja nää' tulli' vällä kaema, miä seo oll, miä johtu.

15. Ja nää' tulli' Jeesusõ mano ja näi' kuräst vaimust vaivadu istvat ja rõivil ja targa meelega' olõvat, kelle seeh Legion oll olnu', ja nää' pelksi'.

16. Ja nuu', kiä sedä olli' nännü', kõnõli' näile är', kuis seolõ oll sündünü', kiä kuräst vaimust oll vaivat olnu' ja tseost.

17. Ja nää' naksi' tääd pallõma, et tää näide piirest är' lääsi'.

18. Ja ku tää laiva pääle läts, pallõl tääd tuu, kiä kuräst vaimust oll vaivat olnu', et tää võisi' tää mano jäiä'.

19. Aga Jeesus es anna' tälle lupa, a' üteli tälle: Mine' umma kodo umatsidõ mano ja kuuluda' näile, mändsit suuri asjo Issänd sullõ om tennü' ja su' pääle halõstanu'.

20. Ja tää läts är' ja nakas' Kümneliinamaal kuulutama, mändsit suuri asjo Jeesus tälle oll tennü'. Ja kõik panni' sedä immes.

21. Ja ku Jeesus jäl' laivaga' siiä' poolõ üle järve oll tulnu', kogosi

pallõ rahvast tää mano ja tää oll järve veereh.

Matt. 9, 1.

(S. 22—43. Matt. 9. 18—26. Luuk. 8, 41—56.)

22. Ja kae', üts kogodusõ kua ülemb, Jairus nimi, tull ja, ku tää tääd nägi, visas tää tää jalgo ette maaha,

23. Ja pallõl tääd väega' ja ütlet: Mu' tütrekene om hinge heitmisel; tulõ' ja panõ' uma' kae' tää pääle, et tää terves saasi' ja elämä jääsi'.

24. Ja tää läts tääga' sinnä' ja pallõ rahvast käve tää perrä ja tüke' tää pääle.

25. Ja üts naane, kiä oll katstöiskümme aastakka vere tōbõh olnu'

26. Ja mitmest tohtrest pallõ kannahtanu' ja kõik uma vara oll är' kuluhanu', ilma et tää määnestki' api saanu', a' haigus oll viil halvõmbas lännü',

27. Tuu oll Jeesusõst kuulnu' ja tull nüüd rahva siäh tää sälä taadõ ja puttõ tää särgi külge.

28. Sest tää mõtõl: Ku ma' aga tää rõivastõ

külge saasi' puttu', sis saasi' ma' terves.

29. Ja pia kuivi tää vere läte' är', ja tää tunsõ umast ihost, et tää vaivast oll vallalõ saanu'.

30. Ja sedämaid tunsõ Jeesus, et vägi tääst oll vällä lännü', kään'd rahva siäh ümbre ja ütlet: Kiä om mu' rõivastõ külge putnu'? Luuk. 6, 12.

31. Ja tää opja' ütli' tälle: Sa' näet, et rahvas sullõ pääle lits, ja ütlet: Kiä om mu' külge putnu'?

32. Ja tää kai ümbre, et tuud nätä' saia', kiä sedä oll tennü'.

33. Aga naane peläs ja värisi, selle et tää tiise, miä tälle oll sündünü', tull, heit tää ette maaha ja kõnõl tälle kõik är'.

34. Aga tää ütlet tälle: Tütär, su' usk om sinno avitanu': mine' rahuga' ja olõ' umast vaivast terve'.

35. Ku tää viil kõnõl, tulli' mõnõ' kogodusõ kua ülembä perrest ja ütli': Su' tütär om koolnu', miä sa' inäp opõtjalõ vaiva tiit?

36. Aga ku Jeesus sedä kõnõht kuul'd, üteltää sedämaid kogodusõ kua ülembäle: Är' pe-läku': usu' õnõ!

37. Ja tää es lasõ' kedägi' hindäga' tulla', kui ainult Peetrust ja Jakobust ja Johannõst, Jakobusõ veljä.

38. Ja tää tull kogodusõ kua ülembä kotta, ja kuul'd kärrä ja näginoid', kiä väega' iki' ja nuutsi'.

39. Ja tää läts sinnä'sisse ja ütelt noilõ: Miä tii' kärätset ja ikõ? Lats ei olõ' koolnu', a' tää maka.

40. Ja nää' naari' tääd. Aga tää ai kõik vällä ja võt't hindäga' latsõ esä ja imä ja nuu', kiä tää man olli', ja läts sinnä' sisse, koh lats maah oll.

41. Ja tää võt't latsõ käest kinni' ja ütelt tälle: Talita kuumi, seo om är' seletedült: Tütrekukõnõ, ma' ütlet sullõ, tulõ' üles!

42. Ja sissama tull tütrekukõnõ üles ja käve, sest tää oll katõtis-

kümne aastanõ, ja nää' heitü' väega' är'.

43. Ja tää kiil'd näid kõvastõ, et kiäki' es tiiäsi' sedä, ja ütelt, et tälle süvvä' andasi'.

6. Päätükk.

Jeesust põlõtas Naatsareth. Kats-tõisklümme opjat saadõtas vällä. Ristjä Johannõs tapõtas är'. Viie-tuhanda inemise sülltmine. Jeesus mere pääl. Tõbitsidõ tervestege-mine.

(S. 1—6. Matt. 13. 53—58. Luuk. 4, 15—30.)

Ja tää läts säält vällä ja tull umalõ perismaalõ, ja tää opja' käve' tää perrä.

2. Ja ku hingämise päiv sai, nakas' tää kogodusõ kuah oppama. Ja pallõ rahvast, kiä tääd kuuli', heitü' väega' är', ja ütli': Kost seolõsinätsele kõik seo om tulnu'? Ja miä tarkus seo om, miä tälle om ant, et kah sändse' vägevä' teo' tää käe läbi sünnüse'?

3. Kas tää ei olõ' seo puusep, Maarja poig, Jaakobusõ ja Joosese ja Juuda ja Siimoni veli? Ja kas tää sõsarõ' kah ei olõ' siih mii' man?

Ja nää' pahandi' tää peräst miilt.

4. Aga Jeesus üteli näile: Prohvet ei olõ' nii avvulda' kohki', kui umal perismaal, ja ummi sugulaisi man, ja umah kotoh.

5. Ja tää es vōi' sääl üttegi' vägevät teko tetä', muud kui et tää mōnō haigō pääle uma' kae' pan'd ja noid terves tegi.

6. Ja tää pan'd immes näide uskmalda' süänd. Ja tää käve ümbretsōōri alōvi' läbi ja opas'.

Matt. 9. 35.

(S. 7—13. Matt. 10, 1. 9—15. Luuk. 9, 1—6.)

7. Ja tää kut's uma' katstōiskümme hindä mano, ja nakas' näid vällä saatma, katsi ja an'd näile vōimu roojat-sidō vaimō üle.

8. Ja käske näid, et nää' midägi' tii pääle es vōtasi' üteh, muud kui õnō kepi ütsindä', ei kotti ega' leibä ega' rahha vüüle.

9. A' kängä' vōisi' näil jah olla', a' kattō särki es vōi' nää' sälgä panda'.

10. Ja tää üteli näile: Kohe kotta tii' sisse läät, sinnä' jääge' nii kavva, kui tii' säält är' läät.

11. Ja kiä teid vasta ei vōta' ega' teid ei kuulō', säält minke' vällä ja puistakō' tolm ummi jalgo päält är' näile tunnistusōs. Tōtōstō, ma' üteli teile: Soodoma ja Komorra rahval om kohtu pääväl hōlpsamp pōlv kui sändsel liinal.

Ap. teg. 13, 51.

12. Ja nää' lätsi' vällä ja kuuludi', et vaja miilt parandada',

13. Ja ai' pallō kurjo vaimō vällä, ja vōiō' pallō tōbitsit õlliga' ja tei' näid terves.

(S. 14—29. Matt. 14, 1—12. Luuk. 9, 7—9. 3, 19. 20.)

14. Ja kuningas Heroodōs kuul'd sedä, sest tää nimi oll jo kuulus, ja üteli: Ristjä Johannōs om koolnust üles nōsnu' ja seoperäst suur vägi, miä tää seeh om, tege sedä.

15. Mōnō' ütli': Tää om Eelias. Aga mōnō' ütli': Tää om prohvet vai kui üts prohvetest.

Matt. 16, 14.

16. Aga ku Heroodōs sedä kuul'd, ütäl tää: Seosääne om Johannōs, kelle pää ma' olō otsast är ragonu'; seo om koolnust üles nōsnu'.

17. Sest Heroodōs esi' oll vällä saatnu' ja Johannōsō kinni' võtnu' ja tää vang'i torni kinni' pannu' Heroodia, uma vele Viilipusō naase peräst, et tää tää oll hindäle naases võtnu'.

18. Sest Johannōs ütäl Heroodōsōlō: Sul ei olō' luba uma vele naist hindäle pitä'.

19. Ja Heroodias oll tuuperäst vihanō tää pääle ja tapnu' tää är', a' es vōi'.

20. Sest Heroodōs peläs Johannōst, et tää tääd õigō ja pühä mehe tiise olōvat, ja kaits tääd, ja tegi, ku tää tääd oll kuulnu', pallō asjo tää sōnno perrä ja kullōl tääd hüämeelega'.

21. Ja paras aig tull, ku Heroodōs umal sündümise pääväl õdagusüümao tegi umilō suurilō esändile ja päälkilō ja Kaalileamaa ülembilō.

22. Ja Heroodia tütar tull sisse ja tandsō, ja tuu oll Heroodōsō ja noidō meelega peräst, kiä lavvah istō', sis ütäl kuningas tütrekulō: Pallō' mu' käest, miä sa' tahat, ja ma' anna sullō.

23. Ja tää vannō tälle: Ma' anna sullō, miä sa' iäl mu' käest pallōt, vai olōsi' seo mu' puul kuningriiki. Estr. 5, 3. 6.

24. Aga tää läts vällä ja ütäl umalō imäle: Midä piä ma' pallōma? Aga tää ütäl: Ristjä Johannōsō pääd.

25. Ja tää läts sedämaid rutuga' kinga mano, pallōl ja ütäl: Ma' taha, et sa' mullō sedämaid taldreku pääl Ristjä Johannōsō pääd annat. Roofn. 3, 15.

26. Ja kuningas sai väega' pahanus, a' vandō ja noidō peräst, kiä tääga' lavvah istō', es taha' tää sedä tälle keeldä'.

27. Ja kuningas saat' sissama üte vahimehe ja käs'k tää pääd tuvva'.

28. Ja tää läts är' ja rahi vangitornih tää pääd otsast är' ja tōi

taldreku pääl tää pää ja an'd tuu tütrekulõ, ja tütrukukõnõ an'd tuu umalõ imäle.

29. Ja tää opja' kuuli' sedä, tullu', võti' tää kihä, ja panni' tuu hauda.

30. Ja apostli' tullu' Jeesusõ mano kokko ja kuuludi' tälle kõik, miä nää' olli' tennü' ja opanu'.

Luuk. 9, 10.

31. Ja tää üteli näile: Tulkõ' kõrvalõ tühjä paika ja hingäke' raaskõsõ; sest tulõjit ja minejit oll pallõ ja nää' es saa' õigõhõ aigu süvväki'.

(S. 32—44 Matt. 14, 19—21. Luuk. 9, 11—17 Joh. 6, 1—13.)

32. Ja nää' lätsi' laivaga' üttele tühjä paika kõrvalõ.

33. Ja rahvas nägi näid minevät ja pallõ tunsõ' tääd ja joosi' sinnä' kokko jalksi kõigist liinost ja jõusõ' näide ette ja sai' tääga' kokko.

34. Ja ku Jeesus laivast vällä astõ, nägi tää pallõ rahvast ja täl oll näide pärast hallõ miil, et nää' olli' õkva kui lamba', kellel ei olõ' karüst. Ja tää nakas' näid pallõ oppama.

35. Ja ku jo mito tunni oll müüda lännü', tullu' tää opja' tää mano ja ütli': Seo om üts tühi paik ja aig jääs iltsõs.

p. 8, 1—9.

36. Lasõ' nää' minemä, et nää' võiva' ümbretsõõri külli ja alõvihõ minnä' ja hindäle leibä osta', sest näil ei olõ' midägi' süvvä'.

37. Aga tää kos't ja üteli näile: Ankõ' tii' näile süvvä'. Ja nää' ütli' tälle: Kas mi' piämi' minemä ja katõsaa teenariraha iist leibä ostma ja näile süvvä' anma?

38. Aga tää üteli näile: Mito leibä teil om? Minke' ja kaegõ'. Ja nää' kai' ja ütli': Viis leibä ja kats kalla,

39. Ja tää käs'k näid, et nää' näid saadasi' kõiki maaha istma, hulk hulga kõrvalõ, halja haina pääle. Laul 145, 15.

40. Ja nää' istõ' hõõlda maaha, mõnõh riah sada, mõnõh riah viiskümmend.

41. Ja tää võt't nuu' viis leibä ja kats kalla, kai üles taiva poolõ ja

õnnist ja mur'd leevä'
ja an'd umilõ opjilõ, et
näa' näile ette panõsi'.
Ja nuu' kats kalla jagi
tää kõigilõ

42. Ja näa' sei' kõik,
ja näide kõtu' sai' täüs.

43. Ja näa' korssi' kokko
katstõiskümmekorvitäüt
raasakõisi ja kalost.

44. Ja noid, kiä leeväst
olli' söönü', oll viistuhat
miist.

Laul 54, 9.

(S. 45—56. Matt. 14, 22—36. Joh. 6,
15—21.)

45. Ja sissama sundõ
tää ummi opjit laiva
pääle minemä ja. täa
hindä ette üle järve
Petsaida poolõ minemä,
niikavva ku täa rahva
är' saat.

46. Ja ku täa näa' oll
är' saatnu', läts täa mäe
pääle pallõma. Laul 9, 18.

47. Ja ku õdag jo tull,
oll laiv keset järve ja
tää oll ütsindä' mäe pääl.

48. Ja täa nägi näil
pistü hädä käeh olõvat
sõudõh, sest et tuul oll
näile vasta; ja neländäl'
üüvahi kõrral tull täa
näide mano järve pääle
kävviüh ja tahtsõ näist
müüdä minnä'.

49. A' ku näa' tääd
näi' järve pääl kõnvat,
mõtli' näa' tondi olõvat
ja tänidi'.

50. Sest näa' kõik näi'
tääd ja heitü' är'. Ja sis-
sama kõnõl täa näidega'
ja üteli' näile: Olkõ' jul-
gõ', ma' olõ seo, är'
peläku'.

51. Ja täa läts näide
mano laiva pääle ja tuul
jäi maaha ja näa' heitü'
väega' är' esihindih ja
panni' sedä immes.

52. Sest näa' es olõ'
targas saanu' leibo poo-
lõst; sest näide süä oll
kõvas lännü'. p. 8, 17.

53. Ja ku näa' üle järve
sai', tulli' näa' Kenetsa-
retimaalõ ja ai' mäele;

54. Ja ku näa' laivast
är' tulli', tunsõ' näa' täa
sedämaid är'.

55. Ja joosi' sääl ümbre-
tsõõri kõgõ maa läbi
ja naksi' haigit sängäga'
ümbre kanma, koh näa'
tää kuuli' olõvat.

56. Ja kohe täa alõvihõ
vai liino vai külli läts,
sinnä' pannil' näa' noid,
kiä põssi', turgõ pääle
ja palssi' tääd, et näa'
õnõ täa särgi palistusõ

külge saasi' puttu'; ja nii pallö, ku tää külge puttõ', sai' terves.

7. Päätükk.

Jeesus käsk inemiisi säädmiisi iist hoita', tege Kaananimaa naase tilitre ja iite kurttumma terves.

(S. 1—23. Matt. 15, 1—20.)

Ja variseri' ja mõnõ' kirätunja', kiä Jeruusalemmäst olli' tulnu', tulli' tää mano kokko.

2. Ja ku nää' mõnt tää opjist roojastõ, seo om mõskmalda' kässiga' näi' leibä võtvat, laidi' nää' sedä. Luuk. 11, 38.

3. Sest variseri' ja kõik Juuda rahvas ei süü' muido, ku nää' kässi inne mito kõrd ei mõsõ' ja nii vanõmbidõ säädmiisi pidävä'.

4. Ja turust tullõh ei süü' nää' muido, kui nää' ei olõ' hinnäst mõsknu'; ja pallö muid asjo om, midä nää' omma' võtnu' pitä', nigu' pikridõ ja puuanomidõ ja vaskriisto ja sängä mõskmise'.

5. Peräst küsse' tää käest variseri' ja kirätunja': Mille ei elä' su' opja' vanõmbidõ sääd-

mise perrä, a' söövä' leibä mõskmalda' kässiga'?

6. A' tää kos't ja ütlet näile: Jeesaija om hõste teist salalikõst ette kuulutanu', nii kuis kirotõt om: Seosääne rahvas avvustas minno huuliga', a' näide süä om kavvõh mu' mant.

7. Nää' pälvvä' minno ilmaasända', selle et nää' oppasõ' oppuisi, mändse' inemiisi käskmise' omma'. Kool. 2, 18. 20. Tiit. 1, 14.

8. Sest tii' jätät Jumala käsusõna maaha ja piät inemiisi säädmiisi, puuanomidõ ja pikridõ mõskmiisi ja muid säänest tiit tii' pallö.

9. Ja tää ütlet näile: Kas hõste om, et tii' Jumala käsusõnna tiit tühäs, et ummi säädmiisi pitä'?

10. Sest Moosõs om ülnü': Avvusta' umma essä ja immä ja, kiä essä vai immä surmaga' sõnõlõs', toolõ saa surm.

11. Aga tii' ütlet: Ku inemine ütles esä vai imä vasta: Korbaan, tuu om ohvriannõ', midä sa'

mu' käest võisi' ülespidämises saia',

12. Tol ei lasõ' tii' sis inäp midägi' hüvvä tetä' umalõ esäle ega' imäle,

13. Ja tiit nii Jumala sõna tühäs uma sääd-mise läbi, midä tii' olõt säädni' ja muid säandsit asjo tiit tii' pallõ.

14. Ja tää kut's kõik rahva hindä mano ja ütäl näile: Kullõlgõ' minno kõik ja mõistkõ'.

15. Midägi', miä välästuult inemise sisse lätt, ei vöi' tääd roojatsõs tetä': a' mjä tääst vällä tulõ, tuu om, miä inemise roojatsõs tege.

16. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kullõlgu'.

17. Ja ku tää läts rahva mant är' üttele kotta, küsse' tää opja' tää käest seo tähendamise sõna pärast.

18. Ja tää ütäl näile: Nii olõt sis kah tii' mõistmalda'? Kas tii' ei mõista', et kõik, miä välästuult inemise sisse lätt, ei vöi' tääd roojatsõs tetä'?

19. Sest seo ei lää' tää süämehe, a' kõttu

ja lätt vällä, miä puhastas kõik ruuva'.

20. Aga tää ütäl: Tuu, miä inemisest vällä lätt, tuusama tege inemise roojatsõs. Jaak. 3, 6.

21. Sest seestpuult inemise süälest tulõva' vällä kurä' mõtlõmise', abielorikmise', huuramise', tapmise',

22. Vargusõ', ahnusõ', kurjusõ', kavalus, hata-tamine, võhlsilm, teotamine, kõrkus, ullüs.

23. Kõik sändse' kurä' asä' tulõva' seestpuult vällä ja tegevä' inemise roojatsõs.

(S. 24—30. Matt. 15. 21—28.)

24. Ja tää läts säält är' ja jõusõ Tiirusõ ja Siidoni piiri pääle, ja tää läts üttele kotta ja es taha', et kiäki' tuud tiidä' saa, a' tää es vöi' varõh olla'.

25. Sest üts naane, kelle tütrekesel oll roojanõ vaim, sai tääst kuulda', tull ja heit tää jalgo ette maaha;

26. Aga tuu oll üts Kreeka naane, Sürovõniikiamaal sündünü', ja tää pallõl tääd, et

tää kurä vaimu tää tüt-rest vällä ajasi'.

27. A' Jeeus üt'el tälle: Lasõ' edimält latsi kõtu' täüis saia': sest tuu ei olõ' hüä, et latsi leib är' vöötas ja pinne ette heidetäs.

28. A' naane kos't ja üt'el tälle: Jah, Issänd, a' kah pinikese' söövä' lavva alt latsõkõisi raasakõisi.

29. Ja tää üt'el tälle: Seo sõna peräst mine'; kuri vaim om su' tüt-rest vällä lännü'.

30. Ja tää läts umma kodo ja löüs kurä vaimu vällä lännü' olõvat ja tütre sängüh magavat.

31. Ja ku tää jäl' Tiirusõ ja Siidoni piirest vällä läts, tull tää Kaali-lea järve viirde kesk Kümneliina maid pite.

Matt. 15, 29—31.

32. Ja nää' tõi' tää mano üte kõrvolda', kellel kida kiil oll, ja palssi' tääd, et tää uma käe tää pääle panõsi'.

33. Ja tää võt't tää rahva siäst kõrvalõ ja pan'd uma' sõrmõ' tää kõrvo ja süläs ja puttõ tää keele külge

34. Ja kai üles taiva poolõ, ohas süäimest ja üt'el tälle: Heevata! Seo om: saa' vallalõ!

35. Ja sedämaid sai' tää kõrva' vallalõ, ja tää keele kõüte' pässi' vallalõ ja tää kõnõl selgehe.

Laul 39, 9.

36. Ja tää kiil'd näid sedä kellelegi' kõnõlõ-mast; a' midä inämb tää näid kiil'd, tuu inämb kuuludi' nää' sedä.

p. 1, 43—45.

37. Ja nää' heitü' väega' är' ja ütli': Tää om kõik hõste tennü', kõrvoldagi' tege tää kuulma ja keeleldä' kõnõlõma.

1 Moos. 1, 31. Ap. teg. 10, 38.

8. Päätükk.

Nelätuhanda mehe süütmine. Imme-tähe nõudmine. Varisere ja Heroo-dösõ iist hoiatamine. Plümme terves tegemine. Peetrusõ teenis-tüs. Edimäne kannahdamise ette-kuulutamine.

(S. 1—10. Matt. 15, 32—39.)

Noil päivil, ku väega' pallõ rahvast kuuh oll ja näil es olõ' midägi' süvvä', kut's Jee-sus uma' opja' hindä mano ja üt'el näile:

2. Mul om hallõ miil rahva peräst, sest nää'

omma' jo kolm päivä mu' man olnu' ja näil ei olõ' midägi' süvvä'.

p. 6, 34—44.

3. Ja ku ma' näid lasõ kodo minnä' söömäldä', sis nõrgahtusõ' nää' är' tii pääle, selle et mõnõ' näist omma' kavvõst tulnu'.

4. Ja tää opja' kosti' tälle: Kost või kiäki' siih laanõh näid leevägä' täütä'?

5. Ja tää küsse näide käest: Mito leibä teil om? Ja nää' ütli': Säidse.

6. Ja tää käs'k rahva maaha istu' maa pääle, ja võit' nuu' säidse leibä, tennäs, mur'd ja an'd ummi opjidõ kätte, et nää' ette panõsi'. Ja nää' panni' rahva ette.

7. Ja näil oll veitkese kallo, ja tää õnnist ja käs'k kah nuu' ette panda'.

8. Ja nää' sei' ja näide kõtu' sai' täüs ja korssi' kokko ülejäänü' palakõisi säidse korvi täüt.

9. A' noid, kiä olli' söönü', oll pia nelituhat, ja tää las'k nää' är' minnä'.

10. Ja sedämaid läts tää opjidõga' laiva ja jõusõ Talmanutamaalõ.

(S. 11—21. Matt. 16, 1—12.)

11. Ja variseri' tulli' vällä ja naksi' tääga' vaidlõma ja nõusõ' tää käest immetähte taivast tääd kiusatõh. Matt. 12, 38.

12. Ja tää ohas umah vaimuh ja üteli: Miä seo sugu tähte ots? Tõ-tõstõ ma' üteli teile: Seo lõ suulõ ei anda' tähte.

13. Ja tää jät't näid maaha ja astõ jäl' laiva ja läts är' tõsõlõ poolõ.

14. Ja nää' olli' unõhtanu' leibä üteh võtta', ja näil es olõ' rohkõmb kui ütsainus leib hindä man laivah.

15. Ja tää käs'k näid ja üteli: Kaegõ' ette, hoitkõ' varisere hapnõ kohetusõ iist, ja Heroodõsõ hapnõ kohetusõ iist.

16. Ja nää' mõtli' hindä vaihhõl ja ütli': Seo om, et meil ei olõ' leibä.

17. Ja Jeesus mõis't sedä ja üteli näile: Miä tii' mõtlõt, et teil ei olõ' leibä? Kas tii' viil ei tunnõ' ja ei mõista'?

Ja viil iks kõva süä om?

18. Silmä' teil omma', ja tii' ei näe'; kõrva' teil omma', ja tii' ei kuulõ' ja mälehtä'.

19. Kuis ma' viis leibä mursõ viieletuhandalõ, mito korvitäüt palakõisi tii' sis korssi'? Nää' ütli': Katstöiskümme.

p. 6, 41—44. Matt. 14, 19. 20.

20. A' ku ma' säidse leibä mursõ neläletuhandalõ, mito korvi täüt palakõisi tii' sis korssi'? A' nää' ütli': Säidse.

s. 6—9. Matt. 15, 34—37.

21. Ja tää üteli näile: Kuis tii' sis ei mõista'?

Eebr. 5, 12.

22. Ja tää tull Petsaida, ja nää' tõi' tää mano üte pümme ja palssi' tääd, et tää tää külge putusi'.

23. Ja tää võt't pümme käest kinni' ja vei tää alõvist vällä. Ja tää süläs tää silmi ja pan'd uma' käe' tää pääle ja küsse tää käest, kas tää midägi' näge.

p. 7, 32. 33. Joh. 9, 6.

24. Ja tää kai üles ja üteli: Ma' näe inemiisi kõnvat õkvakui puid.

25. Peräst pan'd tää

jäl' uma' käe' tää silmi pääle ja las'k tääd jäl' üles kaia', ja tää sai jäl' terves ja nägi kõik selgehe är'.

26. Ja tää käs'k tääd umma kodo minnä' ja üteli: Är' mingu' alõvihe, ja är' ülgu' sedä kellelegi' alõvih.

(S. 27—9, 1. Matt. 16, 13—28. Luuk. 9, 18—27.)

27. Ja Jeesus ja tää opja' lätsi' vällä alõvihe, Keisarea Viilippusõ liina ümbre ja tää küsse ummi opjidõ käest tii' pääl ja üteli näile: Kedä ütles'e inemise' mu' olõvat?

28. Aga nää' kosti': Ristjä Johannõsõ; ja tõsõ' Eelia; viil tõsõ' üte prohvetest. p. 6, 15.

29. Ja tää üteli näile: A' tii', kedä tii' ütlet minno olõvat? Sis kos't Peetrus ja üteli tälle: Sa' olõt Kristus.

30. Ja tää kiil'd näid kõvastõ, et nää' es kõnõlösi' kellelegi' tääst.

p. 9, 9.

31. Ja tää nakas' näid oppama: Inemise Poig piät pallõ kannahama ja kui kõlbmalda' är' heidetämä vanõmbist ja

ülebist preestridõst ja kirätunjist ja är' tapõtama ja kolmõ päävä peräst üles nõsõma.

32. Ja tää kõnõl tuust julgõhe, ja Peetrus võt't tääd esieralde ja nakas' tääd kõvastõ kiilmä.

33. A' tää kään'd hindä ümbre ja kai ummi opjidõ pääle ja ähvärd Peetrust ja üteli: Taganõ mu' mant, saadan, sest sa' ei mõtlõ' tuu pääle, miä Jumala, a' miä inemiisi meele perrä om.

34. Ja tää kut's rahva hindä mano ummi opjidõga' ja üteli näile: Kiä mu' perrä taht tulla', tuu salaku' hinnäst är' ja võtku' uma rist hindä pääle ja käügu' mu' perrä.

35. Sest kiä umma ello taht hoita', tuu kaotas tää är'; a' kiä uma elo är' kaotas mu' ja armuoppusõ peräst, tuu hoit tää alalõ.

Matt. 10, 39. Joh. 12, 25.

36. Sest määne kasu om inemisel tuust, ku tää kõik maailma kasu saasi', a' uma hinge kaotasi'?

37. Vai mäenest lunastamise hindä või inemine uma hinge iist anda'? Laul 49, 9.

38. Sest kiä mu'st ja mu' sõnost seo abielorikja ja patatsõ sugu siäh häbenes, tuust häbenes kah Inemise Poig, ku tää pühhi englidõga' uma Esä avvuh tulõ.

Matt. 10, 32. 33. Luuk. 12, 8, 9.
2 Tiim. 2, 12. 1 Joh. 2, 23.

9. Päätükk.

Kristusõ muutmine. Kuräst vaimumst vaivadu inemise tervestegeimine. Tõnõ kannatamise efekkuulutus. Opjidõ avvuahnus. Oppus alandusõst ja pahandusõst.

Ja tää üteli näile: Tõstõ ma' üteli teile: Neist, kiä siih saisva', omma' mõnõ', kiä ei maidsa' surma, kooni' nää' nägevä', et Jumala riik jõvvuga' om tulnu'.

Matt. 16, 28. Luuk. 9, 27.

(S. 2—13. Matt. 17, 1—13. Luuk. 9, 28—36.)

2. Ja kuvvõ päävä peräst võt't Jeesus hindäga' Peetrusõ ja Jakobusõ ja Johannõsõ ja vei näid üles üte korgõ mäe pääle kõrvalõ esieralde ja tääd muudõti näide iih.

3. Ja tää rōiva' lätsi' läükämä, väega' valgõs, õkvakui lumi, mändsit ütski' rōiva vannutaja maa pääl nii valgõs ei vōi' tetä'. Matt. 28, 3.

4. Ja Eelias Moosõsõga' näütsi' hinnäst näile ja kõnõli' Jeesusõga'.

5. Ja Peetrus kos't ja üteli' Jeesusõlõ: Rabbi, siih om meil hüä olla'. Teemi' nüüd kolm maia, sullõ üte ja Moosõsõlõ üte ja Eelialõ üte.

6. Sest tää es tiia', miä täl kõnõlda', selle et nää' olli' pelgü täüs.

7. Ja pilv tull, tuu varäs näid, ja helü tull pilvest ja üteli': Seo om mu' armas Poig, tääd kullõlgõ'!

8. Ja äkitselt, ku nää' ümbre kai', es näe' nää' kedägi' inäp kui õnõ Jeesust ütsindä' hindä man.

9. A' ku nää' mäe päält alla lätsi', kiil'd tää näid, et nää' kellelegi' es kuulutati', midä nää' olli' nännü', inne ku Inemise Poig koolnust üles nõsõs. p. 8, 30.

10. Ja nää' pei' seo sõna meeleh ja küsse'

hindä vaihhõl: miä tuu tähendäs koolnust üles nõsõma?

11. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli': Mille kirätunja' ütlese', et Eelias tulõ inne?

12. A' tää kos't ja üteli' näile: Eelias tulõ kül' inne ja sääd kõik jäl' kõrda, ja kuis om sis Inemise Pujast kiroto't, et tää pallõ kannahatas, ja et tääd ei peetä' min-kaski'.

13. A' ma' üteli' teile, et kah Eelias om tulnu', ja et nää' omma' tääga' tennü', miä nää' tahtsõ', nii kuis tääst om kiroto't.

(S. 14—29. Matt. 17, 14—21. Luuk. 9, 57—42.)

14. Ja tää tull ummi opjidõ mano ja nägi pallõ rahvast näide ümbre olõvat ja kirätunjit näidega' vaidlõvat.

15. Ja sedämaid, ku kõik rahvas tääd näi', heitü' nää' väega' är', joosi' tälle vasta ja teredi' tääd.

16. Ja tää küsse kirätunjidõ käest: Miä tii' näidega' vaidlõ't?

17. Ja üts rahva siäst kos't ja üteli': Opõtaja,

ma' olõ uma puja su' mano foonu', täl om keeleldä' vaim.

18. Ja kost tää tääst kinni' võtt, kisk tää tääd ja tää aja vattu suust ja jürä hambit ja kuos är' ja ma' kõnõli su' opjidõga', et nää' tää ussõ ajasi', ja nää' es saa'.

19. A' tää kos't tälle ja üteli: Oh sa' uskmalda' sugu! Kui kavva piä ma' tii' man olõma? Kui kavva piä ma' tii'ka' kannahama? Toogõ' tää mu' mano.

20. Ja nää' tõi' tää tää mano. Ja ku tää tääd nägi, raput vaim tääd ja tää sattõ maaha ja väherd maad pite ja ai vattu suust

21. Ja tää küsse tää esä käest: Kuast aost saani' täl seo om? Aga tää üteli: Latsõst saani'.

22. Ja tää om tääd mito kõrd kül' tullõ, kül' vette heitnü', et tääd är' hukada'; a' ku sa' midägi' võit, sis halõsta' mii' pääle ja avida' meid.

Laul 65, 3.

23. Aga Jeesus üteli tälle: Või kül', ku sa'

võit usku'; kõik või sündidä' toolõ, kiä usus.

24. Ja poisi esä tänit sissama ja üteli ikkõh: Issänd, ma' usu, avida' mu' uskmalda' süänd.

25. A' ku Jeesus nägi, et rahvas viil rohkõmb kokko juusk, ähvärda tää roojast vaimu ja üteli tälle: Sa' keeleldä' ja kõrvolda' vaim, ma' käse sinno: mine' tääst vällä, ja är' tulgu' inäp tää sisse.

26. Ja vaim tänit ja raput tääd väega' ja läts vällä. Ja poiss jäi õkva-kui koolnus, nii et mitmõ' ütli', tää om är' koolnu'.

p. 1, 26.

27. A' Jeesus võit' tää käest kinni' ja avit tää üles; ja tää tull üles.

28. Ja ku tää kodo tull, küsse' tää opja' tää käest erälde: Mille mii' es või' tääd vällä aia'?

29. Ja tää üteli näile: Seo sugu ei või' kuigi' muido vällä minnä' ku palvõ ja paastmise läbi.

(S. 30—32. Matt. 17, 22. 23. Luuk. 9, 43—45.)

30. Ja säält är' minneh lätsi' nää' Kaalileamaalt

läbi ja tää es taha', et kiäki' sedä tiidä' saasi'.

31. Sest tää opas ummi opjit ja üteli näile: Inemise Poig andas är' inemiisi kätte ja nää' tapva' tää är' ja, ku tää om är' tapõt, nõsõs tää kolmadal pääväl üles.

p. 8, 31; 10, 32—34.

32. A' nää' es mõista' tuud sõnna ja pelksi' tää käest küssü'.

(S. 33—50. Matt. 18, 1—9. Luuk. 9, 46—50.)

33. Ja tää tull Kapernauma. Ja ku tää kodo sai, küsse tää näide käest: Miä tii' tii pääl hindä vaihhõl vaidli'?

34. A' nää' jäi' vaik; sest nää' olli' tii pääl hindä vaihhõl vaiõlnu', kiä suurõmb om.

35. Ja tää istõ maaha ja hõigas nuu' katstõiskümme ja üteli näile: Ku kiäki' taht edimäne olla', tuu olgu' kõiki siäst perämäne ja kõiki tiindre.

p. 10, 43. 44.

36. Ja tää võr't üte latsõkõsõ ja pan'd tää näide keskehe saisma ja võt't tää üskä ja üteli näile:

37. Kiä üte sändse latsõkõsõ mu' nimel vasta võtt, tuu võtt minno vasta, ja kiä minno vasta võtt, tuu ei võta' minno, a' tuud vasta, kiä minno om lähätänü'. Matt. 10, 40.

38. A' Johannõs kos't tälle ja üteli: Opõtaja, mii' näimi' üte su' nimel kurjo vaimõ vällä ajavat, kiä mii' perrä ei käü', ja mii' keelimi' tääd, selle et tää mii' perrä ei käü'.

4 Moos. 11, 27, 28.

39. A' Jeesus üteli: Är' kiilku' tääd; sest ei olõ' kedägi', kiä üte vägevä teo mu' nimel tege ja või sedämaid kurja mu' üle kõnõlda'.

40. Sest kiä mii' vasta ei olõ', tuu om mii' puult.

Matt. 12, 30.

41. Sest kiä teid juut pikri tävve viiga' mu' nimel, selle et tii' Kristusõ perält olõt, tõtõstõ ma' ütle teile: Tuu ei jää' umast palgast ilma.

Matt. 10, 42; 25, 35. 40.

42. Ja kiä pahandas ütte neist väikeisist, kiä mu' sisse uskva', toolõ

olõsi' paremb, et veski-
kivi tää kaala pandasi'
ja tää merde visatasi'.

Luuk. 17, 2.

43. Ja ku su' käsi
sinno pahandas, rao'
tää är'; paremb om sullõ,
et sa' vigatsõlt ello läät,
kui et sul kats kätt om
ja sa' läät põrguhe kistu-
malda' tullõ,

Matt. 5, 30.

44. Koh näide vagõl
är' ei lõpõ' ja tuli är' ei
kistu'.

Jees. 66, 24.

45. Ja ku su' jalg sinno
pahandas, rao' tää är'.
Paremb om sullõ, et sa'
jalolda' ello läät, kui et
sul kats jalga om ja
sinno heidetas põrguhe
kistumalda' tullõ,

46. Koh näide vagõl
är' ei lõpõ' ja tuli är' ei
kistu'.

S. 44.

47. Ja ku su' silm sinno
pahandas, kisu' tää vällä.
Paremb om sullõ, et sa'
üte silmäga' Jumala riiki
läät, kui et sul kats
silmä om ja sinno heide-
täs põrgu tullõ,

Matt. 5, 29.

48. Koh näide vagõl
är' ei lõpõ' ja tuli är'
ei kistu'.

S. 44, 46.

49. Sest ekaiitte soola-
tas tulõga' ja eka ohvrit
soolatas soolaga'.

50. Suul om hüä; ku
suul tuimas läät, minka'
tahat tji' sedä soolatsõs
tetä'? Hoitkõ' hindäh
suula ja pidäge' hindä
vaihhõl rahu.

Matt. 5, 13. Luuk. 14, 34. Kol. 4, 6.
Eebr. 12, 14.

10. Päätükk.

Abielo lahotamisest. Jeesus õnnis-
fas latsõköisi. Rikas nuurmiis.
Kolmas kannatusõ ettekuulutus.
Sebedeusõ puja'. Partimäus.

(S. 1—12. Matt. 19, 1—9.)

Ja tää läts säält är' ja
tull Juudamaa piiri
pääle, miä tõsõl puol
Jordani om. Ja rahvas
tull jäl' tää mano kokko
ja tää opas näid jäl',
nigu' täl muud oll.

2. Ja variseri' tulli' tää
mano, ja küsse' tää
käest kiusatõh: Kas om
mehel luba umast naa-
sest hinnäst lahotada'?

3. A' tää kos't ja üteli
näile: Midä om Moosõs
teid käsknü'?

4. Ja nää' ütli': Moo-
sõs om luba annu' laho-
tamise kirjä kirotada',
ja hindäst lahotada'.

5 Moos. 24, 1. Matt. 5, 31. 32.

5. Ja Jeesus kos't ja
üteli näile: Tii' süäme

kõvvusõ peräst om tää teile seo käsu kirofanu'.

6. A' loomise alostusõst om Jummal nää' mehes ja naases loonu'.

1 Moos. 1, 27.

7. Selle jätt inemine uma esä ja imä maaha ja hoit kinmähe uma naase poolõ; 1 Moos. 2, 24.

8. Ja nuu' kats saava ütes lihas; selle ei olõ' nää' inämp kats, a' üts liha.

9. Miä nu' Jummal om üite pannu', tuud är' lahotagu' inemine.

10. Ja kotoh küsse' tää opja' jäl' tää käest seosama asä peräst.

11. Ja tää üteli näile: Kiä umast naasest hinnäst lahotas ja võtt tösõ, tuu rikk abiello är' tää vasta; Luuk. 16, 18.

12. Ja ku naane umast mehest hinnäst lahotas ja lätt tösölõ, tuu rikk abiello är'.

(S. 13—16. Matt. 19, 13—15. Luuk. 18, 15—17.)

13. Ja nää' tõi latsõkõisi tää mano, et tää näide külge putusi'; a' opja' tōrōli' noid, kiä tõi' näid tää mano.

14. A' ku Jeesus sedä nägi, sai tää miil väega' haigõs ja tää üteli näile: Laskõ' latsõkõsõ' mu' mano tulla' ja är' kiilku' näid: sest sändside perält om Jumala riik.

15. Tōtōstõ ma' üteli teile: Kiä Jumala riiki vasta ei võta' kui latsõkõnõ, tuu ei saa' sinnä' sisse. 1 Peetr. 2, 2. Matt. 18, 3.

16. Ja tää võt't näid üskä ja pan'd uma' käe' näide pääle ja õnnist näid.

(S. 17—31. Matt. 19, 16—30. Luuk. 18, 18—30.)

17. Ja ku tää säält är' läts tii pääle, juus'k üts tää mano ja heit põlvilõ tää ette maaha ja küsse tää käest: Hüä opõtaja, midä piä ma' tegemä, et ma' igävätse elo peri?

18. A' Jeesus üteli tälle: Miä sa' minno hüäs kutset? ütski' ei olõ' hüä kui õnõ üts, tuu om Jummal.

19. Käsusõnna tiiät sa': Är' rikku' abiello; är' tapku'; är' varastagu'; är' tunnistagu' ülekohtu'; är' petku'; avvusta umma essä ja immä.

20. A' tää kos't ja ütelle: Opõtaja, sedä kõikõ olõ ma' umast noorõst põlvõst saani' pidänü'. Ilm. 3, 17.

21. Ja Jeesus kai tää pääle ja armast tääd ja ütelle: Ütte asja om sullõ vaja: Mine' ja müü' kõik är', miä sul om, ja anna' vaesilõ, sis om sul varandus taivah! Ja sis tulõ võta' uma rist ja käü' mu' perrä.

22. A' tää sai pahanus tuu sõna peräst ja läts pahanu' meelega' är', sest täl oll pallõ varra.

23. Ja Jeesus kai ümbretsõõri ja ütelle umilõ opjilõ: Kui rassõ om, et nuu', kellel pallõ varandust om, Jumala riiki saava'.

24. A' opja' heitü' tää sõnno peräst. A' Jeesus kos't jäl' ja ütelle näile: Latsõ', kui rassõ om tuu', et nuu', kiä uma lootusõ rikkusõ pääle panva', Jumala riiki saava'.

25. Tuu om hõlpsamp, et kaamõl nõglasilmäst läbi lätt, kui et rikas Jumala riiki lätt.

26. A' nää' heitü' hoo-bis är' ja ütelle hindä vaihhõl: Kiä sis vöi õnsas saia'?

27. A' Jeesus kai näide pääle ja ütelle: Inemiisi man om tuu võimalda', a' ei mitte Jumala man; sest Jumala man om kõik võimalik.

28. Ja Peetrus nakas' tälle üttelema: Kae', miä olõmi' kõik maaha jät-nü' ja olõmi' su' perrä käünü'.

29. A' Jeesus kos't ja ütelle: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' üttele teile: ei olõ kedägi', kiä kua vai vele' vai sõsarõ' vai esä vai imä vai naase vai latsõ' vai põllu' mu' ja armuoppusõ peräst om maaha jät-nü'.

5 Moos. 33, 9. Luuk. 22, 28—30.

30. Kiä es saasi' saa võrra inämb nüüd sändsel takahkiusamise aol kotõ ja veljo ja sõsariit ja essi ja immi ja latsi ja põlda, a' tulõvah ilmah igäväist ello. Eebr. 10, 32—37.

31. A' pallõ, kiä omma' edimätse', saava' perämätssis, ja kiä perämätse' omma', saava' edimätssis.

(S. 32—34. Matt. 20. 17—19. Luuk. 18, 31—34.)

32. A' nää' olli' tii pääl üles minemäh Jeruusalemmä ja Jeesus käve näide iih ja nää' heitü' är' ja nuu', kiä peräh käve', olli' täüs hirmu. Ja tää võt' jäl' uma' katsõiskümme hindä mano ja nakas' näile kõnõlõma, miä tääga' saa.

33. Kae', mii' läämi' üles Jeruusalemmä; ja Inemise Poig andas är' ülembidõ preestridõ ja kirätunjidõ kätte; ja nää' mõistva' tää surma ja anva' tää paganidõ kätte.

34. Ja nuu' pilkasõ' ja pesvä' tääd ja sülgäse' tää pääle ja tapva' tää är' ja kolmadal pääväl nõsõs tää üles.

(S. 35—45. Matt. 20, 20—28.)

35. Sis lätsi' tää mano Sebedeusõ puja' Jakobus ja Johannõs ja ütli': Opõtaja, mii' tahami', et sa' meile tiit, midä mii' pallõmi'.

36. A' tää üteli' näile: Midä tii' tahat, et ma' teile tii?

37. A' nää' ütli' tälle: Anna' meile istu' tõsõl

su' hüäl ja tõsõl su' kuräl puul su' avvuh!

38. A' Jeesus üteli' näile: Tii' ei tiiä', midä tii' pallõt; kas tii' võit sedä pikrit juvva', midä ma' juu ja tuu ristmisega' hinnäst laskõ' risti', minka' minno ristitäs?

39. A' nää' ütli' tälle: Jah, võimi'; a' Jeesus üteli' näile: Sedä pikrit, midä ma' juu, juut tii' kül' ja tuu ristmisega', minka' minno ristitäs, ristitäs teid.

40. A' mu' hüäl ja kuräl puul istu' ei olõ' mu' käeh teile anda', kellele tuu om valmistõt.
Ilm. 3, 21.

41. Ja ku tõsõ' kümme sedä kuuli', nakas' näide miil pahanus minemä Jaakobusõ ja Johannõsõ pääle.

42. A' Jeesus ku's nää' hindä mano ja üteli' näile: Tii' tiiät, et nuu', kedä paganidõ ülembis peefäs, valitsõsõ' näide üle ja suurõ' näide siäst võtva' näid uma võimu ala.
Luuk. 22, 25—27

43. A' tii' siäh är olgu' seo nii; kiä tii' siäh

suurōs taht saia', tuu olgu' tii' tiinjä. p. 9, 35.

44. Ja kiä tii' siäh kõgō ülemb taht olla', tuu olgu' kõiki sulanō,

45. Sest kah Inemise Poig ei olō' tulnu' hinnäst laskma tiini', a' esi' pälvmä ja anma umma hinge lunastamise hinnas mitmō iist.

Joh. 13, 14. Vil. 2, 7.

(S. 46—52. Matt. 20, 29—34. Luuk. 18, 35—43.)

46. Ja nää' tulli' Jeerigo liina; ja ku tää Jeerigost vällä läts ummi opjidō ja hulga rahvaga', sis istō Timeusō poig, pümme Partimäus, tii veereh ja koräs.

47. Ja ku tää kuul'd, et Jeesus Naatsaretist sääl oll, nakas' tää tänitämä ja ütlemä: Jeesus, Taa-vedi poig, heidä' armu mu' pääle!

48. Ja mitmō' käsi' tääd vaik olla'; a' tää tänit viil inämb: Taa-vedi Poig, heidä' armu mu' pääle!

49. Ja Jeesus jäi saisma ja käs'k tää hindä mano kutsu', ja nää' kutsi' pümme' ja ütli' tälle:

Olō' julgō, tulō' üles, tää kuts sinno.

50. A' tää heit särgi säläst är', tull üles, ja tull Jeesusō mano.

51. Ja Jeesus kos't ja üteli tälle: Midä sa' tahat, et ma' sullō tiisi'? A' pümme üteli tälle: Rab-buni, et ma' vōisi' jäl' nätä'.

52. Ja Jeesus üteli tälle: Mine', su' usk om sinno avitanu'. Ja sedämaid nägi tää jäl' ja käve Jeesusō perrä tii pääl.

11. Päätükk.

Jeesus lätt Jerusalemmä, niid viigipuu är', puhastas templit, nõud usku, palvõt ja leplikku miilt, kaits umma võimu.

(S. 1—10. Matt. 21, 1—9. Luuk. 19, 29—38. Joh. 12, 12—16.)

Ja ku nää' Jerusalemmä lähkeste sai' Peeträgō ja Petaania poolō, Ölimäe mano, lähät tää kats umist opjist.

2. Ja üteli näile: Minke' sinnä' alōvihe, miä tii' kottal om, ja sedämaid, ku tii' sinnä' sisse saat, lövvät tii' kinni' köüdet eesli, kelle säläh ütski' inemine ei olō' istnu'; pästke' tää vallalō ja toogō' siia'.

3. Ja ku kiäki' teile ütles: Mille tii' tiit sedä? sis ülge', et Issändäle om tääd vaja, sis lähätäs tää tääd sedämaid siiä'.
p. 14, 14.

4. A' nää' lätsi' sinnä', ja löüse' kinni' köüdet eesli ussõ iist, väläst tii päält, ja pästi' tää vallalõ.

5. Ja mõnõ' noist, kiä sääl saisi', ütli' näile: Miä tii' tiit, et tii' eesli vallalõ pästät?

6. A' nää' ütli' noilõ, nigu' Jeesus oll käsknü', ja nää' lasi' näil minnä'.

7. Ja nää' vei' eesli Jeesusõ mano ja panni' uma' rõiva' tää pääle, ja tää istõ tää sälgä.

8. A' pallõ laodi' uma' rõiva' tii pääle, ja mõnõ' rai' ossõ puist ja heidi' tii pääle.

9. Ja nuu', kiä iih ja takah käve', tänidi' ja ütli': Hosianna; kitet olgu' tuu, kiä tulõ Issändä nimel.
Laul 118, 25. 26.

10. Kitet olgu' mii' esä Taavedi kuningriik, miä tulõ Issändä nimel, Hosianna korgõh!

(S. 11—24. Matt. 21, 11—22. Luuk. 19, 45—48.)

11. Ja Jeesus läts Jeruusalemmä ja pühhä kotta, ja ku tää kõik oll läbi kaenu', ja õdag jo' käeh oll, läts tää vällä Petaaniahe uma katõtõiskümnega'.

12. Ja ku nää' tõsõl pääväl Petaaniast vällä lätsi', oll täl nälg.

13. Ja ku tää nägi kavvõst üte viigipuu leheh ja läts kaema, kas tää midägi' tää otsast löüd: ja ku tää sinnä' mano sai, es lövvä' tää muud midägi' kui õnõ lehti; sest es olõ' viil viigimarjo aig.

14. Ja Jeesus nakas' kõnõlõma ja üteli' tälle: Är' söögu' su'st ütski' igäveste inäp viljä. Ja tää opja' kuuli' sedä.

15. Ja nää' tulli' Jeruusalemmä. Ja Jeesus läts pühhä kotta, ja nakas' vällä ajama noid, kiä möi' ja osti' pühäh kuah, ja visas rahavahetajidõ lavva' ja tuvikõsõ müüjidõ pingi' ümbre.

16. Ja es kannahata', et kiäki' anomit pühäst kuast läbi kand.

17. Ja tää opas ja ütөл näile: Kas kiroto't ei olõ', mu' kota kutsutas palvõkuas kõigilõ rahvile? A' tii' olõt tää rüüvli havvas tennü'.

18. Ja kirätunja' ja ülembä' preestri' kuuli' sedä ja otsõ', kuis tääd hukka saata', a' nää' pelksi' tääd, sest kõik rahvas oll väega' heitünü' tää oppusõ peräst.

19. Ja ku õdag sai, läts tää liinast vällä.

20. Ja varra hummogu näi' nää' müüda minneh viigipuu juurõni' är' kuionu' olõvat.

21. Ja ku Peetrusõlõ miilde tull, ütөл tää tälle: Rabbi, kae', viigipuu, miä sa' är' vannõ', om är' kuionu'.

22. Ja Jeesus kos't ja ütөл näile: Uskõ' Jumala sisse.

23. Sest tõtõstõ ma' ütles teile: Kiä mäe vasta ütles: Nõsõ' üles ja sata' merde ja ei mõtlõ' katsildõ umah süämeh, a' usus, et seo saa, miä tää ütles, toolõ saa tuu. miä tää ütles.

24. Selle ütles ma' teile: Kõik, miä tii' palvõh

ollõt, uskõ', et tii' tuud saat, sis saa tuu teile.

Jeer. 29, 12. 13.

25. Ja ku tii' saiat ja pallõt, sis ankõ' andis, ku teil midägi' kellegi' vasta om, et kah tii' taivanõ Esä teile andis annasi' tii' essümise'.

Matt. 5, 23.

26. A' ku tii' andis ei anna', sis ei anna' kah tii' Esä, kiä taivah om, tii' essümiisi andis.

(S. 27—33. Matt. 21, 23—27. Luuk. 20, 1—8.)

27. Ja nää' tulli' jäl' Jeruusalemma ja, ku tää pühäh kuah käve, tulli' ülembä' preestri' ja kirätunja' ja vanõmba' tää mano.

28. Ja ütli' tälle: Mändse võimuga' tiit sa' sedä ja kiä om sullõ seo võimu annu' sedä tetä'?

29. A' Jeesus kos't ja ütөл näile: Ma' taha kah tii' käest ütles asja küssü', kostkõ' mullõ, sis taha ma' teile kah üldä', mändse võimuga' ma' sedä tii:

30. Kas Johannõsõ ristmine oll taivast vai inemiisist? et kostkõ' mullõ.

31. Ja nää' pei' hindä vaihhõl nõu ja ütli': Ku mii' ütlemi': Taivast, sis ütles tää: Milleperäst ei olõ' tii' tääd sis usknu'?

32. A' ku mii' ütlemi': Inemiisist; sis pelksi' nää' rahvast, sest kõik arvsi', et Johannõs tõtõtõ prohvet oll olnu'.

33. Ja nää' kosti' ja ütli' Jeesusõlõ: Mii' ei tiiä'. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Ega' ma'ki' teile ei ütli', mändse võimuga' ma' sedä tii

12. Päätükk.

Viinamäest Kohturahast. Koolnuidõ ülesnõsõmisest. Ülembäst käsust. Taavedi pujast. Läsä naase veeringisi.

(S. 1—12. Matt. 21, 33—46. Luuk. 20, 9—19.)

Ja tää nakas' näile tähendämise sõnno läbi ütlemä: Üts inemine istuf viinamäe ja tegi, aia ümbre ja kaiv' asõmõ viinamarä surbmise tõrdulõ ja ehit torni ja an'd tää vällä maamihi kätte ja läts vöõralõ maalõ.

2. Ja ku aig käeh oll, lähät tää üte sulasõ maamihi mano maamihi

käest viinamäe viljä saama.

3. A' nää' vöti' ja pessi' tääd ja lähädi' tää tühält är'.

4. Ja tää lähät jäl' üte tõsõ sulasõ näide mano, ja kah tuud vissi' nää' kivvega' ja lei' tälle päähä ja lähädi' tää teotõdult är' minemä.

5. Ja tää lähät viil üte tõsõ: tuu tapi' nää' är' ja pallõ tõisi, mõnd pessi', mõnõ tapi' nää' är'.

6. Viil oll täl üts ainus poig, kiä tälle armas oll', tollõ lähät tää perämädse näide mano ja üteli: kül' nää' võtva' mu' poiga häbenedä'.

7. A' maamehe' ütli' ütstõsõ vasta: Seo om seo perijä. Tulkõ', tapami' tää är', sis jääs perändüs meile. Laul 2, 8.

8. Ja nää' vöti' ja tapi' tää är' ja vissi' tää viinamäest vällä.

Eebr. 13, 12.

9. Midä tege nüüd viinamäe esänd? Tää tulõ ja hukkas maamehe' är', ja and viinamäe tõisi kätte.

10. Kas tii' sedä kirjä ei olõ' lugõnu': Kivi, midä huunõ ehitäjä' kõrvalõ omma' heitnü', om nulgakivis saanu'.

Laul 118, 22. 23.

11. Issändäst om seo, ja om immeasi mii' silmi iih.

Room. 9, 33.

12. Ja nää' püüse' tääd kinni' võtta', a' nää' pelksi' rahvast; sest nää' sai' arvu, et tää näide kottalõ seo tähendämise sõna oll ülnü' ja nää' jäi' tää maaha ja lätsi' är'.

(S. 13—17. Matt. 22, 15—22. Luuk. 20, 20—26.)

13. Ja nää' lähädi' tää mano mõnõ variserest ja Heroodõsõ seldsist tääd kõnnõst kinni' võtma.

14. Ja nää' tulli' ja ütli' tälle: Opõtaja, mii' tiiämi', et sa' tõtõlik olõt ja ei hooli' min-kastki', sest sa' ei piä' luku inemiisi suurusõst, a' sa' oppat Jumala tiid tõtõh; kas sünnüs keisrile päärahha anda' vai ei sünnü'? Kas anda' meil vai ei?

15. A' et tää tunsõ näide salalikku miilt,

ütel näile: Miä tii' minno kiusat? toogõ' mullõ teenariraha nätä'.

Jeer. 23, 24.

16. Ja nää' tõi'. Ja tää üteli näile: Kelle kujo ja päälkiri seo om? A' nää' ütli' tälle: Keisri.

17. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Ankõ' keisrile, miä keisri perält, ja Jumalalõ, miä Jumala perält om. Ja nää' panni' tääd immes.

(S. 18—27. Matt. 22, 23—33. Luuk. 20, 27—38.)

18. Ja saduseri' tulli' tää mano, kiä ei üteli ülesnõsõmist olõvat, ja küsse' tää käest ja üli':

19. Opõtaja, Moosõ om meile kirotanu', et ku kellegi' veli är' koolõs ja naase perrä jätt, a' latsi ei jätä', sis võtku' tää veli tää naane ja saatku' umalõ' velele suku.

5 Moos. 25, 5. 6.

20. Nii oll säidse veljä ja edimäne võt' naase ja kuuli är' ja es jätä' suku perrä.

21. Ja tönõ võt' tää ja kuuli är' ja es jätä' suku perrä ja niisama kah kolmas.

22. Ja kõik säidse võti' tää ja es jätä' suku perrä: kõgõ peräkõrd kuuli kah naane är'.

23. A' ülesnõsõmiseh, ku nää' üles nõsõsõ', kelle naane om tää noidõ siäst? sest kõigilõ säitsmele om tää naases olnu'.

24. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Kas tii' tuuperäst ei essü', et tii' kirjä ega Jumala väke ei mõista'?

25. Sest ku nää' koolust üles nõsõsõ', ei võta' nää' naist ega' lää' mehele, a' nää' omma' kui engli' taivah.

26. A' koolnuist, et nää' üles herändedäs, kas tii' Moosõsõ raamatust ei olõ lugõnu' oräviitsa võsu lugust, kuis Jummal tääga' kõnõl ja üteli: Ma' olõ Abrahami Jummal ja lisaki Jummal ja Jaakobi Jummal.

27. Tää ei olõ' koolnuidõ Jummal, a' elävidõ Jummal, selle essüt tii' väega'.

(S. 28—34. Matt. 22, 34—40. Luuk. 20, 34—40. Kae' Luuk. 10, 25—28; 20, 39, 40.)

28. Ja üts kirätunja, kiä näide vaidlõmist päält oll kullõlnu' ja tiise, et tää näile hõste oll kostnu', tull tää mano ja küsse tää käest: Määne käsk om kõgõ ülemb.

29. A' Jeesus kos't tälle: Kõgõ ülemb käsk om seo: Kuulõ' Iisrael, Issänd mii' Jummal, om üts ainus Issänd.

30. Ja armasta' Issändät, umma Jumalat kõgõst umast süämeest ja kõgõst umast hingest ja kõgõst umast meelest ja kõgõst umast väest: seo om kõgõ ülemb käsk.

31. Ja tõnõ, tää sugumanõ, om seo: Armasta' umma lähemäist kui esihinnäst. Tõist suurõmbat käsku ei olõ'.

32. Ja kirätunja üteli tälle: Opõtaja, sa' olõt tõtõt ülnü', et Jummal ainus om ja ei olõ' muud kui tää.

33. Ja tääd armastada' kõgõst süämeest ja kõgõst meelest ja kõgõst hingest ja kõgõst väest ja lähemäist armastada'

kui esihinnäst, seo om inämb kui kõik palotamiseohvri' ja muu' ohvri'.

34. Ja ku Jeesus nägi, et tää targastõ oll kostnu', üt'el tää tälle: Sa' ei olõ' kavvõh Jumala riigist. Ja üt'ski' es julgu' tää käest inäp küssü'.

(S. 35—37. Matt. 22, 41—46. Luuk. 20, 41—44.)

35. Ja Jeesus kos't ja üt'el, ku tää pühäh kuah opas: Kuis kirätunja' üt'lese', et Kristus om Taavedi poig?

36. Sest Taavet üt'les esi' Pühä Vaimu läbi: Issänd om ülnü' mu' Issändäle: Istu' mu' hüäle poolõ, kooni' ma' su' vainlasõ' su' jalgoalot-sõs panõ.

37. Nii kuts sis Taavet esi' tääd Issändäs, kuis tää sis om tää poig? Ja pallõ rahvast kullõl tääd hüä meelega'.

Ap teg 2, 34.

(S. 38—40. Matt. 23. Luuk. 20, 45—47.)

38. Ja tää üt'el näile umah oppusõh: Hoitkõ' kirätunjidõ iist, kiä pikih rõivih tahtva' kävvä' ja armastasõ' teretämist turgõ pääl,

39. Ja edimäidsi pinke kogodusõ kuõh ja ülem-bät paika lavvah õdagu-süümaigal.

40. Nää' söövä' läski huunõ' är' ja lugõva' silmäkiräs pikki palvit. Nää' saava' sedä ras-sõmba hukatusõ.

(S. 41—44. Luuk. 21, 1—4.)

41. Ja Jeesus istõ ohviraha kirstu kottal ja kai', kuis rahvas ohvri-rahha kirstu panni'; ja pallõ rikkit panni' pallõ sisse.

42. Ja üts vaenõ läsk naane tull ja pan'd kats veeringit kirstu, seo om üts veeränd tingä.

2 Kor. 8, 12.

43. Ja tää kut's uma' opja' hindä mano ja üt'el näile: Tõtõstõ ma' üt'le teile, et seo vaenõ läsk naane om inämb ohvri-rahha kirstu pannu' kui kõik, kiä sisse panni'.

44. Sest nää' kõik omma' umast liiast hüändüsest sisse pannu'; a' seo om umast vaesu-sõst kõik, miä täl oll, kõik uma ülespidämise sisse pannu'.

2 Kor. 9, 7. Laul 138, 6.

13. Päätükk.

Jeesusõ kõnnõ' Jeruusalemmä hää-
tämisesi ja tää avvuriigist. Hoia-
tusõ ja manitsusõ', esieränis, et
vaja valvā.

(Matt. 24. Luuk. 21, 5—36.)

Ja ku tää pühäst kuast
vällä läts, üteli üts tää
opijist tälle: Opõtaja,
kae! mändse' kivi' ja
mändse' huunõ' neo'
omma'.

2. A' Jeesus kos't ja
üteli tälle: Kas sa' näet
neid suuri huunit? Ei
jätetä' siiä' kivvi kivi
pääle, midä ei kisuta'
maaha. Luuk. 19, 44.

3. Ja ku tää Õlimäe
pääl pühä kua kottal istõ,
küsse' tää käest esi-
erälde Peetrus ja Jaako-
bus ja Johannõs ja
Andreas:

4. Ütle' meile, kuna
seo saa, ja mäene tollõ
täht om, ku seo kõik
om täüde minemäh?

5. Ja Jeesus kos't näile
ja nakas' ütlemä: Kaegõ'
ette, et kiäki' teid ei
essüdä'. Jeer. 29, 8.

6. Sest pallõ tulõva'
mu' nime all ja ütlesõ':
Ma' olõ seo ja essü-
täse' pallõ är'.

7. A' ku tii' sõost kuu-
lõt ja sõa sõnomit, sis
är' heitügu'; sest seol
kõöl om vaja saia', a'
ots ei olõ' viil käeh.

8. Sest rahvas nõsõs
rahva vasta ja kuning-
riik kuningriigi vasta
ja saa maavärisemiisi
mitmõh paigah ja nälä
hätä ja segädüisi. Seo
om tõpi alostus.

(S. 9—13. Matt. 10, 17—22. Luuk. 21,
12—17.)

9. A' tii' kaegõ' hin-
däle ette; sest nää' anva'
teid är' suuri kohtidõ
kätte ja teid pissetäs
kogodusõ kuõh; ja teid
viiäs maavalitsõjidõ ja
kuningidõ ette mu' pe-
räst näile tunnistusõs.

10. Ja kõigilõ rahvilõ
piät inne evangeelium
kuulutõt olõma. p. 16, 15.

11. A' ku nää' teid
veevä' ja är' anva', sis
är' olgu' ette murrõh,
miä teil kõnõlda', ja är'
lasku' umma süänd ras-
sõs minnä'; a' miä teile
tol tunnil andas, tuud
kõnõlgõ'; sest tii' ei olõ'
nuu', kiä kõnõlõsõ', a'
Pühä Vaim.

12. A' sis and veli
vele är' surma ja esä

uma latsõ ja latsõ' panva' vanõmbilõ vasta ja lähä-täse' näid surma.

Mark. 7, 6.

13. Ja kõik vihkasõ' teid mu' nime peräst; a' kiä otsani' jääs kan-nahtama, tuu saa õn-sas. Eebr. 10, 38, 39. Ilm. 2, 10.

14. A' ku tii' nu' sedä häötämise jäledüst näet, mändsit prohvet Taa-niel om kõnõlnu', sääl näet saisvat, koh tää es piäsi' saisma, — kiä sedä lugõ, tuu pangu' tähele, — sis pagõgu' nuu', kiä Juudamaal omma', mäki pääle.

15. Ja kiä katusõ pääl omma', är' tulgu' tuu maaha kotta ja är' mingu' sinnä' sisse midägi' är' võtma umast kuast.

16. Ja kiä väläh omma', är' mingu' tuu tagasi ummi rõivit är' võtma.

Luuk. 17, 31.

17. A' hädä noilõ, kiä noil päivil rasõhidõ jalgo pääl omma', ja noilõ, kiä imetäse'!

18. A' pallõlgõ', et tii' pagõmine talvõl ei johu'.

19. Sest noil päivil tulõ sääne viletsüs, mää-nest ei olõ' olnu' loodusõ

alostusõst saani', midä lummal om loonu kooni' siiä' maani' ja ei tulõki'.

20. Ja ku Issänd noid päivi es lühendäsi', sis es päsesi' ütski' liha; a' är' valitudõ peräst, kedä tää om är' valinu', om tää nuu' päävä' är' lühendänü'.

21. Ja ku sis kiäki' teile ütles: Kae', siih om Kristus, vai: kae', sääl om tää, är' usku'.

22. Sest võlsskristusõ' ja võlssprohvedi' nõsõ-sõ' üles ja tegevä' immetähti ja immeteka, et nää' essütädä' saasi' kah noid, kiä är' validu', ku sedä võimalik.

23. A' tii' hoitkõ' hinnäst; kae', ma' olõ teile sedä kõikõ ette ülnü'.

1 Tess. 3, 4. 2 Peetr. 3, 17.

24. A' noil päivil peräst tuud viletsüst lätt päiv pümmes ja kuu ei anna' umma valla.

25. Ja taiva tähe' sata-sõ' maaha ja väki, miä taivah omma', hõlõtõdas.

26. Ja sis nägevä' nää' Inemise Puja tulõvat pilvih suurõ väe ja av-vuga'.

27. Ja tää saat sis uma' engli' ja korjas kokko uma' är'validu' neläst tuulöst maa ot-sast taiva otsani'.

28. A' viigipuust opkö' sedä tähendüst: ku tää ossa' jo' urvah omma' ja lehti ajava', sis tunnöt tii', et suvi lähkoh om.

29. Nii kah tii', ku tii' näet sedä täüde mine-vät, sis tunkō', et seo lähkoh om, ussō iih.

30. Tötöstō ma' ütle teile: Seo põlvō rahvas ei lõpō' är', inneku seo kõik saa.

31. Taivas ja maa lää-vä' hukka; a' mu' sõna' ei lää' hukka.

32. A' tuust pääväst ja tunnist ei tiiä' ütski', ei engli' taivah ega' Poig, a' õnō Esä üt-sindä'.
Ap. teg. 1, 7.

33. Kaegō' ette, valvkō' ja pallōlgō' Jumalat, sest tii' ei tiiä', kuna seo aig om.

34. Nigu üts inemine, kiä vōōralō maalō läts ja jät't uma kua maaha ja an'd umilō sulasilō võimu, ja egaütele uma tüü ja käs'k ussōhoitjal valva'.

35. Nii valvkō' kah tii', sest tii' ei tiiä', kuna kua esänd tulō, kas õdagu vai kesküü aigu vai kikkalaulu aol vai varra hummogu,

1 Tess. 5, 6. Luuk. 22, 35. 36. 38.

36. Et tää es tulōsi' äkitselt ja teid es lõv-väsi' magamast.

2 Peetr. 3, 10. Ilm. 3, 3, 16. 15.

37. A' miä ma' teile ütle, tuud ütle ma' kõi-gilō: Valvkō'! *Room. 13, 11.*

14. Päätükk.

Kristusō võidmine Petaaniah. Paasa ja pühä õdagusöömäaig. Võitlō-mine Ketsemanih. Vangivõtmine, ülekuulōmine, tunnistus ja kannah-tamine Kaiva iih. Peetrusō salga-mine ja kahitsus.

(S. 1. 2. Matt. 26. 1—5. Luuk. 22, 1. 2.)

A' katō päävä peräst oll' paasa ja hapnō-maalda' leibo pühä ja ülembä preestri' ja kirä-tunja' otsō', ku's tääd kavalusōga' kinni võtta' ja är' tappa'.

2. A' nää' ütli': Ei pühhi aigu, et mässä-mist rahva siäh es tulōsi'.

(S. 3—9. Matt. 26, 6—13. Joh. 12, 1—8.)

3. Ja ku tää Petaaniah pidalitōbidsō Siimoni

kuah oll, ku tää lavvah istõ, tull üts naane, tol oll alabastriannom selge ja kalli nadrisalviga', ja tää mur'd alabastrianoma katski' ja vali tuu tää pää pääle.

4. A' sääl olli' mõnõ', kiä pahadsõ meelega ütstõsõlõ ütli': Minkjaos om seo salv raisat?

5. Sest sedä võinu' är' müvvä' inämb kui kolmõsaa teenariraha iist ja vaesilõ anda'; ja nää' sai' kuräs tää pääle.

6. A' Jeesus üteli: Jätke' tää rahulõ; mä tii' tälle vaiva tiit? Tää om jo' hüä tüü mullõ tennü'.

7. Sest vaesit om alati tii' man, ja ku tii' tahat, võit tii' näile hüvvä tetä'; a' minno ei olõ' teil alati.

8. Tää om tennü', miä tää om võinu'. Tää om võidnu' jo' ette mu' kehhä matmises.

9. Tõtõstõ ma' ütli teile: Koh kolgõh maailmah sedä armuoppust kuulutõdas, sääl kõnõldas kah tää mälehtüses, midä tää om tennü'.

(S. 10—11. Matt. 26, 14—16. Luuk. 22, 5—6.)

10. Ja Juudas Iskariot, üts noist katõstõiskümmest, läts ülembidõ preestridõ mano, et tääd noidõ kätte är' anda'.

11. A' ku nää' tuud kuuli', sai' nää' rõõmsas, ja tõodi' tälle rahha anda'. Ja tää otsõ, kuis tää tääd parajal aol saasi' är' anda'.

(S. 12—16. Matt. 26, 17—19. Luuk. 22, 7—13.)

12. Ja hapnõmalda' leibo edimätsel pääväl, ku paasavoona tapõti, ütli' tää opja' tälle: Koh sa' tahat, et mi' läämi' ja paasavoona valmistami', et sa' tuud võit süvvä'?

13. Ja tää lähät katsumist opjist ja üteli näile: Minke' liina; ja üts inemine tulõ teile västa, tuu kand viikruusi; minke' tää perrä.

14. Ja sääl, kohe tää sisse lätt, ülge' kua esändäle: Opõtaja ütles: Koh om võõrastõ tarõ, koh ma' paasavoona ummi opjidõga' või süvvä'?

p. 11, 3.

15. Ja tää näütäs teile üte suurõ ehitedü ja val-

mistõdu tarõ üleväh; sele inemisele, ku tää sääl valmistagõ' meile es sündünü'.

16. Ja tää opja' lätsi' är' ja sai' liina ja löüse' nii, kuis tää näile oll ülnü'; ja valmisti' paasa-voona.

(S. 17—25. Matt. 25, 20—29. Luuk. 22, 14—25. Joh. 13, 21—26.)

17. A' ku õdag sai, tull tää uma katõtõis-kümnega'.

18. Ja ku nää' lavvah istõ' ja sei', ütäl Jeesus: Tõtõtõ ma' ütle teile: Üts tii' siäst, kiä mu'ka' süü, and minno är'.

Laul 41, 10.

19. A' nää' naksi' pahanus saama, ütstõsõ perrä tälle ütlemä: Ega' ma' ummõhtõ tuu ei olõ'? ja tõnõ jäl': Ega' ummõhtõ ma' tuu ei olõ'.

20. A' tää kos't ja ütäl näile: Üts neist katõtõiskümnest, kiä mu'ka' käe taldrekku pand.

21. Inemise Poig lätt kül' är', nii kuis tääst om kiroto't; a' häädä toolõ inemisele, kelle läbi Inemise Poig är' andas; hüä olõsi' sänd-

22. Ja ku nää' sei', võt't Jeesus leevä ja õn-nist, mur'd ja an'd näile ja ütäl: Võtkõ', sööge', seo om mu' iho.

1 Kor. 11, 25—25.

23. Ja tää võt't pikri, tenäs ja an'd näile, ja nää' jõi' kõik säält seest.

24. Ja tää ütäl näile: Seo om mu' veri, vahtsõ säädüse veri, miä mitmõ iist är' valõtas. Eebr. 9, 14.

25. Tõtõtõ ma' ütle teile, et ma' inäp viina-puu viläst ei juu' tooni' pääväni', ku ma' sedä Jumala riigih vahtsõst juu.

(S. 26—31. Matt. 26, 30—35. Luuk. 22, 31—34. 39.)

26. Ja ku nää' kittüse laulu olli' laulnu', lätsi' nää' vällä Õlimäele.

27. Ja Jeesus ütäl näile: Seolsamal üül pahandat tii' kõik mu'st: sest kiroto't om: Ma' lüü karüst ja lamba' pillutasõ'lakkä.

28. A' peräst umma ülesnõsõmist lää ma' tii' ette Kaalileamaalõ.

29. A' Peetrus ütäl tälle: Kui kah kõik

su'st pahandasõ', a' ma ei.

Matt. 26, 33.

30. Ja Jeesus üteli tälle: Tõtõstõ ma' üteli sullõ: täämbä seol üül, inne ku kikas kats kõrda kirg, salgat sa' minno kolm kõrda är'.

31. A' tää kinnit viil inämb: Ku ma' su'ka' piäsi' kah kuulma, ei salga' ma' sinno är'. Ja niisama ütli' kah kõik.

(S. 32—42. Matt. 26, 36—46. Luuk. 22, 40—46.)

32. Ja nää' tulli' üttele paika, Ketsemani nimi, ja tää üteli ümilõ õpilõ: Istkõ' siiä' maaha, kooni' ma' pallõ.

Joh. 18, 1.

33. Ja tää võt' Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ; ja nakas' väega' värisemä ja ahasust tunma.

34. Ja üteli näile: Mu' hing om kurb surmani'; jääge' siiä' ja valvkõ'.

Joh. 12, 27.

35. Ja tää läts veitkese edesi ja heit' maa pääle maaha ja pallõl, et seo tunn tääst müüdä lääsi', kui seo võimalik olõsi'.

36. Ja üteli: Abba Esä! sul om kõik võimalik, võta' seo' pikri mu' käest är'; a' ei, miä ma' taha, a' miä sa' tahat!

37. Ja tää tuli ja löüse nää' magavat ja üteli Peetrusõlõ: Siimon, kas sa' makat? Kas sa' ei jõvva' üttele tunnigi' valva'?

38. Valvkõ' ja pallõlgõ', et tii' kiusatustõ ei sata': vaim om kül' valmis, a' liha om nõrk.

Kaal. 5, 17.

39. Ja tää läts jäl' är, ja pallõl tuudsamma palvõt.

40. Ja tää tuli tagasi, ja löüse nää' jäl' magavat, sest näide silmä' olli' rassõ' unõst, ja nää' es tiiä', midä näil tälle kosta'.

41. Ja tää tuli kolmat kõrda ja üteli näile: Maakõ' peräst ja hingäke'; aig om müüdä, tunn om tulnu'! kae', Inemise Poig andas är' patatsidõ kätte.

42. Tulkõ' üles, läämi' är'! kae', tuu, kiä minno är' and, om lähkeste tulnu'.

(S. 45—54. Matt. 26, 47—58. Luuk. 22, 47—55. Joh. 18, 2—18.)

43. Ja sedämaid, ku tää viil kõnõl, tull Juudas, üts tää katõsttõiskümmnest ja tääga' pallõ rahvast mõõko ja nuijõga', ülembidõ preestridõ ja kirätunjidõ ja vanõmbidõ puult lähätedü'.

44. A' tää är'anja oll näile tähe annu' ja ülnü'. Kellele ma' suud anna, tuu tää om, tää võtkõ' kinni' ja viige' julgõhe är'.

45. Ja ku tää tull, astõ tää sissama tää mano ja üteli: Rabbi, Rabbi! ja an'd tälle suud.

46. Ja nää' panni' uma' käe' tää külge ja võti' tää kinni'. Laul, 22, 17.

47. A' üts noist, kiä sääl man saisi', tõmmas mõõga vällä ja lei ülembä preestri sulast ja ragi tää kõrva är'.

48. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Tii' olõt vällä lännü' õkva kui rüüvli pääle, mõõko ja nuijõga' minno kinni' võtma.

49. Ma' olõ egapäiv tii' man olnu' pühäh kuah oppamah ja tii' ei

olõ' minno kinni' võtnu', a' seo sünnüs, et kirä' täüde lääsi'.

Matt. 26, 56. 57. Luuk. 22, 52. 53.

50. Ja kõik jäti' tää maaha ja pagõsi' är'.

51. Ja üts nuurmiis käve tää peräh, tuul oll kallis linanõ rõivas sääl palja kehä pääl, ja sõamehe' võti' tää kinni'.

52. A' tää jäti' uma linadsõ rõiva maaha ja pagõsi' alastõ näide käest är'.

53. Ja nää' vei' Jeesusõ är' ülembä preestri mano; ja tää mano tulli' kõik ülembä' preestri' ja vanõmba' ja kirätunja' kokko.

54. Ja Peetrus käve kavvõst tää peräh, kooni' tää ülembä preestri moro pääle sai, ja tää istõ sulasidõ man ja peesüt hinnast tuliveereh.

(S. 55—65. Matt. 26, 59—68. Luuk. 22, 63—71. Joh. 18, 19—24.)

55. A' ülembä' preestri' ja kõik suur kohus otsõ' tunistust Jeesusõ vasta, et tääd surmada', ja es lövvä' midägi'.

56. Sest pallõ tunisti' võlssi tää pääle', a'

näide tunistusõ' es olõ' ütlesugudsõ'.

57. Ja mõnõ' võti' kätte ja tunisti' võlssi tää pääle ja ütli':

58. Mii' olõmi' kuulnu' tääd ütlevät: Ma' kisu seo Jumala kua, miä kässiga' om tett, maaha ja ehidä kolmõ pääväga' tõsõ üles, miä ei olõ' kässiga' tett.

59. Ja niigi' es lää' näide tunistusõ' ütte.

60. Ja ülemb preestri saistas' üles ja astõ keskele ja küsse Jeesusõ käest ja üteli: Kas sa' midägi' ei kosta'? Miä tunistasõ' neo'su'vasta?

61. A' tää jäi vaik ja es kosta' midägi'. Jäl' küsse tää käest ülemb preestri ja üteli tälle: Kas sa' olõt Kristus, kitet Jumala Poig?

62. Ja Jeesus üteli: Jah, olõ! Ja teil tulõhus nätä' Inemise Poiga istmah Jumala väe hüäl puul ja tulõvat taiva pilviga'!

63. A' ülemb preestri lahas uma särgi lahki ja üteli: Miä meile inämb tunistusmiihi vaja om?

64. Tii' olõt tää Jumala teotamist kuulnu';

miä tii' arvat? A' nää' kõik mõisti' kohut tää pääle, et tää om surma väärt. Joh. 19, 7.

65. Ja mõnõ' naksi' tää pääle sülgelemä ja tää silmi kinni' katma ja tääd lüümä ja tälle ütlemä: Mõista' kui prohvetti! Ja sulasõ' lei' tääd keppega'.

(S. 66—72. Matt. 26, 69—75. Luuk. 22, 56—62. Joh. 18, 17, 25—27.)

66. Ja Peetrus oll alah ussaiah. Sääl tull üts ülembä preestri tütrekast.

67. Ja ku tää nägi Peetrusõ hinnäst piistlevät, kai tää tää pääle ja üteli: Kah sa' olli' Naatsareti Jeesusõga'!

68. A' tää salas ja üteli: Ei ma' ei mõista' ja ei tiiä', miä sa' kõnõlõt. Ja tää läts vällä ette ussaida, ja kikas kirge.

69. Ja tütrek nägi tääd jäl' ja nakas' ütlemä noilõ, kiä sääl man saisi': Seo om üts noidõ siäst.

70. A' tää salas jäl'. Ja veitkese ao peräst ütli' nuu' jäl', kiä sääl man saisi' Peetrusõlõ: Tötõstõ sa' olõt noidõ

siäst; sest sa' olõt kah Kaalileamaa miis ja su' keelemurrõ' om tuud värki.

71. A' tää nakas' sunma ja vanma: Ei ma' ei tunnõ' sedä inemist, kellest tii' kõnõlõt.

72. Ja kikas kirge tõist kõrd. Sis tull Peetrusõlõ miilde sõna, miä Jeesus tälle oll ülnü:

73. Inne ku kikas kats kõrda kirk, salgat sa' minno kolm kõrda är'. Ja tää kat't uma' silmä' kinni' ja ik'k.

15. Päätükk.

Jeesus Pilatusõ lih. Tää hukkamõistmine, oräviitsavanik, ristilõlõmine, surm ja matmine.

Ja pia varra hummogu pei' ülembä' preestri' vanõmbidõ ja kirätunjidõga' ja kõik suur kohus nõvvo, ja kõüdi' Jeesusõ kinni' ja vei' tää är' ja anni' tää Pilatusõ kätte.

Matt. 27, 1. 2. Luuk. 22, 66; 23, 1. Joh. 18, 28.

(S. 2—19. Matt. 27, 11—30. Luuk. 23, 2—25. Joh. 18, 29—19, 16.)

2. Ja Pilatus küsse tää käest: Kas sa olõt Juuda rahva kuningas?

Ja tää kos't ja üteli tälle: Jah, olõ!

3. Ja ülembä' preestri' kaipsi' pallõ tää pääle.

4. A' Pilatus küsse tää käest jäl' ja üteli: Kas sa midägi' ei kosta'? Kae', miä nää' su' vasta tunistasõ'.

5. A' Jeesus es kosta' inäp midägi', nii et Pilatus sedä immes pan'd.

6. A' pühis las'k tää näile üte vangi vallalõ, kedä nää' vallalõ palssi'.

7. A' üts miis, kedä kutsuti Parrabas, oll kinni' pant mässäjidõga', kiä mässämiseh olli' üte inemise är' tapnu'.

8. Ja rahvas tänit ja nakas' pallõma, et tää tiisi' nii, kuis tää alati näile oll tennü'.

9. A' Pilatus kos't näile ja üteli: Tahat tii', et ma' teile Juuda rahva kuninga vallalõ lasõ?

10. Sest tää tiise, et ülembä' preestri' tää kadõhusõ peräst olli' är' annu'. Joh. 11, 48.

11. A' ülembä' preestri' kihodi' rahvast, et tää lasknu' näile innemb Parraba vallalõ.

12. Sis kos't Pilatus ja üteli näile jäl': Miä tii' sis tahat, et ma' seolõ tii, kedä tii' ütlet Juuda rahva kuninga olõvat?

13. A' nää' tänidi' jäl': Lüü' tää risti!

14. A' Pilatus üteli näile: Miä tää sis kurja om tennü'? A' nää' tänidi' viil inämb: Lüü' tää risti!

15. A' Pilatus tahtsõ rahva meele perrä tetä' ja an'd näile Parraba vallalõ, ja Jeesust las'k tää piidsaga' pessä' ja an'd tää är' risti lüvvä'.

16. A' sõamehe' vei tää är' sinnä' kotta, miä om kohtupaik, ja kutsi' kõõ väehulga kokko.

17. Ja panni' tälle purpurimäntli sälgä ja koi' orävitza vanigu ja panni' tuu tälle päähä.

18. Ja naksi' tääd tere-tämä: Tereh, Juuda rahva kuningas!

19. Ja nää' lei pääde-ruuga tälle päähä, sülsi' tää pääle ja heidi' põlvilõ maaha ja kumardi' tääd.

Laul 22, 7.

(S. 20—41. Matt. 27, 31—56. Luuk. 23, 26—49. Joh. 19, 16—50.)

20. Ja ku nää' tääd olli' naarnu', võti' nää' purpurimäntli tää säläst är' ja panni' tää uma' rõiva' tää sälgä ja vei' tää vällä, et tääd risti lüvvä'.

21. Ja nää' sunnõ' vägi-hüsi üte müüdäminejä Küreeni liina mehe Siimonit, kiä väläst tull, Aleksandre ja Ruhvi esä, tää risti kanma.

22. Ja nää' vei' tää Kolgata paika, seo om är'seletedült: päälae asõ.

23. Ja nää' anni' tälle juuva' mirriga' siätüt viina; a' tää es võta'.

Laul 69, 22.

24. Ja ku nää' tää olli' risti löönü', jai' nää' tää rõivit ja heidi' liisku noidõ peräst, midä kelgi' saia'.

Laul. 22, 19.

25. A' seo oll kolmas tunn, ku nää' tää risti lei'.

26. Ja päälkiri tää surma süüst oll tää pää kottalõ kiroto't: Juuda rahva kuningas.

27. Ja nää' poi' tääga' üteh kats rüüvliit risti, tõsõ hüäle ja tõsõ kuralõ poolõ.

28. Sis sai kiri tötös, miä ütles: Ja tää om ülekohtuistõ sekkä arvat.

29. Ja müüdä minejä' teodi' tääd, nõögudi' pääd ja ütli': Vai! Jumala kua maaha kiskjä ja kolmõ pääväga' üles ehitäjä!

30. Avida' hinnäst ja astu' risti päält maaha.

31. A' niisama naari' tääd kah ülembä' preestri' hindä vaihhõl kiratunjidõga' ja ütli': Muid om tää avitanu', hinnäst ei saa' tää avita'.

32. Kristus, israeli kuningas, astku' tää nu' risti päält maaha, et mii' näesi' ja ususi'. Kah nuu', kiä tääga' üteh olli' risti puudu', teodi' tääd.

Matf. 16, 1. 4.

33. A' kuvvõndal tunnil läts pümmes üle kõgõ maa ütsändä tunnini'.

34. Ja ütsändäl tunnil tänit Jeesus suurõ helüga' ja üteli: Elii! Elii lamaa sabahtaani, seo om är' seletedült: Mu' Jummal! mu' Jummal! mille olõt sa' minno maaha jätnü'?

35. Ja ku mõnõ' sääl man saisja' ütli' sedä

kuuldõh: Kae', tää kuts Eeliat,

36. Sis juus'k üts ja täüt' käsnä ätikega' ja pan'd tää pääderuu otsa, juut tääd ja üteli: Uutkõ', saami' nätä', kas Eelias tulõ tääd maaha võtma.

Laul. 69, 22.

37. Ja Jeesus tänit suurõ helüga' ja heit hinge.

38. Ja Jumala kua vahe-tekk kõgõ pühambä paiga iih kakõs katõs tüküs mäeveerest alla.

39. A' ku päalik, kiä tää kottal sais', nägi, et tää nii täniteh hinge heit, üteli tää: Tötöstõ seo inemine oll Jumala Poig.

40. A' sääl oll kah naisi kavvõst päält kae-mah, kelle siäh kah oil Maarja Magdaleena ja Maarja, väikese Jaakobusõ ja Joosõsõ imä, ja Saalome, Luuk. 8, 2. 8.

41. Kiä kah olli' tää peräh käünü' ja tääd tiinnü', ku tää Kaalileamaal oll, ja pallõ muid naisi, kiä tääga' üteh olli' üles lännü' Jeruusalemma.

(S. 42—47. Matt. 27, 57—61. Luuk. 23, 50—55. Joh. 19, 38—42.)

42. A' ku jo' õdag kätte oll tulnu', selle et valmistamise päiv oll, tuu om pühi puulpäiv,

43. Sis tull Joosõp Arimaatiast, üts ausa kohtuesänd, kiä esi' kah uut' Jumala riiki, ja julas Pilatusõ mano minnä' ja pallõl hindäle Jeesusõ kehä.

44. A' Pilatus pan'd immes, et tää jo' oll är' koolnu', ja kuts pääligu hindä mano ja küsse tää käest, kas tää jo' ammu' är' kuuli.

45. Ja ku tää tuud pääligu käest oll tiidä saanu', an'd tää tää kehä Joosõpilõ. Matt. 27, 58.

46. Ja tää os't kalli linadsõ rõiva ja võt't tää maaha ja mähke tää kalli linadsõ rõiva sisse ja pan'd tää sinnä' hauda, miä pae sisse oll raot, ja hõörüt kivi havva ussõ ette.

47. A' Maarja Magdaleena ja Maarja, Joosõsõ imä, kai', kohe tää panti. Room. 8, 38. 39.

16. Päätükk.

Kristusõ illesnõsõmine. Tää kolm näütämist. Ristmise säädmine. Taivahe minek.

(S. 1—8. Matt. 28, 1—8. Luuk. 24, 1—12. Joh. 20, 1—10.)

Ja ku hingämise päiv oll müüdä lännü', osti' Maarja Magdaleena ja Maarja, Jaakobusõ imä, ja Saalome kallit ruuhi, et tääd võidma minnä'.

2. Ja edimätsel nädäli pääväl lätsi' nää' väega' varra päävä nõsõngu aol havva mano

3. Ja ütli' hindä vaihhõl: Kiä hõörütäs meile kivi havva ussõ iist är'?

4. Ja ku nää' sinnä' kai', näi' nää', et kivi oll jo' är' hõörütet; sest tää oll väega' suur.

5. Ja nää' lätsi' hauda ja näi' üte noorõ mehe hüäl puul istvat, tuul oll pikk valgõ' rõivas sälah, ja nää' heitü' väega'.

6. A' tää üteli näile: Är' heitügu'. Tii' otsit Jeesust Naatsaretist, kiä oll risti lüüd; tää om üles nõsnu', tääd ei olõ' siih, kaegõ' asõnd, kohe nää' tää olli' pannu'.

7. A' minke', ülge' tää oppilõ, kah Peetrusõlõ,

et tää teile ette lätt
Kaalileamaalõ, säälnäet
tääd, nii kuis tää teile
om ülnü'.
p. 14, 28.

8. Ja nää' tulli' ruttu
vällä ja joosi' havva
mant är', sest näide
pääle oll väristüs ja
heitumine tulnu', ja es
ütte' kellelegi' midägi',
sest nää' pelksi'.

9. A' ku tää edimätsel
nädäli pääväl varra oll
üles nõsnu', näüdäs tää
hinnästkõgõinne Maarja
Magdaleenalõ, kellest tää
säidse kurja vaimu oll
vällä ajanu'.

10. Tuu läts ja kuulut
sedä noilõ, kiä tääga'
olli' olnu', kiä murõhi'
ja iki'.
Joh. 20. 18.

11. Ja nuu', ku sedä
kuuli', et tää eläs ja tää
tääd oll nännü', es usu'
tuud.
Luuk. 24, 11.

12. Peräst tuud näüdäs
tää hinnäst tõsõl näol
katõlõ noidõ siäst, ku
nää' kõnnõ' ja küllä lätsi'.
Luuk. 24, 13—35.

13. Ja kah nuu' lätsi'
ja kuuludi' tõisilõ; noid-
ki' es usu' nää'.

(S. 14—18. Luuk. 24, 36—49. Joh.
20, 19—23.)

14. Peräkõrd, ku tää
iitstõiskümme lavvah
istõ', näüdäs tää hinnäst
ja nuumõ näide usk-
malda' ja kõvva süänd,
et nää' noid es usu',
kiä tääd olli' nännü'
üles nõsnu' olõvat.

15. Ja tää üttele näile:
Minke' kõikõ maailma
ja kuulutagõ' armu-
oppust kõgõlõ elä-
väle.
Matt. 28, 18—20.

16. Kiä usus ja kedä
ristitäs, tuu saa õnsas;
a' kiä ei usu', tuud mõis-
tõftas hukka.

Joh. 3, 18. 36. Ap. teg. 2, 38.

17. A' noidõga', kiä
ususõ', käüvä' sändse'
tähe': Mu' nimel aja-
va' nää' kurjo vaimõ
vällä, kõnõlõsõ' vahtsit
kiili.

18. Nõstva' siugõ üles;
ja ku nää' määnest sur-
majuuki piäsi' juuma, ei
tii' tuu näile midägi'
vika; haigidõ pääle
panva' nää' käe', sis
saava' nää' terves.

Matt. 10, 8.

(S. 19. Luuk. 24, 50—53. Ap. teg. 1, 4—11.)

19. Ja ku Issänd näidega' sedä oll kõnõlnu', yõõfi tää üles taivahe ja tää istõ Jumala hüäle poolõ.

20. A' nää' lätsi' vällä ja kuuludi' armuoppust kõigih paigoh ja Issänd avit näid ja kinnit sõnna immetähti läbi, miä sää man sündü'.

Ap. teg. 3, 16; 14, 3.

AAMEN.

Evangeelium

pühä Luukasõ kirotoõt.

1. Päätükk.

Sissejuhatus. Ristjä Johannõsõ ja Jeesusõ Kristusõ sündlõmise ettekuulutus. Maarja kiftüse laul. Johannõsõ sündlõmine ja Saakaria kiftüse laul.

Et mitmõ omma kätte võtnu ütte luku üles kirotada noidõ asjo jutustamist, mink pääle mi esi' hindäh julgõ olõmi,

2. Nii kuis mi kätte omma annu nuu, kiä esi alostusõst nägijä ja sõna sulasõ omma olnu,

1 Joh. 1, 1. 2. 3.

3. Sis olõ ma kah hüäs arvanu, et ma alostusõst kõik olõ õigõ hõste är' kullõlnu, ütte luku sullõ kirotanu, kallis Teovilus.

4. Et sa' pidi är' tunma noidõ oppuisi tävve õigusõ, miä sullõ om suusõnaga opat.

2 Tiim. 3, 16.

5. Heroodõsõ, Juudamaa kuninga, aol oll üts preestri, Saakarias nimi, Aabia kõrrast, ja

tää naane oll Aaroni tütrist, Eliisabet nimi.

6. Ja nää' olli' mõlõmba' õigõ Jumala iih ja elli' kõiki käska ja Issändä säädmiisi perrä.

7. Ja näil es olõ last; selle et Eliisabet oll sigimäldä, ja nää' mõlõmba' olli' vana'.

8. Ja seo sündü, ku tää preestri amõtih oll uma kõrra aol Jumala iih,

9. Ja tää kõrd tull preestri amõdi kumbõ peräst sautada, sis läts tää Issändä kotta.

10. Ja kõik rahvas oll väläh Jumalat pallõmah sautamise aol.

3 Moos. 16. 17.

11. Aga Issändä engli näüt hinnäst tälle ja sais' sautamise altri hüäl puul.

12. Ja ku Saakarias tääd nägi, heitü tää är' ja hirm tull tää pääle.

13. A' engli ütäl tälle:

Är' peläku', Saakarias, sest su' palvõ om kuult, ja su' naane Eliisabet tuu sullõ puja ilmalõ, ja sa' panõt tälle nimes Johannõs

14. Ja sull saa rõom ja väega' hüä miil ja pallõ rõomustasõ' tää sündümise peräst.

15. Sest tää saa Issändä iih suur ja viina ja vägijuuki ei juu' tää ja tääd täüdetäs jo' uma imä ihoh Pühä Vaimuga'.

Kohtum. 13, 4. 5. Matt. 11, 9. 11.

16. Ja tää püürd pallõ Iisraeli latsi Issändä, näide Jumala; poolõ.

17. Ja tää käü tää iih Eelia vaimuh ja väeh, et pöördä' essi süäme' latsi poolõ, ja noid, kiä sõnakuulmalda', õigidõ tarkusõ poolõ, et tää valmistasi' Issändäle üte valmistõdu rahva.

Mal. 3, 1. 23. 24. Matt. 17. 11—13.

18. Ja Saakarias üteli engli vasta: Kost ma' tuud tunnõ, sest ma' olõ vana ja mu' naane om väega' vana?

19. Ja engli kos't ja üteli tälle: Ma' olõ Kaabriel, kiä Jumala iih sais

ja minno om lähätet sullõ kõnõlõma ja sullõ neid rõõmu sõnomit kuulutama.

20. Ja kae', sa' jäät keeleldümäs ja ei saa' kõnõlda' tooni' pääväni', kooni' seo sünnüs: selle et sa' ei olõ mu' sõnno usknu', miä umal aol täüde läävä'.

21. Ja rahvas oodi' Saakariast ja panni' immes, et tää nii kavva Jumala kotta jäi.

22. A' ku tää vällä tull, es saa tää näidega' kõnõlda', ja nää' mõisti', et tää nägemist oll kuah nännü'. Ja tää esi' näüdas näile käega' ja jäi keeleldümäs.

23. Ja seo sündü, ku tää teenistüse päävä' täüs sai', läts tää umma kodo.

24. Ja peräst noid päivi sai tää naane Eliisabet käümä pääle ja hois hinnäst varõh viis kuud ja üteli:

25. Nii om Issänd mullõ tennü' noil päivil, kuna tää mu' pääle om kaenu', et võtta' mult teotusõ inemiisi siäst är'.

26. A' kuvvõndal kuul lähät Jummal engli Kaabrieli Kaalileamaalõ, ütteleina, Naatsaret nimi,

27. Üte neitsi mano, kiä oll kihlat ütele mehele, Joosõp nimi, Taavedi suust; ja tuu neitsi nimi oll Maarja.

p. 2, 5. Jees. 7, 14 Matt. 1, 16—18.

28. Ja engli tull tää mano ja üttele: Tereh, kiä sa' olõt armu saanu'. Issänd olgu su'ka', sa' õnnistõt naisi siäh!

s. 30, 42.

29. A' ku tää tääd nätä' sai, heitü tää tää sõna peräst väega' är' ja mõtõl, määne teretämine seo oll.

30. Ja engli üttele tälle: Är' peläku', Maarja, sest sa' olõt armu löüdnü' Jumala mant.

31. Ja kae', sa' saat käümä pääle ja tuut puja ilmalõ ja sa' panõt tälle nimes Jeesus.

32. Seo saa suur ja kutsutas Kõgõkorgõmba Pujas; ja Issänd Jummal taht tälle anda' tää esä Taavedi avvujäre.

33. Ja tää valitsõs kui kuningas Jaakobi suu

üle igäveste ja tää kuningriigil ei olõ' otsa.

Laul 45, 7. Mik. 4, 7.

34. A' Maarja üttele englile: Kuis seo sündüs, selle et ma' mehest ei tiia'?

35. Ja engli kos't ja üttele tälle: Pühä Vaim tulõ su' pääle ja Kõgõkorgõmba vägi varjas su' üle, selle kah Pühä, kiä su'st sünnüs, kutsutas Jumala Pujas.

36. Ja kae', Eliisabet, su' sugulanõ, om kah pujaaga' käümä pääl umah vanah iäh ja seo om tälle kuvvõs kuu, kedä ülti sigimäldä' olõvat,

37. Sest Jumala man ei olõ' ütski' asi võimalda'. 1 Moos. 18, 14. Hiob. 42, 2. Jeer. 32, 17. 27.

38. A' Maarja üttele: Kae', siih om Issändä näädsik; mullõ süнку'su' sõna perrä. Ja engli läts tää mant är'.

39. A' noil päivil võt't Maarja kätte ja läts rutuga' mägidsele maalõ Juuda liina. Jos. 21, 11.

40. Ja tää tull Saakaria kotta ja teret Eliisabeti. Matt. 18, 20.

41. Ja seo sündü, ku Eliisabet Maarja teretä-

mist kuul'd, karas' lats
tää ihoh. Ja Eliisabet
sai täüs Pühhä Vaimu,
s. 15.

42. Ja tänit suurõ he-
lüga' ja üteli; Önnistõt
olõt sa' naisi siäst ja
önnistõt om su' iho sugu!

43. Ja kost seo mullõ
sünnüs, et mu' Issändä
imä mu' mano tulõ?

44. Sest kae', ku su'
teretämise helü mu' kõr-
vo sai, sis karas' lat-
sõkõnõ suurõ rõõmuga'
mu' ihoh. s. 15.

45. Ja önnis om tuu,
kiä om usknu', sest seo
saa tõtõs, miä tälle Is-
sänd om ülnü'.

46. Ja Maarja üteli: Mu'
hing avvustas väega'
Issändät,

1 Saam. 2, 1—10. Laul 145, 1—6.

47. Ja mu' vaim om
väega' rõõmus Jumala,
mu' Önnistegijä, peräst;

48. Sest tää om kaenu'
uma näädSIGU alandusõ
pääle; sest kae', seost
aost kitvä' minno õnsas
kõgõ põlvõ rahvas.

49. Sest mullõ om
suuri asjo tennü' väkev
ja kelle nimi Pühä om
Laul 126, 2. 3.

50. Ja tää halõstus kest

põlvõst põlvõni' noide
üle, kiä tääd pelgäse'.

Laul 103, 13, 17.

51. Tää om uma käe-
varrõga' suurt väke üles
näüdänü', tää om lakkä
pilnu' noid, kiä suurõ-
litse' omma' uma süäme
meelest. 2 Saam. 22, 28. Jeos. 51, 9
1 Peetr. 5, 5

52. Tää om maaha
touganu' vägeviti avvu-
järgi päält ja alandlikka
üldändänü'.

1 Saam. 2, 7, 8. Laul 147, 6.

53. Nälätsit om tää
täütnü' annõtõga' ja rik-
kit tühält är' saatnu'.

Laul 34, 11; 107, 9.

54. Tää om vasta võt-
nu' uma sulasõ israeli,
et miilde tulõtada' umma
halõstust igäveste,

Jeos. 50, 18; 41, 8—12.

55. Nii kuis tää om
kõnõlnu' mii' vanõmbilõ,
Abrahamilõ ja tää suulõ.

1 Moos. 17, 7; 18, 18.

56. A' Maarja jäi tää
mano pia kolm kuud ja
läts peräst tagasi umma
kotta.

57. A' Eliisabeti aig sai
täüs, et maaha saia', ja
tää tõi puja ilmalõ.

58. Ja tää lähemädse'
ja sugulasõ' kuuli', et
Issänd uma halõstusõ

oll suurõs tennü' tää vasta, ja olli' rõõmsa' tääga'.

59. Ja seo sündü, et nää' tulli' katsandal pääväl latsõköist ümbre löikama; ja nää' tahtsõ' nimetäda' tääd tää esä nimega' Saakarias.

60. A' tää imä kos't ja üteli: Ei, a' tää nimi om Johannõs. s. 13.

61. Ja nää' ütli' tälle: Su' suguvõsah ei olõ' kedägi', kellel sääne nimi om.

62. A' nää' näütsi' käega' tää esä poolõ, kuis tää tahasi' tääd kutsu'.

63. Ja tää küsse üte lavvakõsõ ja kirot: Johannõs om tää nimi; ja nää' kõik panni' sedä immes.

64. A' sedämaid pässi tää suu ja tää kiil valalõ ja tää kõnõl ja kit't Jumalat.

65. Ja pelg tull kõiki pääle, kiä näide lähkoh elli', ja kõigist noist asõst kõnõldi kõgõl Juuda mägidisel maal. 5 Moos. 11, 18.

66. Ja kõik, kiä sedä kuuli', võti' sedä süä-

mehe ja ütli': Miä saa kül' seost latsõst? Ja Issändä käsi oll tääga'.

67. Ja Saakarias, tää esä, sai täüs Pühhä Vaimu, kõnõl prohvedi viisi ja üteli:

68. Kitet olgu' Issänd, Iisraeli Jummal, et tää om tulnu' kaema ja är'lunastamise lähätänü' umalõ rahvalõ;

69. Ja om meile herändänü' õnnistusõ sarvõ, uma sulasõ Taavedi suust, Laul 132, 17.

70. Nii kuis tää om kõnõlnu' ummi pühhi prohvete suu läbi, kiä maailma alõstusõst omma' olnu',

Jees. 35, 4. Jeer. 23, 6. Os. 1, 7.

71. Et tää meid är' päst mii' vainlasi käest, kiä meid vihkasõ',

Laul 106, 10. 2. Tiim. 4, 18.

72. Ja mii' vanõmbidõ pääle halõstas, ja umma pühhä säädüst miilde tulõtas,

1 Moos. 17, 7. 3. Moos. 26, 42.

73. Vandõ perrä, miä tää om vannu' mii' esäle Abrahamilõ, and meile,

1 Moos. 22, 16. 17. Mik. 7, 20.

74. Et mii' ummi vailaisi käest är' pästedü', ilma pelüldä' tääd pidimi' tiinmä.

Kaal. 1, 4. Tiit. 2, 12. 14. Eebr. 9, 14.

75. Pühäüseh ja õigusõh tää iih kõgõ uma eloao. Kol. 1, 22. 1 Peetr. 1, 15.

76. Ja sa', latsõkõnõ, sinno kutsutas Kõgõkorgõmba prohvetis; sest sa' käüt Issändä palgõ iih ja valmistat tää tiid,

77. Et õnnistusõ tunmist anda' tää rahvalõ näide pattõ andisanmise läbi; Jeer. 31, 34.

78. Mii' Jumala süämeliku halõstusõ läbi, minka' meid om tulnu' kaema tuu, kiä nõsõs korgõst,

4 Moos. 24, 17. Jees. 60, 1. 2. Mol. 3, 20.

79. Paistma noilõ, kiä istusõ' püme hüseh ja surma varõh, et mii' jala' rahu tii pääle saata'.

Jees 9, 1. Matt. 4, 16.

80. A' latsõkõnõ kasvi, ja sai kangõs vaimuh, ja oll laanõh tooni' pääväni', kooni' tää näüdas hinnäst Iisraeli rahvalõ.

2. Päätükk.

Kristusõ sündümine, ümbrelõikamine ja templihe viimine. Siimeon ja Anna. Katõtoisklümne aastanõ Jeesus templih. Jeesusõ nuurusõ aig Naatsareti.

A' seo sündü noil päivil, et käsk keisri Augustusõ puult vällä läts kõikõ maailma üles kirotada'.

2. Seo kirotus oll edimäne tuul aol, ku Kireenius Siiriamaa üle valitsõja oli.

3. Ja kõik lätsi' hinnäst laskma üles kirotada', egaüts umma liina.

4. Sis läts kah Joosõp Kaalileamaalt Naatsareti liinast üles Juudamaalõ Taavedi liina, midä kutsutas Petlemmäs, selle et tää oll Taavedi kuast ja suust,

5. Et hinnäst laskõ' üles kirotada' Maarja, uma kihlat naasega', kiä oll käümä pääl.

p. 1, 27. Matt. 1, 18.

6. A' seo sündü, ku nää' sääl olli', sai aig täüs, et maaha saia'.

Kaal. 4, 4.

7. Ja tää tõi uma edimätse Puja ilmalõ ja

mähke tääd ja pan'd tääd maaha seime, sest näil es olõ' muud asõnd majah.

8. Ja säälsamah väläh olli' karüsõ' öidsih ja hoisõ' üüse umma karja.

9. Ja kae', Issändä engli sais' näide man ja Issändä au pais't näide ümbre, ja nää' pelksi väega'.

10. Ja engli üteli näile: Är' peläku'! sest kae', ma' kuuluda teile suurt rõõmu, miä kõgõ rahvalõ saa, Jees. 52, 10.

11. Sest teile om täämbä Taavedi liinah Önnistegijä sündünü', kiä om Issänd Kristus.

Jees. 9, 5. 6 Joh. 3, 16.

12. Ja seo olgu' teile tähes: Tii' lövvät latsõ mähidü ja seimeh magavat.

13. Ja äkitselt oll engliga' taiva sõaväe hulk, nuu' kiti' Jumalat ja ütli':

14. Au olgu' Jumalalõ korgõh, maa pääl rahu ja inemiisist hüä miil. p. 19, 38. Jees. 57, 19. Room. 5, 1. Eeves. 2, 14, 17.

15. Ja seo sündü, ku engli' näide mant är' lätsi' taivahe, sis ütli'

karüsõ' ütstösölõ: Et läki' nüüd Petlemmä ja kaemi' sedä asja, miä om sündünü', miä Issänd meile om teedä' annu'.

16. Ja nää' tulli' rutuga' ja löüse' Maarja ja Joosõbi ja latsõkõsõ seimeh magavat.

17. A' ku nää' olli' nännü', laodi nää' asä' lakkä, miä näile seost latsõkõsõst oll kõnõld, S. 10—12. 1 Joh. 1, 1. 2. 3.

18. Ja kõik, kiä sedä kuuli', panni' sedä immes, miä karüsõ' näile olli' kõnõlnu'.

19. A' Maarja pidi kõik neo' sõna' meeleh ja mõtõl näide pääle umah süämeh. S. 51.

20. Ja karüsõ' lätsi' tagasi, avvusti' ja kiti' Jumalat kõgõ seo iist, miä nää' olli' kuulnu' ja nännü', nii kuis näile oll ült.

21. Ja ku katõsa päivä täüs sai, et last ümbre lõigata', sis panti tälle nimi Jeesus, miä engli oll pannu', inne ku tää imä ihho sai. p. 1, 31. 59.

22. Ja ku näide puhas-tamise päävä' Moosõsõ

käsuoppusō perrä täüs sai', sis vei' nää' tääd Jeruusalemmä, et tääd Issändä ette säädä'.

3 Moos. 12.

23. Nii kuis Issändä käsuoppusōhō om kiro-tōt: Ega poisslats, kiä imä edimäne lats om, kutsutas Issändäle pühäs.

2 Moos. 13, 2

24. Ja et nää' pidi' ohvri anma tuud pite, kuis Issändä käsuoppusōh om ült: Üts paar hüttä vai kats tuvipoiga.

25. Ja kae', üts inemine oll Jeruusalemmäh, Siimeon nimi, ja tuu inemine oll õigō ja jumalapelglik ja uut' lissraeli rōõmu, ja Pühä Vaim oll tää pääl.

26. Ja tää oll sõna saanu' Pühä Vaimu käest, et tää ei näe' surma, inne ku tää är' näge Issändä Kristusō.

27. Ja tää tull Vaimu läbi pühhä kotta. Ja ku vanōmba' latsōkōsō Jesusō sinnä' tõi', et nää' tää peräst teesi' käsuoppusō kumbō perrä.

28. Sis võt't tää esi' tää hindä üskä ja kiit' Jumalat ja ütäl:

29. Issänd, nüüd lasōt sa' uma sulasō rahuh är' minnä' uma sõna perrä.

1 Moos. 46, 30.

30. Sest mu' silmä' omma' nännü' su' õnnistust,

31. Miä sa' olōt valmistanu' kõgō rahva näteh,

32. Valgusōs, paganit valgustama, ja uma lissraeli rahva avvus.

Jees. 42, 6; 49, 6.

33. Ja Joosōp ja tää imä panni' immes, miä täst kõnōldi.

34. Ja Siimeon õnnist näid ja ütäl Maarjalō, tää imäle: Kae', seo sais sääl sadamises ja ülesnōsōmises mitmōlō lissraelih ja tähes, kellele kõnōldas;

35. A' su'ki' umast hingest tüküs mõök läbi, et saasi' mitmō süäme mõtlōmise' avalikus.

36. Ja sääl oll Anna, üts naistōrahvas, kiä prohvet, Vanueli tütar, Asseri suguharost, tuu oll väegä' elänü', ja oll uma mehega' säidse aastat elänü' peräst umma neitsipōlvō.

37. Ja tää oll katsa-
kümne nelä aastanõ
läsk; tuu es tulõ' iäl är'
pühäst kuast, tiine Juma-
lat paastmise ja palvi-
dõga' üü' ja päävä'.

¹ Tiim. 5, 5.

38. Ja tuu tull sinnä'
tuulsamal tunnil ja tu-
nist Issändä avvu üles
ja kõnõl kõigilõ, kiä är'-
lunastamist Jeruusalem-
mäh oodi'.

39. Ja ku nää' kõik
lõpõdi', miä Issändä
käsuoppusõ perrä pidi
sündümä, lätsi' nää' ta-
gasi Kaalileamaalõ, um-
ma Naatsareti liina.

40. A' latsõkõnõ kasvi
ja sai kangõs vaimuh,
täüs tarkust ja Jumala
arm oll tää pääl.

S. 52. p. 1, 80.

41. Ja tää vanõmba'
käve' ega aasta Jeruusa-
lemmäh paasapühis.

42. Ja ku tää katõ-
tõiskümne-aastatsõs sai
ja nää' üles lätsi' Jeruusa-
lemmä, paasapühä kom-
bõ peräst,

43. Ja ku pühä' müüdä
oll', et nää' jäl' kodo
poolõ lätsi', sis jäi
poisslats Jeesus Jeruu-

salemmä, ja Joosõp ja
tää imä es tiiä' tuud.

44. A' ku nää' mõtli'
tääd tiikäüjidõ siäh olõ-
vat, käve' nää' üte pää-
vä tiid ja otsõ' tääd
sugulaisi ja tutvidõ man.

45. Ja ku nää' tääd
es lövvä', lätsi' nää'
tagasi Jeruusalemmä ja
otsõ' tääd.

46. Ja tuu sündü kolmõ
päävä peräst, et nää'
tää löüse pühäh kuah
istvat kesk opõtajidõ
siäh ja näid kuulvat ja
näide käest küsüvät.

47. A' kõik, kiä tääd
kuuli', heitü' är' tää
mõistusõ ja kostmistõ
peräst.

48. Ja ku nää' tääd
näi', heitü' nää' är', ja
tää imä ütäl tälle: Poig,
miä sa' meile nii olõt
tennü'? Kae', su' esä ja
ma' olõmi' sinno valuga'
otsnu'.

49. Ja tää ütäl näile:
Miä seo om, et tii'
minno olõt otsnu'? Kas
tii' es tiiä', et ma' tuuh
piä olõma, miä mu'
Esä perält om?

50. Ja nää' es mõista'
tuud sõnna, miä tää
näile kõnõl.

51. Ja tää läts näidega' alla ja tull Naatsaretti ja kullõl näide sõnna. Ja tää imä pidi kõiki neid sõnno umah süäme^h.

5, 19.

52. Ja Jeesus kasvi tarkusõh ja pikkusõh ja armuh Jumala ja inemiisi man.

1 Saam. 2, 26. Op. sõn. 3, 4.

3. Päätükk.

Johannõsõ patustpüürmise jutus ja tunistus Kristusõst. Kristusõ ristmine ja suguvõsa.

A' viietõiskümnendämäl keisri Tibeeriusõ valitsusõ aastal, ku Pontsius Pilatus Juudamaa valitsõja, ja Heroodõs Kaalileamaa nelivürst, a' Vilippus, tää veli, Iturea ja Trakoniti nelivürst, ja Lisantias Abilenemaa nelivürst oll,

2. Ku Annas ja Kaiwas ülembä' preestri' olli', sai Jumala sõna Saakaria puja Johannõsõ kätte laanõh.

(S. 3—18. Matt. 3, 1—12. Mark. 1, 1—8.)

3. Ja tää tull kõgõ Jordani ümbretsõõri maalõ ja kuulut meeleparanda-

mise ristmist pattõ an-disanmises.

4. Nii kuis Jeesaja proh-vedi sõnno raamatuhe om kirotõt, kiä ütles: Hõikaja helü om laanõh: valmistagõ' Issändä tiid; tekke' tää tiiraa' tasatsõs.

5. Kõik oro' saagu' täüs ja kõik mäe' ja mäekingo' saagu' alam-bas ja, miä kõvvõr om, saagu' õgvas ja, miä mäflik om, saagu' tasat-sõs tiis.

6. Ja kõik liha näge Jumala õnnistust.

7. Sis üteli tää rah-valõ, kiä vällä tull hin-näst täl laskma risti': Tii' vihatsõmpi hussõ sugu! kiä om teile näü-dänü', et võit är' paeda' tulõvatsõ viha iist?

8. Selle kankõ' õigõt meeleparandamise viljä, ja är' mõtõlgu' esihindäh üldä': Meil om Abraham esäs! Sest ma' ütli teile, et Jummal või neist ki-vest Abrahamilõ latsi saata'.

Joh. 8, 39. Room. 9, 6. 7. 8.

9. A' kirvõs om kah jo' puiõ juurõ külge

pant; selle ega puu, miä hüvvävilja ei kanna', raotas maahaja visatas tullō.

Matt. 7, 19; 15, 13. Joh. 15, 2. 6.

10. Ja rahvas küsse tält ja üteli: Miä mii' teemi' sis?

11. A' tää kos't ja üteli näile! Kellel kats särki om, tuu anku' toolō, kellel ei olō', ja kellel süüki um, tuu tekku' niisama. 1 Joh. 3, 17.

12. A' tõlneri' tulli' kah hinnäst laskma risti' ja ütli' tälle: Opõtaja, miä mii' teemi'?

13. A' tää üteli näile: Är' nõutku' inämb, kui teile om säet. p. 19, 8.

14. Sis küsse' tält kah sõamehe' ja ütli': Ja mii', miä sis mii' teemi'? Ja tää üteli näile: Är' tekku' ütelegi' liiga ega' petüst ja olkō' uma palgaga' rahul.

15. A' ku rahvas uut', ja kõik umah süämeh mõtli' Johannōsōst, vai tää vast om Kristus,
Joh. 1, 19—28.

16. Sis kos't Johannōs ja üteli kõigilō: Ma' risti teid viiga'; a' tuu tulō, kiä mu'st vägevämp om, ja ma' ei olō'

väärt tää kängä nüürä vallalō tegemä; tuu rist teid Pühä Vaimu ja tulōga'.

17. Tää visklapjo om tää käeh ja tää võtt umma rehealost pühki' ja nisu' umma aita kokko panda'; a' agana' võtt tää kistutamalda' tulōga' är' palotada'.

18. Kah mitu muud asja manitsōdōh, kuulut tää rahvalō armuoppust.

19. A' nelivürst Heroodōs, ku tääd tää nuum' Herodia, tää vele Vilipusō naase peräst ja kõgō kurä peräst, miä Heroodōs oll tennü',

Matt. 14, 3. 4. Mark. 6, 17. 18.

20. Tegi pääle kõgō seo kah sedä, et tää pan'd Johannōsō vangitorni kinni'.

(S. 21, 22. Matt. 3, 13—17. Mark. 1, 9—11. Joh. 1, 32.)

21. A' tuu sündü, ku kõikō rahvast ristiti ja Jeesus kah oll ristit ja Jumalat pallōl, et taivas vallalō tetti,

22. Ja Pühä Vaim maaha tull iholikul näol kui tuvi tää pääle, ja üts helü tull taivast, tuu üteli: Sa' olõt mu' armas

Poig, su'st om mul hüä miil!

(S. 25—38. Matt. 1, 1—17.)

23. Ja Jeesus oll piakolmkümmend aastat vana, ku tää umma amõtit alost ja oll — nii kui arvati — Joosõbi poig, kiä oll Eeli poig,

24. Kiä oll Mattati, kiä oll Leevi, kiä oll Melki, kiä oll Janna, kiä oll Joosõbi poig,

25. Kiä oll Mattatia, kiä oll Amosi, kiä oll Nahumi, kiä oll Esli, kiä oll Nangi poig,

26. Kiä oll Maati, kiä oll Mattatia, kiä oll Siimei, kiä oll Joosõbi, kiä oll Juuda poig,

27. Kiä oll Johanna, kiä oll Räsa, kiä oll Sorobaabeli, kiä oll Sealtjeli, kiä oll Näri poig,

28. Kiä oll Melki, kiä oll Addi, kiä oll Koo-sami, kiä oll Elmodami, kiä oll Ärmi poig,

29. Kiä oll Joosõsõ, kiä oll Elietseri, kiä oll Joreimi, kiä oll Mattati, kiä oll Leevi poig,

30. Kiä oll Siimeoni, kiä oll Juuda, kiä oll

Joosõbi, kiä oll Joonani, kiä oll Eliakimi poig,

31. Kiä oll Meelea, kiä oll Mainani, kiä oll Mattata, kiä oll Natani, kiä oll Taavedi poig,

32. Kiä oll Jesse, kiä oll Oobedi, kiä oll Poase, kiä oll Salma, kiä oll Naasoni poig,

33. Kiä oll Aminadabi, kiä oll Arami, kiä oll Esromi, kiä oll Peeretsi, kiä oll Juuda poig,

34. Kiä oll Jaakobi, kiä oll Isaaki, kiä oll Abrahami, kiä oll Taara, kiä oll Naori poig,

¹ Moos. 21, 2. 3; 11, 10—26.
¹ Aja r. 1, 24—27.

35. Kiä oll Saaruki, kiä oll Fagavi, kiä oll Vaaleki, kiä oll Eeberi, kiä oll Saala poig,

¹ Aja r. 1. 24. 25.

36. Kiä oll Kainani, kiä oll Arvaksadi, kiä oll Semmi, kiä oll Noa, kiä oll Leemeki poig,

37. Kiä oll Metuusala, kiä oll Eenoki, kiä oll Jeeredi, kiä oll Maalaleli, kiä oll Keenani poig,

38. Kiä oll Eenosi, kiä oll Seti, kiä oll Aadama, kiä oll Jumala poig.

¹ Moos. 5, 1—3.

4. Päättükk.

Kristust kiusatas. Tää alostas umma oppamise amõtit, pidä Naat-saretihi ja Kapernaumah jutust, tege Peetrusõ ämmä ja pallõ haigit terves.

(S. 1—13. Matt. 4, 1—11. Mark. 1, 12. 13.)

A' Jeesus, täüs Pühä Vaimu, tull tagasi Jordanist, ja tääd aeti Vaimu läbi laandõ.

2. Ja kurat kiusas neli-kümmend päivä, ja tää es süü' midägi' noil päivil; ja ku neo' möödä sai', sis tull tälle peräst nalg kätte.

3. Ja kurat üteli tälle: Ku sa' Jumala Poig olõt, sis ütle seolõ kivilõ, et tää leeväs saasi'.

4. Ja Jeesus kos't tälle ja üteli: Kiroto't om, et inemine ei elä' õno leeväst, a' egastüttest Jumala sõnast.

5. Ja kurat vei tää üte korgõ mäe pääle ja näüt tälle kõiki maailma kuningriike silmäpilgahtamise aol.

6. Ja kurat üteli tälle: Kõik meelevalla näide üle taha ma' sullõ anda' ja näide avvu; sest seo om mullõ ant ja ma'

anna sedä, kellele ma' taha.

7. Ku sa' nüüd mu' ette kumardat, sis om kõik su' perält.

8. Ja Jeesus kos't tälle ja üteli: Taganõ' mu' mant, saadan, sest kiroto't om: Kumarda' Issändät, umma Jumalat ja teeni' õnõ tääd.

9. Ja tää vei tääd Jeruusalemmä ja pan'd tää pühä kua harä pääle saisma ja üteli tälle: Ku sa' Jumala Poig olõt, sis viska' hinnäst siist maaha.

10. Sest kiroto't om: Tää taht uma' engli' su' peräst kāske', et nää' sinno hoiasi':

11. Ja nää võtva' sinno kässi pääle, et sa' umma jalga vasta kivvi es toukasi'.

12. Ja Jeesus kos't ja üteli tälle: Ült om: Är' kiusaku' Issändät, umma Jumalat.

13. Ja ku kurat lõpõt kõik kiusatusõ', tagasi tää tää mant tüküs aos.

(S. 14, 15. Matt. 4, 12—17. Mark. 1, 14—15.)

14. Ja Jeesus läts tagasi Vaimu väeh Kaali-

leamaalõ; ja kõnõ' tää üle vi'di lakkä kõgõlõ ümbretsõõri maalõ.

15. Ja tää opas näide kogodusõ kuõh, ja tää avvustõdi kõiki puult.

(S. 16—30. Mat. 13. 53—58. Mark. 6. 1—6.)

16. Ja tää tull Naatsaretti, koh tää oll üles kasunu', ja läts uma viisi perrä hingämise pääväl kogodusõ kotta ja saist üles kirja lugõma.

17. Ja tää kätte anti prohvedi leesaja raamat; ja ku tää raamadu vallalõ tegi, löüs tää tuu kotusõ, kohe kirotõt oll:

18. Issändä Vaim om mu' pääl; selle om tää minno võidnu'; tää om minno saatnu' vaesilõ armuoppust kuulutama, noid parandama, kiä süäme poolõst rõhudu', vangõlõ vallalõ laskmist kuulutama ja püemhilõ nägemist, ja vaivatuid andisanmise läbi vallalõ laskma, Mat. 11, 5.

19. Ja kuulutama Issändä meeleperälist aastat.

20. Ja ku tää pan'd raamadu kinni', an'd tää tuu sulasõ kätte ja istõ maaha, ja kõiki silmä' kogodusõ kuah kai' ütsisilmi tää pääle.

21. Ja tää nakas' ütlemä näile: Täämbä om seo kiri tõtõs saanu' tii kuuldõh.

22. Ja nää' tunisti' kõik tääst ja panni' immes tää armsit sõnno, miä tää suust vällä tulli', ja ütli': Kas seo om Joosõbi poig? Joh. 6, 42.

23. Ja tää üteli näile: Kül' tii' mullõ seo vanasõna ütlet: Arst avida' esihinnäst! miä mii' olõmi' kuulnu' Kapernaumah johtunu' olõvat, sedä tii' kah siih umal perismaal.

24. A' tää üteli: Tõ tõstõ ma' üteli teile: Ütski' prohvet ei olõ' armas umal perismaal.

25. A' tõtõ poolõst üteli ma' teile: Mitu läskänaist oll Eelia aol Iisraelih, ku taivas oll kolm aastat ja kuus kuud kinni' pant, ku suur nälg oll üle maa.

26. Ja ütégi' mano noide siäst es saadõta' Eeliast, kui õnõ Sarepta liina Siidonia maalõ üte lāsānaase mano.

27. Ja pallõ pidalitõbit-sit oll lisraelih prohvedi Eliisa aol, ja ütski' noist es saa' puhtas, kui õnõ Naaman, Siiria miis.

28. Ja kõik sai' täüs vihha, kiä kogodusõ kuah olli', ku nää' sedä kuuli',

29. Ja saisti' üles ja touksi' tää liinast vällä ja vei' tää üles mäe otsa, mändse pääle näide liin oll ehitet, et tääd üle kaala maaha heitä'.

Joh. 8, 44.

30. A' tää läts näide siäst läbi ja läts är'.

Joh. 8, 59.

(S. 31—37. Mark. 1, 21—28)

31. Ja tull alla Kapernauma, Kaalileamaa liina, ja opas näid hingämise päivil.

32. Ja nää' heitü' tää oppusõ peräst, selle et tää sõnal oll võim.

33. Ja säääl kogodusõ kuah oll üts inemine, tuul oll üts roojadsõ kuradi vaim, ja tuu tänit suurõ helüga'.

34. Ja üteli: Piä! miä meil om su'ka' tegemist, Jeesus Naatsaretist? Kas sa' olõt tulnu' meid är' häötämä? ma' tunnõ sinno, kiä sa' olõt, Jumala Pühä.

35. Ja Jeesus törõl tääd ja üteli: Olõ' vaik ja mine tääst vällä! Ja kuri vaim visas tääd kesk näide sekkä maaha, läts tääst vällä ja es tii' tälle üttegi' kaihho.

36. Ja suur heitümine tull kõiki pääle ja kõnõli' ütstõsõga' ja ütli': Määne lugu seo om, et tää roojatsit vaimõ käsk meelevalla ja väega', ja nää' läävä' vällä?

37. Ja kõnõ' tää üle läts vällä kõgõlõ poolõ sinnä' ümbretsõõri.

(S. 38—44. Matt. 8, 14—17. Mark. 1, 29—34.)

38. A' tää saist üles kogodusõ kuast ja läts Siimoni kotta; a' Siimona ämm oll haigõ kangõh kuumah tõbõh ja nää' palssi' tääd tää peräst.

39. Ja tää astõ tää mano, kumard tää üle ja ähvärd kuuma tõpõ, ja tuu läts tääst är'; a'

sedämaid tull tää üles,
ja tiine näid.

40. A' ku päiv är' läts,
sis vei' kõik nuu', kel
haigit oll mitmõsugutsõh
tõbõh, näid tää mano;
ja tää pand egaüte pääle
uma' kää' ja tegi näid
terves.

41. Kah kurä' vaimu'
lätsi' mitmõst vällä
tänitädeh ja ütli': Sa'
olõt Kristus, Jumala
Poig. Ja tää tõrõl näid
mitte kõnõlda', sest nää'
tunsõ tääd Kristusõ olõ-
vat. Matt. 8, 29. Mark. 3, 11. 11.

42. A' ku valgõ sai,
läts tää vällä ja läts
ütte tühja paika, ja rah-
vas otsõ' tääd ja tulli'
tää mano ja pei' tääd
kinni', et tää näide mant
es lääsi' är'.

43. A' tää üteli näile:
Ma' piä kah muilõ lii-
nolõ armuoppust kuulu-
tama Jumala riigist, sest
tuu tarbis olõ ma' lähä-
tet. p. 8, 2.

44. Ja tää üteli jutust
Kaalileamaa kogodusõ
kuõh. Matt. 4, 23.

5. Päätükk.

Peetrusõ rikas kala loomus; Jee-
sus tege pidalitõbidsõ ja hälvädi
terves; Matteust kuts opjas. Kris-
tus kost ummi opjidõ list paast-
mise peräst.

(S. 1—11. Matt. 4, 18—11. Mark. 1,
16—20.)

A' seo sündü, ku rah-
vas tää mano tükke
Jumala sõnna kuulma ja
tää esi' sais' Kenetsa-
reti järve veereh

2. Ja nägi kats laiva
järve veereh saisvat, a'
kalamehe' olli' noist
vällä lännü' ja lopudi'
võrka;

3. Sis läts tää üte
laiva pääle, miä Siimona
perält oll ja pallõl tääd,
et tää veitkese veerest
är' sõvvasi'; ja tää istõ
maaha ja opas rahvast
laivast.

4. A' ku tää lõpõt kõ-
nõlõmist, üteli tää Sii-
monalõ: Sõvva' sinnä'
süvä kotusõ pääle ja
lasõ' uma' nooda' sisse
loomusõlõ. Joh. 21, 6.

5. Ja Siimon kos't ja
üteli tälle: Opõtaja, mii'
olõmi' kõgõ seo üü tüüd
tennü' ja ei olõ' ütlegi'
saanu', a' su' sõna pääle
taha ma' nooda sisse
laskõ'.

6. Ja ku nää' sedä tei', sai' nää' suurõ hulga kallo; a' näide nuut kakõs katski'.

7. Ja nää' näütsi' käega' ummi seldsimihi poolõ, kiä tösõh laivah olli', et nää' tulõsi' ja näid avitasi'. Ja nää' tulli' ja täüdi' mõlõmba' laiva' täüs, nii et nää' vaoma naksi'.

8. A' ku Siimon Peetrus sedä nägi, heit' tää Jeesusõ põlvi ette maaha ja üteli: Issänd, mine' mu' mant är', selle et ma' olõ patunõ inemine!

9. Selle et suur heitümine oll tää pääle tulnu' ja kõiki pääle, kiä täägä' olli', kala saagi peräst, miä nää' olli' saanu'.

10. Niisama kah Jaakobusõ ja Johannõsõ, Sebedeusõ poigõ pääle, kiä Siimona seldsimehe' olli'. Ja Jeesus üteli Siimonilõ: Är' peläku', sest aost piät sa' inemiisi püüdmä.

11. Ja nää' ai' laiva' viirde ja jäti' kõik maaha ja käve' tää perrä.

(S. 12—16. Matt. 8, 1—4. Mark. 1, 40—45.)

12. Ja seo sündü, ku tää üteli liinah oll, kae', sääl oll üts miis täüs pidalitöpõ; ja ku tää Jeesust nägi, heit' tää kummalõ maaha, pallõl tääd ja üteli: Issänd, ku sa' tahat, võit sa' minno puhtas tetä'.

13. Ja tää sirot uma käe ja puttõ tää külge, ja üteli: Ma' taha, saa' puhtas! ja sedämaid läts pidalitöbi tääst är'.

14. Ja tää kiil'd tääd sedä kellelegi' üldä', a' üteli: Mine' ja näüda' hinnäst preestrilõ ja ohverda' uma puhastamise iist, nii kui Moosõs om käsknü', näile tunistusõs.

15. A' kõnõ' tää üle lagosi lakkä, ja pallõ rahvast tulli' kokko tääd kullõma ja tää man terves saama umist töpist.

16. A' tää läts kõrvalõ tühjo paiko ja pallõ Jumalat.

(S. 17—26. Matt. 9, 1—8. Mark. 1, 1—11.)

17. Ja seo sündü üteli pääväl, et tää opas, ja sääl oll varisere ja

käsutunjit istmah, kiä olli' tulnu' kõigist Kaali-
lea- ja Juudamaa alõvi-
dõst ja Jeruusalemäst;
ja Issändä vägi oll sääl
haigit terves tegemäh.

18. Ja kae', üte' mehe'
tõi' sängü pääl ine-
mise, kiä oll hälvät; ja
näa' püüse' tääd sisse
viia' ja tää ette panda'.

19. Ja ku näa' rahva
peräst maad es lövvä',
kost tääd sisse viia',
lätsi' näa' üles katusõ
pääle ja lasi' tääd katu-
sõst läbi kõgõ sängüga'
alla õkvalt Jeesusõ ette.

20. Ja ku tää näide
usku nägi, üteli tää
tälle: Inemine, su' patu'
omma' sullõ andis antu'.

21. Ja kirätunja' ja
variseri' naksi' mõtlõma
ja ütli': Kiä om tuu,
kiä Jumala teotust kõnõ-
lõs? Kiä või pattõ an-
dis anda', muud kui
Jummal ütsindä'?

Jees. 45, 25.

22. A' ku Jeesus näide
mõtlõmist tunsõ, kos't
tää ja üteli näile: Miä
tii' mõtlõt umah süä-
meh?

Eebr. 4, 12. 13.

23. Kumb om kergemb
üldä': Su' patu' omma'
sullõ andis antu'; vai
üldä': Nõsõ' üles ja käü'?

24. A' et tii' teedä'
saasi', et Inemise Pujal
meelevald om maa pääl
pattõ andis anda', —
üteli tää toolõ, kiä oll
hälvät: Ma' üteli sullõ,
nõsõ üles ja võta' uma
säng ja mine' umma
kotta.

25. Ja sedämaid tull
tää üles näide näteh,
võit' uma sängü, mink
pääl tää oll olnu', ja
läts umma kodo Jumal-
lat kitteh.

26. Ja suur heitumine
tull kõiki pääle, ja av-
vusti' Jumalat ja sai'
täüs pelgü ja ütli': Mii'
olõmi' täämbä imelikka
asjo nännü'.

(S. 17—31. Matt. 9, 9—13. Mark. 2,
13—17.)

27. Ja peräst sedä läts
tää vällä ja nägi üte
tõlneri, Leevi nimi, tolli-
maja iih istvat ja üteli
tälle: Käü' mu' perrä!

28. Ja tää jät't kõik
maaha, tull üles ja käve
tää perrä.

29. Ja Leevi tegi tälle suurõ kostitamise umah majah, ja suur hulk tõlnere ja tõisi olli' tääga' lavvah istmah.

p. 15, 1.

30. Ja kirätunja' ja variseri' nurisi' tää opjidõ vasta ja ütli': Mille süüt ja juut tii' tõlnere ja patatsidõga'?

31. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Noilõ' kiä terve' omma', ei olõ' tohtret vaja, a' haigilõ.

32. Ma' ei olõ' tulnu' õigit, a' patatsit meeleparandamiselõ kutsma.

1 Tiim. 1, 15.

(S. 30—39. Matt. 9, 14—17. Mark. 2, 18—22.)

33. A' nää' ütli' tälle: Mille Johannõsõ opja' paastva' nii ütteluku ja tegevä' palvit, niisama kah varisere opja': a' su' opja' söövä' ja joova'?

34. A' tää üteli näile: Kas tii' võit pulmarahva panda' paastma, nii kavva kui kosilanõ näide man om?

35. A' päävä' tulõva', kuna kosilanõ näide käest är' võõtas, sis paastva' nää' noil päivil.

Joh. 16, 5. 6. 20. 22.

36. A' tää üteli kah näile üte tähendamise sõna: Ütski' ei panõ' vahtsõ rõiva paika vana särgi pääle, muido vahtsõnõ kakk vana, ja vahtsõ rõiva paik ei sünnü' vana pääle.

37. Ja ütski' ei panõ' värskit viina vannõ nahkanomidõ sisse, muido aja värski viin nahkanoma' lahki ja tää juusk maaha ja nahkanoma' läävä' hukka.

38. A' värski viin pandas vahtsidõ nahkanomidõ sisse, sis saisva' mõlõmba' terve'.

39. Ja ütski', kiä vanna om joonu', ei taha' sedämaid värskit, sest tää ütles: Vana om paremb.

6. Päätükk.

Opja' kakva' päid pühapääväl. Kristus tege är'kuionu' käe terves. Katstõiskümme apostlit valitas. Kristusõ mäejutus.

(S. 1—5. Matt. 12, 1—8. Mark. 2, 23—28.)

Ja seo sündü paasa-pühä tõsõl pääväl, et tää läbi vilä käve; ja tää opja' kaki' päid, hõõri' kässiga' ja sei'.

2. A' mōnō' variseri' ütli' näile: Mille tiit tii' sedä, miä ei sünnü' hingämise päivil tetä'?

3. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Kas tii' sedä ei olõ' lugõnu', miä Taavet tegi, ku täl nälg oll ja noil, kiä tääga' olli'?

4. Kuis tää Jumala kotta läts ja võit' ettepanmise leevä' ja sei ja an'd kah noilõ, kiä tääga' olli', midä üteli es olõ' luba süvvä', muil kui preestridõl.

3 Moos. 24, 9.

5. Ja tää üteli näile: Inemise Poig om kah hingämise päävä Issänd.

(S. 6—11. Matt. 12, 9—14. Mark. 3, 1—6.)

6. A' seo sündü üteli tösöl hingämise pääväl, et tää kogodusõ kotta läts ja opas; ja sääl oll üts inimene, kelle hüä käsi oll är' kuionu'.

7. A' kirätunja' ja variseri' vahe' tääd, kas tää hingämise pääväl tege terves, et kaibust tää pääle löüdä'.

8. A' tää tiise näide mõtlõmise' är' ja üteli toolõ inemisele, kel

kuionu' käsi oll: Tulõ üles ja astu' siia' kespaika; ja tää tull üles ja sais' sääl.

9. Sis üteli Jeesus näile: Ma' taha tii' käest midägi' küssü: Kas hingämise pääväl sünnüs hüvvä tetä' vai kurja tetä'? ello pästä' vai hukada'?

10. Ja tää kai ümbre näide kõiki pääle, ja üteli toolõ inemisele: Siroda' uma käsi vällä, ja tää tegi nii; ja tää käsi sai jäl' terves nii kui tōnõ.

11. A' nää' jäi' kogoni' meeledä' ja pei' üts tösõga' nõvvo, miä Jeesusõlõ tetä'.

(S. 12—16. Mark. 3, 13—19.)

12. A' noil päivil sündü, et tää vällä läts üte mäe pääle Jumalat pallõma, ja tää jäi palvõhõ Jumala poolõ kõgõ tuu üü.

13. Ja ku valgõ sai, kut's tää uma' opja' hindä mano ja valits näide siäst katstõiskümme, noid nimet tää kah apostlis.

Matt. 10, 2—4. Ap. teg. 1, 13.

14. Nuu' olli': Siimon, kedä tää kah Peetrusõs

nimitäs, ja tää veli Andreas, Jaakobus ja Johannõs, Vilippus ja Partolomeus,

15. Matteus ja Toomas, Jaakobus, Alveusõ poig, ja Siimon, kedä Selotesõs kutsutas,

16. Juudas, Jaakobusõ poig, ja Juudas Iskariot, kiä kah sai är'anjas.

(S. 17—19. Matt. 4, 23—25, 1. Mark. 3, 7—12.)

17. Ja ku tää näidega' alla tull, sais' tää lakõ pääl ja tää opja' ja suur hulk rahvast kõgõlt Juuda maalt, Jeruusalemmäst ja mereviirtsest Tiirusõst ja Siidonist,

18. Kiä olli' tulnu' tää kuulma ja et nää' võisi' terves saia' umast haigusõst, ja kedä roojat-sist vaimõst vaivati; ja nää' sai' terves.

19. Ja kõik rahvas püüs tää külge puttu', sest vägi läts tääst vällä ja tegi kõik terves.

(S. 20—23. Matt. 5, 3. 4. 11. 12.)

20. Ja tää nõs't uma' silmä' opjidõ pääle, ja üteli: Õnsa' olõt tii' vaimumst vaesõ'; sest tii' perält om Jumala riik.

21. Õnsa' olõt tii', kel nüüd nälgi om, sest tii' saat täüs. Õnsa' olõt tii', kiä tii' nüüd ikõt, sest tii' naarat.

Ilm. 7, 16. 17. Laul. 126, 5. 6.
Jees. 61, 3.

22. Õnsa' olõt tii', ku inemise' teid vihkasõ' ja ku nää' teid vällä heitvä' kogodusõst ja laimasõ' ja põlgva' tii' nime är' kui üte halva nime inemise Puja peräst.

23. Rõõmustagõ' seol pääväl ja ilotõlgõ', sest kae', tii' palk om suur taivah; sest näide vanõmba' tei' niisama prohvetele.

24. A' hädä teile, kiä tii' rikka' olõt; sest tii' rõõmustamine om jo' tii' käeh.

Aamos 6, 1. Luuk. 16. 25. Jaak. 5, 1.

25. Hädä teile, kiä tii' täüs olõt, sest tii' olõt näläh. Hädä teile, kiä tii' nüüd naarat; sest tii' kurvastat ja ikõt.

Jees. 5, 2°; 65, 13. 14.

26. Hädä teile, ku kõik inemise' hüvvä teist kõnõlõsõ'; sest näide vanõmba' tei' niisama võlssprohvetele.

Jaak. 4, 4. Miik. 2, 11.

(S. 27—36. Matt. 5, 39—48.)

27. A' teile, kiä tii' kuulõt, üttele ma': Armastagõ' ummi vihamiichi, tekke' hüvvä noilõ, kiä teid vihkasõ'.

Room. 12, 14. 20.

28. Önnistagõ' noid, kiä teid är' vanva', pal-lõlgõ' noidõ iist, kiä teile liiga tegevä'.

29. Kiä sullõ tõsõ kõrva pääle lüü, toolõ paku' kah tõist; ja toolõ, kiä su' särgi är' võtt, är' kiilku' kah hamõht.

Room. 12, 17.

30. A' anna' egalõ-ütele, kiä sinno pallõs ja kiä su' käest su' uma är' võtt, tuu käest är' küsügu' tagasi.

5 Moos. 15, 7.

31. Ja nii, kuis tii' tahat, et inemise' teile teesi', niisama tekke' tii' kah näile.

Matt. 7, 12.

32. Ja ku tii' noid armastat, kiä teid armastasõ', määne teno teil tuust om? Sest patadsõ' armastasõ' kah noid, kiä näid armastasõ'.

33. Ja ku tii' uma hüä-tegijilõ hüvvä tiit, määne teno teil tuust om? Sest

patadsõ' tegevä' tuud-samma kah.

34. Ja ku tii' noilõ lainat, kelle käest loodat jäl' kätte saia', määne teno teil tuust om? Sest patadsõ' lainasõ' kah patatsilõ, et nää' tuu võrra jäl' saasi'.

3 Moos. 25, 35. 36.

35. A' armastagõ ummi vihamiichi ja tekke' hüvvä ja lainakõ', et tii' midägi' tuu vasta ei looda'; sis om tii' palk suur, ja tii' olõt Kõgõkorgõmba latsõ'; sest tää om helde tennämäldä' ja kurjo vasta.

Laul 37. 26.

36. Selle olkõ' armulitse', nii kuis tii' Esä kah armuline om.

(S. 37—49. Matt. 7.)

37. Ja är' mõistku' kohut, sis ei mõistõta' kah tii' pääle kohut; är' mõistku' hukka, sis ei mõistõta' kah teid hukka.

Room. 2, 1.

38. Ankõ' andis, sis andas teile andis; ankõ', sis andas teile; üts hüä kinni' litsut ja kuhäga' ja raputõt mõõt andas tii' rüppi; sest tuusama mõöduga', minka' tii'

mõõdat, mõõdõtas jäl' teile.

39. A' tää üteli näile tähendämise sõna: Kas sōkō vōi sōkōlō tiid juhataida'? Kas nää' mõlōmba' hauda ei sata'?

Matt. 15, 14.

40. Ei opja olō' ülemb kui tää oppaja; a' ega-üts tävveste opat om kui tää oppaja.

Matt. 10, 24. 25. Joh. 15, 20.

41. A' miä sa' pindu näet uma vele silmäh, a' palki su' umah silmäh ei panō' sa' tähele?

42. Vai kuis vōit sa' uma vele vasta üldä': Veli, lasō', ma' kisu pinnu su' silmäst vällä ja esi' ei näe' sa' palki umah silmäh? Oh sa' salajanō! kisu' inne palk umast silmäst vällä ja sis viil kae' pind vällä kisku' uma vele silmäst.

43. Sest tuu ei olō' hüä puu, miä halva viljä kand, ega' halv puu, miä hüvvä viljä kand.

Matt. 12, 33.

44. Sest eka puud tundas tää viläst; sest oräivitsost ei koräta' viinamarjo ega' ohtjist viinamarä tsäuko.

Kaal. 5, 19.

45. Hüä inemine tuu hüvvä vällä uma süäme hüäst varandusōst; ja kuri inemine tuu kurja vällä uma süäme kuräst varandusōst, sest midä süä täüs om, tuust kõnölōs suu.

Matt. 12, 34. 35. Mark. 7, 21

46. A' miä tii' minno hōikat: Issänd, Issänd! ja ei tii', miä ma' ütle?

Maal. 1, 6.

47. Egaüts, kiä mu' mano tulō ja kuuld mu' sōnno ja tege noidō perrä, tuud taha ma' teile näüädä', kelle sugunō tää om.

Joh. 7, 17. Jaak. 1, 22.

48. Tää om inemise sugunō, kiä maja ehit, ja kaiv' ja süvvä kaiv', ja pan'd tää alosō kaljo pääle; a' ku suur vesi tull, käve juuskja vesi tuu maja pääle, ja es vōi' tuud liigutada', sest tää alos oll kaljo pääle pant.

49. A' kiä kuuld ja ei tii', tuu om üte inemise sugunō, kiä maja ehit maa pääle ilma alosōlda', ja juuskja vesi käve tää pääle ja sedämaid sattō tää maaha, ja tuu maja sadamine oll suur.

7. Päätükk.

Üte pääligu sulasöst. Naini nooröst mehest. Johannösö lähätelüst. Pafutsöst naasest.

(S. 1—10. Matt. 8, 5—13.)

A' peräst, ku tää kõik uma' kõnnō' rahva kuuldōh oll lõpōtanu', läts tää Kapernauma.

2. Ja üte pääligu sulanō, kiä tää meelest kallis oll, tuu oll haigō ja kuulmise pääl.

3. A' ku tää Jeesust kuul'd, lähät tää Juuda rahva vanōmba' tää mano ja pallōl tääd, et tää tulōsi' ja tää sulasō terves teesi'.

4. A' ku nää Jeesusō mano sai', palssi' nää' tääd väega' ja ütli': Tää om sedä väärt, et sa' tälle sedä tiit.

5. Sest tää armastas mii' rahvast ja kogodusō kua om tää esi' meile üles ehitänü'.

6. Ja Jeesus läts näidega'; a' ku tää es olō inämp majast kavvōh, lähät päalik uma' sõbra' tää mano ja käs'k tälle üldä': Issänd, är' võtku' sedä vaiva nätä'; sest ma' ei olō' väärt, et sa' mu' katusō ala tulōt.

7. Selle ei olō' kah ma' hinnäst väärt arvanu' su' mano tullaki'; a' ütle üts sõnagi', sis saa mu' sulanō terves.

8. Sest ma'ki' olō inemine, tōsō valitsusō ala säet, ja mu' all om sõamiihi ja ma' ütle ütele: Mine', ja tää lätt; ja tōsōlō: Tulō', ja tää tulō; ja umalō sulasōlō: Tii' sedä, sis tää tege.

9. A' ku Jeesus sedä kuul'd, pan'd tää tääd immes ja kään'd ümbre ja üteli rahvalō, kiä perrä käve: Ma' ütle teile, säänest usku ei olō' ma' lisraelistki' löüdnü'!

10. Ja ku nuu', kiä vällä lähätedü', jäl' kodo sai', löüsi' nää' haigō sulasō terve olōvat.

11. Ja tuu sündü tōsōl pääväl, et tää üteli liina läts, midä kutsutas Nainis ja tääga' läts pallō tää opjit ja pallō rahvast;

12. A' ku tää liina värehti lähkeste sai, kae', sis kanti koolnut vällä, tuu oll uma imä ütsik poig ja imä oll läsk; ja pallō liina rahvast oll tääga'.

13. Ja ku Issänd tääd nägi, sis oll täl väega' hallõ miil tää peräst ja ütäl tälle: Är' ikku'.

14. Ja ku tää lähkeste sai, nakas' tää kirstust kinni', a' kanja' saisi', ja tää ütäl: Nuurmiis, ma' üttele sullõ, tulõ' üles!

15. Ja koolnu' istõ üles ja nakas' kõnõlõma ja tää an'd tääd tää imäle.

16. A' hirm tull kõiki pääle ja avvusti' Jumalat ja ütli': Üts suur prohvet om mii' siäh nõsnu' ja Jummal om umma rahvast tulnu' kaema.

17. Ja seo kõnõ' tää üle viidi lakkä läbi kõgõ Juudamaa ja kõiki paiko säääl ümbretsõõri.

(S. 18—35. Matt. 11, 2—19.)

18. Ja sedä kõik kuu-ludi' Johannõsõlõ tää opja'; ja Johannõs kut's hindä mano kats umist opjist,

19. Ja lähät näid Jeesusõ mano ja käs'k tälle üldä': Kas sa' seo olõt, kiä piät tulõma, vai om meil tõist uuta'?

20. A' ku mehe' tää mano sai', ütli' nää': Ristjä Johannõs om meid

su' mano lähätänü' ja käs'k üldä': Kas sa' tuu olõt, kiä piät tulõma, vai om meil tõist uuta'?

21. A' tuulsamal tunnil tegi tää mitu terves tõbõst ja mitmõst vaivast ja kurõst vaimõst ja mitmõlõ sõkõlõ kinke tää nägemise.

22. Ja Jeesus kos't ja ütäl näile: Minke' ja kuulutagõ' Johannõsõlõ, miä tii' olõt nännü' ja kuulnu', et sõkõ' nägevä', jalolda' käüvä', pidalitõbidsõ' saava' puh-tas, kõrvolda' kuulva', koolnu' nõsõsõ' üles, vaesilõ kuulutõdas ar-muoppust. Jees. 35, 5.

23. Ja õnnis om tuu, kiä hinnäst mu' peräst ei pahanda'.

24. A' ku Johannõsõ käskjala' olli' är' lännü', nakas' tää Johannõsõst rahvalõ kõnõlõma: Miä tii' olõt vällä lännü laandõ kaema? Pääde-ruugu, midä tuul liigutas?

25. Vai midä tii' olõt kaema lännü' vällä? Ütte inemist pehmidõ rõivastõga' ehitet? Kae',

kiä kallih rōivih ja liha hellütämiseh eläse', nuu' omma' kuniglikah kuõh.

26. Vai midä tii' olõt kaema lännü' vällä? Ütte prohvetit? Tõtõslikult, ma' ütles teile: Kiä viil inämp om, kui prohvet.

p. 1, 76.

27. Tää om tuu, kellest om kirotoit: Kae', ma' saada uma engli su' palgõ ette, kiä su' tiid su' iih valmistas.

Maal. 3, 1.

28. Sest ma' ütles teile: Noidõ siäst, kiä naasest omma' sündünü', ei olõ suurõmbat prohvetit kui Ristjä Johannõs; a' kiä vähämb Jumala riigih, om suurõmb tääd.

29. Ja kõik rahvas, kiä tääd kuul'd ja tõlneri', kiä Johannõsõ ristmise-ga' olli' ristidü', kiti' Jumalat õigõs.

p. 3, 7. 12. Matt. 21, 32.

30. A' variseri' ja käsutunja' põli' är' Jumala nõu näide hindä vasta ja es lasõ' hinnäst täl risti'.

31. A' Issänd ütles: Kelle sugutsõs piä ma' sedä inemiisi suku ja

kelle sugudsõ' omma' nää'?

32. Nää' omma' latsi sugudsõ', kiä turu pääl istusõ' ja hõikasõ' tõsõlõ seldsilõ ja ütles: Mii' olõmi' teile villu ajanu' ja tii' ei olõ tandsnu'; mii' olõmi' teile iku laulu laulnu' ja tii' ei olõ iknu'.

33. Sest Ristjä Johannõs om tulnu', es tää süü' leibä, es juu' viina; ja tii' ütles: Täl om kuri vaim.

Matt. 3, 4.

34. Inemise Poig om tulnu', süü ja juu ja tii' ütles: Kae', seo inemine om söödik ja viinajoodik, tõlnere ja patatsidõ sõbõr.

p. 15, 2.

35. Ummõhtõ mõistõtas tarkus õigõs kõigist umist latsist.

36. A' üts variserest pallõl tääd, et tää tääga' leibä võtasi'; ja tää lats variseri kotta ja istõ lauda maaha.

p. 11, 37.

37. Ja kae', üts naane oll liinah, tuu oll patunõ; ku tää teedä' sai, et tää variseri majah lavvah istus, tõi tää üte ala-

bastri-anoma kalli sal-
viga'.

Matt. 26, 7—13. Joh. 12, 3—8.

38. Ja tää sais' takah
tää jalgo man, ik'k ja
nakas' tää jalgo häm-
memä silmäviiga' ja
kuivat näid ummi hiu-
sidõga' ja an'd tää ja-
lolõ suud ja määre näid
salviga'.

39. A' ku variser, kiä
tääd oll kutsnu', tuud
nägi, mõtõl tää esihin-
däh ja üteli: Ku seo
olõsi' prohvet, kül' tää
sis mõistasi', kiä ja
määne naane seo om,
kiä tää külge putus;
sest tää om patunõ.

40. Ja Jeesus kos't ja
üteli tälle: Siimon, mul
om midägi' sullõ kõ-
nõlda'; a' tää üteli: Opõ-
taja, kõnõlõ'.

41. Üteli rahalainajal
oll kats võlglast, tõsõl
oll võlgu viissada tee-
nari-raha, a' tõsõl viis-
kümmed.

42. A' ku nää' es jöv-
va' massa', kinke tää
mõlõmbilõ tuu; üteli'
nüüd, kumb näist võtt
tääd inämb armastada'?

43. A' Siimon kos't ja
üteli: Ma' arva tuu, kel-

lele tää inämb om kink-
nü'. A' tää üteli tälle:
Sa' olõt õigõhõ mõistnu'.

44. Ja tää kään'd hin-
näst naase poolõ ja üteli
Siimonilõ: Kas sa' sedä
naist näet? Ma' olõ
su' maija tulnu', sa' ei
olõ' mu' jalgo jaos vett
annu': a' seo om silmä-
viiga' mu' jalgo häm-
menü' ja hindä hiusidõ-
ga' kuivatanu'.

45. Sa' ei olõ' mullõ
suud annu'; a' seo, sis-
sama, ku tää sisse tull,
es jäta' perrä mu jalolõ
suud andmast.

46. Sa' ei olõ' mu'
pääd õlliga' määrnü', a'
seo om mu' jalgo sal-
viga' määrnü'.

47. Selle üteli ma' sullõ,
tää pallõ pattõ om an-
dis ant, sest tää om
pallõ armastanu'; a' kel-
lele veitkese andis an-
das, tuu armastas veit-
kese.

48. Ja tää üteli tälle:
Su' patu' omma' sullõ
andis antu'.

p. 5, 20. 21. Matt. 9, 2.

49. Ja nuu', kiä tääga'
lavvah istõ', naksi' esi-
hindäh mõtlõma: Kiä

seo om, kiä kah patu' andis and?

50. A' tää üteli naaselõ: Su' usk om sinno avitanu'; mine' rahuga'.

p. 8, 48; 17, 19; 18, 42. Mark 5, 34.

8. Päätükk.

Jeesusõ perräkäljijä naase'. Tähendämise sõna külvjäst. Kiä omma' Kristusõ umadsõ'. Mere ja maru vaigistamine. Kuräst valmist vaivadu terves tegemine. Jai-rusõ tütre illesherändamine ja haigõ naase tervestegemine.

Ja peräst sündü, et tää läts üteli liinast ja alõvist tõistõ ja üteli jutust ja kuulut armuoppust Jumala riigist; ja nuu' katstõiskümme olli' tääga' p 4, 43.

2. Ja mõnõ' naase', kedä tää oll terves tennü' kuröst vaimõst ja tõpist, Maarja, kedä kutsutas Mahdaleenas, kellest säidse kurja vaimu oll vällä lännü',

Mark. 15, 40. 41; 16, 9.

3. Ja Johanna, kiä oll Heroodõsõ varahoitja Kuusa naane, ja Susanna ja pallõ muid, kiä tääd avidi' uma varaga'.

(S. 4—15. Matt. 13, 1—23. Mark. 4, 1—20.)

4. A' ku pallõ rahvast ütlenkuuh oli ja kõigist

liinost tää mano rühe', kõnõl tää tähendämise sõna läbi:

5. Üts külvjä läts vällä umma seemend külvmä ja ku tää kül'v, sattõ mõni tii viirde ja sõkuti är', ja tsirgu' taiva alt sei' seo är';

6. Ja mõni sattõ pae pääle, ja ku tää üles tull, kuivi tää är'; selle et täl es olõ' likõt;

7. Ja mõni sattõ ohtjido sekkä, ja ohtja' tulli' üteli üles ja läpähti' tuu är';

8. Ja mõni sattõ hüä maa pääle, ja ku tää üles tull, kan'd tää sadakõrdsõt viljä. Ku tää sedä üteli, hõigas tää: Kel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'!

9. A' tää opja' küsse' tää käest ja ütli', määne tähendämise sõna seo oll?

10. A' tää üteli: Teile om ant Jumala riigi salajit asjo mõista'; a' tõisilõ tähendämise sõnno läbi, et nää' näteh ei näe' ja kuuldõh ei kuu-!5'.

11. A' seo om seo tähendämise sõna: See-me om Jumala sõna.

1 Peetr. 1, 25.

12. A' tiiveeridse' omma' nuu', kiä sedä kuulva'; peräst tulõ kurat, võft sõna näide süämeest är', et nää' ei usu' ega' saa' õnsas.

13. A' paepäälidse' omma' nuu', kiä, ku nää' kuulva', sõna rõõmuga' vasta võtva'; a' näil ei olõ' juurt; veitkese aigu uskva' nää', ja kiusamise aol taganõsõ' nää' är'.

14. A' miä ohtjidõ sekkä satas, nuu' omma' nuu', kiä kuulva' ja är' läävä', ja näid läpähtedäs är' maailma murrõst ja rikkusõst ja seo elo himmast, ja ei kannä' valmist viljä.

15. A' miä hüä maa seeh om, nuu' omma' nuu', kiä sõnna kuulva', ja kauni ja hüä süämeht pidävä' ja kanva' viljä kannahadõh.

(S. 16—18. Mark. 4, 21—25.)

16. A' ütski' ei läüdä' küünält palama ja ei kata' sedä anomaga'

kinni' ja ei panõ' kah lavva ala; a' pand küündlejala pääle, et nuu', kiä sisse tulõva', valgõt nägevä'. Matt. 5, 15.

17. Sest midägi' ei olõ' salajah, miä ei tulõ' avalikus; ei olõ' kah midägi' varõh, miä ei saa teedä' ja ei tulõ' nättäväle.

Matt. 10, 26.

18. Selle kaegõ', kuis tii' kuulõt; sest kel iäl om, toolõ andas, ja kel ei olõ' tuu käest võõtas kah är', miä tää mõtlõs hindäl olõvat.

p. 19, 26. Matt. 13, 12.

(S. 19—21. Matt. 12, 46—50. Mark. 3, 31—35.)

19. A' tää mano tulli' tää imä ja vele' ja es või' tää lähkeste saia' rahva peräst.

20. Ja tälle kuulutõdi ja ülti: Su' imä ja su' vele' saisva' väläh, ja tahtva' sinno nätä' saia'.

21. A' tää kos't ja ütelt näile: Mu' imä ja mu' vele' omma' nuu', kiä Jumala sõnna kuulva' ja tuu perrä tegevä'.

(S. 22—25. Matt. 8, 18. 25—27. Mark. 4, 35—41.)

22. Ja ütelt pääväl sündü, et tää laiva läts

ja tää opja', ja üteli näile: Läämi' tösölö poolõ järve; ja nää' lätsi' är'.

23. Ja ku nää' laivaga' lätsi', jäi tää magama; ja tuulispää nakas' järve pääl; ja lainõ' lei laiva ja näil oll hädä käeh.

24. A' nää' tulli' tää mano ja ai' tää üles ja ütli': Opõtaja, opõtaja, mii' läämi' hukka! A' tää tull üles ja ähvärd tuult ja lainit ja nää' jäi' vaik, sis sai seo vagatsõs.

25. A' tää üteli näile: Koh om tii' usk? A' nää' pelksi' ja imehteli' ja ütli' ütstösölö: Kiä sis om, et tää kah tuult ja vett käsk, ja nuu' võtva' tää sõnna kuulda'?

(S. 26—39. Matt. 8. 28—34. Mark. 5. 1—20.)

26. Ja nää' lätsi' laivaga' Kadara rahva maalõ, tuu om Kaalilea kottal.

27. A' ku tää mäe pääle läts, tull liinast tää vasta üts miis, tuul olli' kurä' vaimu' ammust aost, ja täl es olõ'

särki säläh, ja es saisa' kotoh, a' kuulja havvoh.

28. A' ku tää Jeesust nägi, sis tänit tää väega' ja heit' tää ette maaha ja üteli suurõ helüga': Miä om mul su'ka' tege-mist, Jeesus, kõgõkorgõmba Jumala Poig! ma' pallõ sinno, et sa' minno es vaivasi'.

29. Sest tää käs'k halva vaimu inemisest vällä minnä'; sest tää oll tääd kavva aigu vaivanu'; ja tää oll ahilidõga' kinni' ja tääd hoiõti jalaravvoh, ja tää kis'k ravva' katski', ja kurivaim ai tää laandõ.

30. Ja Jeesus küsse tää käest ja üteli: Miä su' nimi om? A' tää üteli: Legion. Sest pallõ kurjo vaimõ oll timmä lännü'.

31. Ja nää' palssi' tääd, et tää näid es käsesi' süvvä minnä'.

32. A' sääl oll suur tsiakari mäe pääl söömäh; ja nää' palssi' tääd, et tää näile luba annasi' noihhõ minnä', ja tää an'd näile luba.

33. A' ku kurä' vaimu' inemisest olli' vällä tulnu', lätsi' nää' tsiko sisse, ja tsiakari heit' hinnäst üle kaala perve päält järve ja uppu är'.

34. A' ku tsiakariüsõ' näi', miä sündü, pagõsi' nää' är' ja lätsi' ja kuuludi' sedä liinah ja maal.

35. Sis lätsi' nää' vällä sedä kaema, miä oll sündünü', ja tuli' Jeesusõ mano ja löüse' inemise, kellest kurä' vaimu' olli' vällä lännü', Jeesusõ jalgo man istvat, rõvih ja targa meelega'; ja nää' pelksi'.

36. Ja nuu', kiä sedä kah olli' nännü', kuuludi' näile, kuis kuräst vaimust vaivat oll terves saanu'.

37. Ja kõik rahva hulk, kiä sääl Kadara rahva maal ümbretsõõri olli', pallõl tääd, et tää är' lääsi' näide mant; sest et suur hirm oll näide pääle tulnu'. Ja tää läts laiva ja läts tagasi.

38. A' miis, kellest kurä' vaimu' olli' vällä lännü', pallõl tääd, et tää saasi' tää mano

jäiä'; a' Jeesus saat' tää minemä ja üteli:

39. Mine' umma kotta tagasi ja kõnõlõ' üles, miä suuri asjo Jummal sullõ om tennü'. Ja tää läts ja kuulut läbi kõgõ liina, miä Jeesus tälle oll tennü'.

(S. 40—56. Matt. 9, 18—26. Mark. 5, 21—43.)

40. A' seo sündü, ku Jeesus tagasi tull, võt't rahvas tääd vasta, sest nää' oodi' tääd kõik.

41. Ja kae', üts miis Jairus nimi, tull, ja tää oll kogodusõ kua ülemb, ja tää heit' Jeesusõ jalgo ette maaha ja pallõl tääd hindä kotta tulla'.

42. Sest täl oll üts ainus tütar, arvada' katõtõiskümne aasta vanunõ, ja tuu oll kuulmah. A' ku tää sinnä' läts, lit's rahvas kõvastõ tää pääle.

43. Ja üts naane, kiä katstõiskümne aastat veretõbõh oll olnu', kiä kõik uma päätõidusõ tohtrilõ oll är' kulutanu', ja es või' ütegi' käest tervüst saia',

44. Tuu tull tää sääl taadõ ja puttõ tää särgi

palistusõ külge, ja sedämaid lõppi tää veretõbi är'.

45. Ja Jeesus üteli: Kiä om mu' külge putnu'? A' ku kõik salksi', üteli Peetrus ja nuu', kiä tää man olli': Opõtaja, rahvas tükis su' mano, ja litsva' sinno ja sa' üteli: Kiä tuu om, kiä mu' külge om putnu'?

46. A' Jeesus üteli: Üts om mu' külge putnu'; sest ma' olõ tunnu', et vägi mu'st om vällä lännü'.

47. A' ku naane nägi, et tää es või' salgustõ jäiä', sis tull tää värisedeh ja heit' tää ette maaha, tunist tälle kõgõ rahva iih üles, mändse asä peräst tää tää külge oll putnu', ja kuis tää nii sedämaid oll terves saanu'.

48. A' tää üteli tälle: Olõ' julgõ, tütär, su' usk om sinno avitanu'; mine rahuga'.
p. 7, 50.

49. Ku tää viil kõnõl, tull üts kogodusõ kua ülembä perrest ja üteli tälle: Su' tütär om kool-

nu', är' tekku' opõtjalõ vaiva.

50. A' ku Jeesus sedä kuul'd, kos't tää tälle ja üteli: Är' peläku', usu' õnõ, sis saa tää abi.

51. A' ku tää kotta sai, es lasõ' tää kedagi' sisse minnä' muid kui Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ ja latsõ esä ja imä.

52. A' kõik iki' ja leinsi' tääd takah a' tää üteli: Är' ikku', tää ei olõ' koolnu', a' tää maka.

53. Ja nää' naari' tääd, sest nää' tiise', et tää oll är' koolnu'.

54. A' tää ai kõik vällä ja nakas' tää käest kinni' ja hõigas ja üteli: tütärlats, nõsõ' üles!

55. Ja tää hing tull jäl' tagasi' ja timä nõssi sedämaid üles; ja tää käs'k tälle süvvä' anda'.

56. Ja tää vanõmba' heitü' är'; a' tää kiil'd näid ütelegi' sedä kõnõlõmast, miä oll sündünü'.

9. Päätükk.

Katõtõiskümne apostli välläsaatmine. Viie tuhanda mehe sülitmine. Peetrusõ tunistus. Edimäne ja tönõ kannahdamise effekuulutus. Jeesusõ muutmine. Kuräst vaimust vaivadu terves tegemine. Opjidõ avvuahnus. Jeesusõ perräkälmine.

(S. 1—6. Matt. 10, 1. 7. 9—11. 14. Mark. 6, 7—13)

A' tää kut's uma kats-tõistkümme opjat kokku ja an'd näile väe ja võimu kõiki kurjo vaimõ üle ja tõi paran-dada'?

2. Ja saat' näid vällä kuulutama Jumala riiki, ja haigit terves tegemä,

Matt. 10, 5—8.

3. Ja üteli näile: Är' võtku' midägi' tii pääle, ei keppi, ega' pauna, ei le'bä ega' rahha; är' olgu' kah üteli' kattõ särki.

4. Ja kohe kotta tii' läät, sinnä' jääge' ja säält minke' tiile.

p. 10, 5—7.

5. Ja kiä teid vasta ei võta', tuust liinast minke' vällä, puistakõ' tolmgi' ummi jaigo päält är' näile tunistusõs.

6. Ja nää' lätsi' vällä, käve' alõvit pite ja kuuludi' armuoppust ja tei' haigit terves kõigih pai-goh.

Laul 68, 10. 11. 12.

(S. 7—9. Matt. 14, 1. 2. Mark. 6, 14—16.)

7. A' nelivürst Heroo-roodõs kuul'd kõik, miä tää tegi, ja oll katõvaih-hõl, selle et mõnõ' ütli': Johannõs om kuulust üles nõsnu';

8. A' mõnõ', et Eelias om hinnäst näidäni'; mõnõ', et üts vanost prohvetest om üles nõsnu'.

9. Ja Heroodõs üteli: Johannõsõ pää olõ ma' käsknü' otsast är' rako'; a' kiä seo om, kellest ma' säänest kuulõ? Ja tää püüse tääd nätä' saia'.

(S. 10—17. Matt. 14 13—21. Mark. 6, 30—44. Joh. 6, 1—13.)

10. Ja ku apostli' tagasi tulli', kõnõli' nää' tälle, miä nää' olli' tennü'. Ja tää võt't näid hindä mano ja läts är' üteli tühjä paika kõrvalõ, sinnä' liina poolõ, midä kutsutas Petsaidas.

11. A' ku rahvas sedä teedä' sai, käve' nää' tää perrä; ja tää võt't näid vasta ja kõnõli näile Jumala riigist; ja kel-lele parandamist vaja oll, noid tegi tää terves.

12. A' päiv nakas' minemä, ja nuu katstõiskümme tulli' tää manoj ja ütli' tälle: Lasõ' rahvas är', et nää' alõvidõ ja külli sisse ümbretsõõri võiva' minnä üumajolõ ja süüki löüdä': sest mii' olõmi' siih tühäh paigah.

13. A' tää üteli näile: Ankõ' tii' näile süvvä'! A' nää' ütli': Meil ei olõ' inäp kui viis leibä ja kats kalla: olgu' sis, et mii' läämi' ja süvvä' ostami' kõgõlõ seolõ rahvalõ.

14. Sest näid oll ligi viis tuhat miist. A' tää üteli opjilõ: Laskõ' nää' maaha istu'hõõlda, viiskümmend ekka üttele.

15. Ja nää' tei' nii, ja lasi' kõik maaha istu'.

16. A' tää võt't nuu' viis leibä ja kats kalla, kai üles taiva poolõ ja õnnist noid ja mur'd ja an'd opjilõ, et rahva ette panda'.

17. Ja nää' sei', ja kõiki kõtu' sai' täüs, ja raaskõisi, miä näile oll üle jäänü', koräti kokko kats-tõiskümme korvi täüt.

(S. 18—27. Matt. 16, 13—28. Mark 8, 27—9, 1.)

18. Ja seo sündü, ku tää ütsindä oll palvõt tegemäh, olli' opja' tääga'; ja tää küsse näide käest ja üteli: Kedä minno rahvas ütles olõvat?

19. A' nää' kosti' ja ütli': Ristjä Johannõsõ; a' mõnõ': Eelia; a' tõsõ', et üts vanost prohvetest om üles nõsnu'.

20. A' tää üteli näile: A' tii', kedä tii' minno ütlet olõvat? Sis kos't Peetrus ja üteli: Jumala Kristusõ.

21. Ja tää ähvärä näid kõvastõ ja kiil'd üteli sedä kõnõlmast,

22. Ja üteli: Inemise Poig kannahatas pallõ ja heidetäs är' kui kõlbmalda' vanõmbist ja ülembist preestridõst ja kirätunjist ja tapõtas är' ja kolmadal pääväl nõsõs jäl' üles.

S. 44. p. 18. 32. 33.

23. Tää üteli kõigilõ: Ku kiäki' mu' perrä taht tulla', tuu salaku' esihinnäst är' ja võtku' uma rist egapäiv hindä

pääle ja käügu' mu' perrä!

24. Sest kiä umma ello taht hoita', tuu kaotas tää är'; a' kiä iäl uma elo är' kaotas mu' peräst, tuu hoit tääd.

25. Sest määne kasu om inemesel tuust, ku tää olõsi' kõik maailma kasus saanu' ja kaotasi' esihinnäst vai teesi' hindäle kaiho?

26. Sest kiä mu' üle ja mu' sõnost om häbenenü', tuu üle taht lnemise Poig häbenedä', ku tää tulõ uma ja pühä englidõ avvuh. Matt. 10. 33

27. A' ma üttele teile tötöstõ: Mõnõ' neist, kiä siih saisva', ei maidasa' surma, kooni' nää' nägevä' Jumala riiki.

(S. 28—36. Matt. 17, 1—9. Mark. 9, 2—9.)

28. A' arvada' katsa päävä peräst, peräst noid kõnnit johtu, et tää hindä mano võt't Peetrusõ ja Johannõsõ ja Jaakobusõ ja läts mäe pääle pallõma.

29. Ja ku tää pallõl, läts tää nägo tõsõs ja

tää rõiva' lätsi' valgõs ja läüksi'.

30. Ja kae', kats miist kõnõli' tääga', nuu' olli' Moosõs ja Eelias.

31. Näid nätti avvuh olõvat ja kõnõli' tuust, miä tää Jeruusalemmäh otsani' täüt.

32. A' Peetrus ja nuu', kiä tääga' olli', olli' rassõh unõh; a' ku nää' üles heräsi', näi' nää' tää avvuh ja nuu' kats miist tää man saisvat.

33. Ja seo sündü, ku nuu' tää mant är' minemäh olli', üteli Peetrus Jeesusõlõ: Opõtaja, siih om meil hüä olla'. Teemi' kolm maia, üte sullõ ja üte Moosõsõlõ ja üte Eelialõ; ja tää es tiia', miä tää üteli.

34. A' ku tää sedä kõnõl, tull pilv ja varäs näide üle; a' nää' pelksi', ku nää' pilve sisse sai'.

35. Ja helü tull pilvest ja üteli: Seo om mu' armas Poig, tääd kulõlgõ! p. 3, 22. Matt. 3, 17.

36. Ja ku helü sai, sis löüti Jeesus ütsindä; ja nää' jäi' vaik ja es

kuuluda' noil päivil ütelegi' midägi' noist asöst, miä nää' olli' nännü'.

(S. 37—45. Matt. 17, 14—23. Mark. 9, 14—32.)

37. A' tōsōl pääväl johtu, ku nää' mäelt alla lätsi', et pallō rahvast tää vasta tull.

38. Ja kae', üts miis rahva siäst tänit ja üteli: Opōtaja, ma' pallō sinno kae' mu' puja pääle; sest tää om mu' ainussündinü' poig.

39. Ja kae', vaim nakas tääst kinni', ja tää tänitäs sedämaid ja vaim raputas tääd nii, et tää vattu aja; ja tää lätt tääst vaivalt är', ku tää tääd piinas.

40. Ja ma' olō su' opjit pallōlnu', et nää' tää vällä ajasi', ja nää' es vōi'.

41. A' Jeesus kos't ja üteli: Oh sa' uskmalda' ja hull sugu! Kui kavva piä ma' lii' man olōma ja tii'ka' kannahama? Tuu' uma poig siiä'!

42. A' ku tää viil tulōmah oll, kis'k tääd kuri vaim ja raput tääd; a' Jeesus tōrōl roojast

vaimu ja tegi poisi terves, ja an'd tääd tää esäle.

43. A' kōik heitü' Jumala suurō avvu peräst; a' ku kōik immes panni', miä Jeesus tegi, üteli tää umilō opjilō.

44. Pankō' tii' neo' kōnnō' ummi kōrvo. Sest Inemise Poig andas är' inemiisi kätte.
S. 22.

45. A' nää' es mõista' sedä sōnna ja seo oll näide iist varjo pant, et nää' sedä es tunnō'; ja nää' pelksi' seo sōna peräst tää käest küssü'.

(S. 46—50. Matt. 18, 1—5. Mark. 9, 33—40.)

46. A' näide siäh tull arvamine, kiä kül' om näide siäst suurōmb?

47. A' ku Jeesus näide süäme mõtlōmist nägi, sis vōt't tää üte latsōkōsō ja pan'd tuu hindä kōrvalō saisma

48. Ja üteli näile: Kiä seo latsōkōsō mu' nimel vasta vōtt, tuu vōtt minno vasta; ja kiä iäl minno vasta vōtt, tuu vōtt seo vasta, kiä minno om saatnu'; sest kiä teist

kõigist vähämb om, tuu om suur.

Matt. 10, 40.

49. A' Johannõs kos't ja üteli: Opõtaja, mii' näimi' üte kurjo vaimõ su' nimel vällä ajavat; ja mii' olõmi' tääd kiilnõ', sest et tää mii'ka' su' perrä ei käü'.

50. Ja Jeesus üteli tälle: Är' kiilku', sest kiä mii' vasta ei olõ', tuu om mii' puult.

51. A' seo sündü, ku nuu' päävä' kätte sai', et tääd üles võõtas, sis püüird tää julgõhõ uma palgõ Jerusalemmä poolõ minemä.

Mark. 10, 32.

52. Ja tää lähät hindä ette käskjala' ja nuu' käve' ja lätsi' ütte Saamaria rahva alõvihe, tälle üümaia valmis-tama.

53. Ja nää' es võta' tääd vasta, selle et tää oll Jerusalemmä poolõ minemäh.

54. A' ku tää opja' Jaakobus ja Johannõs sedä näi', ütli' nää': Issänd, tahat sa', sis tahami' mii' kāske' tulõ taivast maaha tulla' ja

näid är' häötädä'. nii kuis Eeliaski tegi?

2 Kun. 1, 10—12.

55. A' tää kää'n'd hindä ümbre, tõrõl näid ja üteli: Tii' ei tiä', mändse vaimu latsõ tii' olõt.

Kaal. 5, 22. Eeves. 5, 9.

56. Sest Inemise Poig ei olõ' tulnu' inemiisi hingi hukka saatma, a' är' pästmä. Ja nää' lätsi' tõistõ alõvihe.

(S. 57—60. Matt. 8, 19—22.)

57. A' seo sündü, ku nää' sinnä' lätsi', et üts tii pääl tälle üteli: Issänd, ma' taha su' perrä käv-vü', kohe sa' iäl läät.

58. Ja Jeesus üteli tälle: Rebäsil omma' oosõ' ja tsirgal taiva all omma' pesä'; a' Inemise Pujal ei olõ' asõnd, kohe tää pää võisi' panda'.

2 Kor. 8, 9.

59. A' tää üteli ütele tõsõlõ: Käü' mu' perrä; A' tuu üteli: Issänd, anna' mullõ luba minnä' ja uma esä inne maaha matta'.

60. A' Jeesus üteli tälle: Lasõ' kuuluil uma' kuulu' matta'; a' sa' mine' ja kuuluda' Jumala riiki.

61. Ja üis tōnō üteli kah: Issänd, ma' taha su' perrä kävvü'; a' anna' luba inne Jumalaga' jät-tä' noid, kiä mu' majah omma'

62. A' Jeesus üteli tälle: Ei ütski', kiä uma käe adra külge pand ja kaes tagasi, ei kölba' Jumala riigile.

Eebr, 10, 38. 39.

10. Päätükk.

Säitsmekümne opja välläsaatmine. Jeesusō tenopalvō. Tähdämise sõna Saamaria mehesf. Marta ja Maarja.

(S. 1—12. Kae' Matt. 10, 7—16.)

A' peräst sedä sääd' Issänd kah tōist säidsekümmend ja saat' näid katō kaupa hindä ette ekka liina ja paika, kohe tälgi' oll minek.

2. Sis üteli tää näile: Pōimmist om pallō, a' veidü' tüütegijit; selle pallōlgō' pōimu Issändät, et tää tüütegijit hindä pōimulō võtasi' vällä saata'.

Matt. 9, 37. 38. Joh. 4, 35.

3. Minke'! Kae' ma' saada teid kui voonakōisi' sussō sekkä.

4. Är' kanku' rahakotti ega' pauna ega'

kängi ja är' teretägu' kedägi' tii pääl.

5. Kohe maija tii' sisse läät, sääl ülge' edimält: Rahu olgu' seolo majalō.

6. Ja ku sääl om üts rahu lats, sis hingäs tii rahu tää pääl; a' ku ei olō, sis tulō seo tii pääle tagasi.

7. A' sinnä' maija jääge', sööge' ja joogō', miä näil om; sest tüütegijä om uma palga väärt; är' käügu' ütest majast tōistō. 1 Kor. 9, 14.

8. Ja kohe liina tii' läät, ja nää' teid vasta võtva', sääl sööge', miä tii' ette pandas;

9. Ja tekke' tuu kotusō haigō' terves ja ülge' näile: Jumala riik om tii' lähkeste tulnu'.

10. A' kohe liina tii' läät, ja nää' ei võta' teid vasta, säält minke' vällä tää huulitsidō pääle ja ülge': Mark. 6, 11.

11. Kah tolmu, miä tii' liinast om mii külge naanu', pühimi' mii' är' teile; Ummōhtō piät tii' sedä tiidmä, et Jumala riik tii' man om olnu'.

12. A' ma' ütle teile, et seol pääväl om soodoma rahval hõlpsamp põlv kui sändsel liinal.

13. Hädä sullõ Korat-sin, hädä sullõ Petsaida! sest ku Tiirusõh ja Siidonih neo' vägevä' teo' olõsi' sündünü', miä tii' man omma' sündünü', kül' nää' olõsi' innemuis-tõ kotirõivih ja tuhah istuh miilt parandanu'.

Matt. 11, 21—23.

14. Selle om Tiirusõl ja Siidonil hõlpsamp põlv kohtuh kui teil.

15. Ja sa', Kapernaum, kiä sa' taivast saani' olõt ülendet, sinno tou-gatas põrguni' maaha.

16. Kiä teid kuuld, tuu kuuld minno, ja kiä teid är' põlg, tuu põlg minno är'; a' kiä minno är' põlg, tuu põlg tuu är', kiä minno om saatnu'.

Matt. 10, 40. Joh. 13, 20.

17. A' nuu' säitse-kümmend tulli' rōõmuga' tagasi ja ütli': Issand, kurä' vaimuki' omma' mii' võimu all su' nimel.

18. A' tää üteli näile: Ma' näi saadani kui väl-gi taivast maaha sadavat.

Joh. 12, 31. Ilm. 12, 8. 9.

19. Kae' ma' anna teile võimu matõ ja korpionõ pääle astu' ja vainlasõ kõgõ väe pääle; ja mi-dägi' ei tii' teile kaihho.

Laul. 91, 31. Mark. 16, 18.

20. Ummõhtõ är' olgu' selle rōõmsa', et vaimu' tii' võimu all omma', a' olkõ' inämb rōõmsa', et tii' nime' taivahe omma' kirja pantu'.

(S. 21. 22. Matt. 11, 25—27.)

21. Tuulsamal tunnil oll Jeesus vaimuh väega' rōõmsa ja üteli: Ma' tun-nista su' avvu üles, Esä, taiva ja maa Issand, et sa' sedä tarko ja mõist-likka iist olõt varjo pan-nu' ja olõt sedä avaldanu' vähämbilõ. Tõtõstõ, Esä, seo om nii su' meeleveräst olnu'! Ja tää kää'n'd hinnäst op-jidõ poolõ ja üteli:

22. Kõik om mullõ mu' Esä annu' ja ütski' ei tunnõ', kiä Poig om, kui õnõ Esä ja kiä Esä om, kui õnõ Poig ja kellele Poig sedä taht avaldada'.

Matt. 28, 18. Joh. 1, 18.

23. Ja tää kää'n'd hindä opjidõ poolõ ja üteli näile esierälde: Õnsa' omma' nuu' silmä', kiä nägevä', miä tii' näet:

24. Sest ma' ütle teile, et pallõ prohvette ja kuningit om tahtnu' nä-tä', miä tii' näet, ja ei olõ' nännü', ja kuulda', miä tii' kuulõt, ja ei olõ' kuulnu'.

1. Peetr. 1, 10.

(S. 25—28. Kae' Matt. 22, 35—40. Mark 12, 28—34.)

25. Ja kae' üts käsu-tunja astõ ette, kiusas tääd ja üteli: Opõtaja, miä piä ma' tegemä, et ma' igävätse elo peri?

p. 18, 18—20.

26. A' tää üteli tälle: Miä om käsuraamatuhe kirotõt? Kuis sa' loeti?

27. A' tää kos't ja üteli: Armasta' lssändät, umma Jumalat kõgõst umast süämest ja kõgõst umast hingest ja kõgõst umast väest ja kõgõst umast meelest ja umma lähemäist kui esihinnäst.

28. A' tää üteli tälle: Sa' olõt õigõhõ kostnu'; tii' sedä, sis om sul elämist.

3 Moos. 18, 5. Matt. 19. 17.

29. A' tää tahtõ esihinnäst õiendada' ja üteli Jeesusõlõ: Kiä sis om mu' lähemäne?

30. A' Jeesus kos't ja üteli: Üts inemine läts Jeruusalemmäst alla Jee-

riigo poolõ ja sattõ rüüv-lidõ kätte; ku nuu' tää rõiva' olli' är' riisnu' ja päälegi' lüüke annu', lätsi' nää' är' ja jäti' tää puulkuulult maaha.

31. A' üts preestri läts johtumiisi tuud tiid alla ja ku tää tääd nägi, läts tää müüdä;

32. Ja niisama kah üts Leevit, ku tää sinnä' paika sai, tull tää ja kai ja läts müüdä.

33. A' üts Saamaria miis käve tuud tiid ja tull tää mano; ja ku tää tääd nägi, sai tää süä hallõs.

34. Ja tää astõ lähkeste ja mähke tää haava' kinni' ja vali õlli ja viina sisse, nõs't tää kah uma eläjä sälgä ja vei tää üümajalõ ja kan'd huult tää iist.

35. Ja ku tää tõsõl pääväl är' läts, võt't tää kats teenarirahha vällä ja an'd perremehele ja üteli tälle: Kanna' huult tää iist ja miä sa' viil kulutat, tuud taha ma' tagasi tullõh sullõ massa'.

36. Kedä sa' nüüd noist kolmõst arvat selle lä-

hembä olõvat olnu', kiä rüüvlidõ kätte oll sadanu'?

37. A' tää üteli: Tuu, kiä tää pääle halõst. Sis üteli Jeesus tälle: Mine' ja tii sa' niisama.

Joh. 13, 17.

38. A' seo sündü, ku nää' käve', sis läts tää üttele alõvihe; a' üts naane, Marta nimi, võt't tää vasta umma maija.

39. Ja täl oll sõsar, kedä Maarjas kutsuti, tuu istõ kah Jeesusõ jalgo iih ja kullõl tää kõnõht.

40. A' Martal oll pallõ tegemist mitmesugudsõ tüüga' ja tää tull sinnä' ja üteli: Issänd, kas sa' seost ei hooli', et mu' sõsar minno lask ütsindä' vaiva nätä'? Et üteli: nüüd tälle, et tää minno kah avitasi'.

41. A' Jeesus kos't ja üteli tälle: Marta, Marta, sa' murõhtat ja tiit hindäle tülü mitmõ asä peräst,

42. A' üttele asja om vaja: Maarja om hüä osa valinu', sedä ei võõta' tää käest är'.

Matt. 6, 33.

11. Päätükk.

Jeesus oppas palvõt tegemä ja aja üttele kurä vaimu vällä. Joona täht. Nuummise jutus varisere ja kirjätunjidõ tigõhusõ ja salaja meele vastu.

Ja seo sündü, et tää üteli paigah oll pallõmah ja ku tää oll lõpõtanu', üteli üts tää opjist tälle: Issänd, oppa' meid pallõma, nii kui Johannõs ummi opjiti om opanu'.

(S. 2—4. Matt. 6, 9—13.)

2. A' tää üteli näile: Ku tii' pallõti, sis ülge': Mii' Esä, kiä sa olõti taivah! pühendedüs saagu' su' nimi, su' riik tulgu'; su' tahtmine sündügu' kui taivah nii kah maa pääl;

3. Mii' igapääväst leibä anna' meile egapäiv;

4. Ja anna' meile andis mii' patu', sest mii' kah annami' andis kõigilõ, kel mii'ka' võlgu om; ja är' saatku' meid kiusatustõ, a' pästä' meid är' kuräst.

5. Ja tää üteli näile: Kellel tii' siäst om sõbõr ja tuu tulõsi' keskuüse tää mano ja ütlesit tälle: Sõbõr, laina' mullõ kolm leibä;

6. Sest mu' sōbōr om tii päält mu' mano tulnu', ja mul ei olõ', miä ma' tää ette vōisi' panda'.

7. Ja tää tarōst kostasi' ja ütlesi': Är' tekku' mullõ vaiva; jo' uss om tappa pant ja mu' lat-sōkōsō' omma mu'ka' sängüh; ma' ei vōi' üles tulla' ja sullõ anda'.

8. Ma' ütle teile: Ku' tää kah selle üles es tulōsi' ja tälle es annasi', et tää tää sōbōr om, sis tulõ tää ummōhtõ tää kangõ pääle käümise peräst üles ja and tälle nii pallõ, kui tälle vaja om.

(S. 9—13. Matt. 7, 7—11.)

9. Ja ma' ütle teile kah: Pallõlgõ', sis andas teile; otskõ', sis lövvät tii'; koputagõ', sis tetäs teile vallalõ.

10. Sest egaüts, kiä pallõs, tuu saa, ja kiä ots, tuu löüid, ja kiä koputas, toolõ tetäs vallalõ.

Joh. 14, 13.

11. A' määne esä om tii' siäh, kelle käest poig leibä pallõs, kas and tää tälle kivi? Ku' tää kah kalla pallõs, kas

tää and tälle hussi kala asōmõlõ?

12. Vai kah, ku' tää munna pallõs, kas tää and tälle korpioni?

13. Ku' nüüd tii', kiä tii' kurä' olõt, mötlõt hüvvi andit anda' umilõ lat-silõ; kui pallõ inämb and taivanõ Esä Pühhä Vaimu noilõ, kiä tääd pallõsõ'.

(S. 14—26. Matt. 12, 22—30. 43—45. Mark. 3, 22—27.)

14. Ja tää ai üte kurä vaimu vällä ja tuu sama oll keeeldä'. A' ku' kuri vaim oll vällä lännü', sis johtu, et keeeldä' kõnõl ja rahvas pan'd sedä immes.

15. A' mõnõ' noidõ siäst ütli': Tää aja kurjo vaimõ vällä Peeltsebuli, kurä vaimõ ülembä, läbi.

16. A' tōsõ' kiusi' tääd ja küsse' tää käest imme tähte taivast.

Matt. 16, 1. Mark. 8, 11.

17. A' tää mõis't näide mõttõ är' ja üteli näile: Ega kunigriik, miä hindä vaihhõl tülüh om, lätt hukka ja koda satas kua pääle.

18. A' ku' saadan kah esihindäga' tülüh om,

kuis vōi tää kuningriik jäiä' saisma? et tii' ütlet minno Peeltsebuli läbi kurjo vaimō vällä ajavat.

19. A' ku ma' Peeltsebuli läbi kurjo vaimō vällä aja, kelle läbi ajava' tii' puja' näid vällä? Selle omma' nää' teile kohtumōistjis.

20. A' ku ma' Jumala sōrmō läbi kurjo vaimō vällä aja, sis om Jumala riik tii' mano tulnu'.

21. Ku üts sōariistoga' ehitet väkev umma kota hoit, sis om tää vara rahul.

22. A' ku üts vägevämp tääd tää pääle tulō, ja tääd är' vōit, sis vōtt tää är' kōik tää sōariista', mink pääle tää luuf', ja jaga tää saagi vällä.

23. Kiä mu' puult ei olō', tuu om mu' vasta; ja kiä mu'ka' ei korja', tuu pill är'. p. 9, 50.

24. Ku ropunō vaim inemisest om vällä län-nü', sis käü tää kuivō paiko läbi ja ots hingämist; ja ku tää ei lövvä', sis ütles tää: Ma' taha

ümbre käändä' umma kotta, kost ma' olō vällä tulnu'.

25. Ja ku tää tulō, sis löüid tää tuu luvvaga' pühidü ja ehitedü.

26. Sis lätt tää ja vōtt hindäga' tōist säidse vaimu, kiä kurōmba' omma' tääd hinnäst, ja ku nää' sinnä' sisse tulōva', sis eläse' nää' säääl, ja lätt tuu inemise perämäne lugu halvōmbas kui edimäne.

27. A' seo sündü, ku tää sedä kōnōl, nōs't üts naane rahva siäh umma hellü ja ütlet tälle: Önnis om iho, miä sinno om kannu', ja rinna', midä sa' olōt imenü'.

p. 1, 28. 48.

28. A' tää ütlet: Jah! õnsa' omma' nuu', kiä Jumala sōnna kuulva' ja tuud alalō hoitva'.

p. 8, 15. 21. Joh. 15, 7. Jaak. 1, 21.

(S. 29—32. Matt. 12, 38—42.)

29. A' ku rahvas oll kokko tulnu', nakas' tää ütlemä: Seo sugu om tikō, ots immetähte, ja tälle ei anda' tähte, muud kui õnō prohvedi Joona täht. Matt. 16, 4.

30. Sest nii kuis Joonas Niinevi rahvalõ om tähes saanu', nii om kah Inemise Poig seolõ suulõ. Joon. 3, 1. 2. n. i. s.

31. Kuninga imänd lõuna puult tulõ üles kohtuhe seo suu rahvaga' ja mõist näid hukka; sest tää tull maa otsast Saalomoni tarkust kuulma; ja kae', siih om inämb kui Saalomon. 1 Kun. 10, 1.

32. Niinevi liina mehe' tulõva üles kohtuhe seo suuga' ja mõistva' sedä hukka; sest nää' parandi' miilt Joonas jutusõ pääle; ja kae' siih om inämb kui Joonas. Joon. 3, 5.

33. A' ütski' ei panõ' küünält palama, ei panõ' sedä varjo ega' anoma ala, a' küündlejala pääle, et nuu', kiä sisse tulõva', valgõt näesi'. p. 8, 16. Matt. 5, 15.

(S. 34—36. Matt. 6, 22. 23.)

34. Silm om iho küünäl; ku nüüd su' silm selge om, sis om kah kõik su' iho selge; ku tää halv om, sis om kah su' iho pümme.

35. Selle kae', et valgus, miä su'h om, pümehüs ei olõ'.

36. Ku nüüd kõik su' iho selge om, et täl sukugi' pümehüst ei olõ', sis om tää kõik selge, nii kuis küünäl uma valgõga' sinno valgustas.

37. A' ku tää viil kõnõl, pallõl tääd üts variser, et tää tää man lõunat süüsi'; ja tää läts sisse ja istõ lauda. p. 7, 36; 14, 1.

38. A' variser pan'd immes, ku tää nägi, et tää inne lõuna-söömäaigu hinnäst es mõsõ'. Matt. 15, 2.

(S. 39—52. Kae' Matt. 23, 1—36.)
39. A' Issänd üteltälle: Tii' variseri' tiit kül' välästpiteme pikri ja livva puhtas; a' seestpiteme olõt tii' täüs riismist ja tigõhust.

40. Tii' rumala', kas tuu, kiä välästpididse om tennü', kah seestpidist ei olõ' tennü'?

41. Ummõhtõ ankõ' vaesilõ, miä sääl seeh om, ja kae', sis om teil kõik puhas.

42. A' hädä teile vari-
serele, et tii' kümnest
massat mündist ja ruu-
dist ja kõgõst aia vi-
läst, ja läät kohtust
ja Jumala armastusõst
müüdä! Sedä piäsi'
tegemä ja tõist es piäsi'
maaha jätmä.

43. Hädä teile, vari-
serele! Sest tii' armas-
tat edimäst pinki kogo-
dusõ kuõh ja teretämist
turgõ pääl. p. 20, 46.

44. Hädä teile, oh kirä-
tunja' ja variseri'! Tii'
salaliku'! kiä tii' olõt
kui tiidmäldä' havva',
kost üle rahvas käü ja
ei tiä' sedä.

45. A' üts käsutunjist
kos't ja ütäl tälle: Opõ-
taja, et sa' sedä ütlet,
sis teotat sa' meid kah.

46. A' tää ütäl: Hädä
kah teile, käsutunjilõ,
sest tii' panõt inemiisi
pääle kuurma', miä
rassõ', ja esi' ei putu'
tii' noidõ kuurmidõ
külge ei ütegi' sõrmõga'.

47. Hädä teile! Sest
tii' ehität prohvette hav-
va'; a' tii' vanõmba'
omma' näid är' tapnu'.

48. Selle tunistat tii',

et teil hüä miil om ummi
vanõmbidõ tekast; sest
nää' omma' näid kül'
tapnu', a' tii' ehität näide
havva'.

49. Selle om kah Ju-
mala tarkus ülnü': Ma'
saada näide mano proh-
vette ja apostlit, ja nää'
tapva' mõnõ' noist är'
ja kiusasõ' näid takah.

50. Et kõiki prohvette
verd, midä maailma aso-
tamisest om är' valõt,
seo suu käest kü-
sütäs,

51. Aabeli verest Saa-
karia vereni', kiä hukka
sai altri ja Jumala kua
vaihhõl. Tõtõstõ ma'
üttele teile, sedä küsütäs
seo suu käest.

52. Hädä teile käsu-
tunjilõ! Sest tii' olõt
tunmise võtmõ är' võt-
nu'; esi' ei olõ' tii' sisse
lännü', ja keelät noid
är', kiä sisse lääsi'.

53. A' ku tää sedä
näile ütäl, naksi' kirä-
tunja' ja variseri' kõ-
vastõ tää pääle käümä
ja tää suust sõnno vällä
sunma mitmõst asäst.

54. Ja nää' vahe' tää
ja püüse' midägi' tää

suust kätte saia', et nää' saasi' tää pääle kai-vada'. p. 20, 20.

12. Päätükk.

Hoiatamine salaliku meele, pelgikkusõ ja ahnusõ iist. Manitsus valva' ja leplik olla'. Tähe' aost.

Sis, ku mitu tuhat rahva siäst olli' kokko tulnu', nii et nää' üts tōist sõki', nakas' tää kõnõlõma umilõ opjilõ: Kõgõ inämb hoitkõ' varisere hapnõ kohetusõ iist, miä salalik miil om.

Matt. 16, 6. Mark. 8, 15.

(S. 2—9. Matt. 10, 26—33.)

2. A' midägi' ei olõ' kinni' katõt, miä avalikus es tulõsi'; ega' olõ' salajah, midä teedä' es saiasi'. p. 8, 17. Mark. 4, 22.

3. Selle, miä tii' püme hüseh kõnõlõt, tuud kuuldas valgusõh; ja miä tii' kambrõh üts tōsõ kõrva olõt kõnõlnu', tuud kuulutõdas katustõ pääl.

4. A' ma' ütle teile, umilõ sõbrolõ: Är' peläku' näid, kiä iho är' tapva' ja ei vōi' peräst inäp midägi' tetä'.

5. A' ma' taha teile näüdädä', kedä pelädä'; peläke' tääd, kel peräst är'tapmist vōim käeh om põrguhe heitä'. Tõ tōstõ ma' ütle teile, tuud peläke'.

6. Kas viis varblast katõ veeringi iist ei müvvä', ja ütte ainust ei olõ' Jumala iih är' unõhtõt.

7. A' tii' hiusõki' päh omma' kõik är' loedu'. Selle är' peläku'; tii' olõt ülembä' kui mitu varblast.

8. A' ma' ütle teile: Kiä minno üles tunistas inemiisi iih, tuud taht kah Inemise Poig tunistada' Jumala englidõ iih.

9. A' kiä minno inemiisi iih är' salgas, tuu salatas är' Jumala englidõ iih. p. 9, 26. 2 Tiim. 2, 12.

10. Ja egaüts, kiä Inemise Pujalõ kõnõlõs sõna, toolõ andas seo andis; a' toolõ, kiä Pühhä Vaimu teotas, ei anda' andis.

11. A' ku nää' teid viivä' kogodusõ kottõ ja ülembidõ ja valitsõjidõ ette, sis är' murõh-

tagu', kuis vai miä tii' hindä iist kostat vai miä tii' ütlet;

p. 21, 14. 15.

Matt. 10, 19. 20. Mark. 13, 11.

12. Sest Pühä Vaim oppas teid tuulsamal tunnil, miä teil kõnõlda'.

13. A' üts rahva siäst ütlet tälle: Opõtaja, ütlet mu' velele, et tää mu'-ka' jaasi' perändüst.

14. A' tää ütlet tälle: Inemine, kiä minno om kohtumõistjas vai jagajas tii' üle säädnu'?

15. A' tää ütlet näile: Kaegõ' ette ja hoitkõ' ahnusõ iist; sest ütlet ei elä' tuust, et täl väega' ülearu varandust om.

1 Tiim. 6, 9. 10.

16. A' tää kõnõl näile tähendamise sõna ja ütlet: Üte rikka mehe põld oll hõste viljä kasutanu'.

17. Ja tää mõtõl esihindäh ja ütlet: Miä mul tetä'? Sest mul ei olõ' kotust, kohe ma' uma vilä võisi' kokko panda'.

18. Sis ütlet tää: Kae', miä tetä'; ma' faha uma aida' maaha kisku' ja suurõmba' ehitäda' ja taha sinnä' koko' kõik uma vilä ja uma vara,

19. Ja taha uma hingele ülda': Hing, sul om kokko pant suur vara mitmõs aastas; olõ' nüüd rahul, süü', juu' ja olõ' rõõmsa.

20. A' Jummal ütlet tälle: Sa rummal, seolsamal üül nõudas su' hing su' käest är'; a' kellele saa, miä sa' olõ't valmistanu'?

Eebr. 9, 27.

21. Nii om tollõ lugu, kiä hindäle varra kogos ja ei olõ' rikas Jumalah.

Matt. 6, 20.

(S. 22—31. Matt. 6, 25—33.)

22. A' tää ütlet umilõ opjilõ: Selle ütlet ma' teile: Är' murõhtagu' uma elo iist, miä teil süvvä', ega' iho iist, miä teil sälgä panda'.

23. Elo om inämb kui toit ja iho inämb kui rõiva'.

24. Pankõ' tähele kaarnit; sest nää' ei külvä' ega' põima'; näil ei olõ' kambrit ega' aita ja Jummal toit näid ummõhtõ; kui pallõ ülembä' olõ't tii' kui tsirgu'!

25. A' kiä om tii' siäst, kiä uma murrõga' hindä pikkusõ mano või üte küündre jakada'?

26. Ku tii' nu' kõgõ vähämbät ei või', miä tii' sis murõhtat muu iist?

27. Pankõ' lillikeisi tähele, kuis nää' kasusõ': Nää' ei tii' tüüd ega' keträ'; a' ma' ütle teile: Ei Saalomongi' kõgõh umah avvuh ei olõ' nii ehitet olnu' kui üts neist.

28. Ku nüüd Jummal haina, miä täämbä väläh om ja hummõn ahjo vi-satas, nii ehitäs: kui pallõ inämb teid, tii' nõrgausulise'.

29. Ja tii'ki', är' küsügu', miä teil süvvä' vai miä teil juvva', ja är' mõtõlgu' kattõ muudu.

30. Sest sedä kõikõ nõudva' seo maailma rahva'; a' tii' Esä tiid, et teile sedä vaja lätt.

31. A' nõutkõ' Jumala riiki ja sedä kõik andas teile päälegi'.

32. Är' peläku', sa' väikene karäkõnõ, sest tii' Esä hüä miil om teile kuningriiki anda'.

p. 22, 29. Jees. 41, 14. Matt. 11, 25—27.

(S. 33, 34. Matt. 6, 20, 21.)

33. Müüge' är', miä teil om ja ankõ' armuandit; tekke' hindilõ punga',

miä ei lää' vanas; saatkõ' hindilõ varandus tavih, miä ei vähäne', kohe varas lähkeste ei saa' ega' midä kari ei riku'. p. 18, 22.

34. Sest koh tii' varandus om, sääl om kah tii' süä.

(S. 35—46. Matt. 24, 42—51.)

35. Tii' puusa' olgu' vüüga' ümbre pantu', ja tii' küündle' palagu';

36. Ja olkõ' inemiisi sugudsõ', kiä umma esändät uutva' kuna tää pulmast är' lätt, et ku tää tulõ ja koputas, nää' pia tälle võiva' ust val-lalõ tetä'.

37. Õnsa' omma' nuu' sulasõ', kedä esänd tul-lõh löüd valvvat; tõtõstõ ma' ütle teile, et tää kõüt hindäle vüü vüüle ja noid pand lauda istma ja tulõ ja tiin näid.

38. Ja ku tää tulõ tõsõl üüvahi kõrral ja tulõ kolmadal üüvahi kõrral ja nii löüd, õnsa' omma' nuu' sulasõ'.

39. A' sedä tiitke', et ku perremiis tiäsi', mänd-sel tunnil varas tulõ, kül' tää sis valvasi' ja

es lasõsi' umma maija mulku kisku'.

40. Selle olkõ' tii' kah valmi', sest Inemise Poig tulõ tuul tunnil, kuna tii' ei mõtlõ'.

41. A' Peetrus ütlet tälle: Issänd! ütlet sa' sedä tähendamise sõnna mii' vai kõiki vasta?

42. A' Issänd ütlet: Kiä om nüüd üts usutav ja mõistlik majapidäjä, kedä esänd uma perre üle pand, näile õigõl aol säetüt ruuga anma?

43. Önnis om tuu sulanõ, kedä esänd tullõh nii löüd tegevät!

44. Tõtõstõ ma' ütlet teile, et tää tääd kõgõ uma vara üle pand.

Matt. 25, 21.

45. A' ku tuu sulanõ umah süämeh mõtlõs: Mu' esänd viibüs tulla'; ja nakas pesmä sulasit ja tütrekka ja süümä ja juuma ja joobahanus saama;

46. Tuu sulasõ esänd tulõ tuul pääväl, kuna tää tääd ei ooda', ja tuul tunnil, kuna tää ei tiiä', ja pess tääd ja and

tälle osa noidõga', kiä omma' uskmalda'. p. 19, 27.

47. A' tuu sulanõ, kiä tiise uma esändä tahtmist ja ei olõ' hinnäst valmistanu' ega' tää meelega perrä tennü', tuu saa pallõ huupõ.

Jaak. 4, 17.

48. A' tuu, kiä ei olõ' tiidnü' ja huupõ väärt om tennü', saa veidü huupõ. A' pallõ küsitäs egaüte käest, kelle kätte pallõ om ant; ja kelle huuldõ pallõ om ant, tuu käest nõvvõtas viil inämb.

Room. 2, 6.

49. Ma' olõ tulnu' tuld viskama maa pääle; ja midä ma' inämb tahasi', kui et seo jo olõsi' palama pant?

50. A' minno ristitäs üte ristmisega' ja kuis om mul kitsas käeh, kooni' seo om lõpõtõt.

(S. 51—53. Matt. 10, 34—36.)

51. Mõtlõt tii', et ma' olõ tulnu' rahhu anma maa pääle? Ei, ütlet ma' teile, a' tüllü.

52. Sest seost aost omma' viis üteh majah tülih, kolm katõ vasta, ja kats kolmõ vasta.

53. Esä om tülüh pujaga' ja poig esäga'; imä tütrega' ja tütär imäga'; ämm uma minijaga', ja minnij uma ämmäga'. Miik. 7, 6.

54. A' tää ütlet kah rahvalõ: Ku tii' näet pilve nõsõvat õdagu puult, sis ütlet tii' pia: Rassõ sado tulõ ja seo om nii. Matt. 16, 2. 3.

55. Ja ku tii' näet lõunõ tuulõ puhkvat, sis ütlet tii': Kuum tulõ; ja seo om nii.

56. Tii' salaliku', maa ja taiva näko mõistat tii' är' arvada', kuis sis tii' sedä aigu är' ei tunnõ'?

57. Ja kuis tii' kah esihindist ei mõista', miä õigõ om? 1 Kor. 11, 31.

58. Selle ku sa' uma vihamehega' ülembä ette läät, sis piä' nõvvo tii' pääl, et sa' tääst päse-si', et tää sinno ei viä-si' kohtumõistja ette, ja kohtumõistja sinno är' es annasi' kohtusulasõ kätte, ja kohtusulanõ sinno es heidäsi' vangitorni. Matt. 5, 25. 26.

59. Ma' ütlet sullõ: Sa' ei päse' säält vällä, inne ku sa' viimädse tingä är' massat.

13. Päätükk.

Jeesusõ meeleparandamise jutus Kaalilea mihi hukatusõ' peräst. Tõbidsõ terves tegemine, kiä katõsatõiskümme aastat haigõ oll olnu'. Tähdendamise sõna' ja kõnnõ' Jumala riigist. Heroodõsõ perrä vahtmise'. Kaibus Jerusalemmä lile.

A' tuulsamal aol tulli' mõnõ' sinnä' ja kuuludi' tälle Kaalilea mihi, kelle vere Pilatus näide ohvridõga' oll segänü'.

2. Ja Jeesus kos't ja ütlet näile: Mõflõt tii', et neq' Kaalilea rahvah suurõmba patudsõ' omma' olnu' kui kõik muu Kaalilea rahvas, et nää' sedä omma kannahtanu'? Joh. 9, 2.

3. Ma' ütlet teile: Ei; a' ku tii' miilt ei paranda', sis läät tii' niisama kõik hukka.

4. Vai mõflõt tii', et neo' katõsatõiskümme, kelle pääle Siloa torn sattõ ja tap'p näid är', suurõmba' süüdläse' olli' kui kõik inemise', kiä Jerusalemmäh elli'?

5. Ma' ütfe teile: Ei; a' ku tii' miilt ei paranda', sis läät tii' niisama kõik hukka.

1 Kor. 10, 11.

6. Ja tää üteli seo tähendamise sõna: Ütel inemisel oll viigipuu, tuu oll tää viinamäele istutõt, ja tää tull ja otsõ viljä tää päält ja es lövvä'.

Matt. 21, 19.

7. Sis üteli tää viina aidnigulõ: Kae', ma' tulõ kolm aastat ja otsi viljä seost viigipuust ja ei lövvä': rao' seo maaha; miä tää viil maad rikk?

8. A' tää kos't ja üteli tälle: Issänd, jätä' tää viil seos aastas, kooni' ma' kaiva tää ümbre ja ja panõ sõnnikut.

2 Peetr. 3, 9. 15. Jeer. 18, 20.

9. Et tää vast viljä kannasi'; a' ku ei, sis rao tää peräst maaha.

10. Ja tää opas üteh kogodusõ kuah hingämise pääväl.

11. Ja kae', üts naane oll, tuul oll üts haigusõ vaim katõsatõiskümme aastat olnu', ja tää käve kumarusi ja es vöi' su-

kugi' hinnäst õgvas sirotada'.

12. A' ku Jeesus tää nägi, kut's tää tää hindä mano ja üteli tälle: Naane, sa' olõt vallalõ saanu' umast haigusõst.

13. Ja tää pan'd uma' käe' tää pääle, ja sedämaid sai tää õgvas ja avvust Jumalat.

14. A' kogodusõ kua ülemb, kellel miil halv oll, et Jeesus hingämise pääväl oll terves tennü', kos't ja üteli rahvalõ: Kuus päivä om, kuna tüüd om tetä', sis tulkõ' noil päivil ja laskõ' hindit terves tetä', ja ei hingämise pääväl.

15. A' Issänd kos't tälle ja üteli: Sa' salalik, kas egaüts tii' siäst uma härä vai eesli seime külest vallalõ ei pästä' hingämise pääväl ja ei vii' tääd juuma? p. 14, 15.

16. Kas sis toqlõ, kiä Abrahami tütar om, kedä saadan, kae' katõsatõiskümme aastat oll kinni' köitnü', es olõ' vallalõ pästmist seost köütest hingämise pääväl?

17. Ja ku tää sedä

ütel, sis sai kõigilõ häbü, kiä tälle vasta panni'; ja kõik rahvas oll rõõmsa kõgõ avvuliisi teka peräst, miä tää tegi.

(S. 18—21. Matt. 13, 31—33. Mark. 4, 30—32.)

18. Ja tää üteli: Kelle sugunõ om Jumala riik? ja kelle sugutsõs om mul tääd pitä'?

19. Tää om sinebi teräkese sugunõ, midä inemine võt't ja visas umma aida, ja tää kasvi ja sai suurõs puus, ja tsirgu' taiva all fei' pessi tää ossõ pääle.

20. Ja tää üteli jäl': Kelle sugutsõs om mul Jumala riiki pitä'?

21. Tää om hapnõ kohetusõ sugunõ, miä üts naane võt't ja pan'd kolmõ vaka jahu sekkä, kooni' kõik läts hapnõma.

22. Ja tää käve liino ja alõvit pite, opas ja läts umma tiid Jeruusalemä poolõ.

23. A' üts üteli tälle: Issänd, kas veidü noid om, kiä õnsas saava'? A' tää üteli näile:

24. Võidõlgõ', et tii' võisi' kitsast värehtist sisse minnä'; sest pallõ, üteli ma' teile, püüdvä' sisse minnä', ja ei vöi'.

Matt. 7, 13. 14. Viil. 3, 12.

25. Sest aost, ku perre-miis om üles tulnu' ja ussõ tappa pannu', sis nakat tii' moro pääl saisma ja ussõ pääle koputama, üldeh: Issänd, Issänd! tii' meile vallalõ! Sis kost tää ja ütles teile: Ma' ei tunnõ' teid, kost tii' olõt.

Matt. 25, 11, 12

26. Sis nakat tii' ütlemä: Mii' olõmi' su' iih söönü' ja joonu', ja mii' huulitsidõ pääl olõt sa' opanu'.

Matt. 7, 22. 23.

27. Sis ütles tää: Ma' üteli teile, ei ma' tunnõ' teid, kost tii' olõt; taganõgõ mu' mant är', kõik tii' ülekohtutegijä'.

Matt. 25, 41.

(S. 28. 29. Matt. 8, 11. 12.)

28. Sääl om undamine ja hammastõ käristamine, ku tii' näet Abrahami ja Isaaki ja Jaakobi ja kõik prohvedi' Jumala riigih, a' hindit vällä tougat.

29. Ja tösö' tulöva' hummogu ja ödagu puult, põhä ja lõuna puult, ja istusö' Jumala riigih lavvah.

p. 14, 15. Jees. 2, 2. 3.

30. Ja kae', perämätsi om, kiä saava' edimätsis, ja edimätsi om, kiä saava' perämätsis.

Matt. 19, 30. Mark. 10, 31.

31. Tuulsamal pääväl tulli' mõnõ' variseri' ja ütli' tälle: Mine' vällä ja rühi siist är', sest Heroodös taht sinno är' tappa'.

32. Ja tää üteli näile: Minke' ja ülge' seolõ rebäsele: Kae', ma' aja kurjo vaimõ vällä, ja tii' terves täämbä ja hummõn, ja kolmadal pääväl olõ' ma' valmis.

53. Ummõhtõ om mul viil käümist täämbä ja hummõn ja üle hummõn; sest seo ei sünnü', et prohvet muial hukka saa kui Jeruusalemmäh.

((S. 34, 35. Matt. 23, 37—39.)

34. Jeruusalem, Jeruusalem, kiä sa' tapat prohvette ja viskat noid kivvega' kuulus, kiä su' mano omma' saadõdu'! kui mitu kõrd olõ ma'

tahtnu' su' latsi koko' nigu' kana ummi' poigõ siiva ala, ja tii' ei olõ' tahtnu'.

35. Kae', tii' koda jäte-tev teile tühäs; a' tõtõstõ ma' üteli teile, et tii' minno ei näe', inne ku aig tulõ, kuna tii' ütlet: Kitet olgu' tuu, kiä tulõ Issändä nimel.

14. Päätükk.

Viitõbidsõ terves tegemine hingämise pääväl. Nuummine, et vaja om alandlik olla' ja hüvvä tetä'. Tähendämise sõna suurõst ödagu-sõõmäost. Esihindä är' salgämisest.

Ja seo sünnü, ku tää tull hingämise pääväl üte variseri ülembä kotta leibä võtma, sis vahe' nää' tääd. p. 6, 6—11; 11, 37.

2. Ja kae', üts viitõbinõ inemine oll tää iih.

3. Ja Jeesus kos't ja kõnõl käsutunjidõlõ ja variserele ja üteli: Kas hingämise pääväl sünnüs terves tetä'?

4. A' nää' jäi' vaik. Ja tää nakas' tääst kinni' ja tegi tää terves ja las'k tääd minnä'.

5. Ja tää kos't näile ja üteli: Kiä om tii' siäst,

kelle eesli vai härg kaivo safas, et tää tääd pia vällä ei tõmba' hingämise pääväl?

6. Ja nää' es vôi' tälle tuu pääle kosta'.

p. 13, 15. Matt. 12, 11.

7. A' tää üteli noilõ, kiä olli' kutsudu', tähendämise sõna, et tää tähele pan'd, kuis nää' püüse' ülembähe paika istu' ja üteli näile:

Matt. 23, 6.

8. Ku sa' kellegi' puult pulma olõt kutsut, sis är' istku' ülembähe paika maaha, et ei olõsi' vast kiäki' ausamp sinno tää kutsutuist,

9. Ja tuu, kiä sinno ja tääd om kutsnu', es tulõsi' ja ütles'i sullõ: Anna' seolõ maad! ja sis om sul häbüga' alambahe paika istmine.

10. A' ku sa' olõt kutsut, sis mine' ja istu' alambahe paika maaha, ja ku tuu tulõ, kiä sinno om kutsnu' ja ütles sullõ: Sõbõr, mine' sinnä ülembähe, sis om sul au näide iih, kiä su'ka' lavvah istusõ'. Op. sõn. 25, 6. 7.

11. Sest egäüts, kiä hinnäst esi' ülendäs,

tuud alandõdas; ja kiä hinnäst esi' alandas, tuud ülendedäs.

p. 18, 14. Matt. 23, 12.

12. A' tää üteli kah toolõ, kiä tääd oll kutsnu': Ku sa' lõuna vai õdagusõömäao tiit, sis är' kutsku' ummi sõpro ega' ummi veljo ega' ummi sugulaisi ega' rikkit lähemäidsi, et nää' sis sinno hindä mano jäl' es kutsusi' ja sedä sullõ es tasosi';

p. 6, 33.

13. A' ku sa' pido tiit, sis kutsu' vaesit, vigat-sit, jaloldaid, sõgõhit.

5 Moos. 14, 29.

14. Sis olõt sa' õnnis, sest et noil ei olõ' midägi' sullõ tasso'; sest tuu tasotas sullõ õigidõ ülesnõsõmish.

15. A' ku üts noist, kiä tääga' lavvah istõ, sedä kuul'd, üteli tää tälle: Önnis om tuu, kiä leibä süü Jumala riigih.

p. 13, 29.

(S. 16—24. Matt. 22, 2—10.)

16. A' tää üteli tälle: Üts inemine tegi suurõ õdagusõömäao ja kut's pallõ,

17. Ja lähät uma sulle õdagusõömäao tun-

nil ütlemä noilõ, kiä olli' kutsudu': Tulkõ', sest kõik om jo' valmis.

18. Ja nää' naksi' hinnäst kõik üttest suust vabandama. Edimäne ütäl tälle: Ma' olõ põllu ostnu' ja mul om vaja minnä' ja sedä kaia'; ma' pallõ sinno, vabanda' minno.

19. Ja tönõ ütäl: Ma' olõ viis paari härgi ostnu' ja lää noid kaema; ma' pallõ sinno, vabanda' minno.

20. Ja kolmas jäl' ütäl: Ma' olõ naase võtnu', ja selle ei vōi' ma' tulla'.
1 Kor. 7, 33.

21. Ja sulanõ tull tagasi ja kuulut sedä umalõ esändäle. Sis vihast kua esänd ja ütäl umalõ sulasõlõ: Mine' pia vällä liina laio huulitsidõ ja ristuulitsidõ pääle, ja tuu' siia' sisse vaesit ja vigatsit ja jaloldaid ja sõgõhit.

22. Ja sulanõ ütäl: Esänd, seo om tett, nii kui sa' käsi': a' viil om maad.

23. Ja esänd ütäl sulasõlõ: Mine' vällä teie pääle ja aido viirde, ja

saada' noid sisse tulõma, et mu' koda täüs saasi':
1 Kor. 1, 28.

24. Sest ma' ütle teile, et ütski' noist kutsutuist ei maidsa' mu' õdagusöömäaigu: sest pallõ om kutsut, a' veitkese är' valit.
Jees. 65, 11—14.

25. A' tääga' läts pallõ rahvast, ja tää kään'd hinnäst ümbre ja ütäl näile:
Saakar. 8, 22.

(S. 26. 27. Matt. 10, 17. 38.)

26. Ku kiäki' mu' mano tulõ ja ei vihka' umma essä ja immä ja naist ja latsi ja veljo ja sõsarit ja viil päälegi' umma ello, tuu ei vōi' mu' opja olla'.

27. Ja, kiä umma risti ei kannä' ja mu' perrä ei käü', tuu ei vōi' mu' opja olla'. p. 9, 23. Mark. 8, 34.

28. Sest kiä om tii' siäst, kiä torni taht ehitädä', kas tää ei istu' inne maaha ja ei arva' kullu, kas täl kõik om, miä ehitämises vaja lätt?

29. Et ku tää alosõ om' pannu' ja ei jõvva' lõpõtada', kõik nägijä' tääd ei naka' naarma

30. Ja ütlemä: Seo miis nakas' ehitämä, ja ei jõvva' valmis tetä'.

31. Vai mäene kuningas lätt sõtta tõsõ kuninga vasta, kas tää inne maaha ei istu', ja ei piä' nõvvo, kas tää kümne tuhandaga' tuu vasta või minnä', kiä katõkümne tuhandaga' tää pääle tulõ?

32. A' ku ei, sis lähätäs tää käskjala', ku tõnõ viil kavvõh om, ja pallõs rahu.

33. Nii kah egaüts tii' siäst, kiä ei jätä' maaha kõik, miä täl om, tuu ei või' mu' opja olla'.

34. Suul om hüä asi, a' ku suul tuimas saa, minka' tetäs sedä soolatsõs? Matt. 5, 13. Mark. 9, 50.

35. Ei tuu ei kõlba' ei maa ega' sõnniku jaos; tuu heidetäs är'. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'.

15. Päätükk.

Tähendämise sõna' är'kaonust lambast, trahma-rahast ja pujast.

A' kõik tõlneri' ja patatsõ' tulli' tää mano tääd kullõma.

Matt. 9, 10. Mark. 2, 15.

2. Ja variseri' ja kiratunja' nurisi' ja ütli': Seo võtt patatsit vasta ja süü näidega'. p. 5, 30. Matt. 11, 19.

3. A' tää kõnõl näile seo tähendämise sõna ja üteli:

(S. 4—7. Matt. 18, 12—14.)

4. Mäene inemine tii' siäst om, kel sada lammast om, ja ku tää ütenoist är' kaotas, kas tää ei jätä' nuu' ütesäkümmend ütesä laandõ ja kas tää ei lää' toolõ perrä, miä om är' kaonu', kooni' tää tuu löüd?
p. 19, 40. Esek. 34, 11. 16.

5. Ja ku tää om löüdnü', sis pänd tää tuu ummi olgõ pääle rõõmuga'.

6. Ja ku tää kodo saa, sis kuts tää kokko sõbra' ja naabri' ja ütles noilõ: Olkõ' mu'ka' rõõmsa', sest ma' olõ löüdnü' uma lamba, kiä oll är' kaonu'.
1 Peetr. 2, 25.

7. Ma' ütli teile, et nii om rõõm taivah üte patadsõ peräst, kiä miilt parandas, inämb kui ütsäkümne ütsä õigõ peräst, kellele meeleanandamist ei olõ' vaja.

p. 5, 32.

8. Vai määne naane om, kel kümme trahma-rahha om, ku tää üte trahma-rahha är' kaotas, kas tää küünält ei panõ' palama ja kas tää kota ei pühi' ja kas tää hoolõga' ei otsi', kooni' tää tuu löüd?

9. Ja ku tää löüd, sis kuts tää kokko sõbra' ja lähemädse' ja ütles: Olkõ' mu'ka' rōõmsa', sest ma' olõ trahma-rahha löüdnü', miä ma' olli är' kaotanu'.

10. Nii, ütle ma' teile, om rōõm Jumala englidõ iih üte patadsõ peräst, kiä miil parandas.

Eeves. 3, 10. Eebr. 1, 14.

11. A' tää üteli: Ütel inemisel oll kats poiga.

12. Ja noorõmb näisi üteli esäle: Esä, anna' mullõ vara, miä mu' jaos tulõ. Ja tää jagi näile vara.

13. Ja ei kavva peräst sedä aigu koräs noorõmb poig kõik kokko ja läts är' kavvõndolõ maalõ; ja sääli raisas tää uma vara är' ja elli kõlbmalda' ello.

14. A' ku tää kõik oll är' hukanu', tull sinnä'

maalõ kangõ nälgi; ja tühi nakas' tää kätte tulõma.

15. Ja tää läts ja jäi üte elotsõja mano sääli maal, ja tuu lähät tää uma välä pääle tsiko hoi'tma.

16. Ja tää püüse umma kõttu täütä' tühost lõstost, midä tsia' sei', ja ütski' es anna' tälle.

Op. sön. 23, 21.

17. A' ku tää paremba' mõttõ' sai', üteli tää: Mitu palgalist om mu' esäl, kel leibä külät om, a' ma' lää hukka nälä peräst?

18. Ma' taha üles nõssõ' ja uma esä mano minnä', ja taha tälle üldä': Esä, ma' olõ pattu tennü' taiva vasta ja su' iih,

19. Ja ma' ei olõ inäp väärt, et minno su' puja kutsutas; piä' minno kui üteli umma palgalist.

20. Ja tää nõssi üles ja läts uma esä mano; a' ku tää viil kavvõh oll, nägi tää tää esä ja tälle sai hallõ miil; ja tää juus'k ja nakas' tää kaala ümbre ja an'd tälle suud.

21. A' poig ütäl tälle: Esä, ma' olō pattu ten-
ni' taiva vasta ja su'
iuh ja ei olō' inäp väärt,
et minno su' pujas kut-
sutas.

22. A' esä ütäl umilō
sulasilō: Toogō' kōgō-
kallimb särk ja pankō'
tää sälgä ja ankō' tälle
sōrmus sōrmō ja kängä'
jalga,

23. Ja toogō' ja tapkō'
üts nuumvasik, ja söömi'
ja olōmi' rōmsa':

24. Sest seo mu' poig
oll koolnu' ja om jäl'
eläväs saanu'; ja tää oll
är' kaonu' ja om löüt.
Ja nää' naksi' rōmsa'
olōma.

25. A' tää vanōmb
poig oll välä pääl; ja
ku tää tull ja kodo läh-
keste sai, kuul'd tää
laulmist ja kargamist.

26. Ja tää kut's üte
sulasō hindä mano ja
kullōl, miä seo olnōs.

27. A' tuu ütäl tälle:
Su' veli om tulnu', ja
su' esä om üte nuum-
vaska tapnu', et tää om
saanu' tää jäl' tervelt.

28. Ja tää sai vihatsōs
ja es taha' sisse minnä';

sis läts tää esä vällä ja
pallōl tääd.

29. A' tää kos't ja ütäl
esäle: Kae', nii mitu
aastat teeni ma' sinno
ja ei olō' iäl üle su'
sōna astnu', ja sa' ei
olō' mullō kunagi' ütte
sikkagi' annu', et ma'
olōsi' võinu' ummi sōp-
roga' rōmus olla'.

30. A' ku seo su'
poig om tulnu', kiä su'
vara huurōga' nahka
pannu', olōt sa' nuum-
vaska tää peräst tapnu'.

31. A' tää ütäl tälle:
Poig, sa olōt iks mu'
man, ja kōik, miä mu'
uma om, om su' perält.

32. Nüüd piäsi' su'
miil hüä ja rōmsa olō-
ma, et seo su' veli oll
koolnu' ja om jäl' elä-
väs saanu'; ja et tää
oll är' kaonu' ja om löüt.

16. Päätükk.

Tähendämise sõna ülekohtutsōst
majapidäjäst. Rikas miis ja vaenō
Laatsarus.

A' tää ütäl kah umilō
Opjilō: Üts inemine
oll rikas; täll oll maja-
pidäjä, ja tuu pääle oll
nōstōt tää ette kōnō', et
tää tää vara är' raiskavat.

2. Ja tää kut's tääd ja ütäl tälle: Kuis ma' sedä su'st kuulõ? Tii' arvo umast majapidämisest, sest sa' ei vöi' inäp maia pitä'.

3. A' majapidäjä mõtöl esihindäh: Miä mul tetä'? Mu' esänd võtt maja-pidämise mu' käest är'; kaiva' ei jõvva' ma': häbü om mul santi'.

4. Ma' tiiä, miä ma' tii, ku ma' majapidämi-sest vallalõ saa, et nää' mu' vasta võtva' ummi maijo.

5. Ja tää kut's hindä mano egäüte uma esändä võlglaisist ja ütäl edimätsele: Pallõ sul mu'esändaga' võlgu om?

6. Ja tuu ütäl: Sada vaafi õlli. Ja tää ütäl tälle: Võta' uma raamat ja istu' maaha ja kiroda' ruttu viiskümmend.

7. Peräst ütäl tää tõ-sõlõ: A' pallõ sul võlgu om? Tää ütäl: Sada vakka nissu. Ja tää ütäl tälle: Võta' uma raamat ja kiroda' katõsa-kümmend.

8. Ja esänd kit't tuud ülekohtuist majapidäjät,

et tää targastõ oll ten-nü', sest seo maailma latsõ' omma' uma sugu rahva siäh mõistlikum-ba' kui valgusõ latsõ'.

9. Ja ma'ki' ütle teile: Tekke' hindilõ sõpro ülekohtudsõst mammo-nast, et, ku tii' kõgõst vallalõ saat, nää' teid vasta võtva' igäväidsi maijo.

p. 14, 14. Matt. 6, 20; 10, 40; 19, 21.
1 Tiim. 6, 19.

10. Kiä kõgõvähämbäh usutav om, tuu om kah suurõh usutav; ja kiä kõgõvähämbäh ülekohtunõ om, tuu om kah suurõh ülekohtunõ.

p. 19, 17.

11. Ku tii' nu' ülekohtudsõh mammonah usutava' ei olõ', kiä vöi tõtõt varandust tii' kätte usku'?

12. Ja ku tii' võõrah asäh usutava' ei olõ', kiä vöi teile tii' umma kätte anda'?

13. Ütski' sulanõ ei vöi' kattõ esändät tiini'; sest vai tää vihkas tõist ja armastas tõist; vai hoit tõsõ poolõ ja põlg tõsõ är'; tii' ei vöi' Jumalat tiini' ja mammonat.

Matt. 6, 24.

14. A' sedä kõik kuuli' kah variseri', kiä raha pääle ahnõ' olli'; ja nää' irve' tääd. Matt. 23, 14.

15. Ja tää üteli näile: Tii' olõt nuu', kiä hinnäst õigõs panva' rahva iih; a' Jummal tund tii' süämit; sest miä inemiste siäh korgõ om, tuu om Jumala iih üts hirmus asi. p. 18, 9—14.

16. Käsuoppus ja prohvedi' kuulutasõ' Johannõsoni'; tuust aast kuulutõdas armuoppust Jumala riigist ja egaüts tük vāgühüsi sinnä' sisse. Matt. 11, 12. 13.

17. A' kergemp om, et taivas ja maa hukka lätt, kui et üts tähekene käsuoppusõst är' kaos. p. 21. 33. Matt. 5, 18.

18. Egaüts, kiä umast naasest lahku lätt ja võtt tõsõ, tuu rikk abiello; ja egaüts, kiä mehest är' lahutõdu naase võtt, tuu rikk abiello.

Matt. 5, 32; 19, 9. 1 Kor. 7, 10.

19. A' üts rikas inemine oll ja tuu ehiti hinnäst purpuri ja kalli linadsõ rõivaga' ja elli igapäiv rõõmsahe ja suurõstõ.

20. A' üts vaenõ oll, Laatsarus nimi, tuu oll maah tää vārehti iih täüs paisit,

21. Ja piüuse umma kõttu täütä' leevä raaskõisist, miä rikka lavva päält maaha sattõ'; a' pini' tull' ja laki' tää paisit.

22. A' seo sündü, et vaenõ kuuli, ja et tääd engli' kanni' Abrahami üskä; a' rikas kuuli kah ja matõti maaha.

23. Ja ku tää põrguh suurõh valuh oll ja uma' silmä' üles nõs't, sis nägi tää Abrahami kavvõst ja Laatsarust tää üsäh.

24. Ja tää hõigas ja üteli: Esä Abraham, heidä' armu mu' pääle ja lähädä' Laatsarus, et tää uma sõrmõ otsa vette kastasi' ja mu' kiilt jahutasi', sest minno vaivatas väega' seoh tulõleegih. Jees. 66, 24.

25. A' Abraham üteli: Poig, mõtlõ', et sa' uma hüä põlvõ umah eloh olõt kätte saanu' ja niisama Laatsarus kurä; a' nüüd rõõmustõdas tääd siih ja sinno vaivatas.

26. Ja päälegi' om mii' ja tii' vaihhõl suur vahe' kinnitet, et neo', kiä siist tahtva' sinnä' tii' mano minnä', ei vōi', ega' nuu', kiä sää'l omma', ei saa' säält siiä' mii' mano tulla'.

Jees. 30, 33.

27. Ja tää üteli: Ma' pallõ sis sinno, esä, et sa' tääd lähätäsi' mu' esä kotta,

28. Sest mul om viis veljä, et tää noilõ kinnitäsi', et nääki' es saasi' siiä' valu paika.

29. Abraham üteli tälle: Näil omma' Moosõs ja prohvedi': kullõlgu' nää' noid.

Jees. 8, 20. Joh. 5, 39. 2 Tiim. 3, 16.

30. A' tää üteli: Ei, esä Abraham, a' ku kiäki' kuulnuist näide mano lääsi', sis parandasi' nää' miilt.

31. A' tää üteli tälle: Ku nää' Moosõst ja prohvete ei kullõ', ega' nää' iälgi' ei võta' nõvvo, ku kiäki' kuulnuist üles nõsõsi'.

Jees. 25, 3. 4.

17. Päätükk.

Pahandusõst ja leplikust meelest, usust ja usu tekast. Kümne pidalitõbidsõ terves tegemine. Jumala riigi tulõmisest.

Ja tää üteli opjilõ: Tuu ei olõ' võimalik, et pahanduisi ei piä' tulõma: a' hädä toolõ, kelle läbi nää' tulõva'.

2. Tuu om tälle kasulikumb, et veskikivi tää kaala pääle pandasi' ja tää merde visatasi', kui et tää üte neist väikeisistpiäsi' pahandama.

Matt. 18, 6. 7.

3. Hoitkõ' hinnäst! A' ku su' veli su' vasta essüs, sis noomi' tääd; ja ku tää sedä kahitsõs, sis anna' tälle andis.

Matt. 18, 15.

4. Ja ku tää säidse kõrd pääväl su' vasta essüs ja säidse kõrd pääväl jäl' su' mano tulõ ja ütles: Ma' kahidsõ sedä; sis anna' tälle andis.

Matt. 18, 21. 22.

5. Ja apostli' ütli' Issändäle: Kasuda' mii' usku!

Mark. 9, 24.

6. A' Issänd üteli: Ku teil usku olõsi' kui sinebi teräkene, ja tii' ütlesil' seolõ mõtsviigipuulõ: Kisu' hinnäst juuriga' vällä,

ja istuda' hinnäst merde;
sis kuulōsi' tää tii' sōnna.

Matt. 17, 20; 21, 21.

7. A' kiä tii' siäst,
kel sulanō künmäh om
vai karja hoitmah, ku
tää väläst tulō, ütles
tälle: Tulō' ruttu siiä' ja
istu' maaha lauda.

8. Kas tää inne ei ütles
tälle: Valmista', miä mul
ōdagus süvvä' ja panō'
vüü vüüle ja talida' min-
no, kooni' ma' süü ja
juu; ja pääle tuu süü' ja
juu' sa'.

9. Kas tää tuudsamma
sulast tennäs, et tää sedä
om tennü', miä tälle oll
käst? Ma' ei arva'.

10. Nii kah tii', ku tii'
olōt kōik tennü', miä teil
om käst, sis ülge': Mii'
olōmi' kōlbmalda' sula-
sō', sest mii' olōmi'
tennü', miä mii' kohus
oll tetä'. Room. 11, 35.

11. Ja seo sündü, ku
tää Jeruusalemmä läts,
sis käve tää Saamaria
ja Kaalileamaa vaihhōlt
läbi. p. 9, 51; 13, 22.

12. Ja ku tää ütles alō-
vihe sai, sis tullu' tää
vasta kümme pidalitō-

bist miist, kiä ette poolō
saisma jäi'.

3 Moos. 13, 45. 46. Jees. 59, 2.

13. Ja nää' nōsti' umma
hellü ja ütli': Jeesus,
opōtaja, heidä' armu mii'
pääle!

14. Ja ku tää näid nägi,
ütles tää näile: Minke' ja
näüdäke' hinnäst preest-
ridōlō. Ja seo sündü,
ku nää' är lätsi', sai'
nää' puhtas.

p. 5, 14. 3 Moos. 14, 2. 3. Matt. 8, 4.

15. A' üts noidō siäst,
ku tää nägi, et tää oll
terves saanu', läts tagasi
ja avvust Jumalat suurō
helüga':

2 Kun. 5, 15. Laul 50, 14.

16. Ja heit' tää jalgo
ette kummalō maaha ja
tenäs täd ja tuusama
oll Saamaria miis.

Laul 50, 23.

17. A' Jeesus kos't ja
ütles: Kas ei olō' kümme
puhtas saanu'? A' koh
nuu' ütesä omma'?

18. Kas muid ei olō'
löüt, kiä olōsi' tagasi
tulnu' Jumalalō avvu
anma, kui önō seo vōōra
maa miis? 5 Moos. 32, 6.

19. Ja tää ütles tälle
Tulō' üles ja mine', su
usk om sinno avitanu'.

p. 7, 50.

20. A' ku variseri' küsse' tää käest: Kuna tulõ Jumala riik? sis kos't tää näile ja üteli: Jumala riik ei tulõ' nättävält.

Joh. 18, 36. 1 Kor. 4, 20.

21. Ei üldä' kah: Kae', siih, vai: kae', sääli seo om; sest kae', Jumala riik om seestpitem tii' seeh.

Matt. 24, 25.

22. Ja tää üteli opjilõ: Päävä' tulõva', kuna tii' tahat kas vai üteli Inemise Puja päivist nätä', ja tii' ei saa' sedä nätä'.

23. Ja üldäs teile: Kae', siih, vai: kae', sääli! Är' minku' ja är' nõutku' sedä takah.

p. 21, 8.

24. Sest nigu väli, miä tõsõlt puult taiva all lüü, tõsõlõ poolõ taiva all paist; nii om kah Inemise Poig umal pääväl.

Matt. 24, 26. 27.

25. A' inne om täl pallõ kannatada' ja olla' põlõit seo suu puult kui kõlbmalda'.

p. 9, 22. Matt. 16, 21.

26. Ja nii kuis Noa päivil oll, nii om kah Inemise Puja päivil.

Matt. 24, 37—39.

27. Nää' sei, jõi', võti' naisi ja lätsi' mehele

toonin' pääväni', koonin' Noa laiv läts ja viiuputus tull ja kaot näid kõiki är'.

28. Niisama kah, kuis Loti päivil oll: nää' sei', jõi', osti' ja möi', istudi' ja ehidi' huunit.

29. A' tuul pääväl, ku Lot Soodomast vällä läts, sis sattõ tuld ja viivlit taivast ja kaot näid kõiki är'.

1 Moos. 19, 15. 24. 25.

30. Sedä viisi om tuul pääväl, kuna Inemise Poig tulõ.

31. Kiä tuulsamal pääväl katusõ pääl om ja tää riista' kuah, är' tulgu' tuu maaha näid är' võtma; ja niisama, kiä väläh om, är' mingu' tuu jäl' tagasi.

Matt. 24, 17. 18.

32. Mõtõlgõ' Loti naase pääle!

1 Moos. 19, 26.

33. Kiä umma hinge püüd hoita', tuu kaotas tää är' ja kiä tää är' kaotas, tuu hoit tää eloh!

p. 9, 24. Matt. 16, 25. Joh. 12, 15.

34. Ma' üteli teile: tuulsamal üül om kats üteh sängüh; tõnõ võõtas vasta ja tõnõ jätetäs maaha.

35. Kats naistõrahvast jahvatasõ' üteliisi; tõnõ võõtas vasta ja tõnõ jätetäs maaha.

Matt. 24, 40. 41.

36. Kats omma' väläh: tõnõ võõtas vasta ja tõnõ jätetäs maaha.

37. Ja nää' kosti' ja ütli' tälle: Issänd, koh? A' tää üteli näile: Koh koolnu' kehä om, sinnä' korjosõ' kotka'.

Matt. 24, 28.

18. Päätükk.

Läsk ja kohtumõistja. Variser ja tõlner. Latsõkõisist. Ütest rikkast. Kolmas kannahdamise effekuulutus. Sõkö terves tegemine.

A' tää üteli näile kah tähendamise sõna, et alati piät Jumalat palõma ja ei är' väsumä.

Room. 12, 12. Eeves. 6, 18. Kolos. 4, 2. 1 Tess. 5, 17.

2. Ja üteli: Üts kohtumõistja oll üteh liinah, kiä Jumalat es pelgä' ega' inemist es häbene';

3. A' üts läsk naane oll sääl liinah ja tull tää mano ja üteli: Saada' mullõ õigust mu' viha-mehe vasta.

4. Ja tää es taha' kavva; a' peräst mõtõl tää

esihindäh: Vai ma' kül Jumalat ei pelgä' ja inemist ei häbene',

5. Ummõhtõgi', et seo läsk mullõ vaiva tege, taha ma' tälle õigust saata', et tää alati es tulõsi' ja minno är' es väsüdäsi'. p. 11, 7. 8.

6. Sis üteli Issänd: Kuulkõ', miä ülekohtunõ kohtumõistja ütles.

7. Kas sis Jummal es piäsi' õigust saatma noilõ, kiä tää är' validu' omma' ja tää poolõ tänitäse' üü' ja päävä', et tää kül' pikä meelega' näide peräst kannahtas.

Laul 145, 19.

8. Ma' üteli teile: Kül' tää näile pia saat õigust. Siski', ku Inemise Poig tulõ, kas tää usku löüd maa päält? 5 Moos. 32, 45.

9. A' kah mõnõ vasta, kiä esihindä pääle loodi', et nää' omma' õigõ' ja muid põlksi', üteli tää seo tähendamise sõna:

10. Kats inemist lätsi' üles pühhä kotta palvust pidämä, tõnõ oll variser ja tõnõ tõlner.

11. Variser sais' ja pallõl esihindäh sedä:

Oh Jummal! ma' tennä sinno, et ma' ei olõ' nii kui muu' inemise', riisjä', ülekohtudsõ', abielo rikja' ega' nii kui seo tõlner.

Jees. 58, 2. 3. Ilm. 3, 17.

12. Ma' paastu kats kõrd nädälis, ma' anna kümnest kõigist, miä mul om.

13. A' tõlner sais' kavvõmbah ja es taha' ummi silmigi' taiva poolõ üles nõsta', lei hindäle vasta rindo ja üteli: Oh Jummal, olõ' mullõ patudsõlõ armuline!

14. Ma' ütle teile: Seo läts alla umma kotta inämb õigõs mõistõt kui tõnõ. Sest egaiüts, kiä hinnäst esi' ülendäs, tuud alandõdas; a' kiä hinnäst esi' alandas, tuud ülendedäs.

p. 14, 11. Matt. 23, 12.

(S. 15—17. Matt. 19, 13—15. Mark. 10, 13—16.)

15. A' ku nää' tõi' kah latsõkõisi tää mano, et tää näide külge putusi'; a' ku opja' sedä näi', tõrõli' nää' näid.

16. Ja Jeesus kut's näid hindä mano ja üteli: Laskõ' latsõkõsõ' mu' mano tulla', ja är' kiilku'

näid, sest sändside pe-räit om Jumala riik.

17. Tõtõstõ ma' ütle teile: Kiä Jumala riiki vasta ei võta' kui latsõkõnõ, tuu ei saa' sinnä' sisse.

Matt. 18, 3. 1 Peetr. 2, 2.

(S. 18—30. Matt. 19, 16—29. Mark. 10, 17—30.)

18. Ja üts ülemb küsse tää käest ja üteli: Hüä opõtaja, midä om mul tetä', et igäväist ello perri'?

19. A' Jeesus üteli tälle: Miä sa' minno hüäs kut-sut? Ütski' ei olõ' hüä kui õnõ üts, tuu om Jummal.

20. Käska tiiät sa': Är' rikku' abiello. Är' tapku'. Är' varastagu'. Är' tunistagu' võlssi. Avvusta' umma essä ja umma immä.

21. A' tää üteli: Sedä kõik olõ ma' pidänu' umast noorõst põlvõst saani'.
Jees. 58, 2.

22. A' ku Jeesus sedä kuul'd, üteli tää tälle: Ütte asja om sullõ viil vaja: müü' kõik är', miä sul om ja jaa' vaesilõ, sis om sul varandus

taivah; ja tulõ', käü' mu' perrä.

23. Ja ku tää sedä kuul'd, sai tää kogoni' kurvas, sest tää oll väega' rikas.

24. A' ku Jeesus nägi, et tää kogoni' kurvas sai, üteli tää: Kui vaivalt saava' nuu' Jumala riiki, kel pallõ varandust om.

25. Sest hõlpsamp om, et kaamõl nõgla silmäst läbi lätt, kui et üts rikas Jumala riiki lätt.

26. A' nuu', kiä kuuli', ütli': Kiä sis või õnsas saia'?

27. A' tää üteli: Miä inemise man om vöimalda', tuud või Jummal tetä'.

28. A' Peetrus üteli: Kae', mi' olõmi' kõik maaha jätnü' ja olõmi' su' perrä käünü'.

29. A' tää üteli näile: Tõtõstõ ma' üteli teile, et ei olõ' kedägi', kiä om maaha jätnü' kua vai vanõmba' vai vele' vai naase vai latsõ' Jumala riigi peräst,

5 Moos. 33, 9.

30. Kiä es saasi' jäl' mitmõ võrd seol aol ja

tulõvah ilmah igäväist ello.

(S. 31—34. Matt. 20, 17—19.
Mark. 10, 32—34.)

31. A' tää võt't nuu' katstõiskümme hindä mano ja üteli näile: Kae', mi' läämi' üles Jeruusalemä, ja kõik lätt täüde, miä prohvette läbi om kirotõt Inemise Pujast.

p. 9, 22. 44.

32. Sest tää andas är' paganidõ kätte, ja tääd naardas ja teotõdas är', ja tää pääle süleldäs,

p. 23, 1.

33. Ja ku nää' pesvä' piidsaga', sis tapva' nää' tää är', ja kolmadal pääväl nõsõs tää üles.

34. A' nää' es mõista' seost midägi' ja seo kõnõ' oll näide iist varõh, ja nää' es mõista', miä ülti.

Mark. 9, 32.

(S. 35—43. Matt. 20, 29—34.
Mark. 10, 46—52.)

35. A' seo sündü, ku tää Jeerigo lähkeste sai, sis istõ üts sõkõ tii vereh ja koräs.

36. A' ku tää rahvast kuul'd müüdä minevät, kullõl tää, miä tuu om.

37. A' nää' kuuludi' tälle: Jeesus Naatsaretist lätt müüdä.

38. Sis tänit tää väega' ja üteli: Jeesus, Taavedi poig, heidä' armu mu' pääle!

39. A' nuu', kiä iih käve', töröli' tääd, et tää vaik olösi'; a' tää tänit viil pallö inäp: Taavedi Poig, heidä' armu mu' pääle!

40. A' Jeesus jäi saisma ja käs'k tää hindä mano tuvva'; a' ku tää lähkeste sai, küsse tää tää käest.

41. Ja üteli: Miä sa' tahat, et ma' sullö teesi'? A' tää üteli: Issänd, et ma' vöisi' jäl' nätä'.

42. Ja Jeesus üteli tälle: Et näe' jäl'! Su' usk om sinno avitanu'!

p. 17, 19.

43. Ja sedämaid nägi tää jäl', ja käve tää perrä Jumalat avvustödöh. Ja kõik rahvas, kiä sedä nägi, an'd Jumalalö kittüst.

19. Päätükk.

Sakkeus. Tähendämise sõna raha naglost. Jeesus läft Jeruusalemmä, ikk tää peräst ja puhastas templit

Ja ku tää tull Jeerigo liina, läts tää säält läbi.

2. Ja kae', sääll oll üts miis, Sakkeus nimi, ja tuu oll tõlnere ülemb ja oll rikas,

3. Ja tää püüse Jeesust nätä' saia', määne tää om; ja tää es saa' rahva peräst, et tää oll matal miis. (Joh. 12, 21. 22)

4. Ja tää juus'k ette, ja läts üte mõtsviigipuu otsa, et tää tääd nätä' saasi'; sest täl oll minnek sedä tiid pite.

5. Ja ku Jeesus sinnä' paika sai, kai tää üles ja nägi tääd ja üteli tälle: Sakkeus, tulö' ruttu maaha, sest täämbä om mul su' kotta jäämine.

6. Ja tää tull ruttu maaha ja võt't tääd röömuga' vasta.

Joh. 1, 11. 12.

7. Ja kõik, kiä sedä näi', nurisi' ja ütli': Tää om üte patudsö mehe mano sisse lännü'.

p. 15, 2.

8. A' Sakkeus saistas' üles ja üteli Issändäle: Kae', Issänd, ma' anna uma poolö varandust vaesilö; ja ku ma' kellegi' olö ülekohut tennü', anna ma' nelä võrra tagasi.

9. A' Jeesus üteli tälle: Tämbä om seolõ kualõ õnnistus tulnu', sest et seo kah Abrahami poig om.

10. Sest Inemise Poig om tulnu' otsma ja õnsas tegemä, kiä är' kaonu' omma'.

p. 5, 32. Matt. 18, 11. 1. Tiim. 1, 15.

(S. 11—27. Matt. 25, 14—30.)

11. A' ku nää' sedä kuuli', üteli tää viil sinnä' mano üte fähendamise sõna, selle et tää Jeruusalemmä lähkeseh oll, ja et nää' mõtli', et Jumala riigil pia om tulõk.

12. Selle üteli tää: Üts suurft suku inemine läts är' kavvõ maalõ, et saia' hindäle kuningriiki ja tagasi tulla'.

Mark. 13, 34.

13. A' tää kut's uma' kümme sulast ja an'd näile kümme nakla rahha ja üteli näile: Kaubõlgõ', kooni' ma' tagasi tulõ.

p. 12, 48.

14. A' tää alamba' põli' tääd ja lähädi' käskjala' tälle perrä ja ütli': Mii' ei taha', et seo mii' üle kui kuningas valitsõs. Joh. 1, 11; 19, 15

15. Ja seo sündi, ku tää tagasi tull ja oll tuu riigi saanu', sis käs'k tää nuu' sulasõ' hindä mano kutsu', kelle tää raha oll annu', et tää teedä' saasi', mändse kasu egaüts kaubõldõh oll saanu'.

16. A' edimäne tull ja üteli: Esänd su' nagõl rahha om kümme nakla kassu toonu'.

17. Ja tää üteli tälle: Seo om hüä, sa' hüä sulanõ, et sa' kõgõvähämbäh olõt usutav olnu', selle olgu' sul kümme liina üle võim.

p. 16, 10.

18. Ja tõnõ tull ja üteli: Esänd, su' nagõl om viis nakla saatnu'.

19. A' tää üteli toolõgi': Ja sa' olõ' viie liina üle.

20. Ja üts tõnõ tull ja üteli: Esänd, kae', siih om su' nagõl, miä ma' higirätih olõ hoitnu'.

21. Sest ma' pelksi sinno, et sa' kuri inemine olõt; sa' võtat, midä sa' ei olõ' är' pannu', ja põimat, midä sa' ei olõ' külvnu'.

22. A' tää üteli tälle:

Su' suust mõista ma' kohut su' pääle, sa' kuri sulanõ! Ku sa' tiise', et ma' kuri miis olõ, ja võta, midä ma' ei olõ är' pannu', ja põima, midä ma' ei olõ külvnu',

Matt. 12, 37.

23. Milleperäst ei olõ sa' sis mu' rahha kasu pääle vällä annu'? Kül' ma' sis tagasi tullõh olõsi' sedä kasuga' tagasi nõudnu'.

24. Ja tää üteli näile, kiä sääl man saisi': Võtkõ' nagõl tää käest är', ja ankõ' toolõ, kel kümme nakla om.

25. Ja nää' ütli' tälle: Esänd, täl om kümme nakla.

26. Sest ma' ütli teile: Kel om, toolõ andas: a' kel ei olõ', tuu käest võõtas är' kah tuu, miä täl om. p. 8, 18. Matt. 13, 12.

27. A' neo', mu' vainlasõ', kiä es taha', et ma' näide üle kui kuningas olõsi', toogõ' siia' ja apkõ' näid' mu' iih är'.

28. Ja ku tää sedä oll kõnõlnu', läts tää edesi, leerusalemma poolõ.

(S. 29—38. Matt. 21, 1—9. Mark. 11, 1—10. Joh. 12, 12—16.)

29. Ja ku tää Peetrage ja Petaania lähkeste sai mäe mano, miä Õlimäes kutsutas, lähät tää katsumist opjist

30. Ja üteli: Minke' sinnä' alõvihe, miä tii' kotal om, ja ku tii' sinna' sisse saat, sis lõvvat tii' kinni' köüdedü varsa, kelle sälah ütski inemine iäl ei olõ istnu', pästke' tää vallalõ ja toogõ' tää siia'.

31. Ja ku kiäki' tii' käest küsüs: Miä tii' tääd vallalõ pätät? sis ülge' tälle nii, et Issändäle om sedä vaja.

32. A' ku nuu', kiä olli' lähadedü', olli' är' lännü', löüse' nää' nii, kuis tää näile oll ülnü'.

33. A' ku nää' varsa vallalõ pästi', sis ütli' tää esändä' näile: Miä tii' varsa vallalõ pätät?

34. A' nää' ütli': Issändäle om sedä vaja.

35. Ja nää' tõi' sedä Jeesusõ mano ja heidi' uma' rõiva' varsa sälgä ja panni' Jeesusõ tää pääle istma.

36. A' ku tää oll mine-
mä, laodi' nää' uma'
rõiva' tii pääle.

37. A' ku tää jo sin-
nä' lähkeste sai, kost
Ölimäelt maaha käüdi,
sis nakas' kõik opjidõ
hulk rōdmustōdõh suurõ
helüga' Jumalat kitmä
kõiki vägevidõ teka pe-
räst, miä nää' olli'
nännü',

38. Ja ütli': Kitet olgu'
kuningas, kiä tulõ Issän-
dä nimel, rahu taivah
ja au korgõh!

39. Ja mõnõ' variseri'
rahva siäst ütli' tälle:
Opõtaja, tõrõlõ' ummi
opjit.

40. Ja tää kos't ja üteli
näile: Ma' ütli teile, et,
ku neo' vaik jääsi', piäsi'
kül' kivi' tänitämä.

Habak. 2, 11. Matt. 3, 9.

41. Ja ku tää lähkeste
sai ja liina nägi, ik'k
tää tää peräst

42. Ja üteli: Ku sa'ki'
tiiäsi' ja viilgi' seol umal
pääväl, miä su' rahu
vaja lätt; a' nüüd om
seo su' silmä iist varjo
pant.

43. Sest aig tulõ su'
pääle, et' su' vainlasõ'
su' ümbre valli tegevä'
ja su' ümbre piirvä' ja
sinno kõgõpidi vaivasõ';

Esek. 21, 22.

44. Ja nää' löövä' sin-
no maaha ja su' latsõ'
su' seeh ja ei jätä' kivvi
kivi pääle, selle et sa'
ei olõ' tunnu' umma
armukaemise aigu.

p. 21, 6. Matt. 24, 1. Miik. 3, 12.

(S. 45—48. Matt. 21, 12—16. Mark.
11, 15—18. Kae' Joh. 2, 13—16.)

45. Ja tää läts pühhä
kotta ja nakas' vällä
ajama noid, kiä sääl
seeh mõi' ja osti',

46. Ja üteli noilõ: Ki-
rotõt om: Mu' koda
om palvõkoda; a' tii'
olõt tää rüüvli havvas
tennü'.

47. Ja tää oll egapäiv
pühäh kuah oppamah;
a' ülembä' preestri' ja
kirätunja' ja rahva ülem-
bä' püüse' tääd hukka
saata',

48. Ja es lövvä', miä
näil tetä'; sest kõik
rahvas, kiä tääd kuuli',
hoisõ' tää poolõ.

20. Päätükk.

Kristus kost hindä iist. Tähendämise sõna viinamäest. Kohturahast ja kuuluidõ ülesnõsõmisest. Kelle poig om Kristus?

(S. 1—8. Matt. 21, 25—57. Mark. 11, 27—33.)

Ja seo johtu üteli neist päivist, ku tää rahvast opas pühäh kuah ja armuoppust kuulut, tuli' ülembä' preestri' ja kirätunja' vanõmbidõga' sinnä' mano

2. Ja ütli' tälle: Ütle' meile, mändse võimuga' tiit sa' sedä, vai kiä tuu om, kiä sullõ seo võimu annu'?

3. A' tää kos't ja üteli näile: Ma' taha kah tii' käest üte sõna küssü'; ülg'e mullõ:

4. Kas Johannõsõ ristmine oll taivast vai inemiisist?

5. A' nää' mõtli' hindä vaihhõl ja ütli': Ku miit' ütlemi': Taivast, sis ütles tää: Mille ei olõ' tii' sis tääd usknu'?

6. A' ku miit' ütlemi': Inemiisist, sis viskas meid kõik rahvas kivvega'; sest nää' olli' julgõ' tuu pääle, et Johannõs oll prohvät.

7. Ja nää' es üteli' tiidvät, kost.

8. Ja Jeesus üteli näile: Ega' ma'ki' teile ei üteli', mändse võimuga' ma' sedä tii.

(S. 9—19. Matt. 21, 33—46. Mark. 12, 1—12.)

9. A' tää nakas' rahvalõ sedä tähendämise sõnna ütlemä: Üts inemine istut viinamäe ja an'd tuu vällä aidnikka kätte ja läts võõralõ maalõ tüküs aos.

10. Ja ku aig oll, lähät tää üte sulasõ aidnikka mano, et nää' annasi' tälle viinamäe vilästä; a' aidnigu' pessi' tääd ja lähädi' tää tühält är'.

11. Ja tää lähät viil tõsõ sulasõ; a' nää' pessi' kah tuud ja teodi' ja lähädi' tää tühält är'.

12. Ja tää lähät viil kolmada; a' nää' haavsi' kah tuud, ja touksi' tää vällä.

13. A' viinamäe esänd üteli: Miä mul tetä'? Ma' taha uma armsa puja lähätä', vast nää' häbenese', ku nää' tääd nägevä'.
Joh. 3, 16.

14. A' ku aidnigu' tääd näi', mõtli' nää' hindä vaihhõl ja ütli': Seo om seo perijä: tulkõ', tapami' tää är', et perändüs meile saasi'.

15. Ja nää' touksi' tää viinamäest vällä ja tapi' tää är'. Miä nu' tege viinamäe esänd näile?

16. Kül' tää tulõ ja hukkas nuu' aidnigu' är' ja and viinamäe tõisi kätte. A' ku nää' sedä kuuli', ütli' nää': Är' sedä saagu'!

17. A' tää kai näide pääle ja üteli': Miä seo sis om, miä om kiroto't: Seo kivi, miä huumõ ehitjä' kui kõlbmalda' är' omma' heitnü', om nulgakivis saanu'.

18. Egaüts, kiä seo kivi pääle satas, tuu lätt purulõ; a' kelle pääle tää satas, tuu pitstäs tää är'. Jees. 8, 15.

19. A' ülembä' preestri' ja kirätunja' püüse' tuul-samal tunnil kässi tää külge panda'; a' nää' pelksi' rahvast, sest nää' mõisti', et tää näide

kottalõ seo tähendamise sõna oll ülnü'.

(S. 20—26. Matt. 22, 15—22. Mark. 12, 13—17.)

20. Ja nää' vahe' tääd ja lähädi' kavalit kullõjit vällä, kiä hinnäst vaas tei', et tääd kõnnõst kinni' saia' ja tääd är' anda' maavalitsõja võimusõ ja meelevalla ala. p. 11, 54.

21. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli': Opõtaja, miä tiiämi', et sa' õigõhõ kõnõlõt ja oppat ja ei piä' ei ütigi' suurusõst luku, a' oppat Jumala tiid õigust pite;

22. Kas meil sünnüs keisrile kohturahha anda' vai ei sünnü'?

23. A' et tää näide kurä kavalusõ är' mõis't, üteli' tää näile: Miä tii' minno kiusat?

24. Näüdäke' mullõ teenarirahha: Kelle kujo ja päälkiri om täl? A' nää' kosti' ja ütli': Keisri.

25. Sis üteli' tää näile: Selle ankõ' keisrile, miä keisri kohus om, ja Jumalalõ, miä Jumala kohus om.

26. Ja nää' es või' tääd rahva iih kõnnõst

kinni' saia' ja panni'
immes tää kostmist ja
jäi' vaik.

(S. 27—40. Matt. 22, 23—33. 46.
Mark. 12, 18—27. 34.)

27. A' tää mano tulli'
mōnō' saduseri', kiä üt-
lese', et ülesnōsōmist ei
olōki', ja küsse' tää käest

28. Ja ütli': Opōtaja,
Moosōs om meile kiro-
tanu': Ku kellegi' veli,
kel naane om, är' koo-
lōs, ja tää koolōs är'
latsōlda', sis piät vōtma
tää veli tuu naase ja uma-
lō velele suku saatma.

29. Nu' oll säidse veljä,
ja edimäne vōt't naase
ja kuuli latsōlda'.

30. Ja tōnō vōt't tuu
naase ja kuuli kah är'
latsōlda'.

31. Ja kolmas vōt't
tääd ja niisama kah kōik
säidse, ja es jää' latsi,
ja kuuli' är'.

32. A' kōgō peräkōrd
kuuli kah naane är'.

33. A' ülesnōsōmiseh,
kelle naane tää om näi-
de siäst? sest tää om
näile säitsmele naases
olnu'.

34. Ja Jeesus kos't ja
ütel näile: Seo maailma

latsō' vōtva' naisi ja
läävä' mehele;

35. A' kiä väärt om
arvat tōist maailma saa-
ma ja kuulnust üles
nōsōma, ei nuu' vōta'
naist ega' lää' mehele.

36. Sest nää' ei vōi'
inäp är' koolda'; sest
nää' omma' englidō su-
gudsō', ja nää' omma'
Jumala latsō', et nää'
ülesnōsōmise latsō' om-
ma'.

37. A' et kuulu' üles nō-
sōsō', näütäs kah Moo-
sōs orävitsa vōso man,
ku tää Issändät nimitäs
Abrahami Jumalas ja
Isaaki Jumalas ja Jaa-
kobi Jumalas.

38. A' Jummal ei olō'
kuuluidō, a' elävidō Jum-
mal; sest kōik eläse'
tälle.

39. A' mōnō' kirätunja'
kosti' ja ütli': Opōtaja,
sa' olōt hōste kōnōlnu'.

40. Ja nää' es julgu'
tää käest midägi' inäp-
küssü'.

(S. 41—44. Matt. 22, 41—45. Mark. 12,
35—37.)

41. A' tää üteli näile:
Kuis nää' ütlese' Kris-
tusō Taavedi Puja olō-
vat?

42. Ja Taavet esi' ütles lauluraamatuh: Issänd om mu' Issändäle ülnü: Istu' mu' hüäle poolõ,

43. Kooni' ma' su' vainlasõ panõ' su' jalgoalodsõ järes.

44. Nüüd kuts Taavet tääd Issändäs, kuis tää sis om tää Poig?

(S. 45—47. Matt. 23, 1. 5—7. Mark. 12, 38—40.)

45. A' tää üteli kõgõ rahva kuuldõh umilõ opjilõ:

46. Hoitkõ' kirätunjidõ iist, kiä pikih rõvih tahtva' kävvä', ja armastasõ' teretämist turgõ pääl, ja edimäidsi pinke kogodusõ kuõh, ja ülembät otsa lavvah õdagusõõmäaigoh. p. 11, 13.

47. Nää' söövä' läski huunõ' är' ja lugõva' silmäkiräs pikki palvit; nuu' saava' sedä rasõmba hukatusõ.

21. Päätükk.

Läsä naase veeringist. Jeesusõ kõnõ' Jeruusalemma hääütämisest ja tää hindä jäl' tulõmisest.

(S. 1—4. Mark. 12, 41—44.)

A' tää kai ja nägi rikkit ummi andit ohviraha kirstu panvat.

2. A' tää nägi kah üte vaesõ läsä naase kats veeringit sinnä' panvat.

3. Ja tää üteli: Tõtõstõ ma' üteli teile, et seo vaenõ läsk naane om inämb kui kõik muu' sisse pannu',

4. Sest neo' kõik omma' umast liiast varandusõt sisse pannu' Jumalalõ andõs; a' seo om umast vaesusõt kõik toidusõ, miä täl oll, sisse pannu'.

(S. 5—24. Matt. 24, 1—21. Mark. 13, 1—19.)

5. Ja ku mõnõ' kõnõli' pühäst kuast, et tää ilõsidõ kivvega' ja andiga' oll' ehitet, sis üteli tää:

6. Kül' päävä' tulõva', et seost kõgõst, miä tii' näet, ei jätetä' kivvi kivi pääle, midä är' ei kista'. p. 19, 44.

7. A' nää' küsse' tää käest ja ütli: Opõtaja, kuna om tuu sis? ja miä om täht, kuna tuu johus?

8. A' tää üteli: Kaegõ', et teid är' ei essütädä'; sest pallõ tulõva' mu' nime all ja ütles, et ma' seo olõ, ja aig om lähkeste saanu'; selle är' mingi' näide perrä.

9. A' ku tii' sōtost ja segätsist asōst kuulōt, är' heitügu'; sest seo johus inne; a' ots ei olō' viil nii pia käeh.

10. Sis ütēl tää näile: Rahvas nōsōs rahva vasta ja kuningriik kuningriigi vasta.

11. Suurō' maavärisemise' omma' kah mõnōh paigah, ja nälgi ja katsk ja hirmsa' asä', ja suurō' immetähe' saava' taivast.

12. A' inne kõikō sedä panva' nää' uma' käe' tii' külge, ja kiusasō' teid takah, ja anva' teid är' kogodusō kottō ja vangi, ja viivä' teid kuningidō ja maavalitsijidō ette mu' nime peräst. p. 12, 11.

13. A' tuu saa tunistusōs.

14. Selle pankō' umma süämehe, et tii' inne ei mõtlō' tuu pääle, miä teil hindä iist kosta';

Matt. 10, 19.

15. Sest ma' taha teile suu ja tarkusō anda', mink vasta ei vōi' kõnōlda' ega' panda' ütski' noist, kiä tii' vastadsō' omma'.

Ap. teg. 6, 10.

16. A' teid andas är' kah tii' vanōmbidō ja veljö puult ja sugulaisi ja sõpro puult ja nää' tapva' mõnd tii' siäst är'.

17. Ja teid vihatas kõikī puult mu' nime peräst. Matt. 10, 21, 22. Joh. 15, 18.

18. A' hiusō karvagi' ei saa' tii' pääst hukka. p. 12, 17.

19. Jääge' kinmäs, sis pästat tii' uma hinge.

2 Aja r. 15, 7. Eebr. 10, 36.

20. A' ku tii' näet Jeruusalemmä sõaväest ümbre piiridü olōvat, sis tunkō', et tää häotämine om lähkeste tulnu'.

21. Sis pagōgu' nuu', kiä Juudamaal omma', mäki pääle, ja nuu', kiä kespaigah sääl seeh omma', nuu' mingu' vällä; ja kiä väläh om, är' mingu' nää' sinnä' sisse.

22. Sest nuu' omma' kättemaksmise päävä', et kõik tōtōs saasi', miä om kiroto't.

23. A' hädä noilō, kiä käümä pääl omma', ja noilō, kiä imetäse' noil päivil; sest sääl maal tulō suur hädä ja viha seo rahva pääle.

24. Ja nää' satasõ' mōõga terä läbi, ja näid viiäs vangi kõgõ paganidõ sekkä, ja Jeruusalem saa paganidõ sõkutus, kooni' paganidõ aig saa täüs.

(S. 25—28. Matt. 24, 29. 30. Mark. 13, 24—26.)

25. Ja pääväh, kuu ja tähih saava' märgitäh'e, ja maa pääl saa rahval hädäldämine ja nää' ei tiiä' kohe ilma nõvvolda', mere ja vii vuuga' kohisõmise iist minnä'.

26. Ja inemise' läävä' rammõhtumbas pelü ja asjo' uutmise peräst, miä maailma pääle tulõva'; sest taiva väki hõlõtõdas.

27. Ja sis nägevä' nää' Inemise Puja tulõvat pilveh suurõ väe ja avvuga'.

28. A' ku seo kõik nakas saama, sis kaegõ' üles ja nõstkõ' uma' pää' üles, selle et tii' är'lunastamine lähkeste tulõ.

Viil. 4, 4. 6.

(S. 29—33. Matt. 24, 32—35. Mark. 13, 28—31.)

29. Ja tää üteli näile üte tähendämise sõna: Kaegõ' viigipuud ja kõiki puid.

30. Ku näide urva' läävä' vallalõ minemä ja tii' sedä näet, sis tunnõt tii esihindist, et suvi jo' lähkeseh om.

31. Nii kah tii', ku tii' näet sedä johuvat, sis tunkõ', et Jumala riik lähkeseh om. Luuk. 17, 20.

32. Tõtõstõ ma' ütle teile, et seo põlvõ rahvas ei lõpõ' är', kooni' seo kõik saa.

33. Taivas ja maa läävä' hukka; a' mu' sõna ei lää' hukka. p. 16, 17.

34. A' hoitkõ', et tii' süäme' ei saa' vaivatus liia süümise ei liia juumise ega' päätõidusõ murõhtõga' ja et seo päiv äkitselt tii' pääle ei tulõ'.

Mark. 4, 19.

35. Sest ku kiil-nüür tulõ tää kõiki pääle, kiä kõgõ maa pääl omma'.

1 Tess. 5, 2. 3.

36. Selle valvkõ' ja pallõlgõ' egal aol, et teid väärt arvatas är' pagõma kõgõ tuu iist, miä saa ja sais Inemise Puja iih. Matt. 24, 42.

37. A' tää opas päivä pühäh kuah, a' üüses läts tää vällä ja oll üü-

majah mäe pääl midä kutsutas Õlimäes.

38. Ja kõik rahvas tull varra hummogu tää mano, tääd pühäh kuah kullõma.

22. Päätükk.

Är'anja Juudas. Paasavuun ja õdagusõõmäig. Opjidõ avvuahnus. Jeesusõ kannahamine Õlimäel ja Kaiva iih. Peetrusõ är'salgamine.

(S. 1, 2. Matt. 26, 1—5. Mark. 14, 1. 2.)

A' hapnõmalda' leibo pühä tull lähkeste, midä kutsutas paasapühäs.

2. Ja ülembä' preestri' ja kirätunja' otsõ', kuis nää' tääd saasi' är' tappa'; sest nää' pelksi' rahva st. p. 20, 19.

(S. 3—6. Matt. 26, 14—16. Mark. 14, 10. 11.)

3. A' saadan oll lännü' Juuda sisse, kedä väärnimega' kutsutas Iskariotis, kiä noidõ katõtõiskümne arvust oll.

4. Ja tää läts är' ja kõnõl ülembidõ preestridõ ja sõapäälidikõga' tuud, kuis tää tääd näide kätte tahtsõ är' anda'.

5. Ja nää' sai' rōõmsas ja lepe' tääga', et nää' tälle rahha anva'.

6. Ja tää tōot ja otsõ parast aigu tääd näile är' anda' ilma rahva tiolda'.

(S. 7—23. Matt. 26, 17—29. Mark. 14, 12—25.)

7. A' hapnõmalda' leibo päiv tull, kuna oll paasavoona tapmine.

8. Ja tää lähät Peetrusõ ja Johannõsõ ja üteli: Minke' ja valmistagõ' meile paasavuun, et mii' sedä võimi' süvvä'.

9. A' nää' ütli' tälle: Koh sa' tahat, et mii' sedä valmistami'?

10. A' tää üteli näile: Kae', ku tii' liina sisse läät, sis tulõ 'tii' vasta üts inemine, tuu kand viikruusi, minke' tää perrä sinnä' kotta, kohe tää sisse lätt

11. Ja ülge' tuu kua esändäle: Opõtaja ütles sullõ: Koh om võörastõ tarõ, koh ma' paasavoona ummi' opjidõga' vōi süvvä'?

12. Sis näütäs tää teile üte suurõ ehitedü tarõ

üleväh; sinnä' valmis-
tagõ'.

13. A' ku nää' är' lät-
si', löüse' nää' nii, kui
tää näile oll ülnü'; ja
nää' valmisti' paasa-
voona.

14. Ja ku tunn tull, istõ
tää maaha ja nuu' kats-
tõiskümme apostilit tää-
ga',

15. Ja tää üteli näile:
Ma' olõ süäimest himos-
tanu' sedä paasavuuna
tii'ka' süvvä', inne ku
ma' kannahta.

16. Sest ma' üteli teile,
et ma' seost inäp ei
süü', kooni' kõik johus
Jumala riigih. p. 13, 29.

17. Ja tää võt't pikri,
tenäs ja üteli: Võtkõ'
seo ja jagagõ' hindä
vaihhõl.

18. Sest ma' üteli teile,
et ma' ei juu' viinapuu
viläst, kooni' Jumala riik
om tulnu'.

19. Ja tää võt't leevä,
tenäs ja mur'd ja an'd
näile ja üteli: Seo om
mu' iho, miä tii' iist
andas, seda tekke' mu'
mälehtüses. 1 Kor. 11, 23—25.

20. Tuulsamal kumbõl
kah pikri pärast söömä-

aigu ja üteli: Seo pikri
om vahtsõnõ säädüs
mu' vereh, miä tii' iist
är' valõtas.

21. Siski' kae', mu'
är'anja käsi om mu'ka'
lavvah.

Joh. 13, 21. 22. Laul. 41. 10.

22. Ja Inemise Poig
lätt kül', nii kui om
säet; siski' hädä toolõ
inemisele, kelle läbi tää
är' andas.

23. Ja nää' naksi' üts-
tõsõ käest küsütelemä,
kiä tuu kül' om näide
siäst, kiä sedä tege.

24. A' näide siäh tull
kah tülü, kedä näist suu-
rõmbas arvada'?

Matt. 18, 1. p. 9, 46.

(S. 25. 26. Kae' Matt. 20, 25—27.
Mark. 10, 42—44.)

25. A' tää üteli näile:
Paganidõ kuninga' va-
litsõsõ' näide üle ja kiä
näide pääle võimust võt-
va', noid kutsutas ar-
mulitsis esändis;

26. A' tii' ei nii, a' suu-
rõmb tii' siäst olgu' kui
noorõmb, ja ülemb kui
tiinjä.

27. Sest kiä om suu-
rõmb: lavvah istjä vai
tiinjä? muidogi' lavvah

istjä? a' ma' olõ tii' siäh kui tiinjä.

Joh. 13, 4—14. Matt. 20, 28.

28. A' tii' olõt nuu', kiä mu' mano omma' jäänü' mu' kiusatusih.

29. Ja ma' sää teile kuningriigi, nii kuis mu' Esä sedä mullõ om säädnü',

30. Et tii' süüsi' ja juusi' mu' lavvah mu' kuningriigih ja istusi' avvujärgi pääl ja mõis-
tasi' katõtõiskümne lis-
raeli suguharo pääle
kohut. Matt. 19, 28.

(S. 31—34. Matt. 26, 31—35. Mark.
14, 27—31. Joh. 13, 36—38.)

31. A' Issänd üteli: Siimon, Siimon, kae', saadan om teid väega' püüdnu' sõklu' kui nissu:
2 Kor. 2, 11. 1 Peetr. 5, 8.

32. A' ma' olõ su' iist pallõlnu', et su' usk är' es lõpõsi' ja ku sa' peräst ümbre käänät, sis kinnidä' ummi veljo.

33. A' tää üteli tälle: Issänd, ma' olõ valmis su'ka' nii hõste vangi kui surma minemä.

34. A' tää üteli: Ma' üteli sullõ, Peetrus: Kikas ei kire' täambä inne,

ku sa' minno kolm kōrda är' salgat. Joh. 13, 38.

35. Ja tää üteli näile: Ku ma' teid olõ saatnu' pungalda' ja paunalda' ja kängäldä', kas om teil midägi' vaja olnu'? A' nää' ütli: Ei midägi'.

36. Sis üteli tää näile: A' nüüd, kellel pung om, tuu võtku' tää, niisama kah paun, ja kellel ei olõ', tuu müügu' uma särk är' ja ostku' mõök.

37. Sest ma' üteli teile, et tuu viil mullõ saa, miä kirotoit om: Tääd om kah ülekohtustõ sek-
kä arvat, sest, miä mu'st om, saa otsa.

38. A' nää' ütli: Issänd, kae', siih om kats mõõka; a' tää üteli näile: Külät seost.

(S. 39—46. Matt. 26, 30. 36—46.
Mark. 14, 26. 32—42.)

39. Ja tää läts vällä, ja läts uma viisi perrä Õlimäele; a' tää opja' käve' kah tää perrä.
Joh. 18, 1.

40. Ja ku tää sinnä' paika sai, üteli tää näile: Pallõlgõ' Jumalat, et tii' kiusatustõ ei saa'.

41. Ja tää läts näist är' nii kavvõ, kui kiviga'

või visada' ja heit' põlvilõ maaha ja pallõl Jumalat

42. Ja üteli: Esä, ku sa' tahasi' seo pikri mu' käest är' võtta! ummõhtõ är' sündügu' mu', a' su' tahtmine!

43. A' üts engli näüdäs hinnäst tälle taivast ja kinnit tääd. 1 Kun. 19, 5.

44. Ja ku tää surmaga' oll võitlõmah, pallõl tää Jumalat kangõmbahe; a' tää higi oll kui vere-tilga', nuu' sattõ' maa pääle.

45. Ja tää tull üles Jumalat pallõmast ja tull ummi opjidõ mano ja löüs näid kurbusõs magavat.

46. Ja tää üteli näile: Miä tii' makat? Tulkõ' üles ja pallõlgõ' Jumalat, et tii' kiusatustõ ei saa'.

(S. 47—55. Matt. 26, 47—56. Mark. 14, 43—49. Joh. 18, 2—11.)

47. A' ku tää viil kõnõl, kae', pallõ rahvast ja tuu, kedä kutsuti Juudas, üts noist katõstfõiskümnest, käve näide iih ja tull Jeesusõ lähkeste tälle suud anma.

48. A' Jeesus üteli tälle: Juudas, annat sa' suu-

anmisega' Inemise Puja är'?

49. A' ku nuu', kiä tää ümbre olli', näi', miä saa, üteli' nää' tälle: Is-sänd, kas mii' mõõga-ga' sekkä löömi'?

50. Ja üts näist lei ülembä preestri sulast, ja ragi tää hüä kõrva är'.

51. A' Jeesus kos't ja üteli: Jätke' seost saani'. Ja tää puttõ tää kõrva külge ja tegi tää terves.

52. A' Jeesus üteli ülembidõ preestridõ ja pühä kua päälkilõ ja vanõmbilõ, kiä tää pääle tuli': Tii' olõt vällä lännü' õkva kui rüüvli pääle mõõko ja nuiõga'.

53. Et ma' küil' egapäiv tii' man olõ olnu' pühäh kuah, ei olõ' tii' mu' külge kässi pannu'; a' seo om tii' tunn ja püme hüse võimus.

(S. 54—62. Matt. 26, 57. 58. 69—75. Mark. 14, 53. 54. 66—72. Joh. 18, 12—18, 25—27.)

54. A' nää' võti' tää kinni' ja vei' ja saadi' tää ülembä preestri kotta; a' Peetrus käve kavvõst perrä.

55. A' ku nää' keset morro tulõ üles tei' ja nää' üteh maaha istõ', sis istõ Peetrus näide siäh.

56. A' üts näädsik nägi tääd tuliveereh istvat ja kai ütsisilmi tää pääle ja üteli: Kah seo oll tääga'.

57. A' tää salas tääd är' ja üteli: Naane, ma' ei tunnõ' tääd.

58. Ja veitkese ao peräst nägi tääd üts tönõ ja üteli: Sa'ki' olõt näide siäst; a' Peetrus üteli: Inemine, ma' ei olõ'.

59. Ja pia üte tunni ao peräst kinnit sedä üts tönõ ja üteli: Tõtõ poolõst, seogi' oll tääga'; sest tää om kah Kaalileamaa miis.

60. A' Peetrus üteli: Inemine, ma' ei mõista', miä sa' kõnõlõt; ja sedämaid, ku tää viil kõnõl, kirge kikas.

61. Ja Issänd püür'd hinnäst ümbre ja kai Peetrusõ pääle ja Peetrusõ miilde tull Issändä sõna, kuis tää tälle oll ülnü': Inne ku kikas kirk, salgat sa' minno kolm kõrda är'. s. 34.

62. Ja Peetrus läts vällä ja ik'k valusahe.

(S. 63—65. Matt. 26, 67. 68. Mark. 14, 65.)

63. A' mehe', kiä Jeesust kinni' pei', naari' ja pessi tääd.

64. Ja nää' kati' tää näo kinni' ja lei' tälle vasta silmi ja küsse' tää käest ja ütli': Mõista' kui prohvet, kiä tuu om, kiä sinno lei.

65. Ja pallõ muid asjo kõnõli' nää' tää vasta ja teodi' tääd.

(S. 66—71. Matt. 26, 59—66. Mark. 14, 53—64.)

66. Ja ku valgõs läts, tuli' rahva vanõmba', ülembä' preestri' ja kirätunja' kokko ja vei' tää üles uma suurõ kohtu ette,

Matt. 27, 1. Mark. 15, 1. Joh. 18, 24.

67. Ja ütli': Olõt sa' Kristus? ütli' meile; a' tää üteli näile: Ku ma' teile ütlesi', ei ususi' tii' ummõhtõ.

68. A' ku ma' kah küsüsi', sis es kostasi' tii' mullõ ega' lasõsi' minno vallalõ.

69. Seost aost om Inemise Pujal istmine Jumala väe hüäl puul.

70. A' nää' ütli' kõik: Sis olõt sa' Jumala Poig? A' tää üteli näile: Jah olõ!

71. A' nää' ütli': Miä meile inäp tunistust vaja om? sest mii' olõmi' sedä esi' tää suust kuulnu'.

23. Päätükk.

Kristusõ kannahamine ja teotamine Pilatusõ ja Heroodösõ iih; tää surmamõistmine, ristilüümine, surm ja matmine.

(S. 1—25. Matt. 27, 2. 11—31. Mark. 15, 1—20. Joh. 18, 28—39. 16.)

Ja kõik näide hulka saist üles ja vei' tää Pilatusõ mano.

2. Ja nää' naksi' tää pääle kaibama ja ütli': Mii' olõmi' löüdnü', et tää rahvast är' püürd ja kiild keisrile kohturahha anmast ja ütles hinnast Kristusõ, üte kuninga olõvat.

3. A' Pilatus küsse tää käest ja üteli: Olõt sa' Juuda rahva kuningas? A' tää kos't tälle ja üteli: Jah, olõ.

4. A' Pilatus üteli ülembilõ preestrilõ ja rahvalõ: Ma' ei lövvä' üt-

tegi' süüdü seost inemisest.

5. A' nää' ai' pääle ja ütli': Tää and rahvalõ halva nõvvo ja oppas kõikõ Juudamaad pite ja om alostanu' Kaalileamaast siiä' maani'.

6. A' ku Pilatus Kaalileamaad kuul'd, küsse tää, kas seo inemine Kaalileamaa miis om?

7. Ja ku tää teedä' sai, et tää Heroodösõ valitusõ alt oll, lähät tää tää Heroodösõ mano, kiä noil samol päivil Jeruusalemmäh oll.

8. A' Heroodös sai väega' rõõmsas, ku tää Jeesust nätä' sai; sest tää olõsi' tää hää melega' jo' ammuki' nännü', selle et tää oll pallõ tääst kuulnu' ja tää luut' üttele immetähte nätä' saia', miä tää tege.

9. Kül' tää küsse tää käest mitmõ sõnaga'; a' tää es kostä' tälle midägi'.

10. A' ülembä' preestri' ja kirätunja' saisi' ja kaipsi' väega' kõvastõ tää pääle.

11. A' ku Heroodös

tsus'k ja naar'd ummi
sõamihiiga' tääd, sis
pan'd tää valgõ rõiva
tää ümbre ja lähät tää
jäl' Pilatusõ mano.

12. Ja tuul pääväl sai'
Pilatus ja Heroodõs tõ-
nõ tõsõga' sõbras; sest
inne olli' nää' tõnõ tõsõ
pääle vihadsõ' olnu'.

13. A' Pilatus kut's
kokko ülembä' preestri
ja rahva ülembä' ja
rahva

14. Ja üteli näile: Tii'
olõt seo inemise mu'
mano toonu' õkva kui
rahva är'püürjä; ja kae',
ma' olõ tääd tii' iih üle
kullõlnu'; ja ma' ei olõ'
seost inemisest üttegi'
süüdü löüdnü', miä tii'
tää pääle kaibat,

15. Ega' Heroodõs;
sest ma' olõ teid tää
mano lähätänü' ja kae',
tää ei olõ' midägi tennü',
miä surma väärt olõsi'.

16. Selle taha ma' tääd
nuhelda' ja vallalõ laskõ'.

17. A' täl ollgi' näile
pühis ütte vaja vallalõ
laskõ'.

18. A' kõik hulk tänit
väega' ja üteli: Hukka'

tää är' ja lasõ' meile
Parrabas vallalõ,

19. Kiä oll üteli liinah
sündünü', mässämise ja
tapmise pärast vangitorni
heidet.

20. Sis tänit Pilatus
jäl' näile, et tää tahtsõ
Jeesusõ vallalõ laskõ';

21. A' nää' tänidi vasta
ja üteli: Lüü' risti! lüü'
tää risti!

22. A' tää üteli kolma-
dat kõrda näile: Miä
seo sis kurja om ten-
nü'? Ma' ei olõ' tääst
üttegi' surma süüdü löüd-
nü', selle taha ma' tääd
nuhelda' ja vallalõ laskõ'.

23. A' nää' ai' pääle
suurõ tänitämiseega' ja
palssi', et tääd risti lüv-
väsi', ja näide ja ülem-
bidõ preestridõ tänitä-
mine võt't võimust.

24. Ja Pilatus mõis't
kohut, et näide palvõ
perrä saasi'.

25. Sis las'k tää näile
tuu vallalõ, kiä mässä-
mise ja tapmise pärast
oll vangitorni heidet,
kedä nää' vallalõ palssi';
a' Jeesusõ an'd tää' är',
nii ku nää' tahtsõ'.

26. Ja kui nää' tää' vällä vei', sai' nää' kätte üte Küreni liina mehe, Siimon nimi, kiä väläst tull, ja tää' pääle panni' nää' risti, et tää' sedä Jeesusõ perrä kannasi'.

Matt. 27, 32. Mark. 15, 21.

27. A' tää' peräh käve suur hulk rahvast ja naisi, kiä kah kaipsi' ja tääd iki'.

28. A' Jeesus kään'd hinnäst ümbre näide poolõ ja üteli: Jeeruu-salemma tütre', är' ikku minno, a' ikkõ' esihin-dit ja ummi latsi.

29. Sest kae', päävä' tulõva', kuna üldäs: Õnsa' omma nuu', kiä sigimäldä', ja iho', miä ilmalõ ei olõ' kannu', ja rinna', miä ei olõ' imetänü'.

p. 21, 23

30. Sis nakasõ' nää' ütlemä mäile: Sadagõ' mii' pääle; ja mäekin-galõ': Katkõ' meid!

Os. 10, 8. Ilm. 6, 16; 9, 6.

31. Sest ku sedä tuu-rõlõ puulõ tetäs, miä sis kuivalõ saa?

1 Peetr. 4, 17.

32. A' tääga' viidi tõist kats kurätegi-jät vällä är' hukada'.

Jees. 53, 12.

S. 33—49. Matt. 27, 33—56. Mark. 15, 22—41. Joh. 19, 17—30.)

33. Ja ku nää' sinnä' paika sai', miä kutsutas pääläe asõmõs, lei' nää' tää' ja nuu' kurätegi-jä' sinnä' risti, tõsõ hüäle, tõsõ kuralõ poolõ.

34. A' Jeesus üteli: Esä, anna' näile andis, sest nää' ei tiiä', miä nää' tegevä'. A' nää' jai' tää' rõiva', ja heidi' liisko noidõ peräst.

35. Ja rahvas sais sääl kaemah, ja ülembägi' irvidi' tääd noidõga' ja ütli': Muid om tää' avitanu', avitagu' tää' esihinnäst, ku tää' om Kristus, Jumala är' valit.

36. A' kah sõamehe' naari' tääd ja lätsi' tää' mano ja vei' tälle ätiket,

37. Ja ütli': Ku sa' olõt Juuda rahva kuningas, sis avida' esihin-näst.

38. A' päälkiri oll kah tää' pää kottalõ kirotõt, kreeka, ladina ja eebrea keele tähtiga': Seo om Juuda rahva kuningas.

39. A' tõnõ kurätegi-jist, kiä oll üles puud, teot tääd ja üteli: Ku

sa' olõt Kristus, sis avi-
da' esihinnäst ja meid.

40. A' tönõ kos't ja
tõrõl tääd ja üteli: Kas
sa' kah ei pelgä' Juma-
lat, sest et sa' seohsa-
mah hukatusõh olõt.

41. Ja mii' kül' õigusõ
poolõst, sest mii' saami'
kätte, miä mii' tüü väärt
om; a' seo ei olõ' midägi'
halva tennü'.

42. Ja tää üteli Jeesu-
sõlõ: Issänd, mõtlõ' mu'
pääle, ku sa' umma
kuningriiki tulõt.

43. Ja Jeesus üteli tälle:
Tõfõstõ ma' üteli sullõ,
täämbä olõt sa' mu'ka'
paradiisih.

44. A' ku jo' kuvvõs
tunn lähkeseh oll, sis
sai pümehus üle kõgõ
maa ütsändä tunnini'.

45. Ja päiv läts püme-
s ja tekk kõgõ pü-
hambä paiga iih templih
lahes keskelt lahki.

46. Ja Jeesus tänit suu-
rõ helüga' ja üteli: Esä,
su' kätte anna ma' uma
vaimu. Ja ku tää sedä
oll ülnü', heit' tää hinge.

47. A' ku päälük nägi,
miä sündü, sis avvust

tää Jumalat ja üteli: Seo
inimine oll tõfõstõ õigõ.

48. Ja kõik rahvas, kiä
sinnä' tull sedä kaema,
ku nää' näi', miä johtu,
lei' nää' hindäle vasta
rindo ja lätsi' tagasi.

49. A' kõik tää tutva'
saisi' kavvõh ja naase',
kiä tää peräh olli' käü-
nü' Kaalileamaalt, näi'
sedä.

(S. 50—56. Matt. 27, 57—61. Mark.
15, 42—47. Joh. 19, 38—42.)

50. Ja kae', üts miis,
Joosõp nimi, suurõ kohtu
liigõ', hüä ja õigõ miis,

51. Tuu es olõ' näide-
ga' üteli nõul ja es kitä'
näide tüüd hüäs. Tuu
oll Arimaatiast, Juuda
rahva liinast, kiä kah
Jumala riiki uut'.

52. Tuu läts Pilatusõ
mano ja pallõl hindäle
Jeesusõ kehä.

53. Ja tää võt't tää
maaha ja mähke tää
kalli linadsõ rõiva sisse
ja pan'd tää üteli hauda,
miä kivi sisse oll raot,
kohe es olõ' viil iäl ke-
dägi' pant.

54. Ja tuu oll valmis-
tamise päiv ja hinga-
mise päiv tull pääle.

55. A' naase', kiä olli' tääga' Kaalileamaalt tulnu', käve' kah perrä ja kai' hauda ja kuis tää kehä sinnä panti.

56. A' nää' lätsi' tagasi ja valmisti' kallit ruuhi ja salvi ja hingämise pääväl saisi' nää' rahul käsu perrä.

24. Pääfukk.

Jeesusõ ülesnõsõmine. Tää näüfäs hinnäst opijõ. kiä Emmausõ poolõ läävä' ja sis apostlidõlõ. Tää taivahe minek.

(S. 1—12. Matt. 28, 1—8. Mark. 16, 1—8. Joh. 20, 1—13.)

A' edimätsel nädäli pääväl ao aigu lät-si' nää' havva mano ja kanni' kallit ruuhi, midä nää' olli' valmistanu'; ja mõnõ' tõsõ' olli' näidega'.

2. A' nää' löüse' kivi havva päält är' hõörütedü olõvat.

3. Ja ku nää' sisse lät-si', es lövvä' nää' Is-sändä Jeesusõ kehhä.

4. Ja ku nää' tuuperäst katõvaihhõl olli', kae', sis saisi' kats miist näide kõrval läükvih rõivih.

5. A' ku nää' väega' pelksi' ja uma' silmä maaha lei', sis ütli' nuu' näile: Miä tii' elävät kuuluidõ mant otsit?

6. Ei tää ei olõ' siih, a' tää om üles nõsnu', tulõtagõ' miilde, kuis tää teile om kõnõlnu', ku tää viil Kaalileamaal oll,

7. Üldeh: Inemise Poig andas är' patatsidõ inemiisi kätte ja lüvväs risti ja nõsõs kolmadal pääväl jäl' üles.

8. Ja tää sõna' tulli' näile miilde.

9. Ja nää' lätsi' havva mant tagasi ja kuuludi' sedä kõik noilõ ütele-tõiskümnele ja kõigilõ tõisilõ.

10. A' Maarja Magdaleena ja Johanna ja Maarja, Jaakobusõ imä ja muu' naase' näidega' olli' nuu', kiä sedä apostlidõlõ kõnõli'.

11. Ja näide kõnõ' oll noidõ meelest õkva kui tühi jutt ja nää' es usu' näid.

12. A' Peetrus saist üles ja juus'k havva mano, ja ku tää kuma-

rusi sisse kai, nägi tää kuulja lina' õnõ maah olõvat ja tää läts är' ja pan'd sedä esihindäh immes, miä oll sündünü'

(S. 13—35. Mark. 16, 12. 13.)

13. Ja kae', kats näist olli' minemäh tuulsamal pääväl ütte alõvihe, miä Jeruusalemmäst pia kuuskümmend vako-maad oll, tollõ nimi oll Emmaus,

14. Ja nää' kõnõli' hindä vaihhõl kõigist noist asõst, miä oll johtunu'.

15. Ja ku nää' tõnõ tõsõga' juttu ai' ja tõnõ tõsõ käest küsse', sis tull kah Jeesus esi' näide mano ja käve näidega'.

16. A' näide silmi peeti, et nää' tääd es tunnõ'.

17. Ja tää üteli näile: Mändse' kõnnõ' neo' omma', miä tii' hindä vaihhõl kõnõlõt kävvüh ja olõt kurvanäolidse'?

18. A' üts, Kleopas nimi, kos't ja üteli tälle: Kas sa' ütsindä kui võõras elät Jeruusalemmäh ja ei olõ' teedä' saanu', miä neil päivil säälsamah om johtunu'?

19. Ja tää üteli näile: Miä sis? A' nää' ütli' tälle: Sedä, Jeesusõst Naatsaretist, kiä oll prohvet, väkev tekast ja sõnast Jumala ja kõgõ rahva iih,

20. Kuis mii' ülembä' preestri' ja vanõmba' iääd omma' surma kohtu ala är' annu' ja tääd risti löönü'.

21. A' mii' loodimi', et tää' om tuusama, kiä Iisraeli rahva är' lunastas ja pääle kõgõ seo om täämbä kolmas päiv, ku seo johtu.

22. A' kah mõnõ' naase' mii' siäst omma' meid är' heidütänü', kiä olli' varra hummogu havva man. s. 1—11.

23. Ja ku nää' tää kehäh es lövvä', tulli' nää' ja ütli' hindit kah englidõ nägemist nännü', kiä ütlesse' tääd elävät.

24. Ja mõnõ' mii' siäst lätsi' havva mano ja löüse' nii, kuis naase' olli' ülnü'; a' tääd hinnäst es näe' nää'. s. 12. Joh. 20, 3—10.

25. Ja tää üteli näile: Oh! iiii' rumala' ja süä-

mest pikälidse' sedä kõi-kõ uskma, miä proh-vedi' omma' kõnõlnu'.

26. Kas Kristusõl sedä es olõ' kannahada' ja umma avvu minnä'?

27. Ja tää nakas' Moosõsõst pääle ja kõigist prohvetest ja selet näile är' kõiki kirõst tuud, miä tääst oll kirotõt.

5 Moos. 18, 15. Laul 22. Jees. 53

28. Ja nää' sai' alõvi lähkeste, kohe nää' lät-si' ja tää tegi hinnäst edesi minevät.

29. Ja nää' palssi' tääd vägühüsi ja ütli': Jää' mii' mano, sest õdag jõud ja päiv lät; ja tää läts sisse ja jäi näide mano.

30. Ja ku tää näidega' lavvah istõ, võt't tää leevä, õnnist ja mur'd ja an'd näile.

p. 22, 19.

31. Sis pässi' näide silmä' vallalõ ja nää' tunsõ' tääd ja tää kattõ näide iist är'.

32. Ja nää' ütli' tõnõ tõsõlõ: Kas mii' süä mii' seeh es pala', ku tää mii'ka' kõnõl tii pääl ja ku tää meile kirjo är' selet?

33. Ja nää' tulli' tuul-samal tunnil üles ja lät-si' tagasi Jeruusalemmä ja löüse' nuu' ütstõis-kümme ja noid, kiä näide man olli', kuuh olõvat,

34. Kiä ütli': Issänd om tõtõtõ üles nõsnu' ja hinnäst Siimonalõ näü-dänü'.

1 Kor. 15, 4. 5.

35. Ja nää' kõnõli' sedä üles, miä tii pääl oll johtunu' ja kuis nää' tääd leevä murdmisest olli' är' tunnu'.

(S. 36—49. Matt 16, 14—18. Joh. 20, 19—23. 1 Kor. 15, 5.)

36. A' ku nää' sedä kõnõli', säis' Jeesus esi' näide keskel ja üteli' näile: Rahu olgu' teile!

37. A' nää' heitü' ja pelksi' ja mõtli' vaimu nägevät.

38. Ja tää üteli' näile: Miä tii' olõt nii väega' är' heitünü'? Ja mink peräst nõsõsõ' sändse' mõtlõmise' tii' süämehe'?

39. Et kaegõ' mu' kassi ja mu' jalgo, et ma' tuusama olõ; kumpkõ' minno kässiga' ja kaegõ', sest vaimul ei olõ lihha ega' luid, nii kuis tii' näet mul olõvat.

40. Ja ku tää sedä oll ülnü', näüdäs tää näile ummi kässi ja jalgo.

41. A' ku nää' rōõmu peräst viil es usu' ja immes panni', sis üteli tää näile: Kas teil om siih midägi' süvvä'?

42. Ja nää' panni' tää ette tükü küdsetüt kalla ja vahamett.

43. Ja tää võt't ja sei näide iih.

44. A' tää üteli näile: Neo' omma' nuu' kõnnõ', miä ma' teile kõnõli, ku ma' viil tii man olli; sest kõik saa tõtõs, miä om kirotõt mu'st Moosõsõ käsuoppuistõ ja prohvette kirjo ja laulu-raamatuhe.

45. Sis tegi tää näide mõistusõ kirjo mõistmises vallalõ.

46. Ja tää üteli näile: Nii om kirotõt ja nii oll Kristusõl kannatada' ja üles nõssõ' kuulust kolmadal pääväl.

47. Ja tää nimeli oll kuulutada' meeleanandamist ja pattõ andisannmist kõgõ rahva siäh, alostadõh Jeruusalemmäst.

48. A' tii' olõt noide asjo tunistaja'.

49. Ja kae', ma' lähädä tii' pääle uma Esä tõtusõ; a' tii' jääge' Jeruusalemmä liina nii kavvani', ku teid ehitedäs väega' korgõst.

(S. 50—53. Mark. 16, 19. Ap. Ieg. 1, 4—14.)

50. A' tää vei näid vällä Petaaniani' ja nõs't uma' käe' üles ja õnnist näid.

51. Ja ku tää näid õnnist, läts tää näist är' ja tää võõti üles taivahe.

52. Ja nää' kumardi' tääd ja lätsi' tagasi Jeruusalemmä suurõ rōõmuga'.

53. Ja nää' olli' alati pühäh kuah, kiti' ja tensi' Jumalat.

AAMEN.

Evangeelium

Pühä Johannōsō kirotõt.

1. Päätükk.

Jumala igäväne sõna om lihas saanu' Ristjä Johannōsō tunistus Jumala Voonast. Jeesusō edimätse' opjä'.

Alostusōh oll Sōna ja Sōna oll Jumala man ja Sōna oll Jumal.

p. 17, 5. 1. Joh. 1, 1. 2. Ilm. 19, 13.

2. Seosama oll alostusōh Jumala man.

Op. sōn. 8, 22.

3. Kōik asä' omma' tää läbi tettü' ja ilma tääldä' ei olō' midägi' tett, miä tett om.

Kol. 1, 16. 17. Eebr. 1, 2.

4. Tääh oll elo ja elo oll inemiisi valgus,

p. 5, 26; 8, 12.

5. Ja valgus paist püme hüseh ja püme hües es võta' sedä vasta. p. 3. 19.

6. Üts inemine, Johannōs nimi, saadōti Jumalast.

Matt. 3, 1. Mark. 1, 4. Luuk. 1, 13—17. 57—80.

7. Tuu tull tunistusōs, et valgusōst tunistus

anda', et kōik tää läbi ususi'.

8. Tää es olō' valgus, a' et tunistus anda' valgusōst. s. 20. p. 5, 35.

9. Tōtōnō valgus, kiä valgustas kōiki inemiisi, oll tuu, kiä maailma pidi tulōma. p. 9, 5; 12, 46.

10. Tää oll maailmah ja maailm om tää läbi tett ja maailm es tunnō' tääd. s. 3—5. Eebr. 1, 2.

11. Tää tull umadsidō sekkä ja umadsō', es võta' tääd vasta;

12. A' nii mitu, kiä tääd vasta võti', noilō an'd tää võimusō Jumala latsis saia', noilō, kiä tää nime sisse usōsō',

13. Kiä ei olō' verest, ei liha tahtmisest ega' mehe tahtmisest, a' Jumalast sündünü'.

14. Ja Sōna sai lihas ja võt't kui üteh majah

mii' siäh ellä' ja mii' näimi' tää avvu kui Esäst ainusündünü' Puja avvu, täüs armu ja tõtõf.

Jees. 7, 14; 60, 1. p. 3, 16.
2 Peetr. 1, 16—17.

15. Johannõs tunist tääst, hõigas ja üteli: Seo oll, kellest ma' olõ ülnü': Kiä peräst minno tulõ, tuu om inne minno olnu', sest tää oll inne kui ma'.

s. 27, 30. Matt. 3, 11. Mark. 1, 7.

16. Ja tää tävveüesest olõmi' mii' kõik võtnu' armu armu pääle.

17. Sest käsuoppus om ant Moosõsõ läbi; arm ja tõtõ om saanu' Jeesusõ Kristusõ läbi.

18. Ütski' ei olõ iäl Jumalat nännü'; ainusündünü' Poig, kiä Esä üsäh om, tuu om meile är' seletänü'.

19. Ja seo om Johannõsõ tunistus, ku Juuda rahvas lähät Jeruusalemäst preestri' ja Leevidi' tää käest küsümä: Kiä sa' olõt?

20. Ja tää tunist ja es salga' ja tunist Ma' ei olõ Kristus. Luuk. 3, 15, 16.

21. Ja nää' küsse' tää käest: Miä sis? olõt sa'

Eelias? Tää üteli: Ei olõ'. Olõt sa' prohvet? Ja tää kos't: Ei.

22. Sis ütli' nää' tälle: Kiä sa' sis olõt? et mii' vastusõ võimi' viiä' noilõ, kiä meid omma' lähätänü'. Miä sa' ütlet esihindäst?

23. Tää üteli: Ma' olõ hõikaja helü laanõh: Tekke' tasatsõs Issändä tii, nii kuis prohvet Jeesaja om ülnü'.

24. Ja nuu', kiä olli' lähadedü', olli' varisere siäst.

25. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli' tälle: Mille sa' sis ristit, ku sa' ei olõ Kristus ega' Eelias ega' prohvet?

26. Johannõs kos't näile ja üteli: Ma' risti viiga'; a' tuu sais keset teid, kedä tii' ei tunnõ'.

Matt. 3, 11. Mark. 1, 7. 8.

27. Tuu om tuusama, kiä peräst minno tulõ, kiä inne minno om olnu', kelle kängä nüüre vallalõ pästma ma' väärt ei olõ'.

28. Seo johtu Peetasarah, tõsõlpuul Jordani, koh Johannõs riste.

29. Tõsõl pääväl näge Johannōs Jeesusõ hindä mano tulõvat ja ütles: Kae', seo om Jumala Vuun, kiä maailma patu är' kand. s. 36. Jees. 53, 7.

30. Seo om, kellest ma' olõ ülnü': Peräst minno tulõ üts miis, kiä inne minno om olnu', sest tää oll inne kui ma'

s. 15. 27.

31. Ja ma' es tunnõ' tääd; a' et tää saasi' Iisraelilõ avalikus, selle olõ ma' tulnu' ristmä viiga'. p. 3. 28.

32. Ja Johannōs tunist ja üteli: Ma' näi Vaimu õkvalt kui tuvi taivast maaha tulõvat ja tää jäi tää pääle.

33. Ja ma' es tunnõ' tääd; a' kiä minno lähät viiga' ristmä, tuu üteli mullõ: Kelle pääle sa' näet Vaimu maaha tulõvat ja tää pääle jäävät, tuusama om, kiä pühä Vaimuga' rist.

34. Ja ma' olõ nännü' ja tunistanu', et seo om Jumala Poig.

1 Joh. 4, 14. 15.

35. Tõsõl pääväl sais' Johannōs sääil ja kats tää opjist.

36. Ja ku tää nägi Jeesusõ kõnvat, üteli tää: Kae', seo om Jumala Vuun!

37. Ja nuu' kats opjat kuuli' tääd kõnõlõvat ja käve' Jeesusõ peräh.

38. A' Jeesus kään'd hinnäst ümbre ja nägi näid hindä peräh käüvät ja üteli näile:

39. Miä tii' otsit? A' nää' ütli' tälle: Rabbi! (seo om: opõtaja) koh sa' elät?

40. Tää üteli näile: Tulkõ' ja kaegõ'. Nää' tull'i ja kai', koh tää elli ja jäi' tuul pääväl tää mano; a' tuu oll arvada' kümnes tunn.

41. Tõnõ noist katõst, kiä Johannōsõ käest kuuli' ja Jeesusõ peräh käve', oll Andreas, Siimona Peetrusõ veli.

42. Tuusama löüd edimalt uma vele Siimona ja ütles tälle: Mii' olõmi' Messia löüdnü', seo om är' seletedült: Kristus.

43. Ja tää vei tääd Jeesusõ mano. A' ku Jeesus tääd nägi, üteli tää: Sa' olõt Siimon, Joon poig, sinno kutsutas

Keeväs, seo om är' se-
letedült: Peetrus.

44. Tõsõl pääväl taht-
sõ Jeesus Kaalileamaalõ
minnä' ja löüd Viilippusõ
ja ütles tälle: Käü' mu'
peräh.

45. A' Viilippus oll peri
Petsaidast, Andreasõ ja
Peetrusõ liinast.

46. Viilippus löüd Naa-
tanaeli ja ütles tälle:
Kellest Moosõs kirotanu'
käsuraamatuhe ja proh-
vedi', tääd olõmi' löüd-
nü', Jeesusõ, Joosõbi
puja Naatsaretist.

5 Moos. 18, 18. Jees. 7, 14; 53, 2.
Jeer. 23, 5. Esek. 34, 23.

47. Ja Naatanael üt-
tel tälle: Kas Naatsaretist
või midägi' hüvvä tulla'?
Viilippus üt-
tel tälle: Tulõ'
ja kae'!

48. Jeesus nägi Naata-
naeli hindä mano tulõvat
ja üt-
tel tälle: Kae'! üts
tõtõnõ Iisraeli miis, kel-
leh ei olõ' kavalust.

Laul 32, 2.

49. Naatanael üt-
tel tälle: Kost sa' minno tunnõt?
Jeesus kos't ja üt-
tel tälle: Inne ku Viilippus sinno
kut's, näi ma' sinno, ku
sa' viigipuu all olli'.

50. Naatanael kos't ja

üt-
tel tälle: Opõtaja, sa'
olõt Jumala Poig, sa'
olõt Iisraeli kuningas.

p. 6, 69. 2 Saam. 7, 14. Laul 2, 7.
Matt. 14, 33; 16, 16.

51. Jeesus kos't ja üt-
tel tälle: Et ma' sullõ olõ
ülnü': Ma' näi sinno vii-
gipuu all, sis usut sa';
sa' näet suurõmbit asjo
kui neid.

p. 20, 29.

52. Ja üt-
tel tälle: Tõ-
tõtõ, tõtõtõ ma' üt-
le teile: Seost aost näet
tii' taiva vallalõ olõvat
ja Jumala engli' üles ja
maaha astvat Inemise
Puja pääle.

2. Päätükk.

Kaana pulma'. Templi puhastamine.

Ja kolmadal pääväl sai'
pulma' Kaanah, Kaa-
lileamaal ja Jeesusõ imä
oll sääl.

2. A' Jeesus ja tää op-
ja' olli' kah pulma kut-
sudu'.

3. Ja ku viina puudus
tull, üt-
tel Jeesusõ imä
tälle: Näil ei olõ' viina.

4. Jeesus üt-
tel tälle: Naane, miä mul om su'-
ka' tegemist? mu' tunn
ei olõ' viil tulnu'.

p. 19, 26. Matt. 12, 48.

5. Tää imä üteli tiinjilõ: Miä tää teile iäl ütles, tuud tekke'.

6. A' sinnä' olli' pantu' kuus kivist viianomat Juuda rahva puhastamise peräst ja egäite sisse läts kats' vai kolm mõõtu.

7. Jeesus üteli näile: Täütke' viianoma' viiga'; ja nää' täüdi' noid vee- reni'.

8. Ja tää üteli näile: Võtkõ' nüüd noidõ seest ja viige' pulma rahva talitajilõ. Ja nää' vei'.

9. A' ku pulmarahva talitaja vett mait's, miä viinas oll' saanu' ja es tiiä', kost seo oll'; a' tiinjä' tiise', kiä vii oll' toonu', sis kut's pulma- rahva talitaja kosilasõ,

10. Ja üteli tälle: Ega miis and inne hüä viina, ja ku nää' külät saanu', sis laihõmba; sa' olõt hüä viina siiä' maani' hoitnu'.

11. Seo oll' immeteka alostus, miä Jeesus tegi Kaanah, Kaalileamaal ja näüdäs umma avvu üles; ja tää opja' usksõ' tää sisse.

12. Peräst tuud läts tää

alla Kapernauma, tää ja tää imä ja tää vele' ja tää opja'; ja es jää' sinnä' kavvas aos.

13. Ja Juuda rahva paasapühä oll' lähkoh; ja Jeesus läts Jeruusa- lemmä.

(S. 14—16. Kae' Matt. 21, 12. 13. Mark. 11, 15—17. Luuk. 19, 45. 46.)

14. Ja löüse pühäh kuah istvat noid, kiä härgi ja lambit ja tuvikõisi möi' ja rahavahetajit.

15. Ja tää tegi nöörest piidsa ja ai kõik pühäst kuast vällä lammastõ ja härgiga' üteh ja raha- vahetajidõ raha pill tää lakkä ja tougas näide lavva' ümbre.

16. Ja üteli noilõ, kiä tuvikõisi möi': Viige' seo siist är'; är' tekku' mu' Esä kota kauba- kuas.

17. A' tää opja' mä- lehti', et kiroto't om: Pühä viha su' kua pe- räst süü minno.

Laul 69, 10.

18. Sis kosti' Juuda mehe' ja ütli' tälle: Miä tähte näütät sa' meile, et sa' sedä tiit?

Matt. 21, 23.

19. Jeesus kos't ja üteli

näile: Kiskõ' seo templi maaha ja ma' taha sedä kolmõ pääväga' üles ehitäda'. Matt. 26, 61; 27, 40.

20. Sis ütli' Juuda mehe'; Seo templi om neläkümne kuvvõ aas-taga' üles ehitet ja sa' tahat sedä üles ehitäda' kolmõ pääväga'?

21. A' tää kõnõl uma iho templist. 1 Kor. 6, 19.

22. A' ku tää oll koolnuist üles nõsnu', sis tull tää opjilõ miilde, et tää sedä näile oll ülnü' ja nää' usksõ' kirja ja sõnna, miä Jeesus oll ülnü'. Luuk. 24, 8.

23. A' ku tää Jeruusalemäh oll paasapühäl, sis usksõ' pallõ tää nime sisse, ku nää' näi' tää immetähti, miä tää tegi. p. 4, 45.

24. A' Jeesus esi' esusu' hinnäst näide kätte, selle et tää kõik är' tunsõ; p. 6, 64.

25. Ja et tälle es olõ' vaja, et kiäki' annasi' üttest inemisest tunistust; sest tää mõistsõ, miä inemiseh oll.

Mark. 2, 8. Eebr. 4, 12. 13.

3. Päätükk.

Kristusõ kõnõ' Nikodeemusõga'. Johannõs and Kristusõst tunistust.

A' üts inemine oll varisere siäst, Nikodeemus nimi, Juuda rahva ülemb. p. 7, 50; 19, 39.

2. Tuu tull Jeesusõ mano üüse ja ütäl tälle: Opõtaja, mi' tiämi', et sa' olõt Jumalast tulnu' opõtajas; sest ütski' ei või' neid immetähti tetä', miä sa' tiit, ku Jummal ei olõ' tääga'.

3. Jeesus vastas' ja ütäl tälle: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütäl sullõ, ku kiäki' ei sünnü' üleväst, ei või' tää Jumala riiki nätä'. s. 5. 1 Peetr. 1, 23.

4. Nikodeemus ütäl tälle: Kuis või inemine sündüda', ku tää vana om? Kas tää või tõist kõrd uma imä ihho minnä' ja sündüda'?

5. Jeesus vastas': Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütäl sullõ, ku kiäki ei sünnü' viist ja Vaimust, sis ei või' tää Jumala riiki saia'.

6. Miä lihast om sündünü', tuu om liha ja miä Vaimust om sündünü', tuu om vaim.

7. Är' pangu' immes, et ma' sullõ olõ ülnü': Tii' piät üleväst sündümä.

8. Tuul puhk, koh tää taht, ja sa' kuulõt tää hellü, a' sa' ei tiiä', kost tää tulõ ja kohe tää lätt; nii om egaüts, kiä Vaimust om sündünü'.

9. Nikodeemus vastas' ja ütelt tälle: Kuis seo või sündüdä'? Esek. 36, 26.

10. Jeesus kos'1 ja ütelt tälle: Sa' olõt Iisraeli opõtaja ja ei mõista' sedä? Eebr. 5, 12.

11. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet sullõ: Mii' kõnõlõmi', miä mii' tiiämi' ja tunistami', miä mii' olõmi' nännü' ja tii' ei võta' mii' tunistust vasta.

p. 7, 16; 8, 26. 28.

12. Ku ma' teile kõnõlõneist asõst, miä maa pääl om ja tii' ei usu'; kuis võtasi' tii' usku', ku ma' teile kõnõlõsinoist asõst, miä üleväh taivah om? Eebr. 5, 13.

13. Sest ütski' ei olõ taivahe lännü', ku õnõtuu, kiä taivast maaha om tulnu', Inemise Poig, kiä taivah om.

p. 62. Eeves. 4, 9.

14. Ja nii kuis Moosõs hussi om laanõh ülendänü', nii piät Inemise Poig ülendet olõma,

15. Et ütski', kiä tää sisse usus, ei saa' hukka, a' et täl saa igäväne elo.

Mark. 16, 16.

16. Sest nii om Jummal maailma armastanu', et tää uma ainusündünü' Puja om annu', et ütski', kiä tää sisse usus, ei saa' hukka, a' et täl olõsi' igäväne elo.

Room. 5, 8; 8, 32. 1 Joh. 4, 9.

17. Sest Jummal ei olõ' umma Poiga lähätänü' maailma, et tää maailma pääle kohut mõistasi', a' et maailm tää läbi õnsas saasi'.

p. 12, 47. 1 Joh. 4, 14.

18. Kiä tää sisse usus, tuu pääle ei mõistõta' kohut; a' kiä ei usu', tuu pääle om jo' kohus mõistõt, sest tää ei olõ' usknu' Jumala ainusündünü' Puja nime sisse.

s. 36, p. 5, 24; 6, 40. 47.

19. A' tuu om kohtumõistmine, et valgus om tulnu' maailma, ja inemise' armasti' pümehest inämb kui valgust; sest näide teo' olli' kurä'.

p. 1. õ. 9—11.

20. Sest egaiuts, kiä kurja tege, vihkas valgust ja ei tulō' valgusō mano, et tää teka es laidōtasi'. Eeves. 5, 13.

21. A' kiä tōtōt tege, tuu tulō valgusō mano, et tää teo' vōisi' avalikus saia'; sest nää' omma' Jumalah tettü'.

22. Peräst sedä tull Jeesus ja tää opja' Juudamaalō; ja sinnä' viibü tää näidega' ja riste.

23. A' Johannōs riste kah Aionih, Saalimi lähkoh, et sääl pallō vett oll, ja sinnä' tulli' rahvas, ja näid ristiti.

24. Sest Johannōs es olō' viil vangitorni heidet.

25. Sis naksi' Johannōsō opja' Juuda miihiga' küsütelema puhas-tamise peräst.

26. Ja tulli' Johannōsō mano ja ütli' tälle: Opō-taja, kiä su'ka' oll tōsōl-puul Jordani, kellest sa' tunistust anni', kae', rist ja kõik tulōva' tää mano.

27. Johannōs vastas' ja üteli: Inemine ei vōi' midägi' võtta', ku seo ei olō' tälle ant taivast.

p. 19, 11. Eebr. 5, 4.

28. Tii' esi' olōt mu' tunistaja', et ma' olō ülnü': Ma' ei olō Kristus, a' et ma' olō tää ette lähätet.

29. Kellel mōrsja om, tuu om kosilanō; a' kosilasō sōbōr sais ja kuuld tääd ja om väega' rōōmsa kosilasō helü peräst; seo mu' rōōm om nüüd täüs saanu'.

30. Tää pidi kasuma, a' ma' piä vähänemä.

31. Kiä üleväst tulō, tuu om kõiki üle; kiä maast om, tuu om maast ja kōnōlōs maast; kiä taivast tulō, tuu om kõiki üle,

32. Ja tunistas sedä, miä tää om nännü' ja kuulnu', ja ütski' ei võta' tää tunistust vasta.

s. 11. p. 5, 20; 8, 26, 28; 12, 49.

33. Kiä tää tunistusō vasta võtt, tuu kinnitäs, et Jummal tōtōnō om.

1 Joh. 5, 10.

34. Sest, kedä Jummal om lähätänü', tuu kōnōlōs Jumala sōnä; sest Jummal ei anna' Vaimu mōōdu perrä.

35. Esä armastas Poiga ja om kõik tää kätte annu'.

36. Kiä usus Puja sisse, tuul om igäväne elo; a' kiä ei usu' Puja sõnna, tuu ei näe' ello, a' Jumala viha jääs tää pääle.

s. 18. Mark. 16, 16. 1 Joh. 5, 10.

4. Päätükk.

Jeesus kõnõlõs Saamaria naasega' ja tege kuningamehe puja terves.

Ku nüüd Issänd teedä' sai, et variseri' olli' kuulnu', et Jeesus inämb opjit kokko korjas ja rist kui Johannõs;

2. Et kül' Jeesus esi' es risti', a' tää opja'.

3. Sis jät't tää Juudamaa maaha ja läts jäl' Kaalileamaalõ.

4. A' täl oll Saamariast läbi minek.

5. Sis tull tää ütte Saamaria liina, miä kutsutas Siigaris, põllu lähkoh, miä Jaakob umalõ pujalõ Joosõpilõ oll annu'.

6. A' säälsamah oll Jaakobi kaiv. Ku nüüd Jeesus tiikäümisest oll väsinü', istõ tää kaivo mano maaha; ja tuu oll arvada' kuvvõs tunn.

7. Sis tull ütts Saamaria naane vett tuuma. Jeesus ütles tälle: Anna' mullõ juvva'. 1 Moos. 24, 17

8. Sest tää opja' olli' är' lännü' liina, et ruuga osta'.

9. Sis üttel Saamaria naane tälle: Sa' olõt Juuda miis, kuis küsüt sa' sis mu' käest juvva', ja ma' olõ Saamaria naane? Sest Juuda rahvas ei lepü' kokko Saamaria maa rahvaga'.

10. Jeesus vastas' ja üttel tälle: Ku sa' tiiazi' Jumala andi, ja kiä seo om, kiä sullõ ütles: Anna' mullõ juvva'; sa' olõsi' tääd pallõlnu', ja tää olõsi' sullõ elävät vett annu'. p. 7, 38. 39.

11. Naane üttel tälle: Esänd, anomat ei olõ' sul, ja kaiv om süvä; kost sis om sul seo elläv vesi?

12. Kas sa' suurõmb olõt, kui mii' esä' Jaakob, kiä meile seo kaivo om annu', ja tää esi' om säält seest joonu' ja tää puja' ja tää eläjä'?

13. Jeesus kos't ja üttel tälle: Egaüts, kiä seost

viist juu, tuu tund joogi hätä jäl'.

p. 6, 58.

14. A' kiä iäl juu seost viist, miä ma' tälle anna, tuu ei tunnõ' joogi hätä igäveste; a' seo vesi, miä ma' tälle anna, saa tää seeh vii kaivos, miä juusk igävätse ello.

p. 6, 27, 35.

15. Naane üteli tälle: Esänd, anna' mullõ sedä vett, et ma' es tunnõsi' joogi hätä ega' mullõ vaja es olõsi' siia' tulla' vett tuuma.

16. Jeesus üteli tälle: Mine', kutsu' uma miis, ja tulõ' siia'.

17. Naane kos't ja üteli: Mul ei olõ' miist. Jeesus üteli tälle: Sa' ütlet õigõhõ, mul ei olõ' miist;

18. Sest viis miist om sul olnu', ja kiä nüüd sul om, tuu ei olõ' su' miis; sedä olõt sa' õigõhõ ülnü'.

19. Naane üteli tälle: Issänd, ma' näe, ei sa' prohvet olõt.

p. 6, 14.

20. Mii' vanõmba' omma' mäe pääl Jumalat kumardanu', ja tii' ütlet, et Jeruusalemmäh

paik om, koh piät Jumalat kumardama.

21. Jeesus üteli tälle: Naane, usu' minno, et tunn tulõ, et tii' ei kumarda' ei seo mäe pääl ega' Jeruusalemmäh Essä.

22. Tii' kumardat, midä tii' ei tiiä'; a' mii' kumardami', miä mii' tiiämi', sest õnnistus tulõ Juuda rahva siäst.

23. A' tunn tulõ ja om jo' nüüd, et tõtõdsõ' kumardaja' kumardasõ' Essä Vaimuh ja tõtõh, sest Esä ots kah sändsit, kiä tääd nii kumardasõ'.

24. Jummal om Vaim, ja kiä tääd kumardasõ', nuu' piät Vaimuh ja tõtõh kumardama.

2 Kor. 3, 17.

25. Naane üteli tälle: Ma' tiiä, et Messias tulõ, kedä nimitedäs Kristusõs; ku tää om tulnu', sis kuulutas tää meile kõik.

26. Jeesus üteli tälle: Ma' olõ seo, kiä su'ka' kõnõlõs.

p. 8, 25; 9, 37.

27. Ja pääle tuu tullii' tää opja' ja imehteli', et

tää naasega' kõnõl; sis-ki' es ütlet' ütski': Miä sa' küsüt, vai miä sa' kõnõlõt tääga'?

28. Naane jäl' jät't uma viikruusi sinnä' ja läts är' liina ja ütlet rahvalõ:

29. Tulkõ', kaegõ' inemist, kiä mullõ kõik om ülnü', miä ma' olõ tennü', kas seo ei olõ Kristus?

30. Sis lätsi' nää' liinast vällä ja tulli' tää mano.

31. A' vaihhõpääl palssi' opja' tääd ja ütli': Opõtaja, süü'.

33. A' tää ütlet näile: Mul om ruuga süvvä', miä tii' ei tiä'.

33. Sis ütli' opja' hindä-vaihhõl: Kas om kiäki' tälle süvvä' toonu'?

34. Jeesus ütlet näile: Mu' ruug om seo, et ma' tii' tuu tahtmise perrä, kiä minno om lähätänü' ja lõpõda tää tüü.
p. 5, 30; 6, 38; 17, 4.

35. Kas tii' esi' ei ütlet', et viil neli kuud om, sis tulõ põimmine käite? Kae', ma' ütlet teile: Nõsikõ' uma

silmä' üles ja kaegõ' põlda, sest nää' omma' jo' valgõ' põimulõ.

36. Ja, kiä põim, tuu saa palka, ja korjas viljä igävätsees elos, et nii hõste tuu, kiä külb, kui tuu, kiä põim, ütletkuuh võisi' rõõmsa' olla'.

37. Sest siih om seo sõna tõtõ, et tõnõ om, kiä külb, ja tõnõ, kiä põim.

38. Ma' olõ teid lähätänü' sedä põimma, mändse man tii' ei olõ' tüüd tennü', tõsõ' omma' tüüd tennü' ja tii' olõt näide tüü pääle tulnu'.

39. A' pallõ Saamaria rahvast seost liinast usksõ' tää sisse naase kõnnõ peräst, kiä tunist: Tää om mullõ kõik ülnü', miä ma' olõ tennü'.

40. Ku nu' Saamaria rahvas tää mano tulli', palssi nää' tääd, et tää näide mano jääsi'; ja tää jäi sinnä' katõs pääväs.

41. Ja pallõ inämb usksõ' tää sõna peräst,

42. Ja ütli' naaselõ: Mii' ei usu' inäp su' kõnnõ peräst; sest mii' olõmi' esi' kuulnu' ja

tiiämi, et seo om tötös-
tõ maailma Õnnistegijä
Kristus. p. 17, 8.

43. A' katõ päävä pe-
räst tull tää säält vällä,
ja läts är' Kaalileamaalõ.
Matt. 4, 12.

44. Sest Jeesus esi' oll
tunistanu', et prohvedil
umal perismaal avvu ei
olõ'.
Matt. 13, 57. Mark. 6, 4. Luuk. 4, 24.

45. Ku tää nu' Kaali-
leamaalõ tull, võti' Kaa-
lileamaa rahvas tääd
vasta, kiä kõik olli'
nännü', miä tää oll Je-
ruusalemmäh fennü' suu-
rõl pühäl, sest nää' olli'
kah pühis sinnä' lännü'.
p. 2, 23.

46. Sis tull Jeesus jäl'
Kaana, Kaalileamaa lii-
na, koh tää vii oll vii-
nas tennü'. p. 2, 1. 9.

47. Ja üts kuningamiis
oll, tollõ poig oll haigõ
Kapernaumah; ku tää
oll kuulda' saanu', et
Jeesus oll tulnu' Juuda-
maalt Kaalileamaalõ,
läts tää tää mano ja
pallõl tääd, et tää alla
tulõsi' ja tää puja terves
teesi', sest tää oll kuul-
mah. Jees. 26, 16.

48. Sis üteli Jeesus täl-
le: Ku tii' ei näe' imme-
tähti ega' immeteka, sis
ei usu' tii'.
p. 2, 12. I Kor. 1, 21. 22.

39. Kuningamiis üteli
tälle: Issänd, tulõ' alla,
inne ku mu' pujakõnõ
koolõs.

50. Jeesus üteli tälle:
Mine', su' poig eläs; ja
inemine uskõ sõnna,
miä Jeesus tälle üteli, ja
läts är'.

51. Ku tää jo' oll alla
tulõmah, tulli' tää sula-
sõ' tälle vasta ja kuu-
ludi' ja ütli': Su' poig
eläs.

52. Sis kullõl tää näide
käest tunni, kuna tää oll
parembas saanu', ja nää'
ütli' tälle: Eelä', säits-
mendäl tunnil läts kuum-
tõbi tääst är'.

53. Sis mõis't esä, et
seo oll sündünü' tuul-
samal tunnil, kuna Jee-
sus tälle üteli: Su' poig
eläs. Ja tää uskõ ja
kõik tää pereh.

54. Seo tõsõ immetähe
tegi Jeesus jäl', ku tää
Juudamaalt tull Kaalile-
maalõ. p. 2, 11. 23.

5. Päätükk.

Jeesus tege Peetesta tiigi man haigõ terves. Tää tunistus esihindäst, et tää kohtumõistja ja kuu-luidõ ülesherändäjä om.

Peräst tuud oll Juuda rahva pühä, ja Jeesus läts Jeruusalemmä.

3 Moos. 23, 2.

2. A' Jeruusalemmäh om lambidõ värehti lähkoh üts tiik, tuud kutas Eebrea keeli Peetestas, seol om viis katõt hoonõht.

3. Noih magasi suur hulk haigit, sögõhit, jalolduid, är' kuionuisi, kiä oodi' vii liigutamist.

4. Sest üts engli tull maaha umal aol tiiki ja segäs vett; kiä nu' edimätses peräst viisegämist sisse astõ, sai terves, miä haigus täl iäl oll.

5. A' sääl oll üts inemine kolmkümmend katõsa aastat haigõ olnu'.

6. Ku Jeesus täd nägi maah magavat ja teedä' sai, et tää jo' kavva aigu oll maah olnu', ütelt tää tälle: Kas sa' tahat terves saia'?

7. Haigõ kos't tälle: Issänd, ei olõ' mul sedä

inemist, kiä minno avitasi' tiiki, ku vett siätäs; a' seeni', ku ma' tulõ, astus tönõ mu ette sisse.

Laul 72, 12. 13.

8. Jeesus ütelt tälle: Tulõ' üles, võta' uma asõ ja käü'.

Matt. 9, 6.

9. Ja inemine sai pia terves ja võt't uma asõmõ ja käve; a' tuu oll hingämise päiv.

10. Selle ütli' juudi' toolõ, kiä oll terves saanu': Hingämise päiv om, sul ei sünnü' asõndkanda'.

Jeer. 17, 21. Luuk. 6, 2.

11. Tää kos't näile: Kiä minno terves tegi, tuu ütelt mullõ: Võta' uma asõ ja käü'.

12. Sis küsse' nää' tää käest: Kiä om tuu inemine, kiä sullõ ütelt: Võta' uma asõ ja käü'.

13. A' tuu, kiä oll terves saanu', es tiiä', kiä tuu oll olnu'; sest Jeesus oll kõrvalõ lännü', et pallõ rahvast sääl paigah oll.

14. Peräst löüd Jeesus tää pühäst kuast ja ütelt tälle: Kae', sa' olõt terves saanu', är' tekku'

inäp pattu, et sullõ midägi' kurembat ei johu'.

15. Inemine läts är', ja kuulut Juuda rahvalõ, et Jeesus tuu oll', kiä tää terves tegi.

16. Ja selle kiusas' Juuda rahvas Jeesust takah, ja püüs tääd är' tappa', et tää sedä oll tennü' hingämise pääväl.

Matt. 12, 14.

17. A' Jeesus kos't näile: Mu' Esä tege tüüd täambäni', ja ma' tii tüüd.

p. 9, 4; 14, 10.

18. Selle püüsi' Juuda mehe' viil inämb tääd är' tappa', et tää õnõ hingämise päivä es olõ teotanu', a' et tää oll kah ülnü' Jumala hindä Esä olõvat ja hinnäst Jumala sugutsõs tennü'.

19. A' Jeesus kos't ja ütäl näile: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' üttele teile, Poig ei või' midägi' esihindäst tetä', kui õnõ tuud, miä tää näge Essä tegevät; sest miä tuu iäl tege, tuud tege Poig kah niisama.

20. Sest Esä armastas Poiga ja näütäs tälle

kõik, miä tää tege, ja taht tälle suurõmbit teka näüädäda', kui neo' omma', et tii' panõt sedä immes.

21. Sest õkvalt kui Esä kuuluid üles herändäs ja tege eläväs, nii tege Poig kah eläväs, kedä tää taht.

s. 25, 28.

22. Sest Esägi' ei mõista' kohut ütégi' pääle, a' kõik kohtumõistmise om tää Puja kätte annu',

Taan. 7, 13, 14. Ap. teg. 17, 31.

23. Et kõik Poiga avvustasi', nii kuis nää' Essä avvustasõ'; kiä ei avvusta' Poiga, tuu ei avvusta' Essä, kiä tääd om lähätänü'?

Viil. 2, 10, 11. 1 Joh. 2, 23.

24. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' üttele teile: kiä mu' sõnna kuuld ja usus sedä, kiä minno om lähätänü', tuul om igäväne elo, ja tuu ei saa' kohtu ala, a' om surmast ello lännü'.

p. 3, 16, 18; 8, 51.

25. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' üttele teile, et tunn tulõ, ja nüüd jo' om, et kuulu' kuulva' Jumala Puja hellü, ja kiä sedä kuulnu', nuu' eläse'.

26. Sest, õkvalt kui Esäl om elo esihindäh, nii om tää kah Pujalõ annu', et elo olõsi' tääh hindäh. p. 1, 1—4; 10, 30.

27. Ja om tälle kah võimusõ annu' kohut mõista', et tää Inemise Poig om.

28. Är' panku' sedä immes, sest tunn tulõ, kuna kõik, kiä havvoh omma', kuulva' tää hellü. s. 25. 1 Kõr, 15, 52. 1 Tess. 4, 16.

29. Ja tulõva' vällä, kiä omma' hüvvä tennü', elo ülesnõsõmises, a', kiä omma' halva tennü', hukkamõistmise ülesnõsõmises.

p. 6, 40. Taan. 12, 2.

30. Ma' ei või' esihindäst midägi' tetä'; ma' mõista kohut nii kuis ma' kuulõ, ja mu' kohus om õigõ, sest ma' ei otsi' umma tahtmist. a' Esä tahtmist, kiä minno om lähätänü'.

s. 19. p. 6, 38.

31. Ku ma' tunista esihindäst, sis ei olõ' mu' tunistus tõtõnõ.

p. 8, 14. 18.

32. Üts tõnõ om, kiä mu'st tunistas, ja ma' tiia, et tunistus tõtõnõ

om, miä tää mu'st tunistas.

s. 36—37. Jees. 42, 1. Matt. 3, 17.

33. Tii' olõt lähätänü' Johannõsõ mano, ja tää om tõtõlõ tunistust annu'. p. 1, 19—34.

34. A' ma' ei võta' tunistust inemisest; a' sedä ütle ma', et tii' õnsas saasi'.

35. Tää oll üts küünäl, miä palli ja pais't; a' tii' tahtsõ' veitkeses aos tää valgusõh väega' rõõmsa' olla'.

Matt. 3, 5; 21, 26.

36. A' mul om suurõmb tunistus kui Johannõsõ tunistus; selle et teo', miä Esä mullõ om annu' lõpõtada', neo'sama' teo' miä ma' tii, tunistasõ' mu'st, et Esä minno om lähätänü'. 1 Joh. 5, 9. p. 1, 35; 3, 2.

37. Ja Esä, kiä minno om lähätänü', tuusama om mu'st tunistanu'; tii' ei olõ' iäl tää hellü kuulnu' ega' tää näko nännü'. s. 32. Matt. 3, 17.

38. Ja teil ei olõ' tää sõnna teih olõmah; sest tii' ei usu' sedä, kedä tää om lähätänü'.

Kol. 3, 16. Jaak. 1, 21.

39. Tii' uurit kirjo läbi, sest tii' arvat, et teil näih om igäväne elo, ja neo' omma', miä mu'st tunistasõ'.

Laul 40, 8. Luuk. 24, 27.
2 Tiim. 3, 15—17.

40. A' tii' ei taha' mu' mano tulla', et tii' elo saasi'.

41. Ma' ei nõvva' avvu inemiisist.

Eebr. 5, 5. 6.

42. A' ma' tunnõ teid, et Jumala armastus teih ei olõ'.

p. 2, 25.

43. Ma' olõ uma Esä nimel tulnu', ja tii' ei võta' minno vasta; ku üts tõnõ tulõ hindä nimel, tuud võtat tii' vasta.

44. Kuis võit tii' usku', ku tii' avvu ütstõsõ käest nõvvat, ja ei otsi' sedä avvu, midä õnõ Jumalast tulõ?

45. Är' mõtõlgu', et ma' tii' pääle taha kai-vada' Esä man; üts om, kiä tii' pääle kai-bas: Moosõs, kelie pääle tii' loodat.

46. Sest ku tii' Moosõst ususi', sis ususi' tii' kah minno; sest tää om mu'st kirotanu'.

1 Moos. 3, 15; 49, 10. 5 Moos. 18, 15.

47. A' ku tii' tää kirjo ei usu', kuis võit tii' sis mu' sõnno usku'?

Luuk. 16, 31.

6. Päätükk.

Jeesus süit viistuhat miist, käü mere pääl ja kõnõlõs uma iho ja vere vaimulikust süütmisest ja juumisest. Peetrusõ tunistus.

(S. 1—15. Matt. 14, 13—21. Mark. 6, 32—44. Luuk. 9, 10—17.)

Peräst sedä läts Jeesus är' üle Kaalilea järve, Tiiberia liinani'.

2. Ja pallõ rahvast käve tää peräh, selle et nää' tää immetähti näi', miä tää haigilõ tegi.

3. A' Jeesus läts üles mäe pääle ja istõ sinnä' ummi opjidõga'.

4. A' Juuda rahva paasapühä oll lähkoh.

p. 2, 13; 11, 55.

5. Ku nu' Jeesus uma' silmä' üles nõs't ja nägi pallõ rahvast hindä mano tulõvat, sis ütelt tää Viilippusõlõ: Kost meil osta' leibo, et neo' süvvä' saasi'?

6. A' sedä ütelt tää tääd proomeh, sest tää tiise kül', miä tää pidi tegemä.

7. Viilippus vastas' tälle: Leibo katōsaa teenariraha iist ei saa' näile, et egaiüts vōtasi' näist veitkesegi'.

8. Üts tää opjist, Andreas, Siimon Peetrusō veli, üteli tälle:

9. Siih om üts pois-kōnō, seol om viis kesväleibä ja kats kalakōist, a' miä seo om nii mitmōlō?

10. A' Jeesus üteli: Laskō' inemiisil maaha istu'. A' sääl paigah oll pallō haina: sis istō' maaha arvu perrä pia viis tuhat miist.

11. A' Jeesus vōt' leevä' ja tenäs ja an'd opjilō, a' opja' noilō, kiä maah istō'; tuulsa-mal kumbōl kah noist kalakōisist, nii pallō kui nää' tahtsō'.

12. A' ku noidō kōtu' täüs sai', üteli tää umilō opjilō: Koräkō' ülejäänü' palakōsō' kokko, et midägi' es saasi' hukka.

13. Sis korssi' nää' kokko katstōiskümme korvi täüt palakōisi noist viiest kesväleeväst, miä

oll üle jäänü' noist, kiä olli' söönü'.

14. Ku nu' rahvas immetähte nägi, miä Jeesus tegi, ütli' nää': Seo om tōtōstō prohvet, kiä piät tulōma maailma.

15. Ku nu' Jeesus arvu sai, et nää' tahtsō' tulla', ja tääd vägühüsi vōtta', et kuningas nōsta', sis läts tää jäl' kõrvalō mäe pääle ütsindä'.

p. 18, 36.

(S. 16—21. Matt. 14, 22—33. Mark. 6, 45—52.)

16. A' ku ödag sai, läisi' tää opja' järve pääle

17. Ja astō' laiva ja tuli' üle järve Kaper-nauma; a' pümme oll jo' käeh, ja Jeesus es olō' näide mano tulnu'.

18. Ja järv nakas' nō-sōma, et suur tuul puh'k.

Laul 107, 25; 46, 4.

19. Ku nää' nu' olli' sōudnu' pia katsküm-mend viis vai kolmküm-mend vako maad, sis nai' nää' Jeesusō järve pääl käüvät ja laiva lähkohe tulōvat, ja pelk-si'.

20. A' tää üteli näile: Ma' olõ seo, är' peläku'.

21. Sis tahtsõ' nää' tääd laiva võtta', ja pia sai laiv sinnä' mäele, kohe nää' lätsi'.

22. Ku nu' rahvas, kiä tösõlpuul järve sais', tösõl pääväl nägi, et tõiist laivakõist sääl es olõ', kui õnõ seo ütsainus, mändse sisse tää opja' lätsi', ja et Jeesus es lää' üteh ummi opjidooga' laivakõstõ, a' et tää opja' ütsindä' olli' är' lännü':

23. A' tösõ' laivakõsõ' tuli' Tiiberiast sinnä' paiga lähkohe, koh nää' olli' leibä söönü', ku Issänd oll Jumalat tenänü';

24. Ku nu' rahvas nägi, et Jeesust sääl es olõ', ega' tää opjit, lätsi' nää' kah laivo sisse ja tuli' Kapernauma ja otsõ' Jeesust.

25. Ja ku nää' tääd tösõlpuul järve olli' löüdnü', ütli' nää' tälle: Opõtaja, kuna olõt sa' siiä' saanu'?

26. Jeesus vastas' näile ja üteli: Tõtõstõ', ma'

ütli teile, tii' otsit minno, ei selle, et tii' olõt immetähte nännü', a' et tii' noist leevost olõt söönü', ja tii' kõtt om täüs saanu'.

27. Är' nõutku' ruuga, miä kaos, a' ruuga, miä lnemise Poig teile taht anda'; sest selle om Jummal Esä k'nnitänü'.
p. 4, 14. p. 5, 36.

28. Sis ütli' nää' tälle: Miä meil tetä', et mii' võisi' Jumala tüüd tetä'?

29. Jeesus vastas' ja üteli näile: Seo om Jumala tego, et tii' usut selle sisse, kedä tää om lähätänü'.
1 Joh. 3, 23.

30. Sis ütli' nää' tälle: Mändse tähe tiit sa' sis, et mii' näesi' ja sinno ususi'? Miä tiit sa'?
p. 2, 18.

31. Mii' vanõmba' sei' mannat laanõh, kuis kirotoit om: Tää an'd näile leibä taivast süvvä'.
2 Moos. 16, 13. 14. Laul 78, 28.

32. Sis üteli Jeesus näile: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütli teile: Moosõs ei olõ' teile leibä taivast annu', a' mu' Esä and teile tõtõdsõ leevä taivast.

33. Sest Jumala leib om seo, kiä taivast maaha tulõ ja and maailmalõ elo.

34. Sis ütli' nää' tälle: Issänd, anna' meile alati sedä leibä.

35. A' Jeesus üteli näile: Ma' olõ elo leib; kiä mu' mano tulõ, tuu ei näe' nälgä, ja kiä mu' sisse usus, tuu ei tunnõ' iäl joogi hätä.

S. 48. p. 4, 14; 7, 37. Jees. 55, 1.

36. A' ma' olõ teile ülnü', et tii' minno kül' olõt nännü', ja ei usu'.

37. Kõik, miä Esä mullõ and, tuu tulõ mu' mano, ja kiä mu' mano tulõ, tuud ei taha' ma' vällä tougada'.

38. Sest ma' olõ tai-

40. A' seo om selle tahtmine, kiä minno om lähätänü', et igäväne elo olõsi' egalütel, kiä Poiga näge ja tää sisse usus, ja ma' taha' tääd üles herändädä' perämätsel pääväl.

41. Sis nurisi' juudi' tää pääle, et tää üteli: Ma' olõ leib, miä taivast om maaha tulnu'.

42. Ja nää' ütli': Kas seo ei olõ' Jeesus Joo-sõbi poig, kelle essä ja immä miä tunnõmi'? Kuis sis seo ütles: Ma' olõ taivast maaha tulnu'?
Luuk. 4, 22.

43. A' Jeesus kos't ja üteli näile: Är' nurisku' hindä vaihhõl.

44. Ütski' ei vöi' mu'

tuu, kiä Jumalast om; tuu om Essä nännü.

p. 1. 18.

47. Tõtöstõ, tõtöstõ ma' üttele teile: Kiä mu' sisse usus, tuul om igäväne elo.

p. 3, 16, 18.

48. Ma' olõ elo leib.

s. 35.

49. Tii' vanõmba' sei' laanõh mannat ja kuuli' är'.

s. 31, 32. 2 Moos. 16, 15.
Laul 78, 24. 1 Kor. 10, 3, 5.

50. Seo om leib, miä taivast maaha tulõ, et tuu, kiä seost süü, är' ei koolõ.

51. Ma' olõ elläv leib, miä taivast om maaha tulnu'. Ku kiäki' seost leeväst süü, tuu eläs igäveste; ja leib, miä ma' anna, tuu om mu' liha, miä ma' anna maailma elo iist. Eebr. 10, 5, 10.

52. Sis tülüdsi' Juuda rahvas hindä vaihhõl, üldeh: Kuis või seo meile anda' umma lihha süvvä'?

p. 3, 9.

53. Sis üttele Jeesus näile: Tõtöstõ, tõtöstõ ma' üttele teile: Ku tii' ei süü' Inemise Puja lihha ega' juu' tää verd, sis ei olõ' ello teih.

54. Kiä mu' lihha süü ja mu' verd juu, tuul om igäväne elo; ja ma' herändä tääd üles perämätsel pääväl.

55. Sest mu' liha om õigõ ruug ja mu' veri om õigõ juuk.

56. Kiä mu' lihha süü ja mu' verd juu, tuu jääs mu' sisse ja ma' tää sisse.

57. Kuis elläv Esä minno om lähätänü' ja ma' elä Esä läbi, nii eläs mu' läbi kah tuu, kiä minno süü.

58. Seo om leib, miä taivast om maaha tulnu', ei nii, kui-tii' vanõmba' omma' mannat söönü' ja är' koolnu'; kiä sedä leibä süü, tuu eläs igäveste.

59. Sedä üttele tää kogodusõ kuah, ku tää opas Kapernaumah.

60. A' pallõ tää opjit, ku nää' sedä kuuli', ütli': Seo, kõnõ' om kõva, kiä või sedä kuulda'?

61. A' Jeesus tiise esihindäh, et tää opja' selle peräst nurisi' ja üttele näile: Kas seo teid paandas?

Matt. 11, 6.

62. A' miä sis, ku tii' näet Inemise Puja sinnä' üles minevät, koh tää inne oll'?

p. 3, 13.

63. Vaim om, kiä elä-väs tege; liha ei kölba' kohegi'; neo' sõna', miä ma' teile kõnölö, neo' omma' Vaim ja omma' elo.

2 Kor. 3, 6.

64. A' mõnõ' omma' tii' siäst, kiä ei usu'; sest Jeesus tiise alostu-sõst, kiä neo' omma', kiä ei usu' ja kiä seo om, kiä tääd är' and.

65. Ja tää üteli: Selle olõ ma' teile ülnü', et ütski' ei vöi' mu' manotulla', ku sedä ei olõ ant mu' Esäst.

s. 37. 44.

66. Seost aost lätsi' pallõ tää opjit tagasi ja es käü' inäp tääga'.

67. Sis üteli Jeesus noilõ katõtõiskümnele: Kas tii' kah tahat är' minnä'?

68. Sis üteli tälle Siimon Peetrus: Issänd, kelle mano meil minnä'? Sul omma' igävätse elo sõna'.

69. Ja mii' olõmi' usku' ja tunnu', et sa' olõt

Kristus, elävä Jumala Poig.

70. Jeesus kos't näile: Kas ma' teid katstõiskümme ei olõ är' valinu' ja üts tii' siäst om kurat.

p. 17, 12.

71. A' tää kõnöl Juudast, Siimona Pujast Iskarjotist; sest tuu tahtsõ tääd är' anda' ja oll üts noist katõtõiskümnest.

p. 12, 4. Matt. 26, 47.

7. Päätükk.

Jeesus kõnölös lehtmaio pühäl umast oppusõst, umast är'mine-misest ja Pühäst Vaimust. Tuust tulõ tülü juutõ siäh: Tõsõ' omma' vasta, tõsõ ususõ'.

Ja peräst sedä käve Jeesus Kaalileamaa läbi, sest tää es taha' Juudamaad läbi kävvä', sest et Juuda mehe' tääd püüse' är' tappa'.

2. A' Juuda rahva lehtmaio pühä oll lähkoh.

3. Sis ütli' tää vele' tälle: Mine' siist är', ja mine' Juudamaalõ, et kah su' opja' näesi' su' teka, miä sa' tiit.

4. Sest ütski' ei tii' midägi' salajah, ja püüd esi' avalik olla'; ku sa'

neid asjo tiit, sis ilmu-
da' hinnäst maailmalõ.

5. Sest tää veleki' es
usu' tää sisse

6. Sis üteli Jeesus näile:
Mu' aig ei olõ viil käeh,
a' tii' aig om alati val-
mis.

7. Maailm ei või' teid
vihata', a' minno vih-
kas tää: sest ma' tu-
nista tääst, et tää teo'
kurä' omma'.

8. Minke' tii' üles neis
pühis; ma' ei taha' viil
neis pühis üles minnä;
sest mu' aig ei olõ' viil
täüs saanu'.

9. A' ku tää neile sedä
oll kõnõlnu', jäi tää
Kaalileamaalõ.

10. A' ku tää vele'
olli' üles lännü', läts
tää kah üles pühis, ei
avalikult, a' ökvalt kui
salajahe.

11. Sis otsõ' Juuda
rahvas tääd pühi aigu
ja ütli': Koh tää om?

12. Ja pallõ kõnõlõ-
mist oll tää peräst rahva
siäh; mõnõ' ütli': Tää
om hüä; tõsõ' ütli' jäl':
Ei, a' tää essütäs rah-
vast.

13. A' ütski' es kõnõ-
lõ' avalikult tääst, et
nää' Juuda rahvast pelk-
si'. p. 9, 22; 12, 42; 19, 38.

14. A' jo' kesk pühhi
aigu läts Jeesus üles
pühhä kotta ja opas.

15. Ja Juuda rahvas
panni' sedä immes ja
ütli': Kuis tää kirjä tund
ilma opmalda'? Matt. 13, 54.

16. Jeesus kos't ja
üteli näile: Mu' oppus
ei olõ' mu', a' tollõ, kiä
minno om lähätänü'.
p. 8, 28.

17. Ku kiäki' tää taht-
mise perrä taht tetä',
tuu tund, kas seo oppus
Jumalast om, vai kas
ma' esihindäst kõnõlõ.

18. Kiä esihindäst kõ-
nõlõs, tuu ots hindä
avvu; a' kiä tollõ avvu
ots, kiä tääd om lähä-
tänü', tuu om tõtõnõ, ja
üttegi' ülekohust ei olõ'
tääh.

19. Kas Moosõs ei olõ'
teile käsuoppust annu',
ja ütski' tii' siäst ei tii'
käsuoppusõ perrä? Mille
püvvät tii' minno tappa'.

20. Rahvas kos't ja
üteli: Sul om kuri vaim;
kiä püüd sinno tappa'?
p. 8, 48. 52; 10, 20.

21. Jeesus kos't ja ütelnäile: Üte teo olõ ma' tennü', ja tii' panõt sedä kõik immes. p. 5 16.

22. Selle om Moosõs teile ümbrelõikamise annu', mitte, et seo Moosõsost om, a' vanõmbist; tii' lõikat inemise kah hingämise pääväl ümbre.

23. Kui inemine ümbrelõigatas hingämise pääväl, et Moosõsõ käsuppust es rikutas; kas olõt tii' sis mu' pääle vihadsõ', et ma' kõgõ inemise olõ hingämise pääväl terves tennü'?

p. 5, 8, 9.

24. Är' mõistku' kohut silmänäo perrä, a' mõistkõ' õigõt kohut.

5 Moos. 1, 16, 17.

25. Sis ütli' mõnõ' Jeruusalemmä rahvasiäst: Kas seo ei olõ seo, kedä nää' püüdvä' tappa'?

s. 19.

26. Ja kae! tää kõnõlõs avalikult, ja nää' es ütle' tälle midägi; kas mii' ülembä' õigõhõ tunva', et seo tõtõstõ Kristus om?

27. A' mii' tiiämi', kost seo om; a' ku Kristus

tulõ', sis ei tiiä' ütski', kost tää om. s. 41.

28. Sis hõigas Jeesus pühäh kuah, ku tää opas, ja ütelnäile: Kül' tii' tunnõt minno ja tiiät, kost ma' olõ, ja esihindäst ei olõ' ma' tulnu'; a' tuu om tõtõnõ, kiä minno om lähätänü', kedä tii' ei tunnõ'. p. 8, 26, 42, 55.

29. A' ma' tunnõ tääd, sest ma' olõ tääst, ja tää om minno lähätänü'. p. 10, 15. Matt. 11, 27.

30. Sis püüse' nää' tääd kinni' võtta', a' ütski' es panõ' kätt tää külge; sest et tää tunnõ es olõ' viil tulnu'.

p. 8, 20. Luuk. 22, 53.

31. A' pallõ rahvasiäst usksõ' tää sisse, ja ütli': Ku Kristus tulõ, kas tää viil inäp tähti tege, kui seo om tennü'?

p. 8, 30.

32. Variseri' kuuli', et rahvas hindä vaihhõl sedä tääst salahusi kõnõli'; ja variseri' ja ülembä' preestri' lähädi' sulasit, et nää' tääd kinni' võtasi'.

33. Sis ütelnäile Jeesus: Ma' olõ viil veitkeses aos tii man, ja

sis lää ma' tuu mano, kiä minno om lähätänü'. p. 15, 35; 16, 5.

34. Tii' otsit minno, ja ei lövvä' minno, ja koh ma' olõ, sinnä' ei vöi' tii' tulla'. p. 8, 21.

35. Sis üteli Juuda rahvas hindä vaihhõl: Kohe taht seo minnä', et mii' tääd es lövväsi'? Taht tää Kreeka rahva sekkä lakkä pilludu Juuda rahva mano minnä' ja Kreeka rahvast opada'?

36. Miä kõnõ' seo om, miä tää kõnõlõs: Tii' otsit minno', ja ei lövvä' minno, ja koh ma' olõ, sinnä' ei vöi' tii' tulla'?

37. A' pühi perämätsel pääväl, miä suur oll, sais' Jeesus ja hõigas ja üteli: Ku kellelgi' joogi hädä om, tuu tulgu' mu' mano ja joogu'.

38. Kiä mu' sisse usus nii kui kiri ütles, tuu ihost juuskva' elävä vii jõõ'.

39. A' sedä üteli tää Vaimust, kedä noil oll saia', kiä tää sisse ussõ'; sest pühä Vaim es olõ' viil näide pääl, sest

Jeesust es olõ' viil avvu nõstõt. p. 16, 17.

40. Sis üteli' pallõ rahvasiäst, kiä sedä kõnõht kuuli': Seo om tõtõtõstõ prohveti.

41. Muu' üteli': Seo om Kristus; a' muu' üteli': Kas Kristus Kaalileamaalt tulõ?

42. Kas kiri ei üteli', et Kristus tulõ Taavedi suust, ja Petlemmäst, alõvist, kost Taaveti oll?

² Saam. 7, 12. Miik. 5, 1. Matt. 2, 5. 6; 22. 42.

43. Nii tull tülü rahvasi sekkä tää peräst. p. 9, 16.

44. A' mõnõ' näist tahtsõ' tääd kinni' võtta', a' ütski' es panõ' kässi tää külge. s. 30.

45. Sis tuli' sulasõ' ülembidõ preestridõ ja varisere mano, ja nää' üteli' näile; Mille ei olõ' tii' tääd toonu'?

46. Sulasõ' kosti': Ütski' inemine ei olõ' kunagi' nii kõnõlnu' kui seo inemine. Matt. 7, 28. 29.

47. Sis kosti' variseri' näile: Olõt tii' kah är' essütedü'?

48. Kas ütski' ülembist vai variserest om tää sisse usknu'?

49. Vai rahvas, kiä ei mõista' käsuoppust, om är' vannut.

50. Nikodeemus, kiä üüise tää mano tull, ja üts näide seldsist oll, üteli näile: p. 3, 1. 2.

51. Kas mii' käsk üte inemise hukka mõist, inne ku tääd kullõldas ja tiidä' saias, midä tää om tennü'?

52. Nää kosti' ja ütli' tälle: Olõt sa' kah Kaalileamaalt? Otsi' läbi ja kae', et Kaalileamaalt ei olõ' ütski' prohvet tulnu'. s. 41.

53. Ja egamiis läts umma kodo.

8. Päätükk.

Abielorikja naane. Jeesus maailma valgus. Jeesusõ kõnõ' juutõ umbusu vasta.

A' Jeesus läts Öllimäele.

2. Ja varra hummogu tull tää jäl' pühhä kotta, ja kõik rahvas tuli' tää mano, ja tää istõ maaha ja opas näid.

3. A' kirätunja' ia variseri' tõi' üte naase tää mano, tuu oll abielorik-

misest löüt: ja kui nää' tää sinnä' kespaika olli' pannu',

4. Ütli' nää' tälle: Opõtaja, seo naane om löüt abielorikmise tüü päält.

5. A' Moosõs om käsuoppusõh meid käsknü', sändse' kivvega kuulus visada'; a' miä sa' ütlet? 3 Moos. 20, 10.

6. A' sedä ütli' nää' kiusatõh, et näil kaibamist olõsi' tää pääle. A' Jeesus kumard maaha ja kirot sõrmõga' maa pääle.

Room. 2, 1. 5 Moos. 17, 7. Matt. 7, 3.

7. A' ku nää' küsseh tää pääle ai', sirot tää hinnäst ja üteli näile: Kiä tii' siäst patulda' om, tuu olgu' edimäne tää pääle kivvi viskama.

8. Ja kumard jäl' maaha, ja kirot maa pääle.

9. A' ku nää' sedä kuuli' ja süäme tunistusõst noomitus sai', lätsi' nää' vällä ütstõsõ perrä ja naksi' är' minemä vanõmbist perämätseni'; ja Jeesus jäteti ütsindä', ja naane kespaika saisma.

10. A' Jeesus sirot hinnäst ja ku tää ke-

dägi' es näe', pääle naase, ütäl tää tälle: Naane, koh omma' nuu' sullõ päälekaibaja'? Kas ütski' sinno ei olõ' hukka mõistnu'?

11. A' tää kos't: Ei ütski', Issänd. A' Jeesus ütäl tälle: Ega' ma'ki' ei mõista' sinno hukka; mine' ja är' tekku' inäp pattu.

12. Sis kõnõl Jeesus jäl' näile, ja ütäl: Ma' olõ maailma valgus; kiä mu' peräh käü, tuu ei käü' püme hüseh, a' täl om elo valgus.

13. Sis ütli' variseri' tälle: Sa' tunistat esihindäst, su' tunistus ei olõ' tõtõ,

14. Jeesus kos't ja ütäl näile: Vai ma' kül' esihindäst tunista, siski' om mu' tunistus tõtõ; sest ma' tiiä, kost ma' olõ tulnu' ja kohe ma' lää; a' tii' ei tiiä', kost ma' tulõ ja kohe ma' lää.

15. Tii' mõistat kohut liha meelega perrä; ma' ei mõista' kohut kellegi' pääle.

16. A' ku ma' kah kohut mõista, sis om

mu' mõistmine tõtõ; sest ma' ei olõ' üt sindä', a' ma' ja Esä, kiä minno om lähätänü'.

17. Ja tii' käsku om kah kirotõt, et katõ inemise tunistus tõtõ om,

5 Moos. 17, 6; 19, 15.

18. Ma' olõ, kiä ma' esihindäst tunista, ja Esä, kiä minno om lähätänü', tunistas mu'st kah.

19. Sis ütli' nää' tälle: Koh om su' Esä? Jeesus kos't: Tii' ei tunnõ' minno ega' mu' Essä, ku tii' minno tunnõsi', sis tunnõsi tii' kah mu' Essä.

p. 16, 3; 14, 7. 9.

20. Neosinädse' sõna' kõnõl Jeesus ohviraha kirstu man, ku tää pühäh kuah opas; ja ütski' es võta' tääd kinni', sest et tää tunn es olõ' viil tulnu'. p. 7, 30. Laul 22, 53.

21. Sis ütäl Jeesus jäl' näile: Ma' lää är', ja tii' otsit minno, ja tii' koolõt umma pattu; kohe ma' lää, sinnä' ei või' tii' tulla'. p. 17, 34; 15, 35.

22. Sis ütli' Juuda rahvas: Taht tää esihinäst är' tappa', et tää

ütles: Kohe ma' lää', sinnä' ei vöi' tii' tulla'?

p. 7, 35.

23. Ja tää üteli näile: Tii' olõt alt, ma' olõ üleväst; tii' olõt seost maailmast, ma' ei olõ seost maailmast. p. 3, 31.

24. Selle olõ ma' teile ülnü', et tii' koolõt ummi pattõ sisse; sest ku tii' ei usu', et ma' seo olõ, sis koolõt tii' ummi pattõ sisse.

25. Sis ütli' nää' tälle: Kiä sa' sis olõt? Ja Jeesus kos't näile: Ma' olõ tuu, kedä ma' teile olõ alostusõst ülnü' hinnäst olõvat.

26. Mul om teist viil pallõ kõnõlõmist ja mõistmist; a' kiä minno om lähätänü, tuu om tõtõnõ, ja miä ma' tält olõ kuulnu', tuud kõnõlõ ma' maailmalõ.

27. Nää' es mõista', et tää Esäst näile kõnõl.

28. Sis üteli Jeesus näile: Ku tii' Inemise Puja olõt ülendänü', sis mõistat tii', et ma' seo olõ, ja et ma' ei tii' midägi esihindäst, a' ma' kõnõlõ sedä, nii

kuis mu' Esä minno om opanu'.

29. Ja kiä minno om lähätänü', tuu om mu'ka'; Esä ei jätä' minno üt-sindä', sest et ma' alati tii, miä tää meele perrä om.

30. Ku tää sedä kõnõl, usksõ' pallõ tää sisse. p. 7, 31.

31. Sis üteli Jeesus Juuda rahvalõ, kiä tääd usksõ': Ku tii' mu' sõnna jäät, sis olõt tii' tõtõstõ mu' opja';

p. 15, 10, 14.

32. Ja tunnõt tõtõt, ja tõtõ tege teid vabas.

33. Nää' kosti' tälle: Mii' olõmi' Abrahami sugu, ja mii' ei olõ' viil iäl ei ütegi' sulasõ' olnu', kuis sa' sis ütlet: Tii' saat vabas? Matt. 3, 9.

34. Jeesus kos't näile: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütli teile, et egaüts, kiä pattu tege, tuu om patu ori. Room. 6, 16. 20. 2Peetr. 2, 19.

1 Joh. 3, 8.

35. A' sulanõ ei jää' igäveste maija; poig jääs igäveste.

36. Ma' tiiä', et tii' Abrahami sugu olõt, a' tii' püvvät minno är'

tappa', et mu' sõna tii' sisse ei mahu'.

38. Ma' kõnõlõ, miä ma' umast Esäst olõ nännü'; ja tii' tiit, miä tii' umast esäst olõt nännü'.

39. Nää' kosti' ja ütli' tälle: Abraham om mii' esä; Jeesus üteli näile: Ku tii' Abrahami latsõ' olõsi', sis teesi' tii' kah Abrahami teka.

Matt. 3, 9. Luuk. 3, 8.

40. A' nu' püvvät tii' minno är' tappa', üttele inemist, kiä ma' olõ teile tõtõt kõnõlnu', miä ma' Jumalast olõ kuulnu'; sedä ei olõ Abraham tennü'.

41. Tii' tiit uma esä teka. Sis ütli' nää' tälle: Mii' ei olõ pordoelost sündünü', meil om üts Esä, Jummal.

42. Sis üteli Jeesus näile: Olõsi' Jummal tii' Esä, sis armastasi' tii' kah minno; sest ma' olõ Jumalast vällä lännu' ja tulõ tääst; sest ma' ei olõ esihindäst tulnu', a' tää om minno lähätänü'.

p. 16, 27.

43. Mille ei tunnõ' tii' mu' kõnnit? Selle et

tii' ei või' mu' sõnna kuulda'.

44. Tii' esä om kurat, ja uma esä himma perrä tahat tii' tetä'; tää om inemise tapja olnu' alostusõst ja ei olõ saisma jäänü' tõtõ sisse, sest tõtõt ei olõ tääh; ku tää võlssi kõnõlös, sis kõnõlös tää umast, sest tää om võlsslik, ja võlssliku esä.

1 Joh. 3, 8—10.

45. A' et ma' tõtõt kõnõlõ, sis ei usu' tii' minno.

46. Kiä tii' siäst või pattu mu' pääle tõtõs tunistada? A' ku ma' tõtõt kõnõlõ, mille ei usu' tii' minno?

47. Kiä Jumalast om, tuu kuuld Jumala sõnno, selle ei kuulõ' tii, sest et tii' Jumalast ei olõ'.

48. Sis kosti' juudi' ja ütli' tälle: Kas mii' õigust ei ütli', et sa' Saamaria miis olõt, ja et sul kuri vaim om?

49. Jeesus kos't: Mul ei olõ kurja vaimu, a' ma' avvusta umma Essä, ja tii' teotat minno.

50. A' ma' ei otsi' umma avvu; üts om,

kiä tuud ots ja kohut mõist.

p. 5, 41.

51. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütle teile, ku kiäki' mu' sõnna pidä', tuu ei näe' surma igäveste.

p. 5, 24; 6, 40, 47.

52. Sis ütli' juudi' tälle: Nüüd olõmi' mii' tunnu', et sul kurivaim om. Abraham om koolnu' ja prohvedi', ja sa ütlet: Ku kiäki' mu' sõnna pidä, tuu ei maidsa' surma igäveste.

53. Kas sa' suurõmb olõt, kui mii' Esä Abraham, kiä om koolnu'? Kelles sa' esihinnäst panõt?

54. Jeesus kos't: Ku ma' esihinnäst avvusta, sis ei olõ' mu' au midägi'; mu' Esä om, kiä minno avvustas, kedä tii' ütlet hindä Jumala olõvat.

p 5, 31, 41.

55. Ja tii' ei olõ' tääd tunnu'; a' ma' tunnõ tääd, ja ku ma' ütlesi', et ma' tääd ei tunnõ', sis olõsi' ma' tii' sugunõ, üts võlsslik; a' ma' tunnõ tääd, ja piä tää sõna.

56. Abraham, tii' esä, sai väega' rõõmsas, et

tää mu' päivä nägi, ja tää nägi sedä ja oll rõõmsa.

Luuk. 10, 24.

57. Sis üteli Juuda rahvas tälle: Sa' ei olõ viil viiskümmend aastat vana ja olõt Abrahami nännü'?

58. Jeesus üteli näile: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütle teile, inne ku Abraham sai, olõ ma'.

59. Sis võti' nää' kivve üles, et tääd visa-da'; a' Jeesus kække hinnäst är', ja läts keskelt näist läbi minneh pühäst kuast vällä, ja nii pässi tää är'.

9. Päätükk.

Jeesus tege hingämise pääväl sündünü sögõhõ terves. Juudi' pa-handasõ' tuu immeteo peräst.

A' ku Jeesus müüdä läts, nägi tää üte inemise, kiä sõkõ oll sündünü'.

2. Ja tää opja' küsse' tää käest ja ütli': Opõtaja, kiä om pattu tennü', seo vai tää vanõmba', et tää sõkõ om sündünü'. Luuk. 13, 2.

3. Jeesus kos't: Ei seo ei olõ' pattu tennü' ega'

tää vanōmba', a' et Jumala teo' saasi' tääh avalikus.

4. Ma' piä tegemä tollō teka, kiä minno om lähätänü', nii kavva kui päiv om: üü tulō, kuna ütski' ei vōi' midägi' tetä'. p. 5, 17, 19; 11, 9.

5. Nii kavva kui ma' maailmah olō, olō ma' maailma valgus. p. 8, 12.

6. Ku tää sedä oll ülnü', süläs tää maa pääle, ja tegi muta sülest, ja määre tuu mua-ga' sōgōhō silmi,

Mark. 8, 25.

7. Ja üteli tälle: Mine', mōsō' silmi Siiloa tiigih, sedä seletedäs: lähätet; sis läts tää sinnä', ja mōs'k silmi ja tull nägijä tagasi.

8. A' lähengodsō' ja kiä tääd inne olli' nän-nü' sōgōhō olōvat, ütli': Kas seo tuu ei olō', kiä istō ja santō?

9. Muu' ütli': Seo om tuu. A' nuu': Tää om sedäsamma näko. Tää esi' üteli: Ma' olō tuu.

10. Sis ütli' nää' tälle: Kuis omma' su' silmä' vallalō tettü'?

11. Tää vastas' ja üteli: Inemine, kedä Jeesusōs kutsutas, tegi muta, ja määre tuuga' mu' silmi, ja üteli mullō: Mine' Siiloa tiigi mano ja mōsō' silmi; a' ku ma' sinnä' lätsi ja silmi mōsi, sai ma' nägijäs.

12. Sis ütli' nää' tälle: Koh om tää? Tää üteli: Ma' ei tiia'.

13. Sis vei' nää' tää, kiä inne sōkō oll, varisere mano.

14. A' tuu oll hingämise päiv, ku Jeesus muta tegi ja tää silmä' vallalō tegi. p. 5, 9.

15. Sis küsse' nää' jäl' tää käest, ja variseri' kah, kuis tää oll nägijäs saanu'. A' tää üteli näile: Tää pan'd muta mu' silmi pääle, ja ma' mōsi näid ja näe.

16. Sis ütli' mōnō' variseri': Seo ei olō' Jumalast, selle et tää hingämise päivä ei piä'; tōsō' ütli': Kuis vōi patanō inemine sändsit tähti tetä'? Ja näide siäh oll tülü.

17. Nää' ütli' jäl' sōgō-hōlō: Sa', miä sa' üt-

let tääst, et tää su' silmä' om vallalõ tennü'? A' tää üteli: Tää om prohvet.

18. A' juudi' es usu', et tää oll sõkõ olnu' ja nägijäs saanu', kooni' nää' kutsi' tollõ vanõmba', kiä nägijäs oll saanu'.

19. Ja nää' küsse' näide käest ja ütli': Kas seo om iiii' poig, kedä tii' ütlet sõkõ sündünü' olõvat? Kuis tää sis nüüd näge?

20. Tää vanõmba' kosti' näile ja ütli': Mii' tiiämi', et seo mii' poig om, ja et tää sõkõ ilmalõ om tulnu'.

21. A' kuis tää nüüd näge, ei tiiä' mii'; tää om külät vana, küsiige' tää käest; kül' tää esi' hindä iist kost.

22. Sedä ütli' tää vanõmba', et nää' juu õ pelksi'; sest juudi' olli' jo' hindä vaihhõl nõvvos võftnu', et ku kiäki' tääd Kristusõs tunistas, tuu vi-satas kogodusõst vällä.

23. Selle ütli' tää vanõmba': Tää om külät vana; küsiige' tää käest.

24. Sis kutsi' nää' tõiist kõrd inemise, kiä sõkõ oll olnu', ja ütli' tälle: Anna' Jumalalõ avvu; mii' tiiämi', et seo inemine patanõ om.

25. Sis kos't tää ja üteli: Kas tää patanõ om, ei tiiä ma'; üttele asja tiiä ma', et ma' sõkõ olli ja näe nüüd.

26. A' nää' ütli' jäl' tälle: Miä tegi tää sullõ? Kuis tegi tää su' silmä' vallalõ?

27. Tää kos't näile: Jo' ma' olõ teile ülnü', ja tii' ei olõ' sedä kuulnu'? Miä tii' jäl' tahat sedä kuulda'? Kas tii' tahat kah tää opjas heitä'?

28. Sis sõimsi' nää' tääd ja ütli': Sa' olõt tää opja, a' mii' olõmi' Moosõsõ opja'. p. 8, 39.

29. Mii' tiiämi', et Jummal Moosõsõga' om kõnõlnu', a' sedä ei tiiä' mii', kost tää om.

30. Inemine kos't ja üteli näile: Seo om ummõhtõ õigõhõ imeh, et tii' ei tiiä', kost tää om, ja tää om mu' silmä' vallalõ tennü'. p. 10, 37, 38.

31. A' mii' tiiami', et Jummal patatsit ei kuulō', a' ku kiäki' jumalapelglik om ja tege lää tahtmise perrä, tuud kuuld tää.

32. Maailma alostusōst ei olō' kuult, et kiäki' om vallalō tennü' kellegi' silmä', kiä sökō om sündünü'.

33. Ku seo ei olōsi' Jumalast, sis tää ei võisi' midägi' tetä'.

s. 16. p. 3, 2.

34. Nää' kosti' ja ütli' tälle: Sa' olōt kogoni' pattō seeh sündünü', ja sa' oppat meid? Ja touksi' tää vällä.

35. Jeesus kuul'd sedä, et nää' tää olli' vällä touganu': ja ku tää tääd löüs, üteli' Jeesus tälle: Kas sa' usut Jumala Puja sisse.

Matt. 14, 23.

36. Tää kos't ja üteli': Issänd, kiä seo om, et ma' tää sisse võisi' usku'?

37. A' Jeesus üteli' tälle: Sa' olōt tääd nännü', ja kiä su'ka' kōnölōs, seo om seosama.

p. 4, 26.

38. A' tää üteli': Issänd ma' usu; ja kumard tääd.

p. 6, 69.

39. Ja Jeesus üteli': Ma' olō kohtumōistmises seohō maailma tulnu', et nuu', kiä ei näe', saava' nägijäs, ja kiä nägevä', sōgōhōs saava'.

Matt. 13, 11—15.

40. Ja mōnō' variseri', kiä tää man olli', kuuli' sedä ja üteli' tälle: Kas mii' kah sökō' olōmi'?

41. Jeesus üteli' näile: Olōsi' tii sökō', sis ei olōsi' teil pattu, a' et tii' nüüd ütlet: mii' näemi', sis jääs tii' patt.

Op. sōn. 26, 12. p. 15, 22.

10. Päätükk.

Hüä karüs ja tää lamba'.

Tötōstō, tötōstō ma' üteli' teile: Kiä ei lää' ussōst sisse lambidō lauta, a' astus muialt sisse, tuu om varas ja rüüvli.

2. A' kiä ussōst sisse lätt, tuu om lambidō karüs.

3. Toolō tege ussōhoitja vallalō, ja lamba' kuulva' tää hellü, ja tää kuts ummi lambit nimme pite ja vii näid vällä.

Jees. 43, 1.

4. Ja ku tää uma' lamba' om vällä ajanu', sis käü tää näide iih ja lamba' käüvä' tää peräh, sest nää' tunva' tää hellü.

p. 8, 43.

5. A' vōōra peräh ei käü' nää', a' pakōsō' tää iist, sest nää' ei tunnō' vōōridō hellü.

6. Seo tähendämise sōna ütäl Jeesus näile: a' nää' es mõista', miä seo olnōs, miä tää näile kōnōl.

7. Selle ütäl Jeesus näile: Tōtōstō, tōtōstō ma' ütle teile: Ma' olō lambidō uss.

8. Kōik, kiä inne minno omma' tulnu', nuu' omma' varga' ja rüüvli'; a' lamba' ei olō' näid kuulnu'. Jeer. 23, 2 Esek. 34, 2—6.

9. Ma' olō uss; ku kiäki' mu' sisse lätt, tuu saa õnsas ja lätt sisse ja vällä ja löüd süümist.

10. Varas ei tulō' muu peräst kui varastama ja tapma ja hukkama: ma' olō tulnu', et näil olōsi' elo ja kōikō rohkōhō.

Laul 23, 1.

11. Ma' olō hiiä karis; hiiä karis jätt

uma elo lambidō peräst.

12. A' palgaline, kiä ei olō' karis, kelle uma' lamba' ei olō', näge sutt tulōvat, ja jätt lamba' maaha ja pakō; ja susi vōtt näid kinni' ja pill lamba' lakkä.

13. A' palgaline pakō, sest et tää om palgaline, ja tää ei hooli' lambist.

14. Ma' olō hiiä karis ja tunnō umatsit, ja mu' umadsō' tunva' minno.

15. Nii kuis minno Esä tund, ja ma' tunnō Essä ja jätä uma elo lambidō peräst.

16. Ja mul omma' viil tōsō' lamba', nuu' ei olō' seost laudast, ja näid tulōhus mul kah siiä' tuvva', ja nää' kuulva' mu' hellü, ja saa üts kari ja üts karis.

17. Selle armastas minno Esä, sest et ma' jätä uma elo, et sedä jäl' vōtta'.

18. Ütski' ei vōta' sedä mu' käest, a' ma' jätä sedä esihindäst; mul om vōim sedä jättä', ja vōim

sedä jäl' võtta'; seo käsusõna olõ ma' uma Esä käest saanu'.

19. Sis tull jäl' tülü Juuda rahva sekkä neide sõnno peräst. p. 7, 45; 9, 16.

20. A' pallõ näide siäst ütli': Täl om kuri vaim, ja tääd kullõt?

p. 7, 20.

21. Tõsõ' ütli': Neo' ei olõ sändse' sõna', kui tollõ, kedä kuräst vaimust vaivatas; kas kuri vaim või sõgõhidõ silmi vallalõ tetä'?

22. A' sis peeti templi puhastamise pühhä Jeruusalemmäh, ja tuu oll talvõl.

23. Ja Jeesus käve pühäh kuah Saalomoni võlvituh huunõh.

Ap. teg. 3, 11.

24. Sis astõ' juudi' tää ümbrele ja ütli' tälle: Kavvas jäät sa' mii' hinge katõvaihhõlõ? Olõt sa' Kristus, sis ütle' meile sedä julgõhõ.

25. Jeesus kos't näile: Ma' olõ teile jo' ülnü', ja tii' ei usu'; teo', miä ma' tii' uma Esä nimel, neo' tunistasõ' mu'st.

26. A' tii' ei usu'; sest tii' ei olõ' mu' lambist, nii kuis ma' teile olõ ülnü'. p. 8, 45.

27. Mu' lamba' kuulva' mu' hellü, ja ma' tunnõ näid, ja nää' käüvä' mu' peräh.

s. 3. 4. p. 8, 19, 47.

28. Ja ma' anna näile igävätse elo, ja nää' ei saa' iäl hukka, ja ütski' ei kisu' näid mu' käest,

p. 6, 39; 17, 12

29. Mu' Esä, kiä näid mullõ om annu', om suurõmb kui kõik; ja ütski' ei või' näid mu' Esä käest kisku'. p. 14, 28.

30. Ma' ja Esä olõmi' üts. p. 17, 21.

31. Sis võti' juudi' jäl' kivve maast, et tääd noidõga' visada'.

32. Jeesus kos't näile: Pallõ hüvvi teka olõ ma' teile näüdänü' umast Esäst; mändse teo peräst noidõ siäst viskat tii' minno kivvega'?

33. Juudi' ütli' tälle: Hüä teo peräst ei viska' mii' sinno kivvega', a' Jumala teotamise peräst, ja et sa', kiä sa' ine-

mine olõt, esihinnäst Jumalas tiit.

p. 5, 18. Matt. 26, 65.

34. Jeesus kos't näile: Kas tii' käsku ei olõ kirotõt: Ma' olõ ülnü': tii' olõt jumala'?

35. Ku tää näid jumalis kuts, kellele Jumala sõna ülti, ja kiri ei või' võlsis jäiä';

36. Kas tii' sis ütlet toolõ, kedä Esä om pühitsenü' ja maailma lähätänü': Sa' teotat Jumalat! et ma' olõ ülnü': Ma' olõ Jumala Poig?

p. 5, 17—20.

37. Ku ma' uma Esä teka ei tii', sis är' usku' minno;

38. A' ku ma' näid tii, sis uskõ' teka, ku tii' minno ei usu', et tii' mõistasi' ja ususi', et Esä mu' seeh, ja ma' tää seeh olõ.

p. 14, 11.

39. Sis püüse' nää' jäl' tääd kinni' võtta'; a' tää läts näide käest är'.

p. 8, 59. Luuk. 4, 30.

40. Ja tää läts jäl' tõsölõ poolõ Jordani, sinnä' paika, koh Johannõs edimält oll ristmäh; ja jäi sinnä'.

41. Ja pallõ tulli' tää mano ja ütli': Johannõs es tii' kül' üttegi' immetähte; a' kõik, miä Johannõs seost om ülnü', seo om tõtõ.

42. Ja sääl usksõ' pallõ tää sisse.

11. Päätükk.

Laatsarusõ ülesherändamine. Ülembidõ preestridõ kuri nõu Jeesusõ elo vasta.

A' üts haigõ oll, Laatsarus Petaaniast, Maarja ja tää sõsarõ Marta alõvist.

2. A' Maarja oll tuu, kiä Issändät kalli salviga' oll võidnu', ja tää jalgo ummi hiusidõga' kuivatanu'; kel veli Laatsarus haigõ oll.

p. 12, 15.

3. Sis lähädi' tää sõsarõ' tää mano ja ütli': Issänd, kae', kedä sa' armastat, tuu om haigõ.

Jeer. 31, 3.

4. A' ku Jeesus sedä kuul'd, üteli' tää: Seo haigus ei olõ surmas, a' Jumala avvus, et Jumala Poiga seo läbi avvustõdasi'.

5. A' Jeesus armast Martat ja tää sõsart ja Laatsarust.

p. 14, 21.

6. Ku tää nu' kuul'd tääd haigõ olõvat, sis jäi tää viil kats päivä sinnä' paika, koh tää oll.

7. Peräst sedä üteli tää opjilõ: Läämi' jäl' är' Juudamaalõ.

8. Opja' ütli' tälle: Opõtaja, vast püüise' sinno juudi' kivvega' visada', ja sa' läät jäl' sinnä'?

9. Jeesus kos't: Kas ei olõ' katstõiskümme tunni pääväl? Ku kiäki' päivä käü, ei touka' tää hinnäst, sest tää näge seo maailma valgõt.

p. 9, 4. 5.

10. A' ku kiäki üüse käü, tuu toukas hinnäst, sest tääh ei olõ' valgust.

p. 12, 55; 8, 21.

11. Sedä kõnõl tää ja peräst sedä üteli tää näile: Laatsarus, mii' sõbõr, maka, a' ma' lää tääd unõst üles herändämä.

12. Sis ütli' tää opja': Issänd, maka tää, sis saa tää terves.

13. A' Jeesus kõnõl tää surmast; a' nää' mõtli', et tää unõ magamisest kõnõlõs.

14. Sis üteli Jeesus näile julgõhõ: Laatsarus om är' koolnu'.

15. Ja ma' olõ rõõmsa tii' peräst, et ma' sääl ei olõ' olnu', et tii' võisi' usku'; a' läki' är' tää mano.

16. Sis üteli Toomas, kedä kutsutas katsigõs, näile kiä kah opja': Läki' kah är', et tääga' koolda'.

17. Ja ku Jeesus tuli, löüs tää, et tää jo' neli päivä oll havvah olnu'.

18. A' Jeruusalemma lähkoh oll Petaania, pia viiskümmend vako maad.

19. Ja pallõ Juuda rahvast olli' tulnu' Marta ja Maarja mano, näid trüüstmä näide vele peräst.

20. Ku nu' Marta kuu'ld, et Jeesus tuli, läts tää tälle vasta; a' Maarja jäi kodo.

21. Sis üteli Marta Jeesusõlõ: Issänd, olõsi' sa' siih olnu', mu' veli es olõsi' koolnu'.

22. A' nüüdki' tiia ma', et Jummal sullõ and, miä sa' iäl Jumalakäest pallõt.

23. Jeesus üteli tälle: Su' veli nõsõs üles.

24. Marta üteli tälle: Ma' tiiä, et tää üles nõsõs ülesnõsõmiseh perämätsel pääväl.

25. Jeesus üteli tälle: Ma' olõ ülesnõsõmine ja elo: kiä mu' sisse usus, tuu eläs, vai tää kül' koolõs!

26. Ja egaüts, kiä eläs ja usus mu' sisse, tuu ei koolõ' igäveste är'; kas sa' sedä usut?

p. 6, 35, 51; 8, 51.

27. Tää üteli tälle: Jah, Issänd, ma' olõ usknu', et sa' olõt Kristus, Jumala Poig, kel oll maailma tulla'. p. 6, 69.

28. Ja ku tää sedä oll ülnü', läts tää är', ja kut's umma sõsart Martat salahusi ja üteli: Opõtaja om siih ja kuts sinno.

29. Ku tää sedä kuul'd, saistas' tää sedämaid üles ja tull tää mano.

30. Sest Jeesus es olõ viil alõvihe tulnu', a' oll viil sääl paigah, koh Marta tää vasta oll tulnu'.

31. Ku nu' juudi', kiä tää man sääl kuuh olli'

ja tääd trööste', näi', et Maarja äkitselt üles saistas' ja vällä läts; käve' nää' tää peräh ja ütli': Tää lätt havva mano sääl ikma.

32. Ku nu' Maarja sinnä' tull, koh Jeesus oll, ja tääd nägi, heit' tää tää jalgo ette maaha, ja üteli tälle: Issänd, olõsi' sa' siih olnu', mu' veli es olõsi' är' koolnu'.

33. Ku nu' Jeesus tääd nägi ikvat ja juutõ, kiä tääga olli' tulnu', sis kihvaht tää süä vaimuh, ja tää sai kurvas.

34. Ja tää üteli: Kohe olõt tii' tää pannu'? Nää' ütli tälle: Issänd, tulõ' ja kae'.

35. Jeesus ik'k. Luuk. 19, 41.

36. Sis ütli' juudi': Kae', kuis tää tääd om armastanu'.

37. A' mõnõ' näide siäst ütli': Kas seo, kiä sõgõhõ silmä' om vallalõ tennü', es või' tetä', et kah seo es olõsi' koolnu'?

38. Sis kihvaht Jeesusõ süä jäl' tääh, ja tää tull havva mano; a'

sääl oll kuup, ja kivi sinnä' ette pant.

39. Jeesus üteli: Nōst-kō' kivi är'; sis üteli Marta, koolnu sōsar, tälle: Issänd, tää haisas jo', sest tää om jo' neli päivä havvah olnu'.

40. Jeesus üteli tälle: Kas ma' ei olō' sullō ülnü': ku sa' ususi', saasi' sa' Jumala avvu nätä'?

41. Sis nōsti' nää' kivi är', koh all koolnu' oll; a' Jeesus nōst uma' silmä' üles ja üteli: Ma' tennä sinno, Esä, et sa' minno olōt kuulnu'.

42. A' ma' tiise, et sa' minno alati kuulōt; a' rahva peräst, miä siih ümbre sais, kōnōlō ma', et nää' ususi', et sa' minno olōt lähätänü'.

43. Ja ku tää sedä oll ülnü', tänit tää suurō helüga': Laatsarus, tulō' vällä!

p. 5, 28, 29.

44. Ja koolnu' tull vällä, jalost ja käsist koolnumähkmidōga'mähit, ja tää silmä' olli' higrätiga' ümbre mähidü'. Jeesus üteli näile:

Pästke' tääd vallalō ja laskō' tää minnä'.

45. Sis usksō' tää sisse pallō Juuda rahvast, kiä Maarja mano olli' tulnu' ja nännü', miä Jeesus oll tennü'.

p. 10, 42.

46. A' mōnō' näist lätsi' är' varisere mano ja ütli' näile, miä Jeesus oll tennü'.

47. Sis kogosi' ülembä' preestri' ja variseri' suurō kohtu kokko ja ütli': Miä meil tetä' sest seo inemine tege pallō immetähti.

48. Ku mii' tääd nii jätämi', sis ussō' kōik tää sisse; sis tulō Rooma rahvas ja võtt mii' paiga ja rahva är'.

49. A' üts näide siäst, Kaivas, kiä tuul aastal ülemb preestri oll, üteli näile: Tii' ei tiä' midägi'.

50. Ega' mõtlō' tuu pääle, et meil paremb om, et üts inemine koolōs rahva iist, ku et kōik rahvas hukka saa.

p. 18, 14.

51. A' sedä es kōnōlō' tää esihindäst, a' et tää tuul aastal ülemb preestri

oll, sis kuulur tää proh-
vedi viisi, et Jeesus
koolõs rahva iist.

52. Ja ei seo rahva
iist ütsindä', a' et tää
kah lakkä pilludu' Ju-
mala latsõ' kokko korjas.

53. Selle pei' nää'
tuust pääväst pääle ütēh-
kuuh nõvvõ, et tääd är'
tappa'.

54. Sis es käü' Jeesus
inäp avalikult Juuda rah-
va siäh, a' läts säält
är' ütē maakotusõhe
laanõ lähkohe, liina,
midä kutsutas Evraimis;
ja jäi sinnä' ummi op-
jidõga'.

55. A' Juuda rahva
paasapühä oll lähkoh,
ja pallõ lätsi' säält maalt
Jeruusalemmä inne paa-
sapühhi, et hindit puhas-
tada'.

56. Sis otsõ' nää' Jee-
sust, ja kõnõli' ütstõ-
sõga' pühäh kuah sais-
tõh: Miä arvat tii', et
tää ei tulõ' pühis?

57. Sest ülembä' preest-
ri' ja variseri' olli' kah
käsu annu', et tuu, kiä
tiid, koh tää om, tiidä'
annasi', et nää' tääd
võisi' kinni' võtta'.

12. Päätükk.

Jeesust võiofas Petaaniah. Tää
läft Jeruusalemmä. Tää surma
kasust. Helü talvast. Juutõ umbusk.

(S. 1—8. Matt. 26, 6—13. Mark. 14,
3—9.)

A' kuus päivä inne
paasapühhä tull Jee-
sus Petaaniahe, koh
Laatsarus oll, kiä kool-
nu' oll olnu', kedä tää
kuulust oll üles herän-
däniü'. p. 11, 1. 43.

2. Sis tei' nää' säält
tälle õdagusõömäao, ja
Marta talit kõik; ja Laat-
sarus oll üts noist, kiä
tääga' lavvah istõ'.

3. Sis võt't Maarja
nagla selget ja väega'
kallist nardi-salvi ja
võisõ Jeesusõ jalgo ja
kuivat tää jalgo ummi
hiusidõga'; a' maja sai
täüs salvi lõhna.

Luuk. 7, 38.

4. Sis ütē üts tää op-
jist, Juudas, Siimona
poig, Iskariot, kiä tääd
peräst är' an'd:

5. Mille ei olõ' seo
salv är' müüd kolmõsaa
teenariraha iist ja vae-
silõ ant?

6. A' tuud ütē tää, ei,
et tää vaesidõ iist mu-
rõht kan'd, a' et tää üts

varas oll, ja tää käeh
pung oll, ja tää är' vöi't,
miä sisse panti.

7. Sis üteli Jeesus: Jätä'
tää rahulõ; sedä om
tää hoitnu' mu' matusõ
pääväs;

8. Sest vaesit om alati
tii' man, a' minno ei olõ'
teil alati.

9. A' pallõ Juuda rahva
siäst sai' nüüd tiidä', et
tää sääl oll, ja es tulõ'
ütsindä' Jeesusõ peräst
sinnä', a' et nää' kah
Laatsarust vöisi' nätä'
saia', kedä tää oll kuul-
nuist üles herändänü'.
p. 11, 43. 44.

10. A' ülembä' preest-
ri' pei' nõvvo, et nää'
Laatsarust kah vöisi'
är' tappa;

11. Sest tää peräst
läts pallõ Juuda rahvast
sinnä' ja uskõ' Jeesusõ
sisse.
p. 11, 43.

(S. 12—19. Matt. 21, 1—11. Mark. 11,
1—10. Luuk. 19, 29—40.)

12. Tösõl pääväl, ku
pallõ rahvast, kiä oll
pühis tulnu', kuul'd, et Jee-
sus Jeruusalemma tulõ,

13. Vöti' nää' palmi-
puu ossõ ja lätsi' vällä
tää vasta, ja tänidi':
Hosianna, kitet olgu'

tuu, kiä tulõ Issändä
nimel, Iisraeli kuningas!

14. A' Jeesus löüs üte
eesli ja istõ tää sälgä,
nii kuis kiroto't om:

Sakar. 9, 9.

15. Är' peläku', Siioni
tütar! kae', su' kuningas
tulõ ja istus imäeesli
varsa sälah.

16. A' sedä es mõista'
opja' edimält, a' ku Jee-
sus oll avvu sisse nõs-
to't, sis tull näile miilde,
et seo tääst om kiroto't,
ja et nää' tälle sedä olli'
tennü'.

17. A' rahvas, kiä tää
man oll, tunist, et tää
Laatsarusõ oll havvast
vällä hõiganu', ja tää
kuulnustüles herändänü'.

18. Selle läts kah rah-
vas tälle vasta, ku nää'
kuuli', et tää selle imme-
tähe oll tennü'.

19. A' variseri' kõnõli'
hindä vaihhõl: Kas tii'
ei näe', et tii' ei vöi'
midägi' tetä'; kae' kõik
maailm juusk tää perrä.

20. A' mõnõ' Kreeka
mehe' olli' noidõ siäst,
kiä olli' tulnu' pühis
Jumalat kumardama;

21. Nuu' tulli' nüüd Viilippusō mano, kiä oll Petsaidast, Kaalileamaa liinast, ja palssi' tääd ja ütli': Esänd, mii' tahami' Jeesust nätä'.

22. Viilippus tulō ja ütles sedä Andrealō, ja Andreas ja Viilippus ütli' jäl' Jeesusōlō.

23. A' Jeesus kos't näile ja üteli: Tunn om tulnu', et Inemise Poig nōstōtas avvu sisse.

p. 13, 22. 17, 1.

24. Tōtōstō, tōtōstō ma' ütli teile: Ku nisuterä maa sisse ei sata' ja är' ei koolō', sis jääs tää ütsindä'; a' ku tää koolōs, sis kand tää pallō viljä.

25. Kiä umma ello armastas, tuu kaotas sedä, ja kiä umma ello põlg siih maailmah, tuu hoit sedä igävätses elos.

Matt. 10, 39. Luuk. 17, 33.

26. Ku kiäki' minno tiin, tuu käügu' mu' perrä, ja koh ma' olō, sääl om mu' tiinjä kah; ja kiä minno tiin, tuud taht mu' Esä avvustada'.

27. Nüüd värises mu' hing. Ja miä ütli ma'? Esä pästä' minno seost

tunnist! A' selle olō ma' seo tunni sisse tulnu'.

28. Esä, avvusta' umma nimme. Sis tull helü täivast: Jo' ma' olō avvustanu', ja taha jäl' avvustada'.

29. A' rahvas, kiä sääl sais' ja sedä kuul'd, üteli: Pikne om kärähtünü'; a' tōsō' ütli': Üts engli om tääga' kōnōlnu'.

30. Jeesus kos't ja üteli: Seo helü ei olō mu' peräst johtunu', a' tii' peräst.

31. Nüüd käü kohus üle seo maailma; nüüd tougatas seo maailma vürst vällä.

p. 14, 30; 16. 11. Luuk. 10; 18.

32. Ja ma' taha, ku minno maast üles nōstōtas, näid kõiki hindä poolō tōmmada'.

33. A' sedä üteli tää, tähendädeh, määnest surma tää koolōs.

34. Sis kos't rahvas tälle: Mii' olōmi' kuulnu' käsuoppust, et Kristus jääs igäveste: kuis ütlet sis sa', et Inemise Poiga ülendetäs? Kiä om seo Inemise Poig?

35. Sis ütél Jeesus näile: Valgus om viil veitkeses aos tii' man: kääige' nii kavva kui teil valgus om, et pümehus teid kinni' ei võta': sest kiä pümehüseh kääi, tuu ei tiiä', kohe tää lätt.

36. Uskõ' valgusõ sisse, nii kavva kui teil valgus om, et tii' valgusõ latsis saat. Sedä kõnõl Jeesus ja läts ja kække hinnäst näide iist är'.

37. Ja et tää kül' nii mitu immetähte oll tennü' näide näteh, es usu' nää' siski' tää sisse.

38. Et prohvedi Jeesaja sõna tõtõs saasi', miä tää ütles: Issänd, kiä om mii' kuulutamist usknu', ja kellele om Issändä käevars ilmutõt? Jees. 53, 1. Room. 10, 16.

39. Selle es või' nää' usku', et Jeesaja ütél jäl': Jees. 6, 9, 10. Matt. 13, 14, 15.

40. Tää om näide silmä' sōgõhõs tennü' ja näide süäme' kõvas, et nää' silmiga' ei näe' ja süämega' ei mõista' ja ümbre ei käänä', et ma' näid ei saa' parandada'.

41. Sedä ütél Jeesaja, ku tää tää (Jeesusõ) avvu nägi ja tääst kõnõl,

42. Sis uskõ' kah pallõ ülembist tää sisse: a' varisere peräst es tunista' nää' tuud üles, et näid es tougatasi' kogodusõst vällä.

43. Sest nää' armasti' inemise avvu inämb kui Jumala avvu. p. 5, 44.

44. A' Jeesus hõigas ja ütél: Kiä mu' sisse usus, tuu ei usu' mu' sisse, a' tollõ sisse, kiä minno om lähätänü'.

45. Ja kiä minno näge, tuu näge tuud, kiä minno om lähätänü'.

p. 14, 19; 10, 30.

46. Ma' olõ valgusõs maailma tulnu', et ütski', kiä mu' sisse usus, pümehüste es jääs'.

s. 35. p. 1, 9; 8, 12; 9, 5. Jees. 49, 6.

47. Ja ku kiäki' mu' sõnno kuuld ja ei usu', tuu pääle ei mõista' ma' kohut; sest ma' ei olõ tulnu' maailma pääle kohut mõistma, a' maailma õnsas tegemä.

p. 3, 17. Luuk. 9, 56.

48. Kiä minno põlg ja ei võta' mu' sõnna vasta, tuul om jo' tuu,

kiä tää pääle kohut mõist; sõna, miä ma' olõ kõnõlnu', tuusama mõist tää pääle kohut perämätsel pääväl.

p. 3, 18. s. Moos. 18, 18. 19.

49. Sest ma' ei olõ esihindäst kõnõlnu', a' Esä, kiä minno om lähätänü', tuu om mullõ käsusõna annu', midä üldä', ja midä kõnõlda'. p. 14, 31.

50. Ja ma' tiiä, et tää käsusõna om igäväne elo; midä ma' nüüd kõnõlõ, tuud kõnõlõ ma' nii, kui Esä mullõ om ülnü'.

13. Päätükk.

Jalgo möskmine. Jeesus and opijilõ armastusõ ihkujo ja käsu, tähendäs uma är'anja är' ja kuulutas Peetrusõ salgamist ette.

A' inne paasapühhi, ku Jeesus tiise, et tää funn oll tulnu' siist maailmast är' minnä' Esä mano, näüdäs tää ummi vasta, kedä tää maailmah oll armastanu', armastust üles kooni' maailma otsani'.

2. Ja ku õdagusöömäaig käeh oll, ku kurat jo' oll Juuda, Siimona

puja, Iskarioti süämehe pannu', tääd är' anda',

3. Ja Jeesus tiise, et Esä kõik tää kätte oll annu', ja et tää Jumalast oll tulnu', ja Jumala mano läts;

4. Sis saistas' tää õdagusöömäaost üles ja pan'd uma' rõiva' maaha ja võt't räti ja köüt' hindä ümbre.

5. Peräst vala tää vett liuda, ja nakas opjidõ jalgo möskma, ja rätiga kuivatama, miä tää ümbre oll köüdet.

6. Sis tulõ tää Siimona Peetrusõ mano, ja tää ütles tälle: Issänd, kas sa' mu' jalgo mösöt?

7. Jeesus kos't ja ütles tälle: Miä ma' tii, sedä ei tiiä sa' nüüd, a' peräst sedä saat sa' teedä'.

8. Peetrus ütles tälle: läl ei mösõ' sa' mu' jalgo. Jeesus kos't tälle: Kui ma' sinno ei mösõ', sis ei olõ' sul ossa mu'ka'.

9. Siimon Peetrus ütles tälle: Issänd, ei õnõ mu' jalgo, a' kah kässi ja pääd.

10. Jeesus ütlet tälle: Kiä mõst om, toolõ ei olõ vaja muud, kui jalgo mõskõ', sest tää om kõõtävvega' puhas; ja tii' olõt puhta', a' ei kõik.

11. Sest tää tiise, kiä tääd är' and; selle ütlet tää: Tii' ei olõ' kõik puhta'.
p. 6, 64, 70, 71.

12. Ku tää nu' näide jala' oll är' mõsknu', ja uma' rõiva' võtnu', sis istõ tää jäl' maaha ja ütlet näile: Kas tii' tiät, midä ma' teile olõ tennü'?

13. Tii' kutsut minno opõtajas ja Issändäs ja ütlet õigõhõ, sest ma' olõ seo.
Matt. 23, 8, 10.

14. Ku nu' ma, Issänd ja opõtaja, tii' jalgo olõ mõsknu', sis piät tii' kah üts tõsõ jalgo mõskma.
Luuk. 22, 27.

15. Sest üte oppusõ tähe olõ ma' teile annu', et kah tii' nii tiit, kuis ma' teile olõ tennü'.

Vii. 2, 5. Kol. 3, 13. 1 Peetr. 2, 21.
1 Joh. 2, 6.

16. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet teile: Sulano ei olõ' suurõmb umma esändät ega' lähätedü suurõmb tääd lähätäjät.
p. 15, 20, Matt. 10, 24.

17. Ku tii' sedä tiät, õnsa' olõt tii', ku tii' sedä tiit. Matt. 7, 24. Jaak. 4, 17.

18. Ma' ei ütlet teist kõigist; ma' tiia, kedä ma' olõ är' valitsõnu', a' selle, et kiri saagu' tõtõs: Kiä mu'ka' leibä süü, tuu nõst uma kundsa mu' vasta üles.

19. Sest aost ütlet ma' teile, inne ku seo johtu, et ku seo johus, tii' usut, et ma' seo olõ.

20. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet teile: Kiä vasta võtt, ku ma' kedägi lähädä, tuu võtt minno vasta; a' kiä minno vasta võtt, tuu võtt tuu vasta, kiä minno om lähätänü'.
Matt. 10, 40.

(S. 21—30. Matt. 26, 21—25. Mark. 14, 18—21. Luuk. 22, 21—25.)

21. Ku Jeesus sedä oll ülnü', sai tää kogoni' kurvas ja tunist ja ütlet: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet teile, et üts tii' siäst and minno är'.

22. Sis kai' opja' üts-tõsõ silmi ja olli' mõist-malda', kellest tää kõnõ-lõs.

23. A' Jeesusõ rinna nõal maah lavvah. oll

üts tää opjist, kedä Jeesus armast;

24. Tuu poolõ lei Siimon Peetrus pääga', et tää küüsi', kiä tuu kül' om, kellest tää kõnõlõs.

25. A' seo las'k hinnäst Jeesusõ rinna pääle ja üteli tälle: Issänd, kiä tuu om?

26. Jeesus kos't: Tuu om tuusama, kellele ma' raasakõsõ sisse hämmes ja anna; ja tää hämmes tükükese sisse, ja an'd tuu Juudalõ, Siimona pujalõ, Iskariotilõ.

27. Ja tükükese perrä läts saadan tää sisse, sis üteli Jeesus tälle: Miä sa' tiit, tuud tii' ruffu.

28. A' tuud es mõista' ütski' noist, kiä lavvah maah istõ, mille tää sedä tälle üteli.

29. Sest mõnõ' mõili', et Juuda käeh pung oll, et Jeesus tälle ütles: Osta', miä meile vaja om pühis, vai et tää vaesilõ midägi' annasi'.

30. Ku tää nu' tükükese oll võtnu', läts tää sedämaid vällä; a' üü oll.

31. Ku tää nüüd oll vällä lännü', üteli Jeesus: Nüüd om Inemise Poig avvustõt, ja Jummal om tääh avvustõt.

32. Ku Jummal tääh om avvustõt, sis avvustas tääd kah Jummal esihindäh, ja avvustas tääd pia.

33. Latsõkõsõ', ma' olõ viil veitkeses aos tii' man, kül' tii' otsit minno, ja õkvallt kui ma' Juuda rahvalõ olõ ülnü': Kohe ma' lää, sinnä' ei vöi' tii' tulla', nii üteli ma' nüüd teile kah.

p. 7, 34; 8, 21.

34. Üte vahtsõ käsusõna anna ma' teile, et tii' ütstõist armastasi', nii kuis ma' teid olõ armastanu', et tii' kah ütstõist armastasi'.

p. 15, 12. 13. 17.

35. Seost tunva' kõik, et tii' mu' opja' olõt, ku teil armastus om hindä vaihhõl.

(S. 36—38. Matt. 26, 33—35. Mark. 14, 29—31. Luuk. 22, 31—34.)

36. Siimon Peetrus ütles tälle: Issänd, kohe sa' läät? Jeesus kos't tälle: Kohe ma' lää, ei vöi' sa' nitüd mu' perrä

kävvä; a' peräst käüt sa' mu perrä.

37. Peetrus üt'el tälle: lssänd, mille ma' nüüd ei vöi' su' perrä kävvä? Ma' taha uma elo su' peräst jättä'.

38. Jeesus kos't tälle: Tahat sa' uma elo mu' peräst jättä'? Tötöstö, tötöstö ma' üt'le sullö: Kikas ei kiri' inne, ku sa' minno jo' kolm körd är' salgat.

14. Päätükk.

Jeesusö jumalagajätmise kõnnö.
Pühä Vaimu föötamine.

Tii' süä är' heitügu'; uskõ' Jumalahe, ja uskõ' mu' sisse.

2. Mu' Esä majah om pallö eloasõmit. Ku seo nii es olõsi', kas ma' sis teile olõsi' ülnü': Ma' lää teile asõnd valmis-tama; 2 Kor. 5, 1.

3. Ja ku ma olõ' län-nü' ja teile asõmõ val-mistanu', sis tulõ ma' jäl' ja taha teid hindä mano võtta', et tii' kah olõt, koh ma' olõ.

4. Ja tii' tiiät, kohe ma' lää, ja tii tiiät tiid.

5. Toomas üt'el tälle: lssänd, mii' ei tiiä', kohe sa' läät, ja kuis võimi' mii' tiid tiidä'?

6. Jeesus üt'el tälle: Ma' olõ tii ja tötö ja elo. Ütski' ei saa' Esä mano muido kui mu' läbi.

7. Ku tii' minno tun-nõsi', sis tunnõsi' tii' kah mu' Essä, ja seost aost tunnõt tii' tääd ja olõt tääd nännü'.

8. Viilippus üt'les tälle: lssänd, näüdä' meile Essä, sis saa meile tuust külät.

9. Jeesus üt'el tälle: Nii kavva aigu olõ ma' tii' man, ja sa' ei olõ' minno tunnu', Viilippus? Kiä minno om nännü', tuu om Essä nännü'; kuis üt'let sa' sis: Näüdä' meile Essä?

p. 12, 45. Eebr. 1, 3.

10. Kas sa' ei usu', et ma' Esäh ja Esä mu' seeh om? Ma' ei kõ-nõlõ' esihindäst neid sõnno, miä ma' teile kõnõlõ; a' Esä, kiä mu' sisse jääs, tuusama tege neid teka.

11. Uskõ' minno, et ma' Esäh olõ, ja et Esä

mu' seeh om; a' kui ei, sis uskõ' minno neidesammo teka peräst.

s. 20. p. 10, 25, 38.

12. Tötöstõ, tötöstõ ma' ütle teile: Kiä mu' sisse usus, tuu tege kah noid teka, miä ma' tii, ja tege viil suurõmbit, kui neo' omma'. Sest ma' lää uma Esä mano.

Mark. 16, 19, 20.

13. Ja miä tii' iäl pallõt mu' nimel, tuud taha ma' tetä', et Esä saasi' avvustõt Pujah.

p. 15, 7. Matt. 7, 11; 21, 22.
Mark. 11, 24.

14. Kui tii' midägi' mu' nimel pallõt, sis taha ma' tuud tetä'.

15. Ku tii' minno armastaf, sis pidäge' mu' käsusõna'. p. 15, 10. 1Joh. 5, 3.

16. Ja ma' taha Essä pallõlda', ja tää and teile üte tösõ röömustaja, et tää tii' mano igäveste jääsi',

s. 26. p. 15, 26; 16, 7.

17. Tötö Vaimu, kedä maailm ei vôi' vasta võtta', sest tää ei näe' tääd ega' tunnõ tääd, sest tää jääs tii' mano, ja om teih.

18. Ma' ei taha' teid vaesis latsis jättä'; ma' tulõ tii' mano.

19. Viil om veitkese aigu, sis maailm ei näe' minno inäp, a' tii' näet minno; sest ma' elä, ja tii' elät. p. 16, 16.

20. Seol pääväl tunnõt tii', et ma' olõ umah Esäh, ja tii' mu' seeh, ja ma' teih. p. 17, 21, 25.

21. Kel mu' käsusõna om, ja kiä näid pidä, tuu om seo, kiä minno armastas; a' kiä minno armastas, tuud armastas mu' Esä, ja ma' taha tääd armastada', ja esihinnäst tälle avaldada'.

22. Tää vasta ütles Juudas, ei Iskariot: Is-sänd, miä seo om, et sa' hinnäst meile tahat avaldada', ja ei maailmalõ?

23. Jeesus kos't ja ütlet tälle: Ku kiäki' minno armastas, kül' tuu pidä mu' sõna, ja mu' Esä armastas tääd, ja mii' tahami' tää mano tulla', ja eloasõnd tää mano tetä'. s. 21. p. 13, 34. Op. sön. 8, 17

Eeves. 3, 17.

24. Kiä minno ei armasta', tuu ei piä' mu'

sönno; ja sōna, miä tii' kuulōt, ei olō' mu', a' Esä sōna, kiä minno om lähätänü'.

25. Sedä olō ma' teile kōnōlnu' tii' man ollōh.

26. A' trüüstjä, pühä Vaim, kedä mu' Esä taht lähätä' mu' nimel, tuusama oppas teile kōik, ja tulōtas tii' miilde kōik, miä ma' teile olō ülnü'. s. 16.

27. Rahu jätä ma' teile, uma rahu anna ma' teile; ma' ei anna' teile, nii kuis maailm and. Tii' süä är' heitügu', ega' saagu' pelglikus.

28. Tii' olōt kuulnu', et ma' teile olō ülnü': Ma' lää är', ja tulō jäl' tii' mano. Ku tii' minno armastasi', kül' tii' sis olōsi' rōōmsa', et ma' olō ülnü': Ma' lää Esä mano; sest mu' Esä om suurōmb minno.

29. Ja nüüd olō' ma' teile ülnü' inne ku seo johus, et tii' usut, ku seo johus. p. 13, 19.

30. Ma' ei saa' inäp pallō tii'ka' kōnōlda', sest seo maailma vürst

tulō. Täl ei olō' mu' kottal määnestki' õigust.

31. A' et maailm mõis-tasi', et ma' Essä ar-masta, ja nii tii, kuis Esä minno om käsknü': Saistakō' üles, läämi' siist är'.

15. Päätükk.

Kristus omi õigō viinapuu.

Ma' olō tōtōnō viina-puu, ja mu' Esä om viinamäe perremiis.

2. Ega ossa mu' küleh, miä viljä ei kannä', kisk tää är', ja eka ütte, kiä viljä kand, ari tää, et tää inämb viljä kannasi'. Matt. 15, 15.

3. Jo' tii' olōt puhta' sōna peräst, miä ma' teile olō kōnōlnu'.

4. Jääge' mu' sisse, ja ma' tii' sisse; õkvalt kui viinapuu oss ei vōi' viljä kanda' esihindäst, ku tää ei jää' viinapuu külge, nii kah tii', ku tii' ei jää' mu' sisse.

5. Ma' olō viinapuu, tii' viinapuu ossa'; kiä mu' sisse jääs, ja ma' tää sisse, tuu kand pallō

viljä; sest mu'lda' ei vôi' tii' midägi' tetä'.

6. Ku kiäki' mu' sisse ei jää', tuu visatas vällä ku viinapuu oss, ja kuios är'; ja noid korätas kokko, ja visatas tullõ ja palotõdas är'.

7. Ku tii' mu' sisse jäät, ja mu' sõna' tii' sisse jäävä', sis pallõt tii', miä tii' iäl tahat, ja tuu sünnüs teile. Mark. 11, 24.

8. Seoh om mu' Esä avvustõt, et tii' pallõ viljä kannat, ja olõt mu' opja'.

9. Ökvalt kui mu' Esä minno om armastanu', nii olõ ma' kah teid armastanu'; jääge' mu armastustõ.

10. Ku tii' mu' käsusõna' piät, sis jäät tii' mu' armastustõ, nii kuis ma' uma Esä käsusõna' olõ pidänu' ja jää tää armastustõ. p. 14, 15.

11. Sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et mu' rõõm tii' sisse jääsi' ja tii' rõõm täüs saasi'. p. 17, 18.

12. Seo om mu' käsusõna': et tii' üts tõist armastasi', nii kuis ma' teid olõ armastanu'.

p. 13, 34.

13. Suurõmbat armastust ei olõ' ütelgi', kui tuu, et tää uma elo jäft ummi söpro iist.

14. Tii' olõt mu' sõbra', ku tii' tiit, miä ma teile käse. p. 8, 31.

15. Ma' ei ütle' teid inäp sulasõ' olõvat; sest sulanõ ei tiiä', miä tää esänd tege; a' teid olõ ma' sõbras nimitänu', et ma' kõik, miä ma' uma Esä käest olõ kuulnu', teile olõ tiidä' annu'.

16. Tii' ei olõ' minno är' valinu', a' ma' olõ teid är' valinu', ja olõ teid säädnu', et tii' lääsi' ja viljä kannasi', ja et tii' vili jääsi', et, miä tii' iäl mu' Esä käest pallõt mu' nimel, tää teile annasi'.

17. Sedä käse ma' teile, et tii' ütstõist armastasi'.

18. Ku maailm teid põlg, sis tiitke', et tää minno inne teid om põlgnu'. p. 7, 7.

19. Olõsi' tii' maailmast, sis armastasi' maailm umma; a' et tii' maailmast ei olõ', a' ma' olõ teid maailmast

är' valinu', selle põlg teid maailm.

p. 17, 14. 1 Joh. 3, 13; 4, 5.

20. Mõtõlgõ' seo sõna pääle, miä ma' teile olõ ülnü': Sulanõ ei olõ suurõmb kui tää esänd. Omma' nää' minno takah kiusanu', sis kiusasõ' nää' teidki' takah; omma' nää' mu' sõna pidänü', sis pidävä' nää' tiiki' sõna.

21. A' sedä kõik tegevä' nää' teile mu' nime pärast, sest et nää' tääd ei tunnõ', kiä minno om lähätänü'.

22. Ku ma' es olõsi' tulnu', ja es olõsi' sedä näile ülnü', sis es olõsi' näil pattu; a' nüüd ei voi' nää' umma pattu vabandada'.

23. Kiä minno põlg, tuu põlg kah mu' Essä.

p. 5, 23.

24. Ku ma' teka es olõsi' tennü' näide siäh, miä ütski' muu es tii', sis es olõsi' näil pattu; a' nüüd omma' nää' kah nännü' ja põlanu' nii hõste minno kui mu' Essä.

p. 10, 37; 14, 11.

25. A' et sõna tõtõs saasi', miä näide käsu-

oppustõ om kirofõt: Nää' omma' minno ilmaasända' põlanu'.

Laul 35, 19; 69, 5.

26. A' ku trüüstijä tulõ, kedä ma' teile taha lähätä' Esäst, tõtõ Vaimu, kiä Esäst vällä lätt, tuusama tunistas mu'st.

27. Ja tii' tunistat kah, sest tii' olõst alostusõst mu'ka' olnu'.

Ap. teg. 1, 8; 5, 32.

16. Päätükk.

Kristusõ är'minek Esä mano.

Sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et tii' hindit es pahandasi'. p. 14, 29.

2. Ja nää' toukasõ' teid kogodusõst vällä; ja tulõ tunn, et egaüts, kiä teid tapp, mõtlõs hinnäst Jumalalõ meelehüvvä kui ohvriga' tegevät.

Matf. 24, 9.

3. Ja sedä teevä' nää' teile, selle et nää' ei olõ tunnu' Essä ega' minno.

p. 15, 21.

4. A' sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et, ku tunn tulõ, tii' seo pääle mõtlõt, et ma' teile sedä olõ ülnü'; a' sedä ei olõ' ma'

alostusōst teile ülnü', sest et ma' tii'ka' olii.

5. A' nüüd lää ma' tuu mano, kiä minno om lähätänu', ja ütski' tii' siäst ei küsü' mu' käest: Kohe sa' läät?

6. A' et ma' teile sedä olō ülnü', om tii' süä täüs kurbust saanu'.

7. A' ma' ütfe teile tötöt: Patu peräst, et nää' ei usu' mu' sisse.

p. 3, 18.

8. Ja ku tuu om tulnu', and tää maailmalō mõista' patu peräst ja õigusō peräst, ja kohtu peräst.

1 Kor. 14, 24.

9. Seo tulō teile hüäs, et ma' är' lää, sest ku ma' är' ei lää', sis ei tulō' trüüstjä tii' mano; a' ku ma' är' lää, taha ma' tääd tii' mano lähätä'.

p. 14, 16, 26.

10. A' õigusō peräst, et ma' Esä mano lää, ja tii' minno ei näe';

Ap. teg. 5, 31. Room. 4, 25

11. Ja kohtu peräst, et seo maailma vürsti pääle kohus om mõistōt.

p. 12, 31; 14, 30.

12. Mul om teile viil pallō ütlemist, a' tii'

ei vōi' sedä nüüd kanda';

1 Kor. 3, 1.

13. A' ku tää, tötö Vaim, tulō, tuu juhatas teid kõgō tötöhe, sest tää ei kõnölō' esihindäst, a' miä tää kuuld, tuud kõnölōs tää, ja tulōvit asjo kuulutas tää teile.

p. 14, 26. 1 Joh. 2, 27.

14. Tuusama avvustas minno, sest mu' umast vōtt tää ja kuulutas teile.

15. Kõik tuu, miä Esäl om, tuu om mu'; selle olō ma' ülnü', et tää vōtt mu' umast ja kuulutas teile.

16. Veitkese ao peräst, sis ei näe' tii' minno, ja jäl' veitkese ao peräst, sis näet tii' minno, sest ma' lää Esä mano.

p. 7, 33; 13, 33; 14, 19.

17. Sis ütli' mõnō' tää opjist hindä vaihhōl: Miä seo om, miä tää meile ütles: Veitkese ao peräst, sis ei näe' tii' minno, ja jäl' veitkese ao peräst, sis näet tii' minno, ja ma' lää Esä mano?

18. Selle ütli' nää': Miä seo om, miä tää ütles: Veitkese ao pe-

räst? Mii' ei tiiä', miä tää kõnõlõs.

19. Sis mõis't Jeesus, et nää' tää käest tahtsõ' küssü', ja üteli näile: Sedä küsüt tii' hindä vaihhõl, et ma' olõ ülnü': Veitkese ao pärast, sis ei näe' tii' minno, ja jäl' veitkese ao pärast, sis näet tii' minno.

20. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütli teile: Tii' ikõt ja undat, a' maailm om rõõmsa. Teid kurvas-tõdas; a' tii' kurvastus lätt rõõmus. *Jees. 65, 13. 14.*

21. Naasel, ku tää last ilma tuu, om kurbus, sest tää tunn om tulnu'; a' ku tää om latsõ saanu', ei mõtlõ' tää inäp viletsüse pääle rõõmu pärast, et inemine ilma om sündünü'. *Jees. 26, 17.*

22. Ja teil om kül' nüüd kah murõht; a' ma' taha teid jäl' nätä', ja tii' süä om rõõmsa, ja ütski' ei võta' tii' rõõmu tii' käest är'. *Jees. 35, 10.*

23. Ja tuulsamal pääväl ei küsü' tii' mu' käest midägi'. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütli teile: Miä tii' iäl Esä käest

pallõt mu' nimel, tuud and tää teile.

24. Täambani' ei olõ' tii' midägi' pallõnu' mu' nimel. Pallõlgõ', sis võtat tii', et tii' rõõm võisi' täüs olla'.

25. Sedä olõ ma' teile tähendämise sõnnoga' kõnõlnu'; a' tunn tulõ, et ma' tähendämise sõnnoga' inäp teile ei kõnõlõ', a' kuuluda teile julgõhõ umast Esäst.

26. Tuulsamal pääväl pallõt tii' mu' nimel. Ja ma' ei ütli' teile, et ma' taha Essä tii' pärast pallõlda'.

27. Sest Esä esi' armastas teid, selle et tii' minno olõt armastanu' ja usknu', et ma' Jumalast olõ vällä lännü'.

28. Ma' olõ Esäst vällä lännü' ja tulnu' maailma; jäl' jätä ma' maailma maaha, ja lää Esä mano. *p. 13, 3.*

29. Sis ütli' tää opja' tälle: Kae', nüüd kõnõlõt sa' julgõhõ, ja ei ütli' tähendämise sõnna.

30. Nüüd tiiämi' mii', et sa' kõik tiit, ja sullõ ei olõ' vaja, et su' käest

kiäki' küsüsi'. Seost usumi' mii', et sa' Jumalast olõt vällä lännü'.

31. Jeesus kos't näile: Usut tii' nüüd?

32. Kae', tunn tulõ ja om nüüd tulnu', et teid är' lakkä aetas egäüts uma sisse ja jätät minno ütsindä'. Ja ma' ei olõ ütsindä', sest Esä om mu'ka'.

33. Sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et teil mu' seeh rahu olõsi'. Maailmah om teil viletsüs; a' olkõ' julgõ', ma' olõ maailma är' võitnu'.

17. Päätükk.

Kristusõ ülembä preestri palvõ hindä, ummi opjido ja uma kogodusõ iist.

Sedä kõnõl Jeesus ja nõs't uma' silmä' taiva poolõ ja üteli: Esä, tunn om tulnu'; avvusta' umma Poiga, et kah Poig sinno avvustasi'.

2. Nii kuis sa' tälle olõt võimusõ annu' kõgõ liha üle, et tää kõigilõ, kedä sa' tälle olõt annu', igävätse elo annasi'.

p. 3, 35.

3. A' seo om igäväne elo, et nää' tunva' sinno, ütsikut tõtõt Jumalat, ja Jeesust Kristust, kedä sa' olõt lähätänü'.

4. Ma' olõ sinno avvustanu' maa pääl; ma' olõ tüü lõpõtanu', miä sa' mullõ olõt annu' tetä'.

p. 4, 34.

5. Ja nüüd avvusta' minno sa', Esä, hindä man avvuga', miä mul oll su' man, inne ku maailm oll.

s. 24. p. 1, 1. Viil. 2, 6.

6. Ma' olõ su' nime tiidä' annu' inemiisile, kedä sa' mullõ maailmast olõt annu'; su' perält olli' nää', ja sa' olõt näid mullõ annu', ja nää' omma' su' sõna pidänü'.

7. Nüüd omma' nää' tunnu', et kõik, miä sa' mullõ olõt annu', su'st om.

8. Sest sõna', miä sa' mullõ olõt annu', olõ ma' näile annu', ja nää' omma' sedä vasta võtnu', ja tõtõstõ tunnu', et ma' su'st olõ vällä lännü'; ja nää' omma' usknu', et sa' minno olõt lähätänü'.

9. Ma' pallõ näide peräst; maailma peräst ei pallõ' ma', a' noidõ peräst, kedä sa' mullõ olõt annu', sest nää' omma' su' perält.

10. Ja kõik, miä mu' om, om su', ja miä su' om, om mu', ja näih olõ ma' avvustõt.

11. Ja ma' ei olõ' edespidi inäp maailmah, a' neo' omma' maailmah, ja ma' tulõ su' mano. Pühä Esä, hoia' noid umah nimeh, kedä sa' mullõ olõt annu', et nää' üts olõsi'. p. 10, 30.

12. Ku ma' näidega' olli maailmah, hoisõ ma' näid su' nimeh; kedä sa' mullõ olõt annu', näid olõ' ma hoitnu', ja ütski' ei olõ' näist kaonu', ku õnõ kado-mise lats, et kiri tõtõs saasi'.

13. A' nüüd tulõ ma' su' mano, ja kõnõlõ sedä maailmah, et mu' rõõm näil võisi' olla' tävveste näih. p. 15, 11.

14. Ma' olõ näile su' sõna annu', ja maailm om näid põlanu'; sest nää' ei olõ' maailmast,

nii kuis ma' maailmast ei olõ'. p. 15, 18, 19.

15. Ma' ei pallõ', et sa' näid maailmast är' võtasi', a' et sa' näid kurä iist hoiasi'.

16. Nää' ei olõ' maailmast, nii kuis ma' maailmast ei olõ'.

17. Pühendä' näid umah tõtõh; su' sõna om tõtõ. p. 6, 13.

18. Õkvalt kui sa' minno olõt lähätänü' maailma, nii lähädä ma' näid kah maailma. p. 20, 21.

19. Ja näide iist pühendä ma' esihinnäst, et kah nää' olõsi' pühendä' tõtõh. Eebr. 2, 11; 10, 10.

20. A' ma' ei pallõ' üt-sindä' neide peräst, a' kah noidõ peräst, kiä näide sõna läbi mu' sisse ususõ',

21. Et nää' kõik üts olõsi', nii kuis sa', Esä, mu' seeh, ja ma' su' seeh, et nää' kah meih üts olõsi', et maailm ususi', et sa' minno olõt lähätänü'.

22. Ja ma' olõ seo au, miä sa' mullõ olõt annu', näile annu', et nää' üts

olõsi', nii kuis mii' üts olõmi'.

23. Ma' näih, ja sa' mu' seeh, et nää' täv-veste olõsi' üteh, ja et maailm tunnõsi', et sa' minno olõt lähätänü' ja armastanu' näid, nii kuis sa' minno olõt armastanu'.

24. Esä, ma' taha, et koh ma' olõ, kah nää' mu' man olõsi', kedä sa' mullõ olõt annu'; et nää' nägevä' mu' avvu, miä sa' mullõ olõt annu'; sest sa' olõt minno armastanu' inne maailma asotamist.

25. Oigõ Esä! maailm ei olõ' sinno tunnu'; a' ma' tunnõ sinno, ja neo' omma' tunnu', et sa' minno olõt lähätänü'.

p. 15, 21.

26. Ja ma' olõ su' nime näile tiidä' annu', ja taha sedä tiidä' anda', et armastus, minka' sa' minno olõt armastanu', näih olõsi', ja ma' näih.

p. 15, 9.

18. Päättük.

Jeesusõ vangi võtmine. Tää tunistus suurõ kohtu iih. Peetrusõ salgamine. Kristusõ illeküllõmine Pilatusõ iih.

Ku Jeesus sedä oll kõnõlnu', läts tää vällä ummi opjidõga' üle Kidroni jõõ, koh ald oll, sinnä' sisse läts tää ja tää opja'.

Matt. 26, 30. Mark. 14, 26. Luuk. 22, 69
2 Saam. 14, 23

(S. 2—11. Matt. 26, 47—56. Mark. 14, 43—52. Luuk. 22, 47—53.)

2. A' Juudas, kiä tääd är' an'd, tiise kah tuud paika, sest et Jeesus sagõhõhõ sinnä' ummi opjidõga' oll kokko tulnu'.

3. Ku nu' Juudas hindä mano oll võtnu' väehulga, ja mõnõ' ülembä preestridõ ja varisere sulasist, tull tää sinnä' lühtridõ, lampõ ja sõariistoga'.

4. Ku nu' Jeesus tiise kõik, miä tääga' tulõ, läts vällä ja ütäl näile: Kedä tii' otsit? p. 19, 28

5. Nää' kosti' tälle: Jeesust Naatsaretist. Jeesus ütäl näile: Ma' olõ seo. A' Juudas, kiä tääd är' an'd, sais kah näide man.

6. Ja ku tää näile üteli: Ma' olõ seo, sis lätsi' nää' tagasi ja sattõ' maaha.

7. Tää küsse näide käest jäl': Kedä tii' otsit? A' nää' ütli': Jeesust Naatsaretist.

8. Jeesus kos't: Ma' olõ' teile ülnü', et ma' seo olõ; ku tii' nüüd minno otsit, sis laskõ' neil är' minnä', —

9. Et sõna tõtõs saasi', miä tää oll ülnü': Ma' ei olõ' kedägi' är' kaotanu' noist, kedä sa' mullõ olõ annu'.

10. Sis oll Siimon Peetrusõl mõõk, ja tää tõmmas tuu vällä ja lei ülembä preestri sulast ja ragi tää hüä kõrva är'; a' sulasõ nimi oll Malkus.

11. Sis üteli Jeesus Peetrusõlõ: Panõ' uma mõõk tuppõ; kas mul ei olõ' sedä pikrit juvva', miä mullõ Esä om annu'?

(S. 12—27. Matt. 26, 57—75. Mark. 14, 53—72. Luuk. 22, 54—71.)

12. A' väehulk ja ülemb päalik ja Juuda rahva sulasõ' võti' Jeesusõ kinni' ja köüdi' tääd.

13. Ja vei' tääd edimält Anna mano; sest tuu oll Kaiva naase esä, kiä tuul aastal ülemb preestri oll.

14. A' Kaivas oll tuu, kiä Juuda rahvalõ nõu oll annu', et tuu hüäs tulõ, et üts inemine rahva iist hukatas.

15. A' Siimon Peetrus käve Jeesusõ peräh, ja üts tõnõ opja tääga'; a' tuu opja oll ülembä preestriga' tutva, ja läts Jeesusõga' ülembä preestri kotta.

16. A' Peetrus sais' väläh ussõ iih; sis läts tõnõ opja, kiä ülembä preestriga' tutva oll, vällä ja kõnõl ussõhoitjaga' ja vei Peetrusõ sisse.

17. Sis üteli ussõhoitja tütrek Peetrusõlõ: Kas sa'ki' ei olõ' seo inemise opjist? Tää üteli: Ei olõ'.

18. A' sulasõ' ja tiindre' saisi' ja olli' hüdse tuld tennü', et külm oll, ja peesüti' hindit; a' Peetrus sais' näide man, ja peesüt hinnäst.

19. A' ülemb preestri küsse Jeesusõ käest tää

opjidõ ja tää oppusõ peräst.

20. Jeesus kos't tälle: Ma' olõ julgõhõ kõnõlnu' maailmalõ; ma' olõ alati opanu' kogodusõ ja pühäh kuah, kohe kõigist paigost Juuda rahvas kokko tulõ, ja salgusi ei olõ' ma' midägi' kõnõlnu'.

p. 7, 14. 26.

21. Miä sa' mu' käest küsüt? Küsü' noilt, kiä kuulnu', miä ma' näile olõ kõnõlnu'; kae', neo' tiidvä', miä ma' olõ kõnõlnu'.

22. A' ku tää sedä oll ülnü', lei üts tiinjist, kiä sääl man saisi', Jeesust kepiga' ja üteli: Kas nii sa' ülembäle preestrilõ kostat?

23. Jeesus kos't tälle: Ku ma' kurästõ olõ kõnõlnu', sis tunista' sedä kuräst olõvat; a' ku ma' hõste olõ kõnõlnu', miä sa' minno lüüt?

24. A' Annas oll tääd lähätänü' kinnikõüdedült ülembä preestri Kaiva mano.

25. A' Siimon Peetrus sais' ja peesüt hinnäst.

Sis ütli' nää' tälle: Kas sa' kah ei olõ' tää opjidõ siäst? Tää salas ja üteli: Ei, ma' ei olõ'.

26. Sis üteli üts ülembä preestri sulasist, tollõ sugulanõ, kelle kõrva Peetrus oll är' ragonu': Kas ma' sinno tääga' aiah es näe'?

27. Sis salas Peetrus jäl' ja sedämaid kirge kikas.

(S. 28—p. 19, 15. Matt. 27, 2. 11—30. Mark. 15, 1—19. Luuk. 23, 1—25.)

28. Sis vei' nää' Jeesusõ Kaiva mant kohtukotta; a' tuu oll varra. Ja nää' es lää' esi' kohtukotta, et nää' es saasi' roojatsõs, a' et võisi' paasat süvvä'.

29. Sis läts Pilatus näide mant vällä ja üteli: Miä teil om kaibamist seo inemise pääle?

30. Nää' kosti' ja ütli' tälle: Ku tää es olõsi' kurätelijä, sis es olõsi' mii' tääd sullõ är' annu'.

31. Sis üteli Pilatus näile: Võtkõ' tii' tääd ja mõistkõ' uma käsuppusõ perrä tää pääle kohut. Sis ütli' juudi'

tälle: Meil ei olõ' luba kedägi' är' tappa', —

32. Et Jeesusõ sõna tötõs saasi', miä tää oll ülnü', ku tää tähend, määnest surma tää koolõs.

33. Sis läts Pilatus jäl' kohtukotta ja kut's Jeesusõ ja üteli tälle: Olõt sa' Juuda rahva kuningas?

34. Jeesus kos't tälle: Kõnõlõt sa' sedä esihindäst, vai omma' sullõ tösõ' sedä mu'st ülnü'?

35. Pilatus kos't: Olõ ma' Juuda miis? Su' uma rahvas ja ülembä' preestri' omma' sinno mullõ är' annu'. Miä sa' olõt tennü'?

36. Jeesus kos't: Mu' kuningriik ei olõ' seost maailmast; olõsi' mu' kuningriik seost maailmast, kül' mu' tiinjä' taplõsi', et minno Juuda rahva kätte es saasi' är' ant; a' nüüd ei olõ' mu' kuningriik siist.

37. Sis üteli Pilatus tälle: Olõt sis ummõhtõ kuningas? Jeesus kos't: Jah, ma' olõ kuningas; ma' olõ tuu jaos sündü-

nü' ja tuu jaos ilma tulnu', et ma' tötõlõ tunnistust anna; egaüts, kiä tötõst om, tuu kuuld mu' hellü. 1 Tiim. 6, 15.

38. Pilatus üteli tälle: Miä om tötõ? Ja ku tää tuud oll ülnü', läts tää jäl' vällä juutõ mano ja üteli näile: Ma' ei lövva' üttegi' süüdü tääst.

39. A' teil om viisis, et ma' üte teile vallalõ lasõ paasapühäl; tahat tii' nüüd, et ma' teile Juuda rahva kuningas vallalõ lasõ?

40. Sis tänidi' nää' jäl' kõik ja ütli': Ei tääd, a' Parraba; a' Parrabas oll rüüvli.

19. Päätükk.

Jeesus Pilatusõ iih. Piidsaga' pesmine. Oräppuu vanik. Ristilõmine. Jeesusõ perämädse' sõma', surm ja matmine.

Sis võt't Pilatus Jeesusõ ja pes's tääd piidsaga'.

2. Ja sõamehe' koi' vanigu orävitsost ja panni' tuu tälle päähä, ja panni' purpurimantli tää ümbre,

3. Ja ütli': Tereh, Juuda rahva kuningas! ja lei' tääd keppega'.

4. Sis läts Pilatus jäl' vällä ja üteli näile: Kae', ma' tuu tääd teile vällä, et tii' tunnõt, et ma' tääst üttegi' süüdü ei lövvä'.

5. Sis läts Jeesus vällä ja kan'd oräviitsa vanigut ja purpurimäntlit; ja Pilatus üteli näile: Etnäe' inemist!

6. Ku nu' ülembä' preestri' ja tiinjä' tääd näi', tänidi' nää' ja ütli': Puu' risti! puu' risti! Pilatus üteli näile: Võt-kõ' tii' tääd ja poogõ' tääd risti, sest ma' ei lövvä' süüdü tääst.

7. Juudi' kosti' tälle: Meil om käsk ja mi' käsu perrä piät tää kuulma, sest tää om esihinnäst Jumala Pujas tennü'. p. 10, 33. 3 Moos. 24, 16.

8. Ku nu' Pilatus tuud sõnna kuul'd, peläs tää viil inämb.

9. Ja läts jäl' kohtukotta ja üteli Jeesusõlõ: Kost sa olõt? A' Jeesus es anna' tälle vastust.

10. Sis üteli Pilatus Jeesusõlõ: Kas sa' ei kõnõlõ' mu'ka'? Kas sa' ei tiiä', et mul võim om sinno risti puvva' ja võim om sinno vallalõ laskõ'?

11. Jeesus kos't: Sul ei olõsi' mäenestki' võimu mu' üle, kui tuu sullõ ei olõsi' ant üle-väst; selle om tuul, kiä minno sullõ om är' annu', suurõmb patt.

12. Tuust aost püüse Pilatus tääd vallalõ laskõ'; a' juudi' tänidi' ja ütli': Ku sa' seo vallalõ lasõt, sis ei olõ' sa' keisri sõbõr, sest ega-üts, kiä esihinnäst kuningas tege, tuu om keisri vastanõ.

13. Ku nu' Pilatus tuud sõnna kuul'd, vei tää Jeesusõ vällä, ja istõ maaha kohtujäre pääle sinnä' paika, midä kutsutas kivipõrmandus, a' heebreakeeli Kabbatas.

14. A' tuu oll paasapühä valmistamise päiv, arvada' kuvvõndamal tunnil; ja tää üteli juudõlõ: Etnäe' tii' kuningat!

15. A' nää' tänidi': Vii' är', vii' är', puu' tääd risti! Pilatus üteli näile: Kas ma' piä tii' kuninga risti puuma? Ülembä' preestri' kosti': Meil ei olõ' kuningat, kui õnõ keisri.

(S. 16—30. Matt. 27, 31—50. Mark. 15, 20—37. Luuk. 23, 26—46.)

16. Sis an'd tää tääd näide kätte risti puvva'.

17. A' nää' võti' Jeesusõ ja vei' tää är'; ja tää kan'd umma risti ja läts vällä sinnä' paika, miä kutsutas pääläe asõmõs, tuud kutsutas heebreakeeli Kolgatas.

18. Sääl poi' nää' tää risti ja tõist kats tääga' kummalõgi' poolõ, a' Jeesusõ keskehe.

19. A' Pilatus kirot kah päälkirä ja pan'd tuu risti külge; a' tuu oll kirotõt: Jeesus Naatsaretist, Juuda rahva kuningas.

20. Tuud päälkirjä loi' pallõ Juuda rahvast; sest paik oll liina lähkoh, koh Jeesus risti puudi; ja tuu oll kirotõt heebrea-, kreeka- ja ladinakeeli.

21. Sis ütli' Juuda rahva ülembä' preestri' Pila-

tusõlõ: Är' kirotagu': Juuda rahva kuningas; a' et tää om ülnü': Ma' olõ Juuda rahva kuningas.

22. Pilatus kos't: Miä ma' kirotanu', olõ ma' kirotanu'.

23. Ku nu' sõamehe' Jeesusõ olli' risti poonu', võti' nää' tää rõiva', ja tei' neli jako, egalõ sõamehele üte jao, ja särgi; a' särk oll umblõmalda', üleväst kõik koet.

24. Sis ütli' nää' ütstõsõlõ: Är' kisku' sedä katski', a' heidämi' liisko seo peräst, kelle perält seo saa; et kiri tõtõs saasi', miä ütles: Nää' omma' mu' rõiva' hindä vaihhõl jaganu' ja mu' särgi peräst liisko heitinü'; tuud tei' kah sõamehe'.

25. A' Jeesusõ risti man sais tää imä ja tää imä sõsar Maarja, Kleopanaane, ja Maarja Magdaleena.

26. Ku nu' Jeesus umma immä nägi, ja opja sääl man saisvat, kedä tää armast, ütles tää umalõ imäle: Naane, kae', seo om su' poig.

27. Peräst ütles tää opjalõ: Kae', seo om su' imä. Ja tuustsamast tunnist võt' opja tääd umma kotta.

28. Peräst, ku Jeesus tiise, et jo' kõik oll lõpõtõt, et kiri tõtõs saa, ütles tää: Mul om joogi hädä.

29. A' sääl sais üts anoma täüs ätiket; ja nää' täüdi' pesso ätikega' ja panni' iisopi otsa, ja panni' tuu tää suu ette.

30. Ku nu' Jeesus ätiket oll võtnu', üteli tää: Seo om lõpõtõt; ja nõrgut päd ja heit' hinge.

31. A' et valmistamise päiv oll, ja et mitte kehhi jättä' hingämise pääväl risti pääle, sest tuu hingämise päiv oll suur, palssi' juudi' Pilatust, et näide seereluu' murrõtasi' ja näid maaha võõtasi'. 5 Moos. 21, 23.

32. Sis tuli' sõamehe' ja murri' edimätse seereluu, ja tõsõ, kiä tääga' oll risti puud.

33. A' ku nää' Jeesusõ mano tuli' ja näi' tääd

jo' koolnu' olõvat, es murra' nää' tää seereluid;

34. A' üts sõamehist tsusas odaga' tää külge, ja sedämaid tull veri ja vesi vällä.

35. Ja kiä tuud om nännü', tuu om sedä tunistanu', ja tää tunistus om tõtõnõ, ja tuu tiid, et tää kõnõlõs, miä tõtõ om, et tii' ususi'.

36. Sest seo om jhotunu', et kiri tõtõs saasi': Tää luud är' murtagu' katski'.

37. Ja jäl' ütles tõnõ kiri: Nää' nägevä', kelle sisse nää' omma' tsusanu'.

(S. 38—42. Matt. 27, 57—61. Mark. 15, 42—47. Luuk. 23, 50—55.)

38. A' peräst tuud pallõl Pilatusõ käest Joosõp Arimatiast, kiä Jeesusõ opja oll, a' salahusi, pelü peräst juutõ iist, et Jeesusõ kehha maaha võtta'; ja Pilatus an'd tälle luba; sis tuli tää ja võt' Jeesusõ kehha maaha.

39. Sis tuli kah Nikodeemus, kiä inne üüse Jeesusõ mano oll tulnu'

ja tõi siätüt mirri ja aloet pia sada nakla.

40. Sis võti' nää' Jeesusõ kehä ja mähe' tuu linadsidõ rōividõ sisse kallidõ ruuhiga', nii kuis Juuda rahval maaha matmise viis om.

41. A' sääl paigah, koh tää oll risti lüüd, oll aid ja aiah vahtsõnõ haud, kohe es olõ' ütski' iäl pant.

42. Sinnä' panni' nää' sis Jeesusõ Juuda rahva valmistamise päävä peräst, sest et haud lähkoh oll.

20. Päätükk.

Jeesus näütäs peräst ülesnõsõmist Maarja Magdaleenalõ, lüteletoiskümnele opjalõ ja näätäl ildampa Tuumalõ.

(S. 1—18. Matt. 28, 1—10. Mark. 16, 1—11. Luuk. 24, 1—12.)

A' edimätsel nädäli pääväl tulõ Maarja Magdaleena varra, ku viil pümme oll, havva mano ja näge, et kivi havva iist oll är' võõt.

2. Sis juusk fää ja tulõ Siimona Peetrusõ ja tõsõ opja mano, kedä Jeesus armast, ja ütäl

noilõ: Nää' omma' Is-sändä havvast är' võt-nu' ja mii' ei tiiä', kohe nää' tää omma' pannu'.

3. Sis läts Peetrus vällä ja tõnõ opja ja tull havva mano.

4. A' nuu' joosi' mõlõmba' üteh ja tõnõ opja juus'k ette virgõmbahe kui Peetrus ja tull inne havva mano.

5. Ja tää nägi kumaruisi kaiõh koolnulina' sääl olõvat, a' tää es lää' sisse.

6. Sis tulõ Siimon Peetrus, kiä tää peräh käve, ja lätt hauda ja näge koolnulina' maah olõvat.

7. Ja et hikirätt, miä tää pää pääl oll, es olõ' koolnulinnoga' maah, a' esierälde mähit üteh tõsõh paigah.

8. Sis läts kah tõnõ opja, kiä inne oll tulnu', hauda ja nägi ja usksõ.

9. Sest nää' es mõista' viil kirjä, et tää kuuluist üles nõsõs.

1 Kor. 15, 4. Ap. teg. 2, 24, 32.

10. Sis lätsi' opja' jäl' umatsidõ mano.

11. A' Maarja sais' havva man väläh ja ik'k; ku tää ik'k, kai tää kumaruisi hauda,

12. Ja näge kats englit valgih rõivih istvat, tösö pähütseh ja tösö jalotsih, koh Jeesusõ kehä oll maanu'.

13. Ja nää' ütles' tälle: Naane, miä sa' ikõt? Tää ütles näile: Nää' omma' mu' Issändä är' veenu' ja ma' ei tiiä', kohe nää' tää omma' pannu'. Mark. 16, 9.

14. Ja ku tää tuud oll ülnü', kään'd tää hinnäst ümbre ja nägi Jeesusõ saisvat ja es tiiä', et tuu Jeesus oll.

15. Jeesus ütles tälle: Naane, miä sa' ikõt? Kedä sa' otsit? Tää mõtöl, et tuu om aidnik, ja üteli tälle: Esänd, ku sa' olõt tääd är' kannu', sis üteli mullõ, kohe sa' tää olõt pannu' ja ma' taha tääd är' võtta'.

16. Jeesus üteli tälle: Maarja! Tää kään'd hinnäst ümbre ja üteli tälle: Rabbuni! tuu om: Opõtaja.

17. Jeesus üteli tälle:

Är' putu' mu' külge, sest ma' ei olõ' viil üles lännü' uma Esä mano, a' mine' mu' veljo mano ja üteli näile: Ma' lää üles uma Esä ja tii' Esä mano ja uma Jumala ja tii' Jumala mano.

18. Maarja Magdaleena tulõ ja kuulutas opjilõ, et tää oll Issändät nännü' ja et tä tälle tuud oll ülnü'.

(S. 19—23. Mark. 16, 14—18. Luuk. 24, 36—49.)

19. Ku nu' õdagunõ aig oll tuulsamal edimätsel nädäli pääväl ja ussõ' tabah olli' sää, koh opja' üteh kuuh olli, pelü peräst juutõ iist, sis tull Jeesus ja sais' keset näid ja üteli näile: Rahu olgu' teile!

20. Ja ku tää tuud oll ülnü', näüdäs tää näile ummi kässi ja külge, sis sai' opja' rõõmsas, ku nää' Issändät näi;

21. Sis üteli Jeesus näile jäl': Rahu olgu' teile! nii kuis Esä minno om lähätänü', nii lähädä ma' teid kah.

22. Ja ku tää tuud oll ülnü', puh'k tää näide

pääle ja üteli näile: Votkõ' pühhä Vaimu.

23. Kellele tii' iäl patu' andis annat, noilõ omma' nuu' andis antu'; kellele tii' iäl patu' kinnität, noilõ omma' nuu' kinnitedü'.

24. A' Toomas, üts noist katõsttõiskümnest, kedä nimitedäs katsigõs, es olõ' näidega', ku Jeesus tull.

25. Sis ütli' tõsõ' opja' tälle: Mii' olõmi' Issändät nännü'. A' tää üteli näile: Ei ma' usu', ku ma' ei näe tää kässih naklo asõnd ja ei panõ' umma sõrmõ naklo asõmõhe ja ei panõ' umma kätt tää küle sisse.

26. Ja katsa päävä peräst olli' opja' jäl' säälsamah ja Toomas näidega'; sis tull Jeesus, ku ussõ' tabah olli', ja sais' keset näid ja üteli: Rahu olgu' teile!

27. Peräst ütles tää Tuumalõ: Panõ' uma sõrm siiä' ja kae' mu' kassi ja anna' uma käsi siiä' ja panõ' mu' küle sisse ja är' olgu' uskmalda', a' usklik.

28. Ja Toomas kos't ja üteli tälle: Mu' Issänd, ja mu' Jummal!

29. Jeesus üteli tälle: Toomas, sa' olõit usknu', sest et sa' minno olõit nännü'; õnsa' omma' nuu', kiä ei näe' ja siski' ussõ'.

30. A' Jeesus om pallõ muid immetähti tennü' ummi opjidõ iih, miä ei olõ' üles kirotõt seohhõ raamaduhe. p. 21, 25.

31. A' neo' omma' kirotõdu', et tii' ususi', et Jeesus om Kristus, Jumala Poig, ja et tii' usu läbi elo saasi' tää nimeh.

21. Päätükk.

Jeesus näütäs Keenetsarefi järve veereh, kõnõlös Peetrusõga' ja kuulufas Peetrusõ ja Johannosõ perämäist aigu ette.

Peräst sedä näüdas Jeesus hinnäst jäl' opjilõ Tiiberia järve veereh; a' tää näüdas hinnäst nii:

2. Siimon Peetrus ja Toomas, kedä kutsutas katsigõs, ja Naatanael, kiä oll Kaana liinast Kaalileamaalt ja Sebedeusõ puja' ja viil tõist

kats tää opjist olli' sääl kuuh.

3. Sis üteli Siimon Peetrus näile: Ma' lää kallo püüdmä. Nää' ütli' tälle: Mii' tulõmi' kah su'ka'. Nää' lätsi' vällä ja astõ' sissama laiva pääle ja tuu üüse es saa' nää' midägi'.

4. A' ku jo' valgõ tull, sais' Jeesus järve veereh ja opja' es tiiä', et tuu Jeesus oll.

5. Sis üteli Jeesus näile: Latsõkõsõ', kas teil ei olõ' midägi' leevä kõrvalist? Nää' kosti' tälle: Ei olõ'.
Luuk. 24, 41.

6. Sis üteli Jeesus näile: Heitke' nuut vällä hüäle poolõ laiva, sis lövvät tii'. Nää' heidi' sis ja es jõvva' inäp tuud vitä' kala hulga pärast.

Luuk. 5, 4-6.

7. Sis ütles tuusama opja, kedä Jeesus armast, Peetrusõlõ: Seo om Issänd. Ku nu' Siimon Peetrus kuul'd tääd Issändä olõvat, sis pan'd tää hammõ hindä ümbre, sest tää oll alastõ, ja heit' hinnäst järve.

8. A' tõsõ' opja' tulli'

laivakõsõga' sest nää' es olõ' kavvõh maalt är' pia katssada küünärd maad ja vei' nuuta kalloga'.

9. Ku nää' nu' säält är' tulli' mäele, näi' nää' hüdsetulõ sääl maah ja kalakõisi pääle pant olõvat ja leibä.

10. Jeesus üteli näile: Toogõ' noist kalakõisist, miä tii' parhilla' olõt püüdnü'.

11. Siimon Peetrus läts ja vidi noode mäele täüs suuri kallo sada viiskümmend kolm tükkü, ja nuut es lää' katski', et näid oll kül' nii pallõ.

12. Jeesus üteli näile: Tulkõ', võtkõ' hummogust; a' ütski' opjist es julgu' tää käest küssü': Kiä sa' olõt? Sest nää' tiise' tääd Issändä olõvat.

13. Sis tull Jeesus ja võ't leevä ja an'd näile ja kalakõisi tuulsamal kumbõl.

14. Jo' tuu oll kolmas kõrd, et Jeesus hinnäst näüdäs umilõ opjilõ, ku tää oll kuuluist ülesnõsnu'.

15. A' ku nää' olli' söönü', ütles Jeesus Siimon Peetrusõlõ: Siimon, Joona poig! armastat sa' minno inämb kui neo'? Tää ütles tälle: Jah, Issänd, sa' tiiät, et ma' sinno armasta. Tää ütles tälle: Olõ' mu' voonakõisi karüs.

16. Tää ütles tälle jäl' tõist kõrda: Siimon, Joona poig! armastat sa' minno? Tää ütles tälle: Jah, Issänd, sa' tiiät, et ma' sinno armasta. Tää ütles tälle: Hoia' mu' lambit kui karüs,

17. Kolmadat kõrda ütles tää tälle: Siimon, Joona poig! armastat sa' minno? Peetrus sai kurvas, et tää tälle kolmadat kõrda oll ülnü': Armastat sa' minno? ja ütlet tälle: Issänd, sa' tiiät kõik, sa' tunnõt, et ma' sinno armasta. Jeesus ütlet tälle: Olõ' mu' lambidõ karüs.

18. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet sullõ: Ku sa' noorõmb olli', sis panni' sa' esi' uma vüü vüüle ja käve', kohe sa' tahtsõ'; a' ku sa' jäät vanas, sis

sirotat sa' uma' käe' vällä, ja ütst tõnõ pand vüü su' ümbre ja vüi sinno, kohe sa' ei taha'.

19. Ja sedä ütlet tää tähendädeh, mändse surmaga' tää avvustas Jumalat. Ja ku tää tuud oll kõnõlnu', ütles tää tälle: Käu' mu' perrä.

p. 13, 36. 2 Peetr. 1, 14.

20. A' Peetrus kää'n'd hinnäst ümbre ja nägi opja, kedä Jeesus armast, peräh käüvät, kiä kah oll õdagusõõmäaol hinnäst Jeesusõ rinna pääle lasknu' ja ülnü': Issänd, kiä tuu om, kiä sinno är' and?

21. Ku Peetrus tääd nägi, ütlet tää Jeesusõlõ: Issänd, a' miä sis tääst saa?

22. Jeesus ütlet tälle: Ku ma' taha, et tää jääs, kooni' ma' tulõ, miä sul tuuga' asja? Käu' sa' mu' perrä.

23. Sis nõssi kõnõ veljo siäh, et seo opja ei koolõ'; a' Jeesus es ütlet, et tää ei koolõ', a': Ku ma' taha, et tää jääs, kooni' ma' tulõ; miä sul tuuga' asja?

24. Tuu om tuu opja, kiä neist asöst tunistas, ja sedä om üles kiro-tanu' ja mii' tiiämi', et tää tunistus om tötõ.

p. 15, 27.

25. A' viil pallõ muid asjo om, miä Jeesus om

tennü'; ku neo' kõik esi-erälde saasi' üles kiro-tõdus, sis arva ma', et kah maailm esi' ei jõv-vasi' är' mahutada' neid raamatit, miä saasi' kiro-tõdus.

p. 20, 30.

AAMEN.

N° 2381.

~~1988~~

30. f 5365

464.620

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00136007 8